R. P. R.

DOS. Nr. 40002 VOL. Nr 3

MINISTERUL SECURITAŢII STATULUI

ARHIVA OPERATIVA

DOSAR

Ancheta PĂTRĂŞCANU LUCREŢIU

P 218/3

Data [illegible] 1954

U[illegible]

I

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

11259 Vol. 3.

Direcția VIII-a

ANUL 1954

DOSAR Nr.

Referitor la PĂTRĂȘCANU

LUCREȚIU

VOLUMUL III

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA
MINISTERUL DE INTERNE

SECRET
(după completare)

TABEL

cu ofițerii care au studiat dosarul nr. ....

Nr. crt.	DATA STUDIERII	NUMELE, PRENUMELE, GRADUL OFIȚERULUI ȘI DENUMIREA ORGANULUI UNDE LUCREAZĂ	SEMNĂTURA
1.	2.X.2007.	Didona Petrodu – consilier col (r).	

Cd. 746/1989 — V 15

20-III-50

1

Declarație

Subsemnatul Jean Nicolau, asupra întrebărilor puse declar următoarele:

– In primele zile ale lunei Decembrie 1944 cunoscând pe fostul Ministru, Dl L. Pătrășcanu, împreună cu decedatul G. Doiciu am fost delegați în Ministerul Justiției pentru a îndeplini funcțiunea de secretari ai Comisiei de epurare a magistraților, comisie înființată la acea dată pentru scoaterea din rândurile instituției a elementelor fasciste și antonesciene.

Recomandarea în persoana noastră se datorase faptului că sub regimul Antonescian fusesem cei mai loviți magistrați, ca unii ce având posturile de președinți de secție la Tribunalul din București (Ilfov) fusesem în 1941, mutați în provincie din ordinul lui Mihai Antonescu, Doiciu la Târgoviște pentru că instruise ca judecător de instrucție afacerea Frann-Ungheni, iar eu la Călărași Ialomița fiindcă ca judecător de instrucție anchetasem și trimisesem în judecată pe Max Auschnitt pentru faimoasa afacere în dauna Statului și a patrimoniului Soc. Reșița.

In februarie 1945 după această scurtă activitate în Minister, G. Doiciu a fost numit Prim Președinte al Trib. Ilfov, iar eu ca Prim Procuror la aceiași instanță. Cum prin legea de organizare judecătorească Ministrul Justiției este șeful suprem al tuturor parchetelor din țară și cum subsemnatul ocupam cum am spus mai sus postul de șef al primului parchet din țară, colaborarea cu Ministrul Justiției derivă dela această dată de atare natură, eu având obligațiunea legală de a mă găsi aproape zilnic în audiența de serviciu spre a raporta evenimentele

ce se întâmplau și cari interesau mersul Justiției și a primi eventuale ordine în legătură cu acestea. În Octombrie 1946, trecând procuror general al Curții de Apel București, locul de prim procuror a fost ocupat după mine, succesiv de Dnii C. Rațiu și E. Radovici. În tot acest răstimp am continuat activitatea în acelaș cadru și cu aceleași prescripțiuni ale legei de organizare judecătorească de cari am amintit mai sus.

Găsindu-mă deci într'un interval de 3 ani cu serviciul în Ministerul condus de Dl L. Patrașcanu, raporturile subsemnatului cu D-a în acest răstimp nu au fost altele decât acelea ce au avut contingente numai cu linia profesională, eu găsindu-mă permanent în serviciul unui subordonat legal. Deși nu am frequentat casa și intimitatea familiei Dale, deși nu am fost în apropierea preocupărilor Dale universitare și publicistice, deși nu am însoțit niciodată pe Dl L. Patrașcanu nici la Snagov, nici la Predeal, nici la Pălținiș nici în alt loc de recreație, posturile ce le-am avut cât și raporturile de serviciu prestate m-au pus des în situația de a observa și înregistra complexul activității Dale cât și parte din anturajul în mijlocul căruia Da și-a împărțit această activitate.

Pentru a răspunde numai strictei obiectivități și a tot ceeace își poartă verificarea sub o atare atestare, voi relata fidel în raport cu eforturile pentru o cât mai completa aducere aminte, aspectele ce interesează acest subiect.

Încă din 1944, și imediat datei de 23 August din acel an, de notorietate și în cunoștința tuturor se acreditase faptul că printre cei mai buni prieteni ai Ministrului Justiției de atunci se găsea Dl Avocat H. Torossian din str. Armenească, acolo unde locuise până atunci Dl L. Patrașcanu. Fără a observa prezența în Minister sau a-l vedea însoțind des și perpetuu pe Dl Patrașcanu în ocupațiunile ce le avea atunci, am știut permanent că acesta se număra printre prietenii săi intimi, de casă, prietenie ce a fost întreruptă numai, de plecarea la Paris a Dlui Torossian în calitate de Consul General al României.

În locul său, și tot timpul până la plecarea din Minister a

d-lui Patrașcanu am știut prieten de casă, la orice moment și la orice împrejurare pe d-l Prof. Harry Brauner. Nu era excursie nu era deplasare din București a d-lui Pătrașcanu fără ca d-sa să-l însoțească. Totdeauna împreună cu dânșii și cu d-na Pătrașcanu era și d-na Lena Constante colaboratoarea dela Atelierul de decorațiuni teatrale a d-nei Elena Patrașcanu. Lângă aceștia se situa într'o poziție însă cu mult mai completă fiindcă interesa și activitatea ministerială a fostului Ministru de Justiție, persoana directorului său de cabinet, d-l Em. Raporian -

Acesta prin situația postului ocupat cât și prin afecțiunea cu care era îmbrățișat de șeful său întrunea și deținea în mâna sa totul cu privire la întreaga activitate a Ministerului.

La el se concentra toate cererile celor ce se perindau la Minister și desigur acasă. La el și prin mâna sa treceau lucrările ce priveau raporturile cu serviciile, cu Ministerele, cu Președinția Consiliului, cu fostul Palat Regal, etc..

Mai departe, în ordinea aceasta a prietenilor intimi trebue să menționez pe d-l H. Silber care la fel ca și d-l Brauner, auzisem că se bucură de afecțiunea și un special de considerație d-lui Pătrașcanu pentru însușirile sale intelectuale și de pregătire economică.

In rest, ca prieteni intimi de casă știam că se numără d-na Ileana Popescu, o altă colaboratoare a d-nei Pătrașcanu ce venea des și pe la Minister, apoi d-l Referent Betea dela Serviciul de Statistică ce apărea aproape zilnic la Minister. Fiindcă era îmbrăcat foarte original, ca un matelot de vapor, solitar și taciturn stârnea atenția și curiozitatea celor din camera de așteptare.

Intrând totdeauna singur la Ministru, din cele înregistrate am reținut că era colaboratorul d-lui Patrașcanu în lucrările sale tipărite, cu conținut filosofic - La adresa acestuia știu de 2 mari nemulțumiri a d-lui Patrașcanu - una urmare alegerilor generale din 1946 dela Arad unde comportarea d-lui Betea din cauza exceselor sale de alcool produsese unele neînțelegeri și alta reproșurilor ce le aducea într'o formă și, d-l Ministru Patrașcanu celor dela Statistică, d-l Golopenția și alții, pentru dispariția d-lui Betea în legătură cu fapte cercetate de organele polițienești și de siguranță -

4/ 7

Urmează apoi D-l G. Steinberg din conducerea Soc. Titan-Nadrag-Calan, deasemeni știut prieten apropiat a D-lui Patrașcanu care se găsea aproape oricând în casa sa și care afișa relațiile de mai sus ca fiind fructul unei vechi amiciții de tinerețe.

Împreună cu acesta, deseori apărea și soția sa, D-na Maria Voluntaru, artistă a Teatrului Național.

În continuare lanțul prietenilor pe linia aceasta enumăra pe D-nii Alex. Rosetti rectorul Universității la acea dată, veșnic și aproape zilnic în preajma fostului Min. al Justiției, scriitorul I. Gherea colaborator pentru unele încercări literare și filosofice și în fine D-na E. Marcovici prietena și colegă cu D-na Patrașcanu dela Cernăuți.

Dacă enumerarea de mai sus privea grupul prietenilor de casă și de relații familiare, în schimb la Minister unde în acest răstimp s'au perindat mii de oameni, unii din aceștia, din lumea politică, diplomatică sau profesională, au insistat cu audiențele lor, lăsând să planeze impresia unor legături directe și permanente cu fostul Ministru al Justiției.

Cronologic, am văzut, deobicei la ora 12 seu și, atunci când ora audiențelor era în toiu, printre persoanele din lumea mentionată mai sus, pe aceștia ce-i enumeri: D-nii C. Viișoreanu de 2-3 ori în perioada guvernului Rădescu, Ghiță-Pop, Ghilezan, și G. Fotino cu care se găsea în repetate reuniuni pentru elaborarea legei criminalilor de răsboi, Fraer, I. Maurer și A. Bunaciu intr'un timp zilnic în Minister pentru discuții în legătură cu activitatea Tribunalului Poporului. Deseori am remarcat apoi prezența D-lor M. Romniceanu și Alexandrini fără să pot bănui scopul acestor audiențe. Apoi în între-vederi lungi am văzut în Minister și prezența repetată a D-lor ambasadori Stoilov, Raiciu, Novisil, Ralea și Cordun, care rămâneau în cabinet în conversații îndelungate cu D-l L. Patrașcanu.

Am văzut deasemeni pe R. Kenzel în 2-3 ocaziuni, așteptând sigur pe sine intrarea la ora audienței. - Des, foarte des, afișând permanent și lăsând să se subînțeleagă o amiciție trainică, au intrat în audiențe lungi D-nii I. Suchianu și Sache Botez, pe

atunci membri ai Consiliului Legislativ - Apoi D. Rejan, şi mai ales D. Ripoşanu în dese ocaziuni când îndeplinea funcţiunea de Secretar General al Preşedinţiei Consiliului de Miniştri -

Dintre colegii de şcoală ce se considerau cu Dl Pătrăşcanu am văzut deseori venind la Dl în audienţă pe Dnii: Prof. Sofronie şi Ing. Alex. Cosmovici. Cine explica apoi o prezenţă cotidiană în cabinetul de aşteptare era Colonelul Ulea dela cenzură, şi pretins rudă apropiată a Dlui L. Pătrăşcanu. Apoi Dnii Paraschivescu-Bălăceanu în calitate de Decan al Baroului Avocaţilor, St. Niţulescu, A. Schreiber şi Witzmann, Consilieri în acelaş corp al Avocaţilor.

Apoi Mirancescu-Mera ca Subsecretar de Stat stârnind cu pasiune pentru ancheta dela Soc. O.R.A.P. - Radu Paul pe atunci Secretar General al Min. Ec. Naţionale veşnic cu diverse probleme legate de acest departament şi cari priveau în mare măsură reprimarea speculei ilicite şi a sabotajului economic - Dnii I. Mureş şi Drăcopneanu gazetari la ziarul „Semnalul". Dnii general Cambrea, Anastase Foja, C. Stoianovici decanul Facultăţii Juridice din Bucureşti, Prof. Alex. Penescu dela aceiaşi facultate, D. Negel Ministrul de atunci al Palatului văzut într'o singură ocaziune, Maestrul G. Enescu, artiştii Cella Dima şi Valentineanu, apoi Prof. D. P. Stăţescu din partidul socialist-democrat cari venise în câteva rânduri să protesteze contra faptului arestărei fiului său şi să ceară sprijinul Dlui Ministru al Justiţiei. Dr Ar. Vasilescu-Albu (Weissbuch) cari venise să ceară deasemeni sprijinul Dlui Pătrăşcanu pentru eliberarea fratelui său Dr O. Weissbuch arestat la Brăila şi condamnat în 1947 pentru schimb nepermis de bani cu ocazia stabilizărei - Ştiu că Ministrul de atunci pe loc a soluţionat cazul dând telefon la Curtea de Apel Galaţi unde era pendinte apelul persoanei de mai sus. - Apoi Dna Alexandra Sidorovici, Dnii M. Neagheru când era Secretar General la „Arlus" şi D. Săracu dela Confederaţia Gl. a Muncii, Deputat Niăţă deseori, Dnii D. Ceres, G. Stere şi A. Vortinovici înalţi magistraţi cu diverse probleme profesionale, Dr Golopenţia dela Institutul Central de Statistică şi

Înfine D-na Spacu, după câte am auzit pentru probleme legate de Universitate.

Din câte rețin cam aceștia de mai sus formau mai mult sau mai puțin grupul ce defila mai des prin camera Directorului de Cabinet în așteptarea unei audiențe la Ministrul Justiției de atunci. În afară de aceștia mi-a fost dat desigur să remarc și câteva persoane streine, aflate în serviciul corpului diplomatic sau în cadrul diverselor misiuni cum ar fi D. Alimănescianu prezent într'o ocazie și explicând că vine pentru situația imobilului deținut de misiunea americană, imobil fost proprietatea lui Mihai Antonescu și acum administrat de minister. Apoi Eteridge delegatul Statelor Unite, venit în misiune în România, s'a prezentat deasemeni într'o lungă audiență la D-l Pătrășcanu - Pe deputatul englez Platts Mills l-am văzut deasemeni venit la Minister și însoțit de D-na Sidorovici. Apoi cine insista cu diverse audiențe și plângeri la Minister era De Fichère însărcinatul de afaceri al Elveției care protesta și intervenea pentru o chestiune de devize ce se găsea în cercetarea cab. 3 instrucție dela Tribunal, afacere în care era implicat un oarecare Friedman-Flavian. Numitul cerea sancțiuni și satisfacție contra acestuia din urmă, și îmi aduc aminte că încerca să protesteze mai ales contra mea fiindcă nu dădeam dispoziții de grăbirea mersului anchetei - D-l Ministru de atunci mi-a cerut ample lămuriri, dar i-am arătat că din cercetările în curs se învederau diverse prezumpții cari puneau într'o lumină grea chiar pe D-l însărcinat de afaceri și că cercetarea nu trebue tratată cu graba și ușurința ce o pretindea acesta. La plecarea mea din post afacerea rămăsese încă deschisă și nu mai știu ce a devenit. Am mai văzut prezent de 2-3 ori tot pentru scopul audiențelor un consilier sau însărcinat de afaceri dela Legația Franței a cărui nume nu-l știu. În legătură cu Legația Franței îmi amintesc că D-l Pătrășcanu primise în 2-3 rânduri invitații pentru dejun și aceasta o rețin cu precizie fiindcă în acele ocaziuni, din cauza orei târzii mi se amânase audiențele mele de serviciu. După spusele Directorului de cabinet la acele dejunuri participau mi se pare și D-l Tătărăscu și alți membri din guvern.

Și tot în legătură cu Legația Franței rețin și prezența la Minister

a D-nei Buré soția gazetarului dela ziarul L'Ordre din Paris
cari venise să se intereseze de situația unui proces de succesiune pendinte la Tribunal. Chiar eu am fost chemat să dau explicațiuni și i-am arătat că un asemenea proces civil necesitase forme și desfășurare în timp și că nu se poate soluționa într'o singură zi. D-l Pătrășcanu reținând aceste explicațiuni date nu mi-a mai amintit niciodată de acest caz.

Apoi D-l Sava Ganev Ministrul Bulgariei la București, și în fine o serie de reprezentanți și acreditați dela diverse legații a căror nume nu-l știu.

Dând aceste lămuriri de mai sus, ce au rezumat în aspectul lor cele reținute de mine prin prezența aproape cotidiană la Minister ca rezultat al funcțiunilor ce îndeplineam, din cunoștințele ce posed urmează acum să menționez cele ce cunosc în legătură cu activitatea internă, propriu zisă a Ministerului de Justiție de pe atunci. În perioada de timp dela 1945-1948, D-l L. Pătrășcanu și-a sprijinit imediata sa colaborare și activitate pe cei 7 secretari generali ce s'au perindat în acest răstimp, cronologic citați în persoana D-lor Traian Broșteanu, G. Bărgăuanu, D. Voitoposl, L. David, D. Olteanu, I. Stoican și C. Rațiu, pe Directorul de cabinet în persoana D-lui Rujeanu, pe comisia juridică de elaborare a legilor compusă la început din D-nii Tr. Broșteanu, A. Schreiber și L. David și rămasă apoi pentru multă vreme în formația L. David, T. Mica și Pop, aceștia 2 din urmă membri la Consiliul Legislativ și în fine pe D-nii G. Grigorescu procuror de Curte și R. Nicsa președinte de Tribunal, ambii adesea delegați și atașați la cabinetul D-lui Ministru având însărcinări și misiuni speciale în rezolvarea diverselor lucrări rezultate numai din rezoluția personală a Ministrului de atunci.

Trecând la Secretarii generali ce au avut un rol mai important în activitatea lor alături de aceia a D-lui Pătrășcanu citez pe D-l Traian Broșteanu primul colaborator în Justiție a fostului Ministru, ocupând acest post dela Oct. 1944 - Febr. 1945 - În acest scurt timp, D-sa a avut rolul de a organiza comisia de epurare a magistraților, de a participa la redactarea legii criminalilor de războI în prima ei versiune și de a elabora primul decret cu privire la unele dispozițiuni tranzitorii ale legii de organizare judecătorească - Apoi D. Voitoposl, azi decedat, cu care D-l Pătrășcanu a făcut toate mișcările și numirile în magistratură pe perioada anului 1945 - Cine a avut însă o activitate

./.

anvoniă alături de Dl. Pătrășcanu și colaboratorul cari a lucrat cel mai intens și cu cari fostul Ministru sa înțeles cel mai bine a fost Dl. I. David. Cu acesta împreună Dl. Pătrășcanu a realizat aproape totul. Dl. David deținând prin delegație și partea juridică a Ministerului, toate problemele importante ale acestui departament și ale activității Ministrului se concentrau în mâna sa. Tot ce sa redactat, tot ce a apărut ca lege, ca regulament, ca decizie Ministerială în perioada 1945-1947, totul sa filtrat prin contribuția Dlui David. În plus bucurându-se și de o simpatie și apreciere deosebită din partea Dlui Pătrășcanu, i-a fost cel mai îndemânatec și apropiat colaborator. După acesta, acel cari i-a luat locul a fost Dl. C. Rațiu cari a căutat să se plaseze pe aceiași linie cu predecesorul său. Deși Ministrul de atunci la apropiat mult și știu că-l și afecționa, C. Rațiu n-a reușit să se mențină la o apreciere ridicată din cauza cerințelor serviciului ce-l depășeau. Știu însă că atunci când Dnii David și Rațiu erau Secretari generali, Dl. Pătrășcanu rămânea cu aceștia în conversații de ore întregi. Nu pot însă preciza de ce natură erau aceste conversații nici ce subiecte erau trecute în revistă în acele reuniuni. Dintre Secretarii Generali de cari Dl. Pătrășcanu nu făcea caz și cu cari lucra fugar și rece erau Dnii Broșteanu, Bârgăuanu, Olteanu și Stricanu.

Acum în ce privește persoana și activitatea Directorului de cabinet E. Rujenian, persoana cea mai apropiată și de încredere de atunci, deja am menționat trăsăturile cuvenite în altă parte a prezentei declarațiuni.

Unul din colaboratorii cei mai apreciați ai fostului Ministru cu cari discuta îndelung era și Dl. T. Ruca adus în Minister și delegat ca membru în comisia de redactare a proiectelor de legi.

În fine pe lângă cabinetul Ministrului fuseseră aduși cum am arătat mai sus, Dnii Grigorescu și Nicșa magistrați ce se bucurau de o atenție specială având în acelaș timp și o activitate specială. Ei lucrau direct cu Dl. Pătrășcanu și întocmeau personal referatele ce li se cereau în legătură cu diversele

9. cereri ce veneau în mâna d-lui Ministru. După câte îmi amintesc știu că în lucrările acestora se concentrau foarte multe cereri de ale diverșilor solicitanți din lumea politică, profesională și privată. Ei ar putea da personal cred toate cuvenitele explicațiuni în legătură cu cele de mai sus.

Ca să nu omit, menționez încă pe șeful de cabinet, subalternul d-lui Rupenian și înlocuitorul său de câte ori lipsea ca bolnav sau aflat în concediu. El se numește Cosma Mărcărescu, funcționar de carieră în Minister, și unul care a trecut și de și prin această activitate mai sus descrisă.

Drept pentru care dau prezenta declarațiune azi 20 Martie 1950.

Jean [illegible]

010

Declarație

Subsemnatul Jean Nicolau asupra celor întrebate declar următoarele:

În continuarea celor declarate în precedent, în grupa persoanelor pe cari le-am mai văzut în Minister cele mai multe în audiențe repetate citez pe D-na Cristopol a cărui soț în serviciul telefoanelor fiind arestat de organele polițienești ale Prefecturei Capitalei din acel timp, D-na căuta sprijin la D-l Patrașcanu. Apoi D-na Strovici, soția unui moșier din Moldova și pretinsă cunoștiință de mulți ani cu Ministrul de atunci, venea aproape zilnic motivând interminabile interese personale. Des, foarte des, am remarcat prezența unei D-ne Foris, tot pentru interese personale, cum și în câteva rânduri audiențele D-lor Raicu și Livezeanu. Urmează apoi D-nii T. Năvodaru dela „Universul" și St. Voicu dela „Scânteia", Pavel Pavel fost deputat național-țărănist, Constant Georgescu Profesor la Facultatea de Drept, I. Botez presedintele Curței Administrative cu prezențe repetate și după câte am știut numai în interese personale, Fărșirotu Directorul general al Soc. de Telefoane, Demostene Botez ca avocat și vechiu prieten și apoi doar în câteva ocaziuni D-nii M. Sadoveanu, St. Voitec, Constantinescu-Iași, Generalii Lascăr și Dămăceanu. – Trecând acum mai departe, în completarea aspectelor ce au explicat complexul activității D-lui Patrașcanu, țin să menționez și unele fapte întâmplate pe linia profesională a raporturilor dintre Minister și organele de cercetare și

./.

2

urmărire prezente la acel moment sub ordinele Par-
cu privire la subiectul ce a reprezentat unul din capitolele cele mai acute ale operei de guvernare în general şi ale Ministerului Justiţiei în special, acel a pedepsirei Criminalilor de Răsboi şi celor vinovaţi de dezastrul ţărei, legiuirile ce au urmat nu au fixat dela început o linie unitară de urmare şi ducere la bun sfârşit a acestei grievase probleme.

— Încetând activitatea Tribunalului Poporului de timpuriu, încă în 1946, terminarea cauzelor nesoluţionate a trecut efemer în seama Curţii de Apel Bucureşti - Prin legea dela Aug. 1946 încetând în Octombrie şi activitatea acestei instanţe, toate dosarele ce formaseră arhiva Trib. Poporului au fost vărsate în depozitul Curţii de Apel indiferent ce soluţie căpătaseră în precedent - În vara anului 1947, Comisia Aliată de Control, ce conform stipulaţiunilor armistiţiului şi tratatului de pace, avea în seama sa şi supravegherea asupra ducerii la bun sfârşit a acestei situaţiuni, a ordonat o cercetare amănunţită asupra tuturor dosarelor clasate de Tribunalul Poporului, dosare ce formau un număr impresionant de circa 800 - Instalată în Ministerul Justiţiei această comisie compusă din Dnii Colonei Necrasof şi Cernacev a lucrat câteva luni în şir până aproape de sfârşitul anului la verificarea amănunţită a acestor dosare. Îmi amintesc că personal am dat tot concursul acestei comisiuni în opera ce întreprindea delegând la rândul meu pe 2 procurori din parchet ce cunoşteau limba rusă spre a fi de folos şi la îndemâna persoanelor de mai sus - Am auzit atunci, că în adevăr, comisia descoperea lucruri surprinzătoare, de uşurinţa cum se lucrase şi cum se clasase atât de multe dosare la Tribunalul Poporului - Consecinţa a fost pe linia firească a lucrurilor, căci a dus la reapariţia legei criminalilor de război şi care dădea din nou în competenţa Curţii de Apel Bucureşti reinstruirea şi judecarea acestor dosare de cari am vorbit.

Am auzit că, Comisiunea Aliată de Control ar fi trimis

și un raport amănunțit Ministrului Justiției în cari arăta modul cum s'a lucrat. În jurul acestei chestiuni știu că D-l Pătrășcanu a manifestat și nemulțumire față de cei ce lucraseră la opera aceasta de justiție și o adâncă mâhnire față de cele întâmplate.

Cu privire la modul cum înțelegea D-sa să se manifeste față de unele afaceri ce ieșeau din nota comună a operei de justiție, îmi amintesc că pe linia raporturilor de serviciu avute cu D-sa, am primit în câteva dosare dispozițiuni speciale pe baza dreptului ce și-l rezerva exclusiv.

- De exemplu la s. I a Tribunalului fiind pendinte pe rol un dosar ce privea pe fostul Ministru Ing. Titeanu pentru niște fraude săvârșite, ~~până~~ am primit dispozițiuni de urgentarea termenului, judecarea cauzei și achitarea inculpatului de mai sus.
- În 1947 izbucnind afacerea pretinselor fraude dela O.R.A.P. am fost chemat de fostul Ministru în cabinetul său unde am găsit prezent pe D-l Subsecretar de stat de atunci, Mironescu-Mera. Acesta din urmă în special mi-a explicat opera de asanare ce urmărește cerând a se realiza o cercetare rapidă și dură contra conducătorilor acestei Societăți Hațieganu-Roman etc., D-l Pătrășcanu în completare menținând aceleași argumente și recomandând aceleași măsuri. Afacerea a durat cu cercetări enorme și multiple, la plecarea mea din post găsindu-se încă în curs. Îmi amintesc însă că în jurul vacanței de Paști 1947 inculpații încercând o cerere de punere în libertate, cerere de cari se interesa și D-l Prim Ministru, la aceasta D-l Pătrășcanu a manifestat o teribilă contrarietate și supărare, dându-mi dispoziții de menținerea tuturor în stare de arest.
- Referindu-mă la un dosar dela s. V a Tribunalului, în care era implicată Maria Antonescu (soția fostului Mareșal) pentru înstrăinarea din timpul războiului a obiectelor și mobilierului dela Legația Sovietică, îmi amintesc că am primit dispozițiuni și dela D-l Pătrășcanu și dela D-l Prim Ministru Groza pentru închiderea acestei cauze.

./.

4.

- In anul 1945, pe când indeplineam funcțiunea de prim procuror, la cabinetul I instrucție se găsea în cercetare o reclamațiune a Ministerului Ed. Naționale contra lui G. Iancoulescu (azi decedat) fostul director al școlei române din Paris pentru o serie de nereguli petrecute în gestiunea acelei instituții. Deși Ministerul Ed. Nationale cerea o grabnică soluție, Dl Patrașcanu mi-a dat dispozițiuni ca această afacere să rămână mai departe pe condica cabinetului până ce D-sa va aprecia pentru o altă soluție.
- Înfine la parchetul Prahova se găsea în curs prin anul 1947-48 o mare afacere ce privea pe un oarecare Antoi politician de marcă din gruparea Dlui Bejan, pentru care însuși șeful său făcea eforturi desperate ca să-l pună în libertate.
A venit și la mine de câteva ori și el și alți fruntași din partid ca să dau dispozițiuni parchetului Prahova în satisfacerea cererii sale, spunându-mi-se totodată că Dl Pătrășcanu este de acord. Intrebând pe Dl Ministru acesta mi-a amânat cu răspunsul. Adevărat însă este că la plecarea D-sale din Ministerat partizanul Dlui Bejan se găsea tot arestat.
- Un alt fapt ce s'a petrecut cu un dosar privitor la un mare sabotor de zahăr Petrescu ce se afla în cercetarea cab. 2 Instrucție.
Intr'una din zilele când Dl Patrașcanu lipsea din București am fost chemat urgent de Dl Prim Ministru Groza cu acest dosar cu care ocazie D-sa a manifestat o profundă nemulțumire prin tergiversarea afacerii cerându-mi să iau măsuri de indepărtarea din serviciu a acelui judecător de instr. care își îndeplinește astfel datoria.
La înapoierea Dlui Patrașcanu am raportat cazul și D-sa supărat mi-a făcut aspre observațiuni pentru faptul că am răspuns chemării Dlui Prim Ministru.
Drept pentru care dau prezenta declaratie azi 20 Martie 1950.

Jean [illegible]

167

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

Subsemnatul JEAN NICOLAU, asupra celor întrebate declar următoarele :

- Cum am menţionat în prima declaraţiune, delegarea mea în Ministerul Justiţiei şi deci începutul colaborării cu Dl.PATRASCANU s'a produs în Decemvrie 1944 când am fost numit Secretar al Comisiei de epuraţie. Această activitate ce era chemată să marcheze primul act de descătuşare din ghiarele lumei războiului, a fascismului şi a clicei Antonesciene, nu a dat roadele aşteptate şi chiar în Ministerul Justiţiei au fost lăsaţi încă dela început, au fost absolviţi voit cei mai notorii servitori ai regimului Antonescian. Prin aceasta ţiu să mă refer la COMAN NEGOESCU pe atunci preşedinte al Curţei de Casaţie cari prin dispoziţia exclusivă a Dlui PATRASCANU a fost lăsat mai departe în post unde a rămas până la Februarie 1948.

Comentariile de surprindere cari sau făcut în acea ocazie sau referit la faptul că în parte această absolvire se datora şi intervenţiei avocatului N.STANESCU fruntaş naţional-ţărănist.

Despre restul activităţei acestei comisiuni prezidate de însuşi Dl.PATRASCANU nu se mai poate vorbi, fiindcă nu s'a ocupat decât de câteva cazuri dela Curtea de Casaţie unde au fost scoşi doar 4 membri, restul activităţei continuând într'o altă componenţă fără prezenţa Ministrului.

- In Februarie 1945 după plecarea primilor 2 secretari generali din post, BROSTEANU şi BARGAVANU ce au fost trecuţi la Casaţie au venit în locul lor Dl.POULOPOL şi Dl.DAVID. In ce priveşte activitatea în Minister, aceasta a fost echipa cu cari Dl.PATRASCANU s'a înţeles cel mai bine.

Dl.POULOPOL însărcinat cu conducerea personalului a făcut toate mişcările şi numirile în magistratură şi deşi este adevărat că nu le făcea în ritmul cerinţelor vremei noi. Ministrul de atunci a ştiut desigur aceasta, şi a trecut cu vederea o asemenea manifestare. Dealtfel într'o împrejurare când urma să plece un decret la Monitorul Oficial pentru publicare ,POULOPOL a exclamat că Ministrul l-a semnat cu ochii închişi şi atrăgându-i doar atenţia să nu aibă " bătae de cap cu cei dela partid"! Apoi tot POULOPOL, RUPENIAN, BRAUNER, L.CONSTANTE şi procuror GRIGORESCU au însoţit pe Dl.

./.

PATRASCANU în turneul făcut prin Ardeal şi cari a culminat la Cluj cu acele declaraţii ce au adus atâtea comentarii şi dezavuări, în presă.

Stiu că POULOPOL cari era înzestrat cu o inteligenţă foarte vie domina în multe acţiuni iniţiativele Ministrului, şi acestea le înţelegeam din modul cum rezolva lucrările în orele prescrise pentru aceasta şi cum prin el am fost salvaţi o serie de magistraţi ce ar fi trebuit să părăsească Instituţia încă din prima clipă după 23h August 1944.

- Despre celălalt Secretar general Dl. L.DAVID, cum am mai amintit în precedenta declaraţie, el a fost acela cu cea mai mare activitate în Minister. Prezidând la acea epocă şi comisia legislativă, din mâna lui eşea absolut totul. Stiu că Ministrul nu-l contrazicea cu nimic în technica legislativă, propriu zisă.

Este adevărat că L.DAVID este rudă apropiată cu GH.VANTU fostul Ministrul Tătărăscean şi deasemeni mai menţionez că legea chiriilor din 1946 ce a stârnit atâtea comentarii contra Dlui PATRASCANU fiind botezată o lege nedreaptă şi reacţionară este opera exclusivă a lui L.DAVID. Tot acestuia îi mai aparţine legea electorală, legea ultimă a criminalilor de război, legea 607 pentru retrocedarea bunurilor evreeşti deasemeni botezată ca lege reacţionară şi nedreaptă.

- In ce priveşte faptul agitat de anturajul Dlui PATRASCANU pe când acesta se afla în străinătate ei fiind alarmaţi de situaţia şubredă în cari iar fi găsit, ţiu să explic cu toate aducerile aminte de acum aproape 4 ani despre această împrejurare. Nu recunosc să fi participat expres la aceste conversaţii de cari vorbeşte Dnii BRAUNER şi RUPENIAN şi sfârşite la Dna LENA CONSTANTE când se votase şi expedierea unei telegrame laParis! Adevărul este altul. In timpul Conferinţei de Pace dela Paris fiind vacantă şi lună de concediu, aîmi amintesc că am văzut şi eu şi POULOPOL cred Societatea de mai sus.

Intâlnind pe Dra LENA CONSTANTE când poate sau sigur erau şi parte din cei precitaţi, aceasta manifesta o mare enervare şi gelozie că ziarele nu relatează absolut nimic despre activitatea Dlui PATRASCANU la Paris pe cari Dsa o considera pe primul plan al actualităţei. Enervarea îmi aduc aminte că era la paroxism şi din faptul că ziarele vorbeau în schimb de activitatea Dlui MAURER în sectorul economic al Conferinţei!

Explicaţia ce se căuta a se atribui acestei tăceri se referea fie neglijenţei corespondentului cari nu trimetea materialul pentru ziar, fie faptului atunci aflat, că Dl.PATRASCANU avea un proect tot atunci şi o vizită în Elveţia!

 016

In schimb la Dra LENA CONSTANTE acasă nu am fost niciodată pentru redactarea vreunei telegrame în forma aceasta romantică, copilărească în cari mi se spune, că Dl.PATRASCANU era chemat să vină imediat în ţară! Imi amintesc că am urcat scările în numai 2 ocaziuni, Prima oară când m'am dus să vorbesc cu Dl. H.BRAUNER pentru profesorul A.CIOLAN într'un subiect muzical acesta urmând să fie programat pentru nişte concerte simfonice. El era singur şi-mi motiva că este suferind şi stă acolo fiindcă este mai cald.

Si-a doua oară în 1947, înaintea expoziţiei Drei CONSTANTE dela Dalles cu Dl.BRAUNER am urcat să văd parte din tablourile şi lucrările pregătite în acest scop. Mă voi strădui să-mi amintesc dacă cumva am mai fost vreodată la Dsa, eu susţiu însă că numai în aceste 2 împrejurări am vizitat casa Drei CONSTANTE .

Dealtfel întoarcerea delegaţiei dela Paris a spulberat neliniştea celor de mai sus, căci încă la aeroport aşteptat de Dna ANA PAUKER, V.LUCA, TEOHARI GEORGESCU şi alţi membrii din guvern s'a făcut Dlui PATRASCANU o caldă manifestaţie cu îmbrăţişări şi flori de bun sosit, totodată un grup numeros de simpatie.

De aci, Dl.PATRASCANU s'a dus direct la Minister unde Sindicatul funcţionarilor pregătise asemeni o mare manifestaţie şi unde Dl.OLTEANU, Secretarul Gral de atunci i-a urat bun sosit în aclamaţiile tuturor, oferindu-i şi un mare buchet de flori.

- Reluându-şi activitatea la Minister ştiu că în ce priveşte linia comportărei Dsale, nu a diferit cu nimic faţă de modul cum înţelegea să conducă până atunci acest departament. Nici-o schimbare , nici-o manifestare în atitudinea sa.

In Minister dealtfel Dsa nu făcea niciodată caz de faptul că se găseşte în rândurile unui partid politic. El avea o culanţă şi o solicitudine faţă de toţi, servind cu obişnuinţă simpatiile şi prieteniile, indiferent în ce grupare politică se găsesc. Avea în trăsăturile sale structurale o mare atracţie pentru intelectualii cu pregătire temeinică indiferent cărui elan sau clase sociale aparţineau. Si aceasta am observat-o mai accentuat, cu cât Dsa se apropia mai târa de ocuparea catedrei universitare, împrejurarea în cari neglija din ce în ce mai vădit activitatea în Minister, venind deseori pe fugă şi plecând la fel. Impresia cu cari am rămas când a survenit şi acest fapt nu a fost alta decât, că ceiace iubeşte Dl.PATRASCANU mai mult pe lume este această disciplină a profesariatului. Imi amintesc că în legătură cu ocuparea acestei catedre, timp de câteva luni Dsa a fost în strâns contact cu G.FOTINO pe atunci decan al Facultăţii

de Drept şi cu C.STOIANOVICI cel cari a urmat Dlui FOTINO la conducerea acestei Facultăţi.

- Cu privire acum, tot la unul din aspectele ce explicau sentimentele Dlui PATRASCANU mai gândesc la un caz în legătură cu persoana mea. Cum lucrurile se petreceau în 1947, cum după venirea dela Paris a Dsale se înfiinţase pe lângă Minister o celulă a magistraţilor înscrişi în partidul comunist, cum începuse a se agita liniile de bază a viitoarei organizări a justiţiei prin cari magistraţii puteau de aci înainte să facă politică, cum între magistraţi ca în orice breaslă dealtfel, dar poate mai accentuat aci, era fricţiuni, intrigi, mâncătorii, fel de fel de cancanuri, am rugat într'una din zile să-mi clarifice şi mie situaţia avizând sau pentru retragerea delegaţiei ce aveam şi înapoerea mea în Curtea de Apel, sau pentru înscrierea mea în partid, desigur nu din oportunism ca atâţia, ca să pot activa şi eu în rândurile celor ce înfiripau atunci viaţa de partid a magistratului. La aceasta Dl.PATRASCANU mi-a ripostat încruntat şi tăios, că nu am nevoie să mă îngrijesc de această problemă, că eu să mă interesez de asemenea chestiuni, şi că să-mi fac datoria mai departe, retragerea delegaţiei mele producându-se numai atunci când nu voi mai corespunde îndatoririlor mele profesionale. Am cules atunci impresia că pe Dsa nu-l interesa deloc o asemenea activitate paralelă cu acea a magistratului şi că mai mult avea şi un accentuat dispreţ pentru această categorie de magistraţi ce sunt încadraţi şi în mistica de partid.

In legătură cu problema atât de spinoasă şi grea din cari guvernul înţelegea să facă o mare operă era desigur problema stârpirei saboteurilor şi speculanţilor. Aceasta era singura categorie de infractori faţă de cari şi Dl.PATRASCANU cerea permanent aspre sancţiuni. Si cum de multe ori rezultatele acestea erau neaşteptat de slabe în opera de represiune datorită vechei magistraturi ce nu răspundea cu însufleţire la această operă, îmi amintesc că Dl.PATRASCANU nu lua măsurile cele mai severe contra acestora, ci din sentimente de milă şi bunătate trecea cu vederea asemenea greşeli grave. Mie în schimb îmi recomanda mereu, ca cel puţin parchetul să răspundă acestei obligaţiuni şi să lucreze în armonie şi înţelegere cu organele Ministerului de Interne.

Cu acele ocaziuni se observa vădit că Dl.PATRASCANU nutreşte o mare afecţiune faţă de Dl.TEOHARI GEORGESCU şi nu voia să-l supere niciodată cu asemenea probleme şi neânţelegeri!

- Imi amintesc apoi că în 1947 Iunie mi se pare, când Dl. PATRASCANU s'a întors dela congresul juriştilor democraţi ce se ţinuse la Bruxelles şi era aşteptat la aeroport de Dl.Ministru

018

TEOHARI GEORGESCU, la coborâre a descins odată cu Dsa şi R. XENOPOL cari cu un aer marţial făcea să se acrediteze că este bun prieten, legat de Dl.PATRASCANU pe cari îl striga în gura mare, pe nume, " LUCREŢU"! Acest unic amănunt a făcut o grea impresie dat fiind presa de cari se bucura Dl.RADU XENOPOL.

- Despre activitatea anturajului imediat al Dlui L.PATRASCANU şi pe cari i-am enumerat deja în compunerea Dlor BRAUNER, RUPENIAN, LENA CONSTANTE, B.SILBER, ILEANA POPESCU, STEINBERG, nu am alte cunoştinţe, decât cele explicate cu unele fireşti adăugiri ce survin recentelor aduceri aminte.

Cum acest grup descris îşi sprijinea legătura cu fostul Ministru nu pe vreun crez de partid, de luptă politică, ci numai pur şi simplu sentimental, faptul îşi avea răspunsul identic şi din partea Dlui PATRASCANU cari era foarte săritor, afectuos şi îndatoritor faţă de aceştia.

Stiu ca fapte diverse că Dsa a luptat mult pentru obţinerea unei catedre de specialitate a Dlui BRAUNER , la cari mi se pare că era vorba de o lege specială. Acelaş lucru am auzit că ar fi procedat şi cu situaţia Dlui SILBER căruia iar fi dat tot concursul în obţinerea ineritorie dealtfel a catedrei universitare dela Facultatea de Litere.

Pentru RUPENIAN, ştiu că acum în urmă înainte de plecarea sa dela Minister, Dl.PATRASCANU încerca să-i creeze o bună situaţie printr'un plasament în altă ramură de activitate căci acesta încă de multă vreme voia să părăsească postul de director de Cabinet.

Apoi Dra LENA CONSTANTE ce figura în centrul grupului de prieteni intimi ai casei, ştiu că se bucura de o atenţie specială, comentariile ce se făceau indicau că Dsa avea un ascendent puternic asupra Dnei şi Dlui PATRASCANU. Imi amintesc că atunci când Dsa a plecat la Istambul la ruda sa Dl.MOISIL, Dl.PATRASCANU a fost foarte atent la plecarea acesteia ocupându-se personal de paşaport şi de care în amănunt ca formalităţi s'a ocupat procurorul MICSA. Despre alte amănunte în legătură cu activitatea Drei CONSTANTE în sânul familiei PATRASCANU nu ştiu. Dealtfel cum am menţionat nu am cunoscut atât de bine pe această Dră şi conversaţiile fugare şi cu totul întâmplătoare nu ştiu dacă au rezumat 3-4 ocaziuni. Pentru ilustrarea poziţiei Dsale, îmi amintesc acum de o glumă caustică a lui POULOPOL la adresa acesteia şi cari arăta perfect împrejurările de atunci. " In casa PATRASCANILOR nu cântă nici-o găină, nici cocoşul, cântă LENA ".....

Deasemeni şi faţă de G.STEINBERG am văzut că ţinea să fie foarte îndatoritor în 2 împrejurări ce le cunosc. Mai întâi numise în magistratură direct într'un post mare de procuror de Curte la Braşov pe fratele acestuia ce purta numele de PROCA şi apoi voia

G. Steinberg a fost identificat în persoana: Steinberg Gabriel născut la 15-X-1896 în Huşi, avocat – domiciliat în Buc. str. Vasile Lascăr Nr. 23 cpt. vânători

să-l servească sau la servit chiar, lucrul se poate controla, în legătură cu marele proces de sabotaj în cari erau implicaţi conducătorii Soc.Titan-Nadrag-Calan şi în jurul căruia G.STEINBERG stăruia deosebit pentru eliberarea lui LAUVEANU şi SACHELARESCU.

- Referindu-mă la alt fapt îmi amintesc că în jurul lui 15 Februarie 1948 se judecase la Curtea Criminală recursul criminalilor de război ce avea în frunte pe M.CAUCICOV.

In ziua pronunţărei sentinţei urma să vină la Minister la ora ce se fixase atunci preşedintele completului de judecată chemat de Ministru spre a sta cu el de vorbă asupra pronunţărei deciziei în acest recurs. La ziua indicată şi cam prin jurul orei stabilite am primit un telefon dela Dl.PATRASCANU prin cari mă întreba nedumerit şi enervat dacă preşedintele se pronunţase cumva în această afacere. Am chemat imediat la mine în Cabinet pe preşedintele de atunci Dl.MIHAI POPOVICI dela cari am voit să aflu cele întâmplate. El mi-a declarat că în aceeaşi dimineaţă la primă oră a serviciului fusese chemat de Dl.Prim Preşedinte al Curţei G.STERE care îi dăduse dispoziţiuni să se pronunţe imediat, numai în spiritul dosarului şi să aducă o decizie exemplară. Numitul s'a executat în adevăr şi a pronunţat respingerea recursului numiţilor. Am comunicat apoi cele întâmplate Dlui PATRASCANU cari în faţa mea s'a simţit teribil de prost. Fără să facă vre-un comentar mi-a spus că v'a vorbi dânsul cu Dl.STERE.

Am aflat apoi că în acest dosar Dl.PATRASCANU ar fi dorit o amiliorare a situaţiei lui FIINTESCU şi parte din ceilalţi acuzaţi.

- Un alt fapt, cu privire la situaţia de criminal de război a lui G.DOCAN fost Consilier la Casaţie şi fost Ministru al Justiţiei în guvernul Antonescu imediat după rebeliune, îl explic prin aceia că D.L.PATRASCANU s'a opus la trimiterea în judecată a acestuia, şi a intervenit promt ori de câte ori numitul era expus arestărei.

- Acum referindu-mă la o împrejurare petrecută cu 2-3 zile înainte de înapoierea Dlui PATRASCANU dela Paris în toamna anului 1946, îmi amintesc că la acea dată interimar la Min.Justiţiei era Dl.Min. TEOHARI GEORGESCU şi într'una din zile fiind chemat de Dl.OLTEANU Secretar Gral, mi s'a spus că iau măsuri şi să pregătesc formele pentru o eventuală şi apropiată arestare a lui C.VIISOIANU în legătură cu defraudarea unei sume de 6 milioane fr.elveţieni şi în cari erau implicaţi şi CRETEANU şi ATANASIU. Ce aveau deja deschis dosar de cercetări la unul din cabinetele de Instrucţie. Imediat sosind în ţară Dl.PATRASCANU, i-am raportat cele de mai sus la cari mi-a comunicat să nu întreprind

./.

nimic căci va lua Dsa alte măsuri pe altă cale! Nu mai ştiu ce s'a întâmplat şi ce a urmat în legătură cu acesta.

Nu-mi mai amintesc exact data însă evenimentul în sine se poate uşor controla. Vedeam deseori la Minister pe ARISTIDE BLANK prin anul 1946, şi ştiu că prezenţa lui repetată se datora faptului că stăruia din răsputeri pentru recuper area patrimoniului său. Stiu că Dl.PATRASCANU l-a ajutat complect în această problemă şi după câte îmi amintesc totul s'a făcut pe baza unei legi speciale pentru Dl.BLANK, lege redactată cred tot de DAVID.

In orice caz amănuntele şi preciziunile acestei chestiuni se pot uşor identifica.

Pe la începutul anului 1947, am fost anunţat într'o zi de un fapt foarte grav. Un ajutor de judecător LENCUTIA de funcţiona la o judecătorie de ocol din Bucureşti, fusese prins de organele Controlului Economic în flagrant delict de mită, tocmai când aranja într'un restaurant o afacere la legea speculei. Anunţând pe Ministrul Justiţiei de această întâmplare şi neştiind cine este acest LENCUTIA, în faţa mea Dl.PATRASCANU a telefonat atunci fostului Ministru naţ-ţărănist LENCUTIA, căutând să identifice acest personaj şi întrebându-l dacă nu cumva este frate cu dânsul. I s'a răspuns că se găseşte în grad de rudenie mai depărtată cu acesta, văr mi se pare, şi cazul a rămas a fi soluţionat de Minister fără a mai şti ce urmare a luat.

- Am dat aceste noi explicaţiuni pe arătări ce ilustrează sentimentele manifestate şi faptele întreprinse atât de Dl.PATRASCANU cât şi de anturajul său. Doresc să rămână înserate în această declaraţie ce serveşte opera de justiţie ce se face acum. Deşi am fost colaboratorul Dlui PATRASCANU, n'am înţeles o clipă să fiu " curtean", din categoria acelora linguşitori şi slugarnici ce duc ghiozdanul şefului, şi nu m'a interesat nici anturajul său intim. Am fost doar magistrat, am înţeles să-mi servesc foarte conştiincios şeful ierarhic şi în acelaş timp să-mi onorez şi postul ce-l ocupam, chiar dacă în acest răstimp înregistram destule neplăceri personale şi destule clipe de amărăciune provocate de geloziile, intrigile şi vanităţile atâtora din jurul meu, însetaţi de dorul de a ajunge ei în aceste posturi expuse totdeauna tuturor criticilor şi tuturor răscrucilor de vânt.

Drept pentru cari dau prezenta declaraţie azi 21 Martie 1950.

ss.JEAN NICOLAU

Declarație

Subsemnatul Ioan Nicolău asupra celor întrebate declar următoarele:

– Cum am menționat în prima declarațiune, delegarea mea în Ministerul Justiției și deci începutul colaborării cu Dl. Pătrășcanu s'a produs în Decembrie 1944 când am fost numit secretar al comisiei de epurație. Această activitate ce era chemată să marcheze primul act de descătușare din ghiarele lumii războiului, a fascismului și a clicei antonesciene, nu a dat roadele așteptate și chiar în Ministerul Justiției au fost lăsați încă dela început, au fost absolviți voit cei mai notorii servitori ai regimului antonescian. Prin aceasta țin să mă refer la Lucian Negoescu pe atunci președinte al Curții de Casație care prin dispoziția exclusivă a dlui Pătrășcanu a fost lăsat mai departe în post unde a rămas până la Februarie 1948 –

Comentariile de surprindere cari s'au făcut cu acea ocazie s'au referit la faptul că în parte această absolvire se datora și intervenției avocatului N. Stănescu fruntaș național-țărănist.

Despre restul activității acestei comisiuni prezidate de însuși Dl. Pătrășcanu nu se mai poate vorbi, fiindcă nu s'a ocupat decât de câteva cazuri dela Curtea de Casație unde au fost scoși doar 4 membri, restul activității continuând într'o altă compunere fără prezența ministrului –

– În Februarie 1945 după plecarea primilor 2 secretari generali din post, Broșteanu și Bărgăuanu ce au fost trecuți la Casație

au venit în locul lor D. Poulopol și I. David. — In ce privește activitatea în Minister, aceasta a fost echipa cu cari Dl. Pătrășcanu s'a înțeles cel mai bine.

D. Poulopol însărcinat cu conducerea personalului a făcut toate mișcările și numirile în magistratură și deși este adevărat că nu le făcea în ritmul cerințelor vremei noi, Ministrul de atunci a știut desigur aceasta, și a trecut cu vederea o asemenea manifestare. Dealtfel într'o împrejurare când urma să plece un decret la Monitorul Oficial pentru publicare, Poulopol a exclamat că Ministrul l-a semnat cu ochii închiși și atrăgându-i doar atenția să nu aibă „bătae de cap cu cei dela partid"! Apoi tot Poulopol, Rupenian, Bruner, L. Constante și procuror Grigorescu au însoțit pe Dl. Pătrășcanu în turneul făcut prin Ardeal și cari a culminat la Cluj cu acele declarații ce au adus atâtea comentarii și dezaprobări în presă.

Știu că Poulopol cari era înzestrat cu o inteligență foarte vie domina în multe acțiuni inițiativele ministrului, și acestea le înțelegeam din modul cum rezolva lucrările în orele prescrise pentru aceasta și cum prin el au fost salvați o serie de magistrați ce ar fi trebuit să părăsească instituția încă din prima clipă după 23 August 1944.

— Despre celălalt Secretar general Dl. I. David, cum am mai amintit în precedenta declarație, el a fost acela cu cea mai mare activitate în Minister. Prezidând la acea epocă și comisia legislativă, din mâna lui eșea absolut totul. Știu că Ministrul nu-l contrazicea cu nimic în technica legislativă propriu zisă.

Este adevărat că I. David este rudă apropiată cu Gh. Vîntu fostul ministru Tătărăscean și deasemeni mai mențiunez că legea chiriilor din 1946 ce a stârnit atâtea comentarii contra Dlui Pătrășcanu fiind botezată o lege nedreaptă și reacționară este opera exclusivă a lui I. David. Tot acestuia îi mai aparține legea electorală, legea ultimă a Criminalilor de războiu, legea 607 pentru retrocedarea bunurilor evreești deasemeni botezată ca lege reacționară și nedreaptă.

— În ce privește faptul agitat de anturajul D-lui Pătrășcanu pe când acesta se afla în străinătate și fiind alarmați de situația șubredă în care s-ar fi găsit, țin să explic cu toate aducerile aminte de acum aproape 4 ani despre această nepre-țuvare. Nu recunosc să fi participat expres la aceste conversații de care vorbește D-nii Brauner și Rupenian și sfârșite la D-na Lena Constante când se votase și expedierea unei telegrame la Paris! Adevărul este altul. În timpul conferinței de pace dela Paris fiind vacanță și luna de concediu, îmi amintesc că am văzut și eu și Pulopol cred societatea de mai sus. Întâlnind pe D-na Lena Constante când poate sunt sigur erau și parte din cei precitați, aceasta manifesta o mare enervare și gelozie că ziarele nu relatează absolut nimic despre activitatea D-lui Pătrășcanu la Paris pe care D-sa o considera pe primul plan al actualității. Enervarea îmi aduc aminte că era la paroxism și din faptul că ziarele vorbeau în schimb de activitatea D-lui Maurer în sectorul economic al conferinței! Explicația ce se căuta a se atribui acestei tăceri se referea fie neglijenței corespondentului care nu trimetea materialul pentru ziar, fie faptului atunci aflat, că D-l Pătrășcanu avea în proiect tot atunci și o vizită în Elveția!

În schimb la D-na Lena Constante acasă nu am fost niciodată pentru redactarea vreunei telegrame în forma aceasta romantică, copilărească în care mi se spune, ca D-l Pătrășcanu era chemat să vină imediat în țară!. Îmi amintesc că am urcat scările în numai 2 ocaziuni. Prima vară când m-am dus să vorbesc cu D-l H. Brauner pentru profesorul A. Ciolan într'un subiect muzical acesta urmând să fie programat pentru niște concerte simfonice. El era singur și-mi motiva că este suferind și stă acolo fiindcă este mai cald. Și a doua vară în 1947, înaintea expoziției D-nei Constante dela Dalles cu D-l Brauner am urcat să văd parte din tablourile și lucrările pregătite în acest scop. Mă voi strădui să-mi amintesc dacă cumva am mai fost vreodată la D-sa, eu susțin însă că numai în aceste 2 împrejurări am vizitat casa D-nei Constante.

/.

Dealtfel întoarcerea delegației dela Paris a spulberat neliniștea celor de mai sus, căci încă la aeroport așteptat de D-na Ana Pauker, V. Luca, Teohari Georgescu și alți membri din guvern s-a făcut D-lui Pătrășcanu o caldă manifestație cu îmbrățișări și flori de bun sosit, totodată un grup numeros de cetățeni și muncitori manifestând aceleași sentimente de simpatie.
De aci, D-l Pătrășcanu s-a dus direct la Minister unde Sindicatul funcționarilor pregătise asemeni o mare manifestație și unde D-l Olteanu, Secretarul gl. de atunci i-a urat bun sosit în aclamațiile tuturor, oferindu-i și un mare buchet de flori.

— Reluându-și activitatea la Minister știu că în ce privește linia comportării sale, nu a diferit cu nimic față de modul cum înțelegea să conducă până atunci acest departament - nici o schimbare nici o modificare în atitudinea sa-
In Minister dealtfel D-sa nu făcea niciodată caz de faptul că se găsește în rândurile unui partid politic. El avea o culanță și o solicitudine față de toți, servind cu obișnuința simpatiile și prieteniile, indiferent în ce grupare politică se găsesc. Avea în trăsăturile sale structurale o mare atracție pentru intelectualii cu pregătire temeinică indiferent cărui clan sau clase sociale aparțineau. Și aceasta am observat-o mai accentuat, cu cât D-sa se apropia mai tare de ocuparea catedrei universitare, împrejurare în cari neglija din ce în ce mai vădit activitatea în Minister, venind deseori pe fugă și plecând la fel. Impresia cu cari am rămas când a survenit și acest fapt nu a fost alta decât, că ceiace iubește D-l Pătrășcanu mai mult pe lume este această disciplină a profesoratului - Imi amintesc că în legătură cu ocuparea acestei catedre, timp de câteva luni D-sa a fost în strâns contact cu G. Fotino pe atunci decan al facultății de drept și cu C. Stoianovici cel cari a urmat ~~D-lui~~ Fotino la conducerea acestei facultăți

— Cu privire acum, tot la unul din aspectele ce explicau sentimentele D-lui Pătrășcanu mă gândesc la un caz în legătură cu persoana mea. Cum lucrurile se petreceau în

1947, cum după venirea dela Paris a D-lui se înfiripase pe lângă Minister o celulă a magistraților înscriși în partidul comunist, cum începuse a se agita liniile de bază a viitoarei organizări a justiției prin cari magistrații puteau de aci înainte să facă politică, cum între magistrați ca în orice breaslă dealtfel, dar poate mai accentuat aci, erau fricțiuni, intrigi, mâncătorii, fel de fel de cancanuri, am rugat într'una din zile să-mi clarifice și mie situația avizându-mă sau pentru retragerea delegației ce aveam și înapoierea mea în Curtea de Apel, sau pentru înscrierea mea în partid; desigur nu din oportunism ca atâția-, ca să pot activa și eu în rândurile celor ce înfiripau atunci viața de partid a magistratului. La aceasta D. Pătrășcanu mi-a ripostat încruntat și tăios, că nu are nevoie să mă îngrijesc de această problemă, că eu să nu mă interesez de asemenea chestiuni, și că să-mi fac datoria mai departe, retragerea delegației mele producându-se numai atunci când nu voi mai corespunde îndatoririlor mele profesionale. Am cules atunci impresia că pe D-sa nu-l interesa deloc o asemenea activitate paralelă cu acea a (~~magistraților~~) magistratului și că mai mult avea și un accentuat dispreț pentru această categorie de magistrați ce sunt încadrați și în mistica de partid.

— In legătura cu problema atât de spinoasă și grea din cari guvernul înțelegea să facă o mare operă era desigur problema stârpirei sabotorilor și speculanților. Aceasta era singura categorie de infractori față de cari și D. Pătrășcanu cerea permanent aspre sancțiuni. Și cum de multe ori rezultatele acestea erau neașteptat de slabe în opera de represiune datorită vechei magistraturi ce nu răspundea cu însuflețire la această operă, îmi amintesc că D. Pătrășcanu nu lua măsurile cele mai severe contra acestora, ci din sentimente de milă și bunătate trecea cu vederea asemenea greșeli grave. Eu în schimb îmi recomanda mereu, ca cel puțin parchetul să răspundă acestei obligațiuni și să lucreze în armonie și înțelegere cu organele Ministerului de Interne.

In acele ocaziuni se observa vădit că D. Pătrășcanu nutrește

6. o mare afecțiune față de D-l Teohari Georgescu și nu voia să-l supere niciodată cu asemenea probleme și neînțelegeri!

— Îmi amintesc apoi că în 1947 Iunie mi se pare, când D-l Pătrășcanu s-a întors dela congresul juriștilor democrați ce se ținuse la Bruxelles și era așteptat la aeroport de D-l Min. Teohari Georgescu, la coborâre a descins odată cu D-l și R. Xenopol care cu un aer marțial făcea să se acrediteze că este bun prieten, legat de D-l Pătrășcanu pe care îl striga în gura mare, pe nume, „Lucrețiu"! Acest mic amănunt a făcut o grea impresie dat fiind presa de care se bucura D-l Radu Xenopol.

— Despre activitatea anturajului imediat al D-lui L. Pătrășcanu și pe cari i-am enumerat deja în compunerea D-r Brauner, Rupercian, Lena Constante, A. Silber, Ileana Popescu, Steinberg, nu am alte cunoștințe decât cele explicate cu unele firești adăogiri ce survin recentelor aduceri aminte.

Cum acest grup descris își sprijinea legătura cu fostul Ministru nu pe vreun crez de partid, de luptă politică, ci numai pur și simplu sentimental, faptul își avea răspunsul identic și din partea D-lui Pătrășcanu care era foarte săritor, afectuos și îndatoritor față de aceștia.

Știu cu fapte diverse că D-l a luptat mult pentru obținerea unei catedre de specialitate a D-lui Brauner, la care mi se pare că era vorba de o lege specială. Acelaș lucru am auzit că ar fi procedat și cu situația D-lui Silber căruia i-ar fi dat tot concursul în obținerea meritorie de altfel a catedrei universitare dela facultatea de litere.

X Pentru Rupercian știu că acum în urmă înainte de plecarea sa dela Minister, D-l Pătrășcanu încerca să-i creeze o bună situație printr'un plasament în altă ramură de activitate căci acesta încă de multă vreme voia să părăsească postul de director de cabinet.

Apoi D-na Lena Constante ce figura în centrul grupului

7.

de prieteni intimi ai casei, știu că se bucura de o atenție specială, comentariile ce se făceau indicau că D-na are un ascendent puternic asupra D-nei și D-lui Patrașcanu. Îmi amintesc că atunci când D-na a plecat la Istambul la ruda sa D. Moisil, D-na Patrașcanu a fost foarte atentă la plecarea acesteia ocupându-se personal de pașaport și de care în amănunt cu formalitățile s-a ocupat procurorul Nicșa. Despre alte amănunte în legătură cu activitatea D-nei Constante în sânul familiei Patrașcanu nu ~~cunosc~~ știu. Dealtfel bine am menționat nu am cunoscut atât de bine pe această D-na și conversațiile fugare și cu totul întâmplătoare nu știu dacă au rezumat 3-4 ocaziuni. Pentru ilustrarea poziției D-nei, îmi amintesc acum de o glumă caustică a lui Pârlogol la adresa acesteia și care arăta perfect împrejurările de atunci. „În casa Patrașcanilor nu cântă nici găina, nici cocoșul, cântă Lena"...

Deasemeni și față de G. Steinberg am văzut că ținea să fie foarte îndatoritor în 2 împrejurări ce le cunosc. Mai întâi numise în magistratură direct într'un post mare de procuror de Curte la Brașov pe fratele acestuia ce purta numele de Proca și apoi voia să-l servească sau l-a servit chiar, lucrul se poate controla, în legătură cu marele proces de sabotaj în care erau implicați conducătorii Soc. Titan-Nadrag-Calan și în jurul căruia G. Steinberg stăruia deosebit pentru eliberarea lui Laureanu și Sachelarescu.

— Referindu-mă la alt fapt îmi amintesc că în jurul lui 15 Februarie 1948 se judecase la Curtea Criminală recursul criminalilor de războiu ce avea în frunte pe M. Cancicov. În ziua pronunțărei sentinței urma să vină la Minister la ora ce se fixase atunci președintele complectului de judecată chemat de Ministru spre a sta cu el de vorbă asupra pronunțărei deciziei în acest recurs. La ziua indicată și cam prin jurul orei stabilite am primit un telefon dela D-na Patrașcanu prin care mă întreba

./.

nedumerit și enervat dacă președintele se pronunțase cumva în această afacere. Am chemat imediat la mine în cabinet pe președintele de atunci D. Mihai Popovici dela care am vrut să aflu cele întâmplate. El mi-a declarat că în aceeași dimineață la prima oră a serviciului fusese chemat de Dl Prim Președinte al Curții G. Stere care îi dăduse dispozițiuni să se pronunțe imediat, numai în spiritul dosarului și să aducă o decizie exemplară. Numitul sa executat în adevăr și a pronunțat respingerea recursului inculpaților - Am comunicat apoi cele întâmplate Dlui Pătrășcanu care în fața mea sa simțit teribil de prost. Fără să facă vreun comentar mi-a spus că va vorbi dânsul cu Dl Stere!

Am aflat apoi că în acest dosar Dl Pătrășcanu ar fi dorit o ameliorare a situației lui Frunțescu și parte din ceilalți acuzați.

— Un alt fapt, cu privire la situația de criminal de răsboi a lui G. Docan fost Consilier la Casație și fost Ministru al Justiției în guvernul Antonescu imediat după rebeliune, îl explic prin aceia că D. L. Pătrășcanu sa opus la trimiterea în judecată a acestuia, și a intervenit prompt oridecâte ori numitul era expus arestărei.

— Acum referindu-mă la o împrejurare petrecută cu 2-3 zile înainte de scăparea Dlui Pătrășcanu dela Paris în toamna anului 1946, îmi amintesc că la acea dată Interimar la Min. Justiției era Dl Min. Teohari Georgescu și într'una din zile fiind chemat de D. Olteanu Secretar Gl, mi sa spus să iau măsuri și să pregătesc formele ~~[illegible]~~ pentru o eventuală și apropiată arestare a lui C. Vișoianu în legătură cu defraudarea unei sume de 6 miliarde fr. elvețieni și în care erau implicați și Coteanu și Atanasiu. Ce aveau deja deschis dosar de cercetări la unul din cabinetele de instrucție - Imediat sosind în țară Dl Pătrăș-canu, i-am raportat cele de mai sus la care mi-a comunicat să nu întreprind nimic căci va lua Dl alte măsuri pe alte-

cale! Nu mai știu ce s-a întâmplat și ce a urmat în legătură cu acesta.

— Nu-mi mai amintesc exact data însă evenimentul în sine se poate ușor controla. Vedeam deseori la Minister pe Aristide Blank, poate prin anul 1946, și știu că prezența lui repetată se datora faptului că stăruia din răsputeri pentru recuperarea patrimoniului său. Știu că Dl Pătrășcanu l-a ajutat complect în această problemă și după câte îmi amintesc totul s-a făcut pe baza unei legi speciale pentru Dl Blank, lege redactată cred tot de David. În orice caz amănuntele și precizările acestei chestiuni se pot ușor identifica.

— Pe la începutul anului 1947, am fost anunțat într'o zi de un fapt foarte grav. Un ajutor de judecător Leucuția ce funcționa la o judecătorie de ocol din București, fusese prins de organele controlului economic în flagrant delict de mită, tocmai când aranja într'un restaurant o afacere la legea speculei. Anunțând pe Ministrul Justiției de această întâmplare și neștiind cine este acest Leucuția, în fața mea Dl Pătrășcanu a telefonat atunci fostului ministru naț-țărănist Leucuția, căutând să identifice acest personaj și întrebându-l dacă nu cumva este frate cu dânsul. I s-a răspuns că se găsește în grad de rudenie mai depărtată cu acesta, văr mi se pare, și cazul a rămas a fi soluționat de Minister fără a mai ști ce urmare a luat.

— Am dat aceste noi explicațiuni pe arătări ce ilustrează sentimentele manifestate și faptele întreprinse atât de Dl Pătrășcanu cât și de anturajul său. Doresc să rămână înserate în această declarație ce servește organelor de justiție ca să facă lumină. Deși am fost colaboratorul Dlui Pătrășcanu, n-am înțeles o clipă să fiu „curtean", din categoria

./.

acelora linguşitori şi slugarnici ce duc ghiozdanul şefului, şi nu m-a interesat nici pragul familiei sale şi nici anturajul său intim. Am fost doar magistrat, am înţeles să-mi servesc foarte conştiincios şeful ierarhic şi în acelaş timp să-mi onorez şi postul ce ocupam, chiar dacă în acest răstimp înregistram destule neplăceri personale şi destule clipe de amărăciune provocate de gelozjile, intrigile şi vanităţile atâtora din jurul meu, însetaţi de darul de a ajunge ei în aceste posturi expuse totdeauna tuturor criticilor şi tuturor răscrucilor de vânt.

Drept pentru care dau prezenta declaraţie azi 21 Martie 1950.

Jean Fichtanu

45 031

D_E_C_L_A_R_A_T_I_E

Subsemnatul JEAN NICOLAU, asupra celor întrebate declar următoarele :

Printre prietenii intimi de casă am citat şi pe Dna E. MARCPVICI fostă colegă cu Dna PATRASCANU la Cernăuţi. Prin 1945 pe când îşi avea actualitate legea de restituire a bunurilor inamice îmi amintesc de un diferend între Dna MARCOVICI deţinătoarea stocului de mărfuri a fostului magazin cu capital german " Cadeca" şi comisia însărcinată cu strângerea acestor bunuri. Cum operaţiunile de restituire de făceau prin oficiul de asistenţă al parchetului unde mă găseam ca prim procuror pe atunci, este adevărat că Dna MARCOVICI şi-a salvat parte din acele mărfuri, fiind ajutată direct de Dl.PATRASCANU.

Cu privire la Dl.GOLOPENTIA directorul institutului de Statistică, ştiu că era prieten apreciat de Dl.PATRASCANU. Venea destul de des pela Minister şi totdeauna era primit cu mare preferinţă. Nu ştiu pe ce subiecte, nu ştiu pe ce discuţii. Pe S.MANUILA nu l-am cunoscut niciodată. Printre ceilalţi funcţionari superiori dela Statistică am indicat deja pe Dl.BETEA despre cari am dat unele explicaţiuni.

Mai adaog căacesta prezent într'un timp chiar zilnic în Minister devenise inseparabil prieten - observându-l în grup de converdaţie, cu procurorul MICSA şi de multe ori cu Dna ILEANA POPESCU ce era deasemeni foarte des văzută la aceste ore în campania acestora de mai sus. Dl.BETEA se număra indiscutabil printre prietenii intimi ai Dlui PATRASCANU, fapt confirmat şi de încrederea ce Dl.PATRASCANU i-o acordase, căci cu ocazia alegerilor din Noemvrie 1946, el a avut la Arad un rol important în desfăşurarea acestora. A fost trimisul său special la faţa locului. L-am văzut intrând în cabinetul Ministrului totdeauna singur, fără să fie vreodată cineva de faţă.
Cum am spus, explicaţia ce se dădea acetor vizite era aceia, că Dl.BETEA ar fi lucrat cu Dl.PATRASCANU în diverse probleme şi scrieri filosofice. Imi amintesc că în campania lui Dl.BETEA am văzut prezent de câteva ori în Minister şi pe un alt funcţionar

./.

dela Statistică, înalt, blond pe cari îl cunosc cu numele de RATIU. Acesta însă nu venea atât de des pe acolo, ca prietenul său de mai sus. Raţiu cu cretitudine că atunci când a survenit chestiunea cu BETEA ce era căutat de poliţie şi pentru cari Dl.PATRASCANU a făcut un mare scandal în Minister, au intrat în cabinetul său probabil pentru explicaţiuni şi Dl.GOLOPENTIA şi Dl.RATIU. Nu mai ştiu exact dacă împreună sau fiecare separat.
Pe Dl.STEFAN POPESCU, soţul Dnei ILEANA POPESCU, l-am cunoscut dar fiindcă nu l-am văzut în faţa mea şi nu am conversat cu Dsa decât poate de 3-4 ori, nu pot să-l descriu mai bine. Am remarcat doar că era un om original, pedant în idei şi expresii. Desigur, în orice caz se numără şi el printre prietenii fam.PATRASCANU şi cred că frequenta casa aceasta tot atât de liber şi la orice oră ca şi soţia sa.

Despre un tânăr DUŢESCU, îmi amintesc că în primele luni din 1945 era şi el şef de cabinet alături de RUPENIAN.

Intr.o bună zi a dispărut fiind concediat

Am auzit că fusese ceva grav şi că fusese dat afară.

Alte amănunte despre acesta nu cunosc. RUPENIAN va fi desigur în măsură să dea toate lămuririle.

Cu privire la Doamna ANGHELESCU, legătura sentimentală a Dlui PATRASCANU despre cari aşi fi dorit să evit aceste lămuriri dat fiind subiectul în sine delicat şi pentru cari oricine în locul meu ar alege dintr'o elemntară eleganţă o necesară reticenţă, deoarece însă cerinţele anchetei de faţă pretind şi acest aspect, urmează ca să relatez ceiace ştiu în acest caz. Personal, am cunoscut această persoană cam prin 1944 incidental într'o familie a unui prieten când se găsea însoţită de soţul său C. ANGHELESCU avocat, pe atunci şeful contenciosului Ministerului Aerului la acest post.

Cam pela începutul anului 1947 am întâlnit pe Dna ANGHELESCU într'o dimineaţă îmbrăcată foarte elegant pe sălile Ministerului venind la ora audienţelor. Din primele conversaţii mi-a adus vorba de Ministru cunoştiinţă cu Dsa, de pe când era copilă şi purta numele de Dra CONSTANTINESCU.
Am înţeles pe loc, mai ales după semnificaţia accentelor puse în discuţie, că la mijloc începe să se închege o vădită "simpatie" şi explicaţia a venit cât de ucrând cu cât mai multe impresii pentru această legătură. Cum cunoşteam bine şi pe Dna şi pe soţul său firesc am înregistrat amănunte, raportate la vizitele dese ce le făcea acolo Dl.PATRASCANU singur!. Această

./.

strâmsă " prietenie " ştiu că a continuat şi în perioada de început a anului 1948. Doamna ANGHELESCU ştiu că a fost de câteva ori în Minister fiindcă stăruia în ultimul timp mai ales, ca soţul său să fie numit de Dl.PATRASCANU, la vre-o societate sau întreprindere.

Drept pentru cari dau prezenta declaraţiune azi 22 Martie 1950.

ss.JEAN NICOLAU

Declarație

Subsemnatul Ioan Nicolau, asupra celor întrebate declar următoarele:

Printre prietenii intimi de casă am citat și pe D-na E. Marcovici fosta colegă cu D-na Patrașcanu la Cernăuți. Prin 1945 pe când își avea actualitate legea de restituire a bunurilor inamice îmi amintesc de un diferend între D-na Marcovici deținătoarea stocului de mărfuri a fostului magazin cu capital german „Ladeca" și comisia însărcinată cu strângerea acestor bunuri. Cum operațiunile de restituire se făceau prin oficiul de asistență al parchetului unde mă găseam ca prim procuror pe atunci, este adevărat că Doamna Marcovici și-a salvat parte din acele mărfuri, fiind ajutată direct de D-l Patrașcanu.

Cu privire la D. Golopenția directorul institutului de statistică, știu că era prieten apreciat de D-l Patrașcanu. Venea destul de des pe la Minister și totdeauna era primit cu mare preferință. Nu știu pe ce subiecte, nu știu pe ce discuții. Pe S. Mănăilă nu l-am cunoscut niciodată.

Printre ceilalți funcționari superiori dela statistică am indicat deja pe D. Betea despre care am dat unele explicațiuni.

Mai adaog că acesta prezent într'un timp chiar zilnic în Minister devenise inseparabil prieten, - observându-l în grup de conversație -, cu procurorul Micșa și de multe ori cu D-na Ileana Popescu ce era deasemeni foarte des vizita la ./.

2/ aceste ore în compania acestora de mai sus. - D. Betea se numără indiscutabil printre prietenii intimi ai Dlui Pătrășcanu, fapt confirmat și de încrederea ce Dl Pătrășcanu i-o acordase, căci cu ocazia alegerilor din Nov. 1946, el a avut la Arad un rol important în desfășurarea acestora. A fost trimisul său special la fața locului. L-am văzut intrând în cabinetul Ministrului totdeauna singur, fără să fie vreodată cineva de față.-
Mie mi-au spus, explicația ce se dădea acestor vizite era aceia, că D. Betea ar fi lucrat cu Dl Pătrășcanu în diverse probleme și scrieri filosofice. Îmi amintesc că în compania lui D. Betea am văzut prezent de câteva ori ~~[illegible]~~ în Minister și pe un alt funcționar dela Statistica; înalt, blond pe care îl cunosc cu numele de Rațiu. Acesta însă nu venea atât de des pe acolo, ca prietenul său de mai sus.
Rețin cu certitudine că atunci când a survenit chestiunea cu Betea ce era căutat de poliție și pentru care Dl Pătrășcanu a făcut un mare scandal în Minister, au intrat în cabinetul său probabil pentru explicațiuni și Dl Golopenția și Dl Rațiu. Nu mai știu exact dacă împreună sau fiecare separat.
Pe Dl Ștefan Popescu, soțul Dnei Ileana Popescu, l-am cunoscut, dar fiindcă nu l-am văzut în fața mea și nu am conversat cu Dl decât poate de 3-4 ori, nu pot să-l descriu mai bine. Am remarcat doar că era un om original, pedant în idei și expresii. Desigur, în orice caz se numără și el printre prietenii fam. Pătrășcanu și cred că frecventa casa acestora tot atât de liber și la orice oră ca și soția sa.
Despre un tânăr, Duțescu, îmi amintesc că în primele luni din 1948 era și el șef de cabinet alături de Rupenian. Într'o bună zi a dispărut fiind concediat intempestiv.
Am auzit că făcuse ceva grav și că fusese dat afară. Alte amănunte despre acesta nu cunosc. Rupenian va fi desigur în măsură să dea toate lămuririle.
— Cu privire la Ioana Anghelescu, legătura sentimentală a Dlui Pătrășcanu despre care aș fi dorit să evit aceste lămuriri

3. 036 ~~50~~

Dat fiind subiectul în sine delicat și pentru cari oricine în locul meu ar alege dintr'o elementară eleganță o necesară reticență; deoarece însă cerințele anchetei de față pretind și acest aspect, urmează ca să relatez ceiace știu în acest caz.

Personal, am cunoscut această persoană cam prin 1944 & incidental într'o familie a unui prieten când se găsea însoțită de soțul său C. Anghelescu avocat, pe atunci șeful contenciosului Ministerului aerului și marinei, distins și onest profesionist, azi mi se pare pensionat la acest post.

Cam pe la începutul anului 1947 am întâlnit pe Doamna Anghelescu într'o dimineață îmbrăcată foarte elegant pe sălile Ministerului venind la ora audiențelor. Din primele conversații mi-a adus vorba de Ministru cunoștință cu D-sa de pe când era copilă și purta numele de D-ra Constantinescu.

Am înțeles pe loc, mai ales după semnificația accentelor puse în discuție, că la mijloc începe să se închege o vădită „simpatie" și explicație a venit cât de curând cu cât mai multe impresii pentru această legătură. Cum cunoșteam bine și pe D-na și pe soțul său firesc am înregistrat evenimente raportate la vizitele dese ce le făcea acolo D-l Pătrășcanu singur! Această strânsă „prietenie" știu că a continuat și în perioada de început a anului 1948. Doamna Anghelescu știu că a fost de câteva ori în Minister făcând stăruința în ultimul timp mai ales, ca soțul său să fie numit de D-l Pătrășcanu, la vreo societate sau întreprindere.

Drept pentru care dau prezenta declarațiune azi 22 Martie 1950.

Jean F. [illegible]

D E C L A R A T I E

Subsemnatul JEAN NICOLAU, asupra întrebărilor puse declar următoarele :

Cu privire la Dl.LAURENTIU PREUTESCU, fost Consilier la Curtea de Casaţie şi profesor la Universitatea din Bucureşti dau explicaţiunile de mai jos.

Stiu că Dsa se număra ca unul din cele mai intime persoane din anturajul Dlui PATRASCANU fiind legat cu acesta de o veche prietenie de tinereţe. Numitul era unul cu trecerea şi puterea de convingere cea mai mare pe lângă fostul Ministru de Justiţie, şi m'am întrebat dacă nu cumva era chiar mai apropiat de inima Dnei PATRASCANU decât însuşi Dl.H.TOROSSIAN.

Deşi stătea în umbră şi nu apărea în anturajul vizibil şi de manifestare a acestuia, ştiu că având uşa deschisă la orice oră din zi şi din noapte, era unul din sfătuitorii săi intimi.

Dealtfel în primul decret dat de Dl.PATRASCANU în Ianuarie 1945 a fost numit Consilier la Curtea de Casaţie şi tot Dsa la ajutat apoi ca să se transfere cu catedra universitară dela Iaşi la Bucureşti. Despre sentimentele Dlui PREOTESCU ştiu că după 23 August 1944 trimisese o scrisoare ce de altfel a apărut şi în presa zilei de atunci.

Deasemeni, Dsa în perioada 1941-1944 a fost trimis de Antonescu, ca preşedintele Curtei din Chişinău, pentru reorganizarea justiţiei în Basarabia şi având mi se pare şi gradul de Consilier Ministerial. Stiu că prin 1946 sau 1947, cu ocazia unei mari mişcări în magistratură a fost numit ca preşedinte al Curtei Criminale din Bucureşti, C.DARDAN, cumnat cu PINTEA, şi fiind susţinut în această numire exclusiv de Dl.PREOTESCU. Deşi la această numire sa opus din răsputeri Dl.G.STERE, a învins totuşi pe lângă Dl.PATRASCANU stăruinţa sus amintită.

Acum în complectarea celor menţionate în trecuta declaraţie ce se raportau la ajutorul şi intervenţia dată de Dl.PATRASCANU Dnei MARCOVICI pentru firma " Cadeca", mai adaug că dat fiind importanţa ce prezenta pentru Comisia de atunci ca să se poată

./.

recupera aceste mărfuri, s'a dus o luptă aprigă între comisia de restituire a bunurilor inamice reprezentată prin Dl.Cpt. PANOV şi Dna MARCOVICI ce avea interes să-şi salveze parte din inventarul său. Stiu că chestiunea aceasta cu multe acte şi referate a ajuns în discuţie până la Dl.General VINOGRADOV.

In toamna anului 1947 fusese arestat la unul din Cab.de Instrucţie, pentru nişte nereguli financiare în dauna Sindicatului respectiv cari făcuse şi reclamaţiunea la parchet, POLIZU artist al Teatrului Naţional din Bucureşti. Pentru aceasta a intervenit pe lângă Dl.PATRASCANU, soţia sa şi Dna MARIA VOLUNTARU spre a fi eliberat imediat. In adevăr sau dat de fostul Ministru dispoziţiuni primului procuror de atunci în sensul de mai sus şi acesta a fost pus îndată în libertate.

Drept pentru cari dau prezenta declaraţie azi 24 Martie 1950.

ss.JEAN NICULAU

<u>Declarație</u>

Subsemnatul <u>Ioan Nicolau</u>, asupra întrebărilor puse declar următoarele:

Cu privire la Dl. Laurențiu Prentescu, fost consilier la Curtea de Casație și profesor la Universitatea din București dau explicațiunile de mai jos.

Știu că D-sa se număra ca unul din cele mai intime persoane din anturajul D-lui Pătrășcanu fiind legat cu acesta de o veche prietenie de tinerețe. Numitul era unul cu trecerea și puterea de convingere cea mai mare pe lângă fostul ministru al Justiției, și m-am întrebat dacă nu cumva era chiar mai apropiat de inima D-lui Pătrășcanu decât însuși Dl. H. Torosian.

Deși stătea în umbră și nu apărea în anturajul vizibil și de manifestare a acestuia, știu că având ușa deschisă la orice oră din zi și din noapte, era unul din sfătuitorii săi intimi.

Dealtfel în primul decret dat de Dl. Pătrășcanu în Ianuarie 1945 a fost numit Consilier la Curtea de Casație și tot D-sa l-a ajutat apoi ca să se transfere cu catedra universitară dela Iași la București. - Despre sentimentele D-lui Prentescu știu că după 23 August 1944 trimisese o scrisoare elogioasă și de adulație ~~...~~ lui I. Maniu, scrisoare ce de altfel a apărut și în presa zilei de atunci.

Deasemeni, D-sa în perioada 1941-1944 a fost trimis de ./.

2.

Antonescu, ca președintele Curtei din Chișinău, pentru reorganizarea justiției în Basarabia și având mi se pare și gradul de Consilier Ministerial. Știu că prin 1946 sau 1947, cu ocazia unei mari mișcări în magistratură a fost numit ca președinte al Curtei Criminale din București, C. Dardan, cumnat cu G. Vântea, și fiind susținut în această numire exclusiv de Dl Preotescu. Deși la această numire s-a opus din răsputeri Dl G. Stere, a învins totuși pe lângă Dl Pătrășcanu stăruința sus amintită.

— Acum în completarea celor menționate în trecuta declarație ce se raportau la ajutorul și intervenția dată de Dl Pătrășcanu, Dnei Marcovici pentru firma „Cadeca", mai adaog că dat fiind importanța ce prezenta pentru comisia de atunci ca să se poată recupera aceste mărfuri, s-a dus o luptă aprigă între comisia de restituire a bunurilor inamice reprezentată prin Dl Cpt. Panov și Dna Marcovici ce avea interes să-și salveze parte din inventarul său. Știu că chestiunea aceasta cu multe acte și referate a ajuns în discuție până la Dl General Vinogradov.

— In toamna anului 1947 fusese arestat la unul din cab. de instrucție, pentru niște nereguli financiare în dauna sindicatului respectiv care făcuse și reclamațiunea la parchet, H. Polizu artist al Teatrului Național din București. Pentru acesta a intervenit pe lângă Dl Pătrășcanu, soția sa și Dna Maria Voluntaru spre a fi eliberat imediat. In adevăr s-au dat de fostul Ministru dispozițiuni primului procuror de atunci în sensul de mai sus și acesta a fost pus de îndată în libertate.

Drept pentru care dau prezenta declarație azi 24 Martie 1950.

Jean [illegible]

D E C L A R A T I E

Subsemnatul JEAN NICOLAU, asupra întrebărilor puse răspund următoarele :

In anul 1945, urmare reocupării Ardealului de Nord, se stabilise după câte îmi amintesc printr'un angajament al guvernului ca în centrele minoritare (judeţele Secueşti în special), sub raportul procentajului populaţiei, să se numească ca funcţionari şi dintre minoritari.

Cu privire la numirea acestora pe lângă instanţele de judecată ştiu că Dl. PATRASCANU admitea tacit rezistenţa ce o depunea POULOPOL de a face aceste numiri.

Discuţia se purta cu Dl. Ministru V. LUCA cari stăruia în sensul de mai sus. Stiu că au fost neânţelegeri lungi cari sau terminat cu un turneu prin acele părţi ale ţărei făcut de Dl. PATRASCANU. Mai ştiu că Dsa se opunea în general la numirea ca magistraţi şi funcţionari, dintre minoritari, în psecial în judeţele din nordul Ardealului.

Sub iterimatul Dlui TEOHARI GEORGESCU atunci când Dl. PATRASCANU se găsea la Conferinţa dela Paris, Dsa conducând pentru acele luni Ministerul Justiţiei, a luat unele măsuri de început faţă de o serie de magistraţi superiori dela Bucureşti, Consilieri ai Curţei de Apel, cari nu răspundeau timpurilor de faţă, consideraţi ca reacţionari şi ca sabotând cu totul opera nouă de justiţie.

Pe aceştia, dintre cari citez doar vre-o 2-3, VICOL V., AUREL VIDRASCU, N. BOGDAN, i-a mutat cu delegaţie temporară pela diverse Curţi din ţară. Odată cu întoarcerea Dlui PATRASCANU la Minister, Dsa a revenit asupra acestor măsuri, dispunând retragerea acelor delegaţii date în provincie precitaţilor magistraţi, Dl. D. OLTEANU fost Secretar General în acel timp e cel mai indicat să dea amănunte mai complecte în această privinţă.

In toamna anului 1947 după unele amânări ce s'au succedat mereu sa intrat în fine în pregătirea marei reforme a justiţiei.

./.

Această operă pusă încă în programul de început al guvernului trebuia să aducă o reformă adâncă şi structurală faţă de vechea organizare a justiţiei, operă care implicit urma să desbrace instituţia de vestigiile trecutului ei. Din atmosfera comentarilor ce se degajau pe acea vreme în legătură cu acest subiect era în prim rând aceia că Dl.PATRASCANU întârzia şi amâna această rezolvare. Se şi discuta dealtfel în lumea magistraţilor şi avocaţilor că numai datorită faptului că guvernul a pus piciorul în prag dispunând soluţionarea acestei probleme, au început în acea toamnă lucrările ei pregătitoare. Imi amintesc că pentru acestea ca observator şi consilier special a fost delegat oficial în Minister Dl.MIREL. Stiu apoi că aceste lucrări în vederea marei reforme a justiţiei au împiedecat şi plecarea proectată, de Dl.PATRASCANU la un Congres ce urma să aibă loc la Londra în acel timp. Dealtfel Dsa şi începuse preparativele plecărei însărcinând ca deobicei pe Dl.procuror GRIGORESCU cu întreprinderea diferitelor formalităţi necesare unei atari deplasări. Pentru orice alte lămuriri şi explicaţiuni în legătură cu această reformă a justiţiei în mod complect nu le pot da nimeni mai bine decât Domnii G.STERE şi CIPRIAN RATIU.

Cu privire la unele dispoziţiuni ce dădea Dl.PATRASCANU îmi amintesc că mi sau trimis de Dsa, 2 doamne cari se interesau de situaţia părintelui lor un anume JACK LEON pedepsit la acea dată criminal de război în legătură cu procesul fostei Centrale a evreilor.

Dl.Ministru de atunci îmi dăduse dispoziţiuni de a mă ocupa de această situaţie în cari persoanele de mai sus încercau desperate o cerere de revizuire cari să ducă la schimbarea pedepsei numitului. Am vorbit cu Dl. Preşedinte de atunci al Curţei Criminale a 8-a, Dl.DAMIAN STEFANESCU despre acest caz transmiţându-i totodată dorinţa Dlui PATRASCANU. Rezultatul însă a fost altul căci revizuirea încercată a fost respinsă ca inadmisibilă iar pedeapsa a rămas aceiaşi. Despre acest caz Dl.PATRASCANU nu mi-a mai pomenit apoi, niciodată.

Stiu deasemeni că Dl.PATRASCANU a depus o insistenţă stăruinţă pentru un proces civil în legătură cu legea proprietarilor prin cari o doamnă MOSCOVICI susţinută de Dsa., se străduia să obţină câştig de cauză în acest litigiu. Procesul a fost lung desbătut în vara anului 1947 la ocolul I Urban şi apoi în apel la Tribunal la Secţia 7-a unde după câte îmi amintesc Dna MOSCOVICI a câştigat până în cele din urmă. Această doamnă MOSCOVICI în faţa noastră trecea ca o bună prietenă a familiei PATRASCANU. Dânsa se găsea aci singură, după câte am auzit soţul său fiind de mulţi ani plecat în Rusia.

Pela sfârşitul anului 1947, se descoperise un mare sabotaj economic la firma fabricelor B.STIRBEY (fabrica conserve).

./.

Imi amintesc că am fost chemat şi eu şi Dl.RADOVICI primul procuror de atunci, cu dosarul de mai sus ce era în acel moment în cercetarea partidului. Pe Dl.PATRASCANU îl interesa şeful contabil sau casierul dela această firmă a cărui nume îmi scapă acum întrucât este cu totul deosebit, şigreu de reţinut. Cu această ocazie ne-a spus că Dsa doreşte ca numitul să fie scos din cauză întrucât este un vechi simpatizant (sau membru) al partidului şi că mai ales în perioada de ilegalitate se purtase admirabil. Pentru acesta Dl.PATRASCANU s'a interesat câteva zile în şir insistând încontinu. Nu mai ştiu ce s'a întâmplat căci problema a rămas pe seama primului procuror. El e în măsură să dea complectările şi amănuntele ce interesează.

Tot în perioada anului 1947 într'una din zile sa prezentat la mine Dl.BETEA cari mi-a comunicat că vine în numele Dlui PATRASCANU cari de altfel la prima ocazie mi-a confirmat şi Dsa acest lucru. Numitul venise să se intereseze de situaţia unui oarecare POPA fost gazetar, criminal de război, condamnat la Tribunalul Poporului din Cluj la 20 ani sau muncă silnică pe viaţă, şi acum aflat după recurs spre rejudecare la Bucureşti. Cum la acea vreme rămăşiţele proceselor de asemenea natură se judecau de un complect al Trib.Poporului sub prezidenţia Dlui T.MIRCEA, preşedinte la Trib. Ilfov, şi cum Dl.BETEA venea la mine stăruind aşa de mult în numele şi după dispoziţia Ministrului pentru urgentare în soluţia acestui proces, i-am spus că eu neavând nici-un amestec în asemenea procese voi transmite Dlui Preşedinte MIRCEA dispoziţia Dlui Ministru asupra acestora de mai sus, ceiace am şi făcut!

Stiu că procesul sa judecat la multe termene şi cu multe peripeţii iar judecătorii populari nu voiau să achite cu nici-un preţ pe acest POPA şi voind în orice caz să-i menţină o parte din pedeapsă. Cum Dl.PATRASCANU s'a interesat mult de acest proces, şi cum am avut atunci chiar impesia că Dsa este nemulţumit de felul cum se desfăşoară lucrurile în această cauză, am chemat la Minister pe însuşi Dl.Preşedinte MIRCEA, cari personal a expus Dlui PATRASCANU situaţia procesului. Dânsul şi azi ar fi singur în măsură să dea toate explicaţiile necesare.

Chestiuni de asemenea natură, pe cari în cursul prezentei anchete le-am relatat într'un şir de declaraţii, nu sunt numai în exclusivitatea mea. Pentru ca cercetările ce se fac să reţină cât mai complecte date din activitatea Dlui PATRASCANU, pe linia acestoea de mai sus, e nec sar a fi întrebaţi şi Dnii RATIU, CIPRIAN şi RADOVICI EUGEN cari în perioada 1946-1948 au fost primii procurori ai parchetului Ilfov, şi cari ca şi mine sau în lipsa mea, erau acei cari lucrau la fel în asemenea chestiuni cu fostul Ministru

Ministru ./.

Ministru şi dela cari porneau aceleaşi dispoziţiuni. In special Dl.EUGEN RADOVICI cari a avut o delegaţie mai lungă la parchet va putea da cred preţioase lămuriri şi explicaţii fie în complectarea acestora date de mine, fie în chestiuni cu totul noi şi inedite.

Drept pentru cari dau prezenta declaraţie azi 29 Martie 1950.

ss.JEAN NICOLAU

Declarație

Subsemnatul Jean Nicolau, asupra întrebărilor puse răspund următoarele:

— In anul 1945, urmare reocupării Ardealului de Nord, se stabilise după câte îmi amintesc printr'un angajament al guvernului ca în centrele minoritare (județele secuești în special), sub raportul procentajului populației, să se numească ca funcționari și dintre minoritari.

Cu privire la numirea acestora pe lângă instanțele de judecată știu că D-l Patrașcanu admitea tacit rezistența ce o depunea Vonlopol de a face aceste numiri.

Discuția se purta cu D-l Ministru V. Luca care stăruia în sensul de mai sus. Știu că au fost neînțelegeri lungi cari s'au terminat cu un turneu prin acele părți ale țării făcut de D-l Patrașcanu. Mai știu că D-sa se opunea în general la numirea ca magistrați și funcționari, dintre minoritari, în special în județele din nordul Ardealului.

— Sub interimatul D-lui Teohari Georgescu atunci când D-l Patrașcanu se găsea la conferința dela Paris, D-sa conducând pentru acele luni Ministerul Justiției, a luat unele măsuri de început față de o serie de magistrați superiori dela București, Consilieri ai Curței de Apel, cari nu răspundeau timpurilor de față, considerați ca inadaptabili și ca sabotând cu totul opera nouă de justiție.

./.

Pe aceştia, dintre cari citez doar vreo 2-3, [illegible] V., Aurel Vidraşcu, A. Bogdan, i-a mutat cu delegaţie temporară pe la diverse Curţi din ţară. Odată cu întoarcerea dlui Patraşcanu la Minister, D-sa a revenit asupra acestor măsuri, dispunând retragerea acelor delegaţii date în provincie precitaţilor magistraţi. Dl. I. Olteanu fost Secretar General în acel timp e cel mai indicat să dea amănunte mai complecte în această privinţă.

— In toamna anului 1947 după unele amânări ce s'au succedat mereu s'a intrat în fine în pregătirea marei reforme a justiţiei. Această operă pusă încă în programul de început al guvernului trebuia să aducă o reformă adâncă şi structurală faţă de vechea organizare a justiţiei, operă care implicit urma să desbrace instituţia de vestigiile trecutului ei. Din atmosfera comentariilor ce se degajau pe acea vreme în legătură cu acest subiect era în primul rând aceia că dl. Patraşcanu întârzia şi amâna această rezolvare. Se şi discuta dealtfel în lumea magistraţilor şi avocaţilor că numai datorită faptului că guvernul a pus piciorul în prag dispunând soluţionarea acestei probleme, au început în acea toamnă lucrările ei pregătitoare. Imi amintesc că pentru acestea ca observator şi consilier special a fost delegat oficial în Minister dl. Aurel. Ştiu apoi că aceste lucrări în vederea marei reforme a justiţiei au împiedecat şi plecarea proectată de dl. Patraşcanu la un congres ce urma să aibă loc la Londra în acel timp. Dealtfel D-sa şi începuse preparativele plecării însărcinând ca deobicei pe dl. Procuror Grigorescu cu întreprinderea diferitelor formalităţi necesare unei atari deplasări. Pentru orice alte lămuriri şi explicaţiuni în legătură cu această reformă a justiţiei în mod complect nu le pot da [nimeni mai bine] decât Domnii G. Stere şi Ciprian Raţiu.

./.

— Cu privire la unele dispoziţiuni ce dădea Dl. Pătrăşcanu îmi amintesc că mi s-au trimis de D-sa, 2 doamne cari se interesau de situaţia părintelui lor un anume Jack Leon pedepsit la acea dată ca criminal de război în legătură cu procesul fostei centrale a evreilor.

Dl. Ministru de atunci mi dăduse dispoziţiuni de a mă ocupa de această situaţie în cari persoanele de mai sus încercau desperate o cerere de revizuire cari să ducă la schimbarea pedepsei numitului. Am vorbit cu Dl. Preşedinte de atunci al Curţei Criminale d. Sa, D. Damian Ştefănescu despre acest caz transmiţându-i totodată dorinţa Dlui Pătrăşcanu. Rezultatul însă a fost acel că revizuirea încercată a fost respinsă ca inadmisibilă iar pedeapsa a rămas aceiaşi. Despre acest caz Dl. Pătrăşcanu nu mi-a mai pomenit apoi, niciodată.

— Ştiu deasemeni că Dl. Pătrăşcanu a depus o insistentă stăruinţă pentru un proces civil în legătură cu legea proprietarilor prin cari o Doamnă Moscovici susţinută de D-sa, se străduia să obţină câştig de cauză în acest litigiu. Procesul a fost lung desbătut în vara anului 1947 la ocolul I urban şi apoi în apel la Tribunal la secţia 7-a unde după câte îmi amintesc D-na Moscovici a câştigat până în cele din urmă. Această Doamnă Moscovici în faţa noastră trecea ca o bună prietenă a familiei Pătrăşcanu. Dânsa se găsea aci singură, după câte am auzit soţul său fiind de mulţi ani plecat în Rusia.

— Pe la sfârşitul anului 1947, se descoperise un mare sabotaj economic la firma fabricelor B. Stirbey (fabrica conserve). Îmi amintesc că am fost chemat şi eu şi Dl. Radovici primul procuror de atunci, cu dosarul de mai sus ce era în acel moment în cercetarea parchetului. Pe Dl. Pătrăşcanu îl interesa şeful contabil sau casierul dela această firmă a cărui nume îmi scapă acum întrucât stă cu totul deosebit

./.

4.) şi greu de reţinut. Cu această ocazie ne-a spus că D-sa doreşte ca numitul să fie scos din cauză întrucât este un vechi simpatizant (sau membru) al partidului şi că mai ales în perioada de ilegalitate se purtase admirabil! Pentru acesta D-l Pătrăşcanu s-a interesat câteva zile în şir insistând necontenit. Nu mai ştiu ce s-a întâmplat căci problema a rămas pe seama primului procuror. El e în măsură să dea completările şi amănuntele ce interesează.

Tot în perioada anului 1947 într'una din zile s-a prezentat la mine D. Betea care mi-a comunicat că vine în numele dlui Pătrăşcanu care de altfel la prima ocazie mi-a confirmat şi D-sa acest lucru. Numitul venise să se intereseze de situaţia unui oarecare Popa fost gazetar, criminal de războiu, condamnat la Tribunalul Poporului din Cluj la 20 ani sau muncă silnică pe viaţă, şi acum aflat după recurs spre rejudecare la Bucureşti. Cum la acea vreme rămăşiţele proceselor de asemenea natură se judecau de un complect al Trib. Poporului sub preşedinţia dlui T. Mircea, preşedinte la Trib. Ilfov, şi cum D. Betea venea la mine stăruind aşa de mult în numele şi după dispoziţia ministrului pentru urgentare în soluţia acestui proces, i-am spus că eu neavând nici un amestec în asemenea procese voi transmite dlui Preşedinte Mircea dispoziţia dlui Ministru asupra acestora de mai sus, ceeace am şi făcut! Ştiu că procesul s-a judecat la multe termene şi cu multe peripeţii iar judecătorii populari nu voiau să achite cu nici un preţ pe acest Popa şi voind în orice caz să-i menţină o parte din pedeapsă. Cum D-l Pătrăşcanu s-a interesat mult de acest proces, şi cum am avut atunci chiar impresia că D-sa este nemulţumit de felul cum se desfăşoară lucrurile în această cauză, am chemat la Minister pe însuşi D-l Preşedinte Mircea, care personal a expus dlui Pătrăşcanu

./.

5

situația procesului - dânsul și azi ar fi singur în măsură să dea toate explicațiile necesare - 049 76

- Chestiuni de asemenea natură, pe cari în cursul prezentei anchete le-am relatat într'un șir de declarații, nu sunt numai în exclusivitatea mea. Pentru ca cercetările ce se fac să rețină cât mai complecte date din activitatea d-lui Patrașcanu, pe linia acestora de mai sus, e necesar a fi întrebați și d-nii Rațiu Ciprian și Radovici Eugen cari în perioada 1946-1948 au fost primii procurori ai parchetului Ilfov, și cari ca și mine sau în lipsa mea, erau acei cari lucrau la fel în asemenea chestiuni cu fostul ministru și dela cari primeau aceleași dispozițiuni. In special D-l Eug. Radovici care a avut o delegatie mai lungă la parchet va putea da cred prețioase lămuriri și explicații fie în completarea acestora date de mine, fie în chestiuni cu totul noi și inedite -

Drept pentru care dau prezenta declarație azi 29 Martie 1950 -

Ioan Gheorghescu

D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

Subsemnatul JEAN NICOLAU, asupra celor întrebate, răspund ur,ătoarele :

In toamna anului 1947 reapărând legea Criminalilor de Războiu care venea să lichideze vechile cauze nesoluţionate cum şi recercetarea dosarelor clasate la Tribunalul Poporului, desigur că " Afacerea masacrelor dela Iaşi" printre acestea ocupă locul cel mai important. Acest dosar cari timp de mai bine de 3 ani peregrinase cu cercetările când pela Trib.Poporului, când pela instanţele militare, când pela cele civile, urma acum în fine după atâta încordare să-şi capete cuvenita şi mult aşteptata soluţie!

Cum cercetările ce se făcuseră până atunci la instanţele unde se plimbase acest dosar nu reprezentau nici-o unitate, nici-o legătură, erau complect destrămate şi fără nici-o consistenţă, a fost necesar ca această nouă instrucţie ce urma să se facă la parchetul general să fie luată absolut dela început.

Fiind o operă enormă am delegat 2 procurori (Dnii FRISSONIMO şi CICARA cari au început activitatea lor cu recomandaţia unui ritm cât se poate de urgent, mai ales că pentru grăbirea acestor lucrări, îmi amintesc că zilnic veneau să se intereseze Dnii deputaţi EDUARD MANOLESCU şi DASCALU - din primele momente ce a început această anchetă obligaţia mea a fost să informez pe Ministrul Justiţiei, lucru ce am şi făcut!

Am reţinut însă că Dl.PATRASCANU nu mi-a exprimat cu acele ocaziuni nici-o recomandaţie specială pentru grăbirea şi accelerarea mersului anchetei nici nu a arătat vreun interes deosebit acestei cauze.

A privit acest dosar numai cu indiferenţă, ca o cauză veche şi " răsuflată"!. In preajma sărbătorilor Crăciunului această anchetă fiind în miezul ei şi mai urmând a fi audiaţi un număr de vre-o 200 martori şi informatori am stăruit şi obţinut dela Minister, fondurile necesare pentru deplasarea unui procuror la Iaşi în vederea acestei operaţiuni ce trebuia să satisfacă şi urgenţa anchetei pe de o parte, iar pe de alta să scutească ca acei martori umili şi săraci să fie puşi la adăpostul unei

./.

deplasări şi a unor cheltueli.

Imi amintesc că Dl.G.STERE ca prim preşedinte al Curţei, pela sfârşitul lui Ianuarie 1948 mi-a telefonat interesându-se de grăbirea acestor cercetări. Tot atunci expunând din nou Dlui PATRASCANU stadiul anchetei, Dsa mi-a cerut cu acea ocaziune să-i fac un referat, adăugându-mi ca să examinez în special situaţia Colonelului LUPU cari după câte ştia Dsa era nevinovat şi urma a fi scos din cauză, cât şi situaţia generalului STAVERESCU de cari mi-a spus că se interesa Dl.Prim Ministru, Dr.P.GROZA, tot pentru a fi scos din cauză.

Acel referat nu a mai fost întocmit, Dl.PATRASCANU părăsind în zilele acelea Ministerul Justiţiei. Cât priveşte pe cei doi de mai sus, numiţii nu au fost scoşi din cauză, şi cu ocazia judecării procesului la sfârşitul lui Mai 1948, am căpătat din contra pedepse maxime, exemplare.

Cu privire la chestiunea Dr.O.WEISSBUCH din Brăila, dau relatările de amănunt de mai jos. In toamna anului 1947 urmare operei de stabilizare, cu ocazia schimbului oficial de bani dela acea epocă, Dl.O.WESSBUCH făcând operaţiuni nepermise şi interzise în jurul operaţiunei menţionate, a fost dat judecăţei şi condamnat de Trib.Brăila (mi se pare la 18 luni închisoare) după ce mai întâi fusese grav bătut, de masa muncitorilor revoltaţi de cele întreprinse.

Intr'una din zile fiind chemat în cabinetul Dlui PATRASCANU şi în timp ce Dl.Avocat VASILESCU- ALBU fratele Drului O.WEISSBUCH se afla alături, mi s'a relatat povestea aceasta, adăugându-mi-se ca pe loc să mă interesez de această chestiune pentruca numitul să fie pus în libertate şi achitat. Am arătat Dlui Ministru de atunci că nu mă pot ocupa de această problemă întrucât faptul s'a întâmplat în afară de circumscripţia mea şi cum apelul Drului WEISSBUCH era pendinte la Curtea de Apel Galaţi, procurorul general de acolo era în măsură să execute dispoziţiile Dsale.

Pe loc, luând act de cele menţionate mai sus, Dl.PATRASCANU ştiu că a cerut legătura telefonică cu Galaţii şi a vorbit în cauza acestuia. Dealtfel am şi aflat după aceia că la scurt timp Drul WEISSBUCH a fost achitat de orice penalitate.

In legătură cu afacerea SCHNAPP dau următoarele explicaţiuni: Inginerul ALEX.COSMOVICI bun prieten cu Dl.PATRASCANU şi coleg de clasă cu Dsa, locuia într'un apartament comun cu Dl.SCHNAPP cu cari nu se înţelegea deloc cu privire la regulele şi raporturile lor de colaboratori. Urmare acestora un lung şir de scandaluri, reclamaţii şi procese au avut loc între numiţii.

./.

Lucrurile au degenerat într'atât încât desigur s'a ajuns și la încăerări din cari Ing.COSMOVICI reclamând parchetului și personal Dlui PATRASCANU că viața îi este grav amenințată și pusă în pericol în orice moment de către rivalul său SCHNAPP, a fost chemat la Minister judecătorul cab.8 Instrucție (I.GRIGORIU) cari a primit dispozițiuni dela Dl.PATRASCANU ca acest SCHNAPP să fie arestat imediat, fapt ce s'a și întâmplat.

Numitul a stat mult timp în această stare și dosarul, existent poate da orice altă complectare în această privință.

Tot printre prietenii intimi ai Dlui PATRASCANU țiu să enumăr și pe avocatul DIAMANDI GHECIU, secretar general al Ministerului de Finanțe în timpul Dlui ALEXANDRINI. Raporturile acestuia și a soției sale cu familia PATRASCANU știu că erau din cele mai strânse și mai apropiate. Aceasta dealtfel s'a explicat într'o împrejurare petrecută spre sărbătorile Paștelui 1947. Dl.D.GHECIU având un cumnat Inginer la Ploești la o mare industrie de petrol mi se pare, într'un conflict avut cu Comitetul de fabrică și cu muncitorii de acolo fiind stabilit de parchetul Ploești că înstrăinase niște materiale, mai bine zis că se făcea vinovat de anumite nereguli, a dispus arestarea sa. Am fost chemat de Dl.PATRASCANU și mi s'a dat dispozițiuni ca numitul să fie imediat pus în libertate. Am chemat la telefon pe primuș procuror de acolo Dl.TANASESCU), i-am transmis ordinul Ministrului, iar Dsa cu acea ocaziune raportându-mi de cele întâmplate mi-a spus că este o chestiune destul de dificilă, că va încerca să aplaneze lucrările și că îmi va trimite și un raport scris asupra celora de mai sus.

După aceia desigur persoana indicată - a fost pusă în libertate.

Drept pentru cari dau prezenta declarație azi 7 Aprilie 1950.

ss.JEAN NICOLAU

Declarație

Subsemnatul Jean Nicolau, asupra celor întrebate, răspund următoarele:

În toamna anului 1947 reapărând legea Criminalilor de Răsboi care venea să lichideze vechile cauze nesoluționate cum și recercetarea dosarelor clasate la Tribunalul Poporului, desigur că „afacerea masacrelor dela Iași" printre acestea ocupă locul cel mai important. Acest dosar care timp de mai bine de 3 ani peregrinase cu cercetările când pe la Trib. Poporului, când pe la instanțele militare, când pe la cele civile, urma acum înfine după atâta încordare să-și capete cuvenita și mult așteptata soluție!

Cum cercetările ce se făcuseră până atunci la instanțele unde se plimbase acest dosar nu reprezentau nici o unitate, nici o legătură, erau complect destrămate și fără nici o consistență, a fost necesar ca această nouă instrucție ce urma să se facă la parchetul general să fie luată absolut dela început.

Fiind o operă enormă am delegat 2 procurori (D-nii Trisssmino și Covrană) cari au început activitatea lor cu recomandația unui ritm cât se poate de urgent, mai ales că pentru grăbirea acestor lucrări, îmi amintesc că zilnic veneau să se intereseze D-nii deputați Edmund

2/ 004 34

Manolescu şi Dascălu. Din primele momente ce a început această anchetă obligaţia mea a fost să informez pe Ministrul Justiţiei, lucru ce am şi făcut! Am reţinut însă că D-l Pătrăşcanu nu mi-a exprimat cu acele ocaziuni nici o recomandaţie specială pentru grăbirea şi accelerarea mersului anchetei nici nu a arătat vreun interes deosebit acestei cauze. A privit acest dosar numai cu indiferenţa, ca o cauză veche şi „răsuflată"! În preajma sărbătorilor Crăciunului această anchetă fiind în mersul ei şi mai urmând a fi audiaţi un număr de vreo 200 martori şi informatori am stăruit şi obţinut dela Minister fondurile necesare pentru deplasarea unui procuror la Iaşi în vederea acestei operaţiuni ce trebuia să satisfacă şi urgenţa anchetei pe de o parte, iar pe de alta să asigure ca acei martori umili şi săraci să fie puşi la adăpostul unei deplasări şi a unor cheltuieli.

Îmi amintesc că D-l G. Stere ca prim presedinte al Curţei, pe la sfîrşitul lui Ian. 1948 mi-a telefonat interesându-se de grăbirea acestor cercetări. Tot atunci expunând din nou D-lui Pătrăşcanu stadiul anchetei, D-sa mi-a cerut cu acea ocazune să-i fac un referat, adăogându-mi ca să examinez în special situaţia Colonelului Lupu care după câte ştia D-sa era nevinovat şi urma a fi scos din cauză, cât şi situaţia Generalului Stavrescu de care mi-a spus că se interesa D-l Prim Ministru, D-l P. Groza, tot pentru a fi scos din cauză.

Acel referat nu a mai fost întocmit, D-l Pătrăşcanu părăsind în zilele acelea Ministerul Justiţiei. Cât priveşte pe cei 2 de mai sus, numiţii nu au fost scoşi din cauză, şi cu ocazia judecării procesului la sfîrşitul lui Mai 1948, au căpătat din contra pedepse maxime, exemplare.

In privire la chestiunea Dl O. Weissbuch din Brăila, dau relatările de amănunt de mai jos. In toamna anului 1947 urmare operei de stabilizare, cu ocazia schimbului oficial de bani dela acea epocă, Dnul O. Weissbuch făcând operaţiuni nepermise şi interzise în jurul operaţiunei ~~[illegible]~~ menţionate, a fost dat judecăţii şi condamnat de Trib. Brăila (mi se pare la 18 luni închisoare) după ce mai întâi fusese grav bătut de masa muncitorilor revoltaţi de cele întreprinse.
Intr'una din zile fiind chemat în cabinetul Dlui Pătrăşcanu, şi în timp ce Dl Avocat Vasilescu-Albu fratele Dnului O. Weissbuch se afla alături, mi sa relatat povestea aceasta, adăogându-mi-se ca pe loc să mă interesez de această chestiune pentru ca numitul să fie pus în libertate şi achitat. Am arătat Dlui Ministru de atunci că nu mă pot ocupa de această problemă întrucât faptul sa întâmplat în afară de circumscripţia mea şi cum apelul Dnului Weissbuch era pendinte la Curtea de Apel Galaţi, procurorul general de acolo ~~este~~ era în măsură să execute dispoziţiile Dsale.
Pe loc, luând act de cele menţionate mai sus, Dl Pătrăşcanu ştiu că a cerut legătura telefonică cu Galaţii şi a vorbit în cauza acestuia. Dealtfel am şi aflat după aceia că la scurt timp Dnul Weissbuch a fost achitat de orice penalitate.

— In legătură cu afacerea Schnapp dau următoarele explicaţiuni: Inginerul Alex. Cosmovici bun prieten cu Dl Pătrăşcanu şi coleg de clasă cu Dsa, locuia într'un apartament comun cu Dl Schnapp cu care nu se înţelegea deloc cu privire la regulele şi raporturile lor de colocatari. Urmare acestora un lung şir de scandaluri, reclamaţii şi procese au avut loc între numiţii —

4/ Lucrurile au degenerat într'atât încât desigur s'a ajuns și la încăierări din cari Ing. Cosmovici reclamând parchetului și personal dlui Pătrășcanu că viața îi este grav amenințată și pusă în pericol în orice moment de către rivalul său Schnapp, a fost chemat la Minister judecătorul cab. 8 Instrucție (I. Grigoriu) care a primit dispozițiuni ~~dela~~ Dl Pătrășcanu ca acest Schnapp să fie arestat imediat, fapt ce s'a și întâmplat. Numitul a stat mult timp în această stare și dosarul existent poate da orice altă completare în această privință.

— Tot printre prietenii intimi ai dlui Pătrășcanu știu să enumăr și pe avocatul Diamandi Ghecin, secretar general al Ministerului de Finanțe în timpul dlui Alexandrini. Raporturile acestuia și a soției sale cu familia Pătrășcanu știu că erau din cele mai strânse și mai apropiate. Aceasta dealtfel se explică într'o împrejurare petrecută spre sărbătorile Paștelui 1947. Dl D. Ghecin având un cumnat Inginer la Ploești la o mare industrie de petrol mi se pare, într'un conflict avut cu comitetul de fabrică și cu muncitorii de acolo fiind stabilit de parchetul Ploești că înstrăinase niște materiale, mai bine zis că se făcea vinovat de anumite nereguli, a dispus arestarea sa. Am fost chemat de Dl Pătrășcanu și mi s'a dat dispozițiuni ca numitul să fie imediat pus în libertate. Am chemat la telefon pe primul procuror de acolo (Dl Tănăsescu), i-am transmis ordinul Ministrului, iar D-sa cu acea ocaziune raportându-mi de cele întâmplate mi-a spus că este o chestiune destul de dificilă, că va încerca să aplaneze lucrurile și că îmi va trimite și un raport scris asupra celor de mai sus. După aceia desigur persoana indicată a fost pusă în libertate. Drept pentru care dau prezenta declarație azi 7 Aprilie 1950.

Jean [signature]

D E C L A R A T I E

Subsemnatul JEAN NICOLAU, asupra întrebărilor puse declar următoarele :

Pentru datele ce interesează ancheta de faţă, dat fiind că materialul atât de vast cu privire la activitatea Dlui PATRASCANU sub variatele ei manifestări nu poate reţine numai raporturile avute de Dsa în sectorul parchetului, pentru aceasta, şi pentru a se facilita opera întreprinsă actualmente, ţiu să menţionez persoanele ce au avut diverse atribuţii, funcţiuni şi roluri pe timpul Ministeriatului Dlui PATRASCANU şi cari din cadrul activităţei lor trecute ar putea da referinţe şi date preţioase cercetărilor de faţă.

1.= I.DAVID, fost secretar general pe cea mai lungă perioadă de timp. Va putea da indicaţii cu privire la activitatea generală a Ministerului. Va putea da date cu privire la legile importante redactate, mai ales cum, sub ce sugestii sau recomandaţii speciale (ex. Legea criminalilor de război, legea de retrogradare a bunurilor evreilor, legea dob.naţionalităţei, legea numelui, legea doctorală, legea chiriilor etc.etc.) Apoi referinţe cu privire la raporturile Ministrului în cadrul legilor elaborate cu Palatul de atunci şi Comisia Aliată de Control. Apoi ce dispoziţii a primit pentru unele procese importante ce se găseau pendinte pe la instanţe. Indicii cu privire la raporturile şi cererile avute din partea persoanelor străine (corp diplomatic).

2.= C.RATIU, fost secretar general succesor al activităţei lui I.DAVID şi fost prim procuror al Tribunalului.

Date şi indicaţii cu privire la unele cauze ce se aflau la parchet în cercetare şi asupra cărora a primit dispoziţiuni speciale Referinţe cu privire la activitatea generală a Ministerului cu privire la legi, decrete, dispoziţii de protecţie etc. Indicaţii cu privire la modul cum s'a făcut reforma justiţiei. Date asupra diverselor dispoziţii primite relativ la unele procese aflate pentru soluţii la instanţele de judecată. Raporturile Ministrului cu străinii, şi unele chestiuni ce aveau aceştia pela Minister de soluţionat.

./.

D.OLTEANU, fost secretar general după plecarea lui POULOPOL. Referinţe cu privire la modul cum se făcuse înainte mişcările în magistratură. Date cu privire la felul cum lucra comisiai de epuraţie a magistraţilor pe timpul său şi ce rezultate sau realizat. Referinţe cu privire la măsurile luate sub interimatul Dlui Min. TEOHARI GEORGESCU.

√ 4.= E.RUPENIAN, fost director la cabinet al Dlui PATRASCANU. Numitul se găseşte în situaţia de a da cele mai multe date şi amănunte asupra întregei activităţi a fostului Ministru al Justiţiei. Era persoana cea mai apropiată de Dsa, şi funcţia îl făcea să fie şi mai apropiat. E singurul în măsură să indice persoanele străine, mai ales din misiunile diplomatice şi să dea referinţe asupra raporturilor Dlui PATRASCANU cu aceştia. Impărţindu-şi activitatea pe lângă Dl.PATRASCANU atât acasă cât şi la Minister poate să explice cred în mare măsură aproape toate cerinţele anchetei de faţă.

√ 5.= COSMA MACARASCU, fost şef de cabinet. Acesta în lipsa Dlui RUPENIAN a fost singurul cari timp de luni de zile a fost prezent tot timpul lângă Dl.PATRASCANU. El ştie ce lume s'a perindat şi poate pentru mulţi şi ce subiecte am solicitat Ministrului de atunci. Va putea da deasemeni indicii cu privire la persoanele străine ce au frecventat Ministerul şi raporturile Dlui PATRASCANU cu unii din aceştia. Deşi nu avea nici-o legătură apropiată cu fostul Ministru, ţinând însă evidenţa generală a lucrărilor atâta timp, va putea desigur să dea suficiente explicaţiuni.

6.= E.RADOVICI, actualmente consilier la Curtea Supremă.

Sub ministeriatul Dlui PATRASCANU, după trecerea Dlui RATIU ca secretar general, a fost delegat prim procuror al Tribunalului

Ca şi subsemnatul a avut aceleaşi raporturi de serviciu cu Dl.PATRASCANU şi aîndeplinit absolut aceleaşi dispoziţiuni. Dsa va putea deci da explicaţiuni ca şi mine cu privire la o mulţime de cereri şi ordine primite în aceleaşi probleme similare pe cari le-am relatat într'o serie de declaraţiuni.

7.= T.GRIGORESCU, procuror la Curtea de Bucureşti. Timp de aproape 2 ani a fost delegat special la Cabinetul Ministrului şi în acest răstimp scutit de serviciul său de procuror dela Curtea de Apel. Prin activitatea sa în Minister şi că devenise indispensabil, de neânlocuit şi îndeplinea o serie întreagă de atribuţiuni unele oficiale, altele particulare ale Dlui PATRASCANU. Lucrând foarte multe din cererile solicitanţilor ce se perindau cu petiţii speciale la Ministru făcând referate şi dând sugestii asupra acestora, va putea da date necesare anchetei de faţă. Trăind tot timpul în Minister, va putea deasemeni da preţioase

./.

referinţe cu privire la diversele persoane din lumea politică, universitară şi a străinilor din corpul diplomatic cari au avut variate interese în Minister.

√ 8.= R.MICSA, fost procuror şi apoi preşedinte la Tribunal, a fost adus ca şi GRIGORESCU cu delegaţii speciale la Cabinetul Dlui PATRASCANU. Lucra ca şi acesta diverse petiţii venite direct la Minister. Va putea da referinţe asupra acestor lucrări cât şi asupra diverselor persoane ce sau perindat prin Minister şi cari au avut relaţii personale cu Dl.PATRASCANU - Ce lucrări ştia că sau rezolvat. Apoi date cu privire la Arad electoral al fostului Ministru în legătură cu alegerile din 1946 când acesta (R.MICSA) se găsea acolo.

√ 9.= ANASTASE FOJA şi GRIGORE IONESCU (directorul contabilităţei din Minister). Aceştia făcând parte din comisia de administrare şi lichidare a bunurilor ce aparţinuseră criminalilor de război şi cari se confiscau ~~criminalilor de război şi cari se confiscau~~ în virtutea legii să dea referinţe asupra acestor operaţiuni, a raporturilor de lucru cu Ministru şi a dispoziţiunilor ce primeau în cadrul acestor chestiuni.

√ 10.= C.PARASCHIVESCU - BALACEANU şi WITTZMANN, avocaţi din Baroul Ilfov şi membru în consiliile de epurare ale acestui corp să dea date asupra acestor operaţiuni şi dacă cumva avocaţi destinaţi eliminărei ar fi fost scutiţi de această pedeapsă.

Drept cari am dat prezenta declaraţie azi 8 Aprilie 1950.

ss.JEAN NICOLAU

Declarație

Subsemnatul Jean Nicolau, asupra întrebărilor puse declar următoarele:

Pentru datele ce interesează ancheta de față, dat fiind că materialul atât de vast cu privire la activitatea d-lui Pătrășcanu sub variatele ei manifestări nu poate reține numai raporturile avute de D-sa în sectorul parchetului, pentru aceasta, și pentru a se facilita opera întreprinsă actualmente, țin să menționez persoanele ce au avut diverse atribuții, funcțiuni și roluri pe timpul ministeriatului d-lui Pătrășcanu și cari din cadrul activității lor trecute ar putea da referințe și date prețioase cercetărilor de față.

1. I. David, fost secretar general pe cea mai lungă perioadă de timp. Va putea da indicații cu privire la activitatea generală a Ministerului. Va putea da date cu privire la legile importante redactate, mai ales cum, sub ce sugestii sau recomandațiuni speciale - (ex. legea criminalilor de războiu, legea de retrogedare a bunurilor evreilor, legea dob. naționalității, legea numelui, legea electorală, legea chiriilor etc. etc.). Apoi referințe cu privire la raporturile ministrului în cadrul legilor elaborate cu Palatul de atunci și Comisia aliată de control. Apoi ce dispoziții a primit pentru unele procese importante ce se găseau pendinte pe la instanțe. Indicii cu privire la raporturile și cererile avute din partea persoanelor străine (corp diplomatic)./.

2)

2. C. Rațiu, fost secretar general, succesor al activității lui I. David și fost prim procuror al Tribunalului.
Date și indicații cu privire la unele cauze ce se aflau la parchet în cercetare și asupra cărora a primit dispozițiuni speciale. Referințe cu privire la activitatea generală a Ministerului, cu privire la legi, decrete, dispoziții de protecție etc. Indicații cu privire la modul cum s-a făcut reforma justiției. Date asupra diverselor dispoziții primite relativ la unele procese aflate pentru soluții la instanțele de judecată. Raporturile Ministrului cu străinii, și unele chestiuni ce aveau aceștia pe la Minister de soluționat.
3. I. Olteanu, fost secretar general după plecarea lui Toulgol. Referințe cu privire la modul cum se făcuse înainte mișcările în magistratură. Date cu privire la felul cum lucra comisia de epurație a magistraților pe timpul său și ce rezultate s-au realizat. Referințe cu privire la măsurile luate sub interimatul d-lui Min. Teohari Georgescu.
4. E. Rupercian, fost director de cabinet al d-lui Pătrășcanu. Numitul se găsește în situația de a da cele mai multe date și amănunte asupra întregii activități a fostului Ministru al Justiției. Era persoana ~~persoana~~ cea mai apropiată de D-sa, și funcția îl făcea să fie și mai apropiat. E singurul în măsură să indice persoanele străine, mai ales din misiunile diplomatice și să dea referințe asupra raporturilor d-lui Pătrășcanu cu aceștia. Împărțindu-și activitatea pe lângă D-l Pătrășcanu atât acasă cât și la Minister poate să explice cred în mare măsură aproape toate cerințele anchetei de față.
5. Cosma Măcărăscu, fost șef de cabinet. Acesta în lipsa D-lui Rupercian a fost singurul care timp de luni de zile a fost prezent tot timpul lângă D-l Pătrășcanu. El știe ce lume s-a perindat și poate pentru unii și ce solicitate au solicitat Ministrului de atunci. Va putea da desc-

./.

3. meni indicii cu privire la persoanele străine ce au frecven-
tat Ministerul și raporturile Dlui Pătrășcanu cu unii din
aceștia. Deși nu avea nici o legătură apropiată cu fostul
Ministru, ținând însă evidența generală a lucrărilor
atâta timp, va putea desigur să dea suficiente explicațiuni.

6. <u>E. Radovici</u>, actualmente Consilier la Curtea Supremă.
Sub ministeriatul Dlui Pătrășcanu, după trecerea Dlui Rațiu
ca Secretar general, a fost delegat prim procuror al Tribunalului.
Ca și subsemnatul a avut aceleași raporturi de serviciu
cu Dl Pătrășcanu și a îndeplinit absolut aceleași dispozițiuni.
Dsa va putea deci da explicațiuni ca și mine cu privire
la o mulțime de cereri și ordine primite în aceleași
probleme similare pe cari le-am relatat într'o serie
de declarațiuni.

7. <u>V. Grigorescu</u>, procuror la Curtea de București. Timp
de aproape 2 ani a fost delegat special la cabinetul
ministrului și în acest răstimp scutit de serviciul său de
procuror dela Curtea de Apel. Din activitatea sa în Minister
știu că devenise indispensabil, de neînlocuit și îndeplinea
o serie întreagă de atribuțiuni unele oficiale, altele
particulare ale Dlui Pătrășcanu. Lucrând foarte multe
din cererile solicitanților ce se perindau cu petiții speciale
la Ministru făcând referate și dând sugestii asupra
acestora, va putea da date necesare anchetei de față.
Trăind tot timpul în Minister, va putea deasemeni da
prețioase referințe cu privire la diversele persoane din
lumea politică, universitară și a străinilor din corpul
diplomatic cari au avut ~~au~~ variate interese în Minister.

8. <u>R. Mircea</u>, fost procuror și apoi Președinte la Tribunal
a fost adus ca și Grigorescu cu delegație specială la
cabinetul Dlui Pătrășcanu. Lucra ca și acesta diverse petiții
venite direct la Ministru. Va putea da referințe asupra

./.

acestor lucrări cât și asupra diverselor persoane ce s'au perindat prin Minister și cari au avut relații personale cu d-l Pătrășcanu - ce lucrări știe că s'au rezolvat. Apoi date cu privire la Arad fieful electoral al fostului ministru în legătură cu alegerile din 1946 când acesta (R. Mircea) se găsea acolo.

9. Anastase Zoja și Grigore Ionescu (directorul contabilității din Minister). Aceștia făcând parte din comisia de administrare și lichidare a bunurilor ce aparținuseră criminalilor de războiu și cari se confiscau în virtutea legii să dea referințe asupra acestor operațiuni, a rapoartelor de lucru cu ministrul și a dispozițiunilor ce primeau în cadrul acestor chestiuni.

10. C. Paraschivescu - Bălăceanu și Witzmann, avocați din Baroul de Ilfov și membri în comisiile de epurare ale acestui corp să dea date asupra acestor operațiuni și dacă cumva avocați destinați eliminărei ar fi fost scutiți de această pedeapsă.

Drept care am dat prezenta declarație azi 8 Aprilie 1950.

Jean F. [illegible]

D E C L A R A T I E

Subsemnatul JEAN NICOLAU, asupra întrebărilor puse declar următoarele :

In complectarea trecutelor declaraţiuni mai adaog în ce priveşte raporturile Dlui PATRASCANU cu unele persoane amănuntele de mai jos :

In prima perioadă a Ministerului Dlui PATRASCANU mai bine zis prin anul 1945-1946, l-am văzut deseori pela Minister pe Dl. T.RIPOSANU, pe atunci Secretar General al Preşedenţiei Consiliului de Miniştri. Venea pentru diverse chestiuni, intervenţiuni poate, şi îmi amintesc că afişa totdeauna aerul că ar fi avut cele mai bune şi cordiale raporturi cu Ministrul Justiţiei. Dealtfel şi atunci când Dsa, în calitate de Consilier al Legaţiei din Washington s'a întors în ţară, chiar în primele zile l-am întâlnit pe sălile Ministerului venind să facă o vizită Dlui PATRASCANU, probabil spre a-l pune la curent cu noutăţile străinătăţii!...

Despre Dl.SRAER deasemeni menţionez că era notoriu cunoscut că Dsa se înumără printre bunii prieteni ai Dlui PATRASCANU având cele mai cordiale relaţiuni de amiciţie. Il vedeam dealtfel prin perioada anului 1945 într'un timp, aproape zilnic în Minister pe timpul când lucra într'o comisie ce privea Criminalii de război, împreună cu Dnii MAURER şi BUNACIU. Stiu că atunci când Dl. SRAER era Secretar General al Ministerului de Interne, Dl.PATRASCANU îl vizita deseori la acest departament.

Despre Dl.A.ALEXANDRINI pe atunci în Minister şi Dsa, ştiu că Dl.PATRASCANU avea cu acesta cele mai strânse raporturi de prietenie, menţionând desigur şi faptul că fuseseră colegi de clasă la Liceul Internat din Iaşi, colegi printre cari se numărau ca vizitatori veşnic la Minister Dnii SACHE BOTEZ, PREOTESCU, SOFRONIE, Ing.COSMOVICI ATANASIU etc. De aceştia toţi, Dl.PATRASCANU era strâns legat şi în amintirea timpurilor de şcoală aveau şi reuniuni colegiale, una ce o reţiu la grădina "Luzana. Dl.ALEXANDRINI venea uneori la Ministerul Justiţiei şi ştiu deasemeni că şi Dl.PATRASCANU îl vizita pe acesta la departamentul său.

./.

Oricine reţinea desigur impresia că Dlor sunt foarte buni prieteni şi se înţelegeau în diversele chestiuni ce-i preocupau.

Deasemeni pe Dl.M.ROMNICEANU l-am văzut prin Ministerul Justiţiei. Stiu că avea sau părea cel puţin să aibe, cele mai bune raporturi cu Dl.PATRASCANU.

Dealtfel numitul a continuat să vină să-l vadă pe Dl. PATRASCANU şi după ce nu mai era Ministrul Finanţelor.

Reţiu o împrejurare chiar şi anume după alegerile din 1946 când Dsa venind la Minister a făcut o lungă vizită Dlui Ministru al Justiţiei. Subiectul discuţiei nu-l cunosc însă.

Cu privire la Dl.GOLOPENTIA, după cum am mai menţionat, ştiu că acesta se bucura de o reală simpatie şi mai ales de o deosebită apreciere de partea Dlui PATRASCANU. Totdeauna era primit în audienţă imediat, şi din atmosfera ce se creiase în jurul personaei Dsale, numitul trecea ca cel mai dotat şi pregătit funcţionar dela Statistică. De câteva ori când Dl.GOLOPENTIA trebuia să-l vadă pe Dl.PATRASCANU, îmi amintesc că în compania Dsale se găsea sau Dl.BETEA sau Dl.RATIU, amândoi funcţionari la acelaş Institut. Relaţii mai complecte despre acest subiect e în măsură să dea numai Dl.RUPENIAN.

Dintre persoanele ce veneau apoi, extrem de des prin Minister se numără şi Dl.SACHE BOTEZ pe atunci Consilier la Consiliul legislativ. Despre acesta ştiu că fusese coleg de şcoală cu Dl. PATRASCANU, că rămăseseră buni prieteni, şi că în prima mişcare dela Consiliul Legislativ ce o făcuse Dl.PATRASCANU, îl avansase Consilier înaintea multor alţi candidaţi. Tot el mai obţinuse aducerea în Bucureşti a cumnatului său S.VIZANTI ca procuror la Tribunal.

Dl.BOTEZ cari făcea de toate şi încărca de toate în viaţă şi politică, şi prieten cu Drul LUPU, şiConsilier Legislativ şi profesorat etc. auzisem că venea deseori la Dl.PATRASCANU ca să-l pună la curent cu mutaţile politice! Nu ştiu însă cât îl lua în serios Dl.PATRASCANU!

Dl.BOTEZ nu se bucura de nici-o simpatie în cercul persoanelor cari am auzit că discutau despre el.

Acum în urmă auzisem că vizitele Dlui BOTEZ se datorau şi faptului că Dsa ţinea să fie avansat Preşedinte în locul vacant dela Consiliul Legislativ.

Un alt personagiu asemănător în parte cu aceste mai sus descris era şi Dl.I.SUCHIANU, preşedinte la Consiliul Legislativ, cumnat cu Dl.Prof.RALEA, şi printre aceia ce se puteau socoti ca buni prieteni cu Dl.PATRASCANU, după cum cel puţin acredita numitul, în vizitele sale extrem de dese ce le făcea la Minister. Dl.SUCHIANU se bucura de o presă specială în ce-l privea, şi era ţinut cu

./.

vădită rezervă de oamenii ce-l cunoştea. Mai ales între magistraţi cari nu uitaseră de existenţa vechiului său dosar de nereguli dela Ministerul Propagandei (1940).

In audienţele ce le avea la Minister, totdeauna se exprima către cei din jur că vine în chestiuni personale - acreditând totodată şi amănuntul că urma să fie dintr'un moment într'altul numit în diplomaţie ca Ministru al Româniai la Cairo.

In ce priveşte pe R.XENOPOL, am menţionat deja episodul sosirii sale cu avionul dela Paris împreună cu Dl.PATRASCANU. Numitul în orice ocaziune afişa o strânsă legătură de amiciţie cu fostul Ministru al Justiţiei, lăsând chiar să se înţeleagă că a avut şi rol şi contribuţie în evenimentele dela 23 August"! L-am văzut poate de 2-3 ori venind cu tupeul său cunoscut la Minister, în vizită la Dl.PATRASCANU. Fiindcă se considera aşa prieten cu Dsa, bănuesc că se ducea destul de des şi pe acasă. Amănunte ar putea da RUPENIAN în această privinţă asupra acestui personaj şi asupra rolului său. Iarăşi, printre persoanele ce veneau aproape zilnic la Minister se număra şi Colonelul ULEA, magistrat militar, şi pe atunci şef al cenzurei. Nu ştiu în ce subiecte, dar era nelipsit din camera directorului de cabinet. Se cunoştea doar faptul că Dsa este rudă apropiată, văr cu Dl.PATRASCANU şi în acelaş timp frate cu Dl.ULEA ce era pe atunci la Palat.

Pe Dl.NEGEL ce îndeplinea funcţiunea de Ministru al Palatului, l-am văzut în salonul de aşteptare, într'o ocaziune sau două. In privinţa sa Dnii DAVID şi RUPENIAN ar putea da relaţii mai complecte. Stiu că atunci când a fost vorba de reapariţia legei criminalilor de război şi pentru cari se ducea rezistenţă, discuţiile între Palat şi Minister erau duse în parte de Dl.NEGEL.

Dealtfel şi în toate celelalte chestiuni cu privire la vre-i lege sau vreun decret tot Dsa se amesteca! La Minister asemenea discuţii şi asemenea probleme se concentrau totodeauna la I.DAVID şi pe urmă la C.RATIU. Despre raporturile Dlui NEGEL şi Dl.PATRASCANU desigur că în mare măsură ar fi şi T.RUPENIAN să dea unele explicaţiuni. Imi amintesc că în legătură cu una din vizitele acestuia în Minister, cei din jur comentau că acesta s'ar fi străduit să iasă dintr'o eventuală implicare în vreun lot de criminali de războiu, ca unul ce fusese Ministru în guvernul Antonescu.

Nu pot însă să iau ca valabilşi în deplină siguranţă o asemenea informaţie. Ancheta ce se întreprinde va elucida desigur şi acest aspect.

Drept pentru cari dau prezenta declaraţie azi 8 Aprilie 1950

ss.JEAN NICOLAU

Declarație

Subsemnatul Jean Nicolau, asupra întrebărilor puse declar următoarele:

În completarea trecutelor declarațiuni mai adaog în ce privește raporturile d-lui Patrașcanu cu unele persoane amănuntele de mai jos:

În prima perioadă a ministeriatului D-lui Patrașcanu mai bine zis prin anul 1945-1946, l-am văzut deseori pe la Minister pe d-l T. Ripoșanu, pe atunci Secretar Gl. al Președinției Consiliului de Miniștri. Venea pentru diverse chestiuni, intervențiuni poate, și îmi amintesc că afișa totdeauna aerul că ar fi avut cele mai bune și cordiale raporturi cu Ministrul Justiției. Dealtfel și atunci când D-sa, în calitate de Consilier al Legației din Washington s-a întors în țară, chiar în primele zile l-am întâlnit pe sălile Ministerului venind să facă o vizită d-lui Patrașcanu, probabil spre a-l pune la curent cu noutățile străinătății!..

Despre Dr. Israer deasemeni menționez că era notoriu cunoscut că D-sa se număra printre bunii prieteni ai d-lui Patrașcanu având cele mai cordiale relațiuni de amiciție. Îl vedeam de altfel prin perioada anului 1945 într'un timp, aproape zilnic la Minister pe timpul când lucra într'o comisie cu privire la Criminalii de războiu, împreună cu D-nii Maurer și Bunaciu. Știu că atunci

2/ ~~079~~ 68 47

când D-l Șraer era Secretar General al Ministerului de Interne, D-l Pătrășcanu îl vizita deseori la acest departament.

Despre D-l A. Alexandrini pe atunci în Minister și D-a, știu că D-l Pătrășcanu avea cu acesta cele mai strânse raporturi de prietenie, menționând desigur și faptul că fuseseră colegi de clasă la Liceul Internat din Iași, colegi printre cari se numărau ca vizitatori veșnic la minister D-nii Sache Butez, Preotescu, Sofronie, Ing. Cosmovici Atanasiu etc. De aceștia toți, D-l Pătrășcanu era strâns legat și în amintirea timpurilor de școală aveau și reuniuni colegiale, una ce o rețin la grădina „Luzana". D-l Alexandrini venea uneori la Ministerul Justiției și știu deasemeni că și D-l Pătrășcanu îl vizita pe acesta la departamentul său. Oricine reținea desigur impresia că D-lor sunt foarte buni prieteni și se înțelegeau în diversele chestiuni ce-i preocupau.

Deasemeni pe D-l M. Romniceanu l-am văzut prin Ministerul Justiției. Știu că avea sau părea cel puțin să aibe, cele mai bune raporturi cu D-l Pătrășcanu.

Dealtfel numitul a continuat să vină să-l vadă pe D-l Pătr. și după ce nu mai era Ministrul Finanțelor.

Rețin o împrejurare chiar, și anume după alegerile din 1946 când D-l venind la minister a făcut o lungă vizită D-lui Ministru al Justiției. Subiectul discuției nu-l cunosc însă.

În privire la D-l Golopenția, după cum am mai menționat, știu că acesta se bucura de o reală simpatie și mai ales de o deosebită apreciere din partea D-lui Pătrășcanu. Totdeauna era primit în audiența imediat, și din atmosfera ce se creiase în jurul persoanei D-sale, numitul trecea ca cel mai dotat și pregătit funcționar dela Statistică. De câteva ori când D-l Golopenția trebuia

3.

să-l vadă pe D-l Pătrășcanu, îmi amintesc că în compania sa se găseau sau D-l Botea sau Dl Rațiu, amândoi funcționari la acelaș Institut. Relații mai complecte despre acest subiect e în măsură să dea numai Dl Rupenian-

Dintre persoanele ce veneau apoi, extrem de des prin minister se număra și Dl Sache Botez pe atunci Consilier la Consiliul Legislativ- Despre acesta știu că fusese coleg de școală cu D-l Pătrășcanu, că rămăseseră buni prieteni, și că în prima mișcare dela Consiliul Legislativ ce o făcuse D-l Pătrășcanu, îl avansase Consilier înaintea multor alți candidați- Tot el mai obținuse aducerea în București a cumnatului său S. Vizanti ca procuror la Tribunal.

D-l Botez care făcea de toate și încerca de toate în viață (!) și politică, și prieten cu D-na Lupu, și Consilier Legislativ și profesorat etc- auzisem că venea deseori la D-l Pătrășcanu ca să-l pună la curent cu noutățile politice! Nu știu însă cât îl lua în serios D-l Pătrășcanu! D-l Botez nu se bucura de nici o simpatie în cercul persoanelor cari am auzit că discutau despre el.

Trebuia în urmă auzisem că vizitele D-lui Botez se datorau și faptului că D-sa ținea să fie avansat Președinte în locul vacant dela Consiliul Legislativ-

Un alt personagiu asemănător în parte cu acesta mai sus descris era și Dl I. Suchianu, președinte la Consiliul Legislativ, cumnat cu D-l Prof. Ralea, și printre acei ce se puteau socoti ca buni prieteni cu D-l Pătrășcanu, după cum cel puțin acredita anturajul, în vizitele sale extrem de dese ce le făcea la Minister.- D-l Suchianu se bucura de o presă specială în ce-l privea, și era ținut cu vădită rezervă de oamenii ce-l cunoșteau. Mai ales între magistrați cari nu uitaseră de existența vechiului său dosar de verigheți dela Ministerul Propagandei (1940).

În audiențele ce le avea la Minister, totdeauna

4. se exprima către cei din jur că vine în chestiunile personale..acreditând totodată și amănuntul că urma să fie dintr'un moment într'altul numit în diplomație ca Ministru al României la Cairo.

În ce privește pe R. Xenopol, am menționat deja episodul sosirei sale cu avionul dela Paris împreună cu Dl. Pătrășcanu. Numitul în acea ocaziune afișa o strânsă legătură de amiciție cu fostul Ministru al Justiției, lăsând chiar să se înțeleagă că a avut și rol și contribuție în evenimentele dela 23 August 1944! L-am văzut poate de 2-3 ori venind cu tupeul său cunoscut la Minister, în vizită la Dl. Pătrășcanu. Fiindcă se considera așa prieten cu Dsa, bănuesc că se ducea destul de des și pe acasă. Amănunte ar putea da Dl. Rupenian în această privință asupra acestui personaj și asupra rolului său. Iarăși, printre persoanele ce veneau aproape zilnic la Minister se număra și Colonelul Ulea, magistrat militar, și pe atunci șef al cenzurei. Nu știu în ce subiecte, dar era nelipsit din camera directorului de cabinet. Se cunoștea doar faptul că Dsa este rudă apropiată, văr cu Dl. Pătrășcanu și în acelaș timp frate cu Dl. Ulea ce era pe atunci la Palat.

Pe Dl. Negel ce îndeplinea funcțiunea de Ministru al Palatului, l-am văzut în salonul de așteptare, într'o ocaziune sau două. În privința sa Dnii David și Rupenian ar putea da relații mai complecte. Știu că atunci când a fost vorba de reapariția legei criminalilor de războiu și pentru care se ducea rezistența, discuțiile între Palat și Minister erau duse în parte de Dl. Negel.

Dealtfel și în toate celelalte chestiuni cu privire la vreo lege sau vreun decret tot Dsa se amesteca! La Minister asemenea discuții și asemenea probleme se

./.

se concentrau totdeauna la I. David şi pe urmă la C. Raţiu. Despre raporturile fraţilor Nagel şi O. Pătrăşcanu desigur că în mare măsură ar fi şi E. Rupeanu să dea unele explicaţiuni. Îmi amintesc că în legătură cu una din vizitele acestuia în Minister, cei din jur comentau că acesta s'ar fi străduit să iasă dintr'o eventuală implicare în vreun lot de criminali de războiu, ca unul ce fusese Ministru în guvernul Antonescu.

Nu pot însă să iau ca valabil şi în deplină siguranţă o asemenea informaţie. Ancheta ce se întreprinde va elucida desigur şi acest aspect.

Drept pentru care dau prezenta declaraţie azi 8 Aprilie 1950.

[illegible]

19.IV.50

/72 ~~168~~

D_E_C_L_A_R_A_T_I_E

Subsemnatul JEAN NICOLAU, asupra întrebărilor puse declar următoarele :

- In cursul anului 1947 am primit la Cabinet, reclamaţiunea Societăţii de petrol " Creditul Minier", contra lui ANTON DIMITRIU mult cunoscutul infractor de mai târziu, reclamaţiune cari dealtfel nu era decât schimburile afacerii de proporţii ce avea să-i urmeze aproape la 2 ani. Aceasta de mai sus însoţită şi de adeziunea forurilor tutelare, în speţă Ministerul Minelor şi Petrolului prin Dl.TUDOR IONESCU, încă dela început a urmat regulele de cercetare perscrise, căci intrezărindu-se în ea proporţiile cuvenite, a fost repartizată pentru minuţioase investigaţii unui cabinet de instrucţie. Procedura da urmare, că prevedea încă dela început arestarea persoanei numitului, neputând să-şi desfăşoare atributele sale întrucât ANTON DIMITRIU era deputat şi se punea în tot timpul cercetărilor la adăpostul imunităţei sale parlamentare, am cerut printr'o adresă Dlui Ministru al Justiţiei, ca intervenind la Cameră să se procedeze la ridicarea pe timp limitat a imunităţei parlamentare ce-l ocrotise până atunci pe acesta.

Imi amintesc că în legătură cu această prodedură, Dl.PATRASCANU personal m'a chemat 3-4 ori la Cameră cu dosarul cauzei unde aveau loc desbaterile comisiunei , şi spre surprinderea tuturor după lungi şi interminabile discuţii nu s'a putut ajunge la satisfacerea cererii parchetului!!

L-am întrebat pe Dl.Ministru despre cauza ciudată a unei asemenea tergiversări şi Dsa mi-a răspuns că "BEJAN dă o luptă desperată ca să nu se ridice partizanului său această imnnitate"! Stiu că în acea comisie mai erau Dnii Min.V.LUCA şi ANT.ALEXANDRESCU. Nu cunosc discuţiile ce au avut loc! Dar rezultatul negativ cu cari s'a soldat acest demers al parchetului, a făcut o penibilă impresie, comentariile atribuind desigur nereuşita, slăbiciunei Ministerului Justiţiei cari n'a putut determina o soluţie ce trebuia să pună la îndemâna Justiţiei libertatea de a putea acţiona conform dispoziţiunilor legale.

./.

- Organele Siguranţei Statului au arestat într'una din zilele anilor trecuţi, în vederea unor cercetări pe Dl.FILDERMAN fostul preşedinte al U.E.R. - dimineaţa următoare s'a prezentat la Cabinetul meu Secretarul acestuia înarmat cu o reclamaţiune în cari cerea asistenţa şi intervenţia parchetului faţă de faptul mai sus descris. Am restituit acea petiţiune cu arătarea că parchetul nu se poate amestecа în asemenea chestiune! In aceiaşi zi aducând la cunoştinţă Dlui PATRASCANU cele întâmplate Dsa era deja la curent, având mi se pare şi o petiţie identică în faţa sa, şi arătându-se foarte contrariat de procedura aplicată Dlui FILDERMAN a exclamat... " este iarăşi una din isprăvile lui BODNARAS..."!

Nu ştiu ce a întreprins apoi, Dsa mai departe!

Pe Dl.FILDERMAN îmi amintesc că l-am văzut de câteva ori intrând în audienţă la Dl.PATRASCANU.

- In primăvara anului 1947 preocuparea de căpetenie a Dlui PATRASCANU a fost desigur pregătirea sa în vederea prezentărei la concurs pentru ocuparea catedrei de Economie politică dela Fac.Juridică din Bucureşti. Această activitate neobişnuit de febrilă şi-a manifestat din plin aspectele, Ministerul Justiţiei participând în complect la acest eveniment, cu amănunte cari nu au scăpat multora din cei prezenţi zilnic la acest departament. Remarca primă se accentua desigur pe împrejurarea ce privea pregătirea atmosferei în jurul acestui concurs. Se vedeau aproape zilnic Dnii FOTINO, decanul Facultăţii şi CONSTANT GEORGESCU preşedintele Comisiei, ambii membrii ai partidului liberal, cari intrau şi eşeau după lungi audienţe la Ministru.

Dl.PATRASCANU cari în genere, prin structura sa organică manifesta un vădit dispreţ pentru oameni, de astă dată era mult mai sensibil la cercul acesta al intelectualilor universitari, fără a fi preocupat ca să facă vre-o deosebire de crezul şi culoarea politică a tuturor acestora! Comisiunea examinatoare a avut în forma ei o componenţă liberală prin Dnii CONSTANT GEORGESCU, VICTOR RADULESCU, VALERIU BULGARU, I.L.GEORGESCU. Imi amintesc că Dl.PATRASCANU reţinea acest eveniment, ca reuşita supremă a misticei sale de viaţă, arătând pentru profesiunea de mai sus o pasiune rar întâlnită.

./.

Pentru Dl.FOTINO, ştiu că Dsa nutrea o vădită simpatie, dealtfel şi acesta venea destul de des pela Ministerul Justiţiei, şi înainte de a fi Ministru şi după aceia. Cu plecarea sa din decanatul Facultăţii, urmaşul său Dl.C. STOIANOVICI a frecventat la fel de des Ministerul cu intrevederi lungi la Dl.PATRASCANU.

- Relativ la unele amănunte legată de persoana Dlui H.TOROSSIAN, îmi amintesc că spre sfârşitul lui Octomvrie 1947, Dsa s'a întors în ţară. Văzându-l cu acea ocaziune, mi-a spus că a venit fiind adus de interese de serviciu, pentru cari va avea o activitate foarte bogată şi pentru cari va trebui să lucreze zilnic la Ministerul Economiei Naţionale în campania Dlui Secretar general BARLADEANU. Un timp îndelungat în adevăr nu l-am mai văzut! Intre timp auzisem însă în diverse conversaţii legate de persoana sa, că ar fi fost chemat în ţară de Dl.PATRASCANU fiind la mijloc vorba de nişte intrigi şi neplăceri ce le-ar avea la Paris din cauza unui coleg de acolo şi urmare cărora trebue să răspundă în faţa unei anchete. La prima ocazie când m'am reântâlnit cu dânsul mi-a spus că a terminat cu activitatea la Ministerul Ec.Naţionale şi că aşteaptă paşaportul din zi în zi ca să poată pleca la Paris. Am înţeles din felul cum se manifesta în conversaţie că este supus unor mari neplăceri şi plictiseli. Nu trăda însă nimic precis.

Dealtfel felul său de a exprima în genere optimism şi bună dispoziţie făcea ca cele de mai sus să fie bine disimulate cu toate că se trăda uşor pe nerăbdarea de a părăsi cât mai curând ţara. După aceia câteva săptămâni în şir ştiu că a fost agitat permanent din cauza arestării fratelui său Drul C. TOROSSIAN pentru cari lupta să-l elibereze desigur prin concursul de bază a Dlui PATRASCANU, iar pela începutul lui Martie din relatarea avocatului CANDIANI un bun prieten de al său, am auzit că a fost arestat. Cum am menţionat şi în trecutele declaraţii, persoana Dlui TOROSSIAN rămâne ca cea mai apropiată şi strâns legată de a ceia a Dlui PATRASCANU. Deşi a lipsit din ţară, având postul la Paris, ştiu că legătura aceasta strânsă nu a fost slăbită nici-un moment , Dsa scriindu-i des Dlui PATRASCANU, telefonându-i din când în când, şi ţinând un contact permanent cu Dsa. Aceasta le ştiu dela Dl.RUPENIAN cari nu se ascundea să anunţe oricui evenimentul fericit a sosirei vreunei scrisori dela Paris,

scrisoare ce se citea în comun de el şi Dl.PATRASCANU indiferent căruia din ei îi era adresată. Dealtfel cu ocazia conferinţei de pace, cât şi cu ocazia congresului dela Bruxelles, Dl.TOROSSIAN a fost nedespărţit de Dl.PATRASCANU în tot acest răstimp.

- In complectare, cu privire la afacerea O.R.A.P. declanşată şi animată de iniţiativa Dlui MIRONESCU-MERA, îmi amintesc că înainte chiar de încheerea cercetărilor prin darea ordonanţei definitive, am fost chemat de Dl.PATRASCANU cari mi-a dat dispoziţiuni de urgenţă, ca inculpatul Djavouris să fie de îndată pus în libertate, iar dosarul să fie înaintat în faza în cari se găsea, Ministerului Economiei Naţionale, aceasta urmare înţelegerii avute de Dsa cu Dl. Ministru Gh.Gheorghiu-Dej.

- In legătură cu prezenţa Dlui XENOPOL în anturajul Dlui PATRASCANU îmi mai amintesc de o intervenţie a sa în cadrul unei mişcări în magistratură. Pe preşedintele P.MOSCU dela Secţia notariat a Tribunalului Ilfov, Dl.PATRASCANU îl trecuse mereu cu vederea la câteva serii de avansări pentru Curtea de Apel. Ocupându-se la un moment dat de cazul său, R.XENOPOL, ştiu că datorită exclusiv intervenţiei acestuia numitul a fost înaintat Consilier la Bucureşti. Dealtfel R.XENOPOL se şi mândrea cu acest succes, cu această reuşită.

- Cu privire la unele manifestări a Dlui PATRASCANU care treceau uneori dincolo de reţinerea sa tăioasă şi obişnuită, ştiu că în nici-o ocaziune nu se grăbea să fie pe placul Dlor P.GROZA sau E.BODNARAS în vre-o problemă sau chestiune ce-i interesau. Ca exemplu mă refer la scoaterea din magistratură în Ianuarie 1948 a Dlor Consilieri TABREA şi GORNEANU şi a procurorului GABRIELESCU cari erau detaşaţi la Preşedenţie pentru diverse lucrări. Imi amintesc că Dl. Dr.P.GROZA a intervenit cu mare instanţă pentru ca Dl. PATRASCANU să revină asupra acestei măsuri luate, dar totul a fost în zadar!

Drept pentru cari dau prezenta declaraţiune azi 19 Aprilie 1950.

ss.JEAN NICOLAU

Declarație

Subsemnatul Jean Nicolau, asupra întrebărilor puse declar următoarele:

— In cursul anului 1947 am primit la cabinet, reclamațiunea Societăței de petrol „Creditul Minier", contra lui Anton Dimitriu, numit consacratul infractor de mai târziu, reclamațiune cari dealtfel nu era decât sâmburele afacerei de proporții ce avea să-i urmeze aproape la 2 ani. Aceasta de mai sus însoțită și de adeziunea forurilor tutelare, în speță Ministerul Minelor și Petrolului prin Dl. Tudor Ianculescu, încă dela început a urmat regulele de cercetare prescrise, căci întrezărindu-se în ea proporțiile cuvenite, a fost repartizată pentru minuțioase investigații unui cabinet de instrucție. Procedura de urmare ce prevedea încă dela început arestarea persoanei numitului —, neputând să-și desfășoare atributele sale întrucât Anton Dimitriu era deputat și se punea în tot timpul cercetărilor la adăpostul imunităței sale parlamentare, am cerut printr'o adresă Dlui Ministru al Justiției, ca intervenind la Camera să se procedeze la ridicarea pe timp limitat a imunităței parlamentare ce-l ocrotea până atunci pe acesta.

Imi amintesc că în legătură cu această procedură, Dl. Pătrășcanu personal m-a chemat 3-4 ori la Cameră cu dosarul cauzei unde aveau loc desbaterile comisiunei, și spre surprinderea tuturor după lungi și interminabilele desbateri nu s'a putut ajunge la satisfacerea ~~[illegible]~~ [cererei] parchetului !!

L-am întrebat pe Dl. Ministru despre cauza ciudată a unei asemenea tergiversări și Dl. mi-a răspuns că „Dejan dă o luptă desperată ca să nu se ridice partizanului său această imunitate"! Știu că în acea comisie mai erau Dnii Min. V. Luca și Ant. Alexandrescu. Nu cunosc discuțiile ce au avut loc! Dar rezultatul negativ cu cari sa soldat acest demers al parchetului, a făcut o penibilă impresie, comentariile atribuind desigur nereușita, <u>slăbiciunei Ministerului Justiției</u> cari n'a putut determina o soluție ce trebuia să pună la îndemâna Justiției libertatea de a putea acționa conform dispozițiunilor legale.-

— Organele siguranței statului au arestat într'una din zilele anilor trecuți, în vederea unor cercetări pe Dnul Filderman fostul președinte al U.E.R.- Dimineața următoare sa prezentat la cabinetul meu secretarul acestuia înarmat cu o reclamațiune în cari cerea asistența și intervenția parchetului față de faptul mai sus descris. Am restituit acea petițiune cu arătarea că parchetul nu se poate amesteca în asemenea chestiune! În acelaș și aducând la cunoștința Dlui Pătrășcanu cele întâmplate, Dl. era deja la curent, având mi se pare și o petiție identică în fața sa, și arătându-se foarte contrariat de procedura aplicată Dlui Filderman a exclamat.. ....„este iarăși una din isprăvile lui Bodnăraș"..!

Nu știu ce a întreprins apoi, Dl. mai departe!

Pe Dnul Filderman îmi amintesc că l-am văzut de câteva ori intrând în audiență la Dl. Pătrășcanu.

— În primavara anului 1947 preocuparea de căpetenie a Dlui Pătrășcanu a fost desigur pregătirea sa în vederea prezentării la concurs pentru ocuparea catedrei de Economie politică dela Fac. Juridică din București. Această activitate neobișnuit de febrilă s'a manifestat din plin aspectele, Ministerul Justiției participând în complect la acest eveniment,

cu amănunte cari nu au scăpat multora ~~din~~ cei prezenți zilnic la acest departament. Remarca primă se accentua desigur pe împrejurarea ce privea pregătirea atmosferei în jurul acestui concurs. Se vedeau aproape zilnic D-nii Fotino, decanul Facultății și Constant Georgescu președintele comisiei, ambii membri ai partidului liberal, cari intrau și eșeau după lungi audiențe la Ministru.

D-l Pătrășcanu care în genere, prin structura sa organică manifesta un vădit dispreț pentru oameni, de asta-dată era mult mai sensibil la cercul acesta al intelectualilor universitari, fără a fi preocupat ca să facă vreo deosebire de crezul și culoarea politică a tuturor acestora! Comisiunea examinatoare a avut în forma ei o componență liberală prin D-nii Constant Georgescu, Victor Dădulescu, Valeriu Bulgaru, L.L. Georgescu. Îmi amintesc că D-l Pătrășcanu reținea acest eveniment, ca reușita supremă a misticei sale de viață, arătând pentru profesiunea de mai sus o pasiune rar întâlnită.

Pentru D-l Fotino, știu că D-sa nutrea o vădită simpatie, ~~deal~~ dealtfel și acesta venea destul de des pe la Ministerul Justiției, și înainte de a fi Ministru și după aceea. La plecarea sa din decanatul facultății, urmașul său D-l C. Stoianovici a frecventat la fel de des Ministerul cu întrevederi lungi la D. Pătrășcanu.

— Relativ la unele amănunte legate de persoana D-lui H. Torossian, îmi amintesc că spre sfârșitul lui Octombrie 1947, D-sa s'a întors în țară. Văzându-l cu acea ocaziune, mi-a spus că a venit fiind adus de interese de serviciu, pentru cari va avea o activitate foarte bogată și pentru cari va trebui să lucreze zilnic la Ministerul Economiei Naționale în compania D-lui Secretar General Bărbulescu. Un timp îndelungat în adevăr nu l-am mai văzut! Între timp auzisem însă în diverse conversații legate de persoana sa, că ar fi fost chemat în țară de D-l Pătrășcanu fiind la mijloc vorba de niște intrigi

./.

7.

și neplăceri ce le-ar avea la Paris din cauza unui coleg de acolo și urmare căruia trebue să răspundă în fața unei anchete. ~~Lam~~ La prima ocazie când m-am reîntâlnit cu dânsul mi-a spus că a terminat cu activitatea la Ministerul Ec. Naționale și că așteaptă pașaportul din zi în zi ca să poată pleca la Paris. Am înțeles din felul cum se manifesta în conversație că este supus unor mari neplăceri și plictiseli. Nu trăda însă nimic precis.

Dealtfel felul său de a exprima în genere optimism și bună dispoziție făcea ca cele de mai sus să fie bine disimulate cu toate că se trăda ușor pe nerăbdarea de a părăsi cât mai curând țara. După aceea câteva săptămâni cu șir știu că a fost agitat permanent din cauza arestării fratelui său Dl. C. Torossian, pentru care lupta să-l elibereze desigur prin concursul de bază a dlui Patrașcanu, iar pe la începutul lui Martie din relatarea avocatului Candiani un bun prieten de al său, am auzit că a fost arestat. Cum am menționat și în trecutele declarații, persoana dlui Torossian rămâne ca cea mai apropiată și strâns legată de acea a dlui Patrașcanu. Deși a lipsit din țară, având postul la Paris, știu că legătura aceasta strânsă nu a fost slăbită nici un moment. Dsa scriind des dlui Patrașcanu, telefonându-i din când în când, și ținând un contact permanent cu Dsa.- Acestea le știu dela Dl Rupenian care nu se ascundea să anunțe oricui evenimentul fericit a sosirei vreunei scrisori dela Paris, scrisoare ce se citea în comun ~~indiferent~~ de el și Dl Patrașcanu indiferent cărui din ei ii era adresată. Deasemenea cu ocazia conferinței de pace, cât și cu ocazia congresului dela Bruxelles, Dl Torossian a fost nedespărțit de Dl Patrașcanu în tot acest răstimp.

./.

— În completare, cu privire la afacerea O.R.A.P., declanşată şi animată de iniţiativa d-lui Mironescu-Mera, îmi amintesc că înainte chiar de încheierea cercetărilor prin darea ordonanţei definitive, am fost chemat de D-l Pătrăşcanu care mi-a dat dispoziţiuni de urgenţă, ca inculpatul Djavouris să fie de îndată pus în libertate, iar dosarul să fie înaintat în faza în care se găsea, Ministerului Ec. Naţionale, aceasta urmare înţelegerii avute de D-sa cu D-l Ministru Gh. Gheorghiu-Dej.-

— În legătură cu prezenţa d-lui Xenopol în anturajul d-lui Pătrăşcanu îmi mai amintesc de o intervenţie a sa în cadrul unei mişcări în magistratură. Pe preşedintele P. Moscu dela Secţia notariat a Tribunalului Ilfov, D-l Pătrăşcanu îl trecuse mereu cu vederea la câteva serii de avansări pentru Curtea de Apel. Ocupându-se la un moment dat de cazul său, R. Xenopol, ştiu că datorită exclusiv intervenţiei acestuia numitul a fost înaintat Consilier la Bucureşti. Dealtfel R. Xenopol se şi mândrea cu acest succes, cu această reuşită!

— Cu privire la unele manifestări a d-lui Pătrăşcanu care treceau uneori dincolo de reţinerea sa tăinuită şi obişnuită, ştiu că în nici o ocazie nu se grăbea să fie pe placul d-lor P. Groza sau E. Bodnăraş în vreo problemă sau dispoziţie ce-i interesau. Ca exemplu mă refer la scoaterea din magistratură în Ianuarie 1948 a d-lor Consilieri Ţabrea şi Gorunescu şi a procurorului Gabrielescu care erau detaşaţi la Preşedinţie pentru diverse lucrări. Îmi amintesc că D-l Dr. P. Groza a intervenit cu mare insistenţă pentru ca D-l Pătrăşcanu să revină asupra acestei măsuri luate, dar totul a fost în zadar!

Drept pentru care dau prezenta declaraţiune azi 19 Aprilie 1950.

Jean [illegible]

21. IV. 50

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

Subsemnatul JEAN NICOLAU asupra întrebărilor puse, dau următoarele referinţe pentru unele date ce ar interesa cercetările de faţă, şi pentru cari ar urma să fie întrebaţi Dnii de mai jos:

Dl.ST.RALESCU, actual Consilier al Curţii din Bucureşti şi fost acuzator public la Trib.Poporului. Domnia-Sa cari se bucura de o reală simpatie din partea Dlui PATRASCANU, fusese apropiat de numitul şi ştiu că devenise acum în urmă chiar asistentul oficial pe lângă catedra dela Universitate. Imi mai amintesc deasemeni că Dl.RALESCU era un colaborator apropiat al Dlui PATRASCANU în pregătirea cursului ce avea de predat. In atare situaţiune, Dsa va fi în măsură să dea ample lămuriri asupra colaborărei de mai sus, cât şi asupra atmosferei şi cadrului în care se desfăşura activitatea univeristară a Dlui PATRASCANU.

Dl.T.GRIGORESCU a însoţit în cursul anului 1947 pe Dl. PATRASCANU la Cluj şi cu cari ocazie acesta a ţinut o conferinţă la Colegiul Academic în faţa studenţilor de acolo. La înapoiere, Dl.GRIGORESCU relatându-mi unele impresii culese, mi-a acceptuat că de unde la începutul cuvântărei sale, Dl.PATRASCANU fusese primit cu răceală şi întreruperi de sală, însă până la urmă a biruit, Dsa obţinând un strălucit succesc datorit căldurei şi argumentelor expuse!.

Ar urma să fie întrebat Dl.GRIGORESCU ce exprima entuziasmul acelei săli, cum şi atmosfera ce a domnit cu ocazia acelei împrejurări.

Dl.R.MICSA deasemeni a însoţit pe Dl.PATRASCANU la Arad, mi se pare după alegerile din 1946, cu cari ocaziune s'a ţinut o conferinţă în Sala Teatrului local, în faţa intelectualilor, clerului şi armatei din oraş şi despre cari ar putea să dea unele referinţe. In plus, tot Dsa cari tânăr de tot a fost avansat spre surpinderea tuturor ca preşedinte la Trib.Ilfov s.II-a, urmează să dea referinţe şi date cu privire la unele cauze importante judecate, şi deci asupra unora a primit vreo dispoziţie specială dela Dl.PATRASCANU.

./.

Dl.C.RATIU ar putea să dea informaţiuni complecte în jurul evenimentelor abdicărei fostului rege. Imi amintesc că în acea zi, Preşedenţia Consiliului prin secretarul său general căuta febril pe Dl.PATRASCANU căruia în calitate de Ministru al Justiţiei îi revenea sarcina de a pregăti toate formalităţile acestui act. Toată discuţia în jurul lipsei Dlui PATRASCANU cari se afla la Păltiniş, o ducea Dl.RATIU pe atunci secretar Gral al Ministerului. Dsa ar fi în măsură să facă o relătare complectă asupra acestora, în cadrul ce interesează ancheta. Tot Dsa ca unul ce a figurat în conducerea organizaţiei " Apărarea Patriotic ar putea da cred unele referinţe cu privire la raporturile dintre Dnii SRAER şi PATRASCANU.

Dl.E.RADOVICI să dea unele relaţiuni cu privire la afacerea de proporţii cari interesa fondul religionar din Bucovina.

Pentru aceasta Dl.Ministru BODNARAS chema la Dsa pe T. SARBULESCU judecător de instrucţie însărcinat la acea dată cu instruirea acestei cauze, recomandându-i energie, intransigenţă şi urgenţă în cercetările ce intreprindea. Imi amintesc că Dl. PATRASCANU a privit cu vădită indispoziţie această intervenţie a Dlui E.BODNARAS. Dl.E.RADOVICI ar urma să dea referinţe de felul cum privea Dl.PATRASCANU această afacere şi ce fel de dispoziţii a primit dela Dsa.

Personal, reţiu, că la mijloc era ceva greu, survenise în orice caz un impediment cari ingreauna mersul anchetei!

ss.JEAN NICOLAU

Declarație

Subsemnatul Jean Nicolau asupra întrebărilor puse, dau următoarele referințe pentru unele date ce ar interesa cercetările de față, și pentru cari ar urma să fie întrebați D-nii de mai jos:

D-l Șt. Ralescu, actual Consilier al Curții din București și fost acuzator public la Trib. Poporului - Dumnia-sa care se bucura de o reală simpatie din partea D-lui Pătrășcanu, fusese apropiat de numitul și știu că devenise acum în urmă chiar asistentul oficial pe lângă catedra dela Universitate - Îmi mai amintesc deasemenea că D-l Ralescu era un colaborator apropiat al D-lui Pătrășcanu în pregătirea cursului ce avea de predat - În atare situațiune, D-sa va fi în măsură să dea ample lămuriri asupra colaborării de mai sus, cât și asupra atmosferei și cadrului în care se desfășura activitatea universitară a D-lui Pătrășcanu.

D-l T. Grigorescu a însoțit în cursul anului 1947 pe D-l Pătrășcanu la Cluj și cu care ocazie acesta a ținut o conferință la Colegiul Academic în fața studenților de acolo. La înapoiere, D-l Grigorescu relatându-mi unele impresii culese, mi-a accentuat că de unde la începutul cuvântării sale, D-l Pătrășcanu fusese primit cu răceală și întreruperi de sală, entuziasmul însă până la urmă a biruit, D-sa obținând un strălucit succes datorit căldurii și argumentelor expuse!.

Ar urma să fie întrebat D-l Grigorescu ce exprima entuziasmul acelei săli, cum și atmosfera ce a dominat cu

2/ ocazia acelei împrejurări -

84

D-l R. Micșa deasemenea a însoțit pe D-l Patrașcanu la Arad, mi se pare după alegerile din 1946, cu care ocaziune s-a ținut o conferință în sala Teatrului local, în fața intelectualilor, clerului și armatei din oraș și despre care ar putea să dea unele referințe. În plus, tot D-sa care tânăr de tot a fost avansat spre surprinderea tuturor ca președinte la Trib. Ilfov s. 2-a, urmează să dea referințe și date cu privire la unele cauze importante judecate, și dacă asupra unora a primit vreo dispoziție specială dela D-l Patrașcanu.

D-l C. Rațiu ar putea să dea informațiuni complecte în jurul evenimentelor abdicării fostului Rege - Îmi amintesc că în acea zi, Președinția Consiliului prin Secretarul său general căuta febril pe D-l Patrașcanu căruia în calitate de Ministru al Justiției îi revenea sarcina de a pregăti toate formalitățile acestui act. Toată discuția în jurul lipsei D-lui Patrașcanu care se afla la Păltiniș, o ducea D-l Rațiu pe atunci Secretar Gl. al Ministerului - D-sa ar fi în măsură să facă o relatare complectă asupra acestora, în cadrul ce interesează ancheta. Tot D-sa ca unul ce a figurat în conducerea organizației „Apărarea Patriotică" ar putea da cred, unele referințe cu privire la raporturile dintre D-nii Șraer și Patrașcanu.

D-l E. Radovici să dea unele relațiuni cu privire la afacerea de proporții care interesa fondul religionar din Bucovina. Pentru aceasta D-l Ministru Bodnăraș chemase la D-sa pe D. Sărbulescu judecător de instrucție însărcinat la acea dată cu instruirea acestei cauze, recomandându-i energie, intransigență și urgență în cercetările ce întreprindea. Îmi amintesc că D-l Patrașcanu a privit cu vădită indispoziție această intervenție a D-lui E. Bodnăraș - D-l E. Radovici ar urma să dea referințe de felul cum privea D-l Patrașcanu această afacere și ce fel de dispoziții a primit dela D-sa.

Personal, rețin, că la mijloc era ceva greu, survenise în orice caz un impediment care îngreuna mersul anchetei!

Jean [illegible signature]

_D_E_C_L_A_R_A_T_I_E_

Subsemnatul JEAN NICOLAU, asupra întrebărilor puse declar următoarele :

- In aproape tot decursul celor 3 ani cât a durat activitatea subsemnatului în posturile ştiute, ca veşnic actual am reţinut pe toată această durată, interesul deosebit a Dlui PATRASCANU în cadrul subiectului legat de " opera " de ajutorare a Maramureşului. Aşa cel puţin mi se dăduce informaţia că la mijloc este vorba de o operă de largă asistenţă faţă de acest ţinut. In limita acestora de mai sus, mi-a fost însă dat să înregistrez în tot acest interval de timp o destul de mare febră la Cabinet datorită afluenţei persoanelor din acea provincie, oficialităţi, preoţi, învăţători şi mulţi ţărani plugari.

Imi amintesc că în această activitate era integrat şi Dl.BETEA pe cari l-am văzut că avea destule cunoştinţe şi prietenii printre aceştia. Stiu că tot ce se lega de viaţa aceasta a Maramureşului, se difuza ca o realizare exclusivă a Dlui PATRASCANU, ca fruct al unei opere personale ca dela sine înţeles presupunea legături temeinice şi devotamente în rândul celor de mai sus. Explicaţii mai ample sunt indicaţi să dea în legătură cu acest subiect Dnei RUPENIAN, MACARASCU şi GRIGORESCU

- In perioada prescrisă de dispoziţiile legei schimbărei numelui se prevede un rol activ Ministrului Justiţiei odată cu îndeplinirea unui şir întreg de formalităţi.

Reţiu câteva împrejurări când în cadrul acestora, deseori Dl.PATRASCANU respingea numele ce solicitantul găsea de cuviinţă să şi-l adopte, să şi-l însuşească, de câte ori acest nume ales avea rezonanţă, fie ca legat de trecutul nostru istoric, fie ca legat de vreuna din familiile aparţinând trecutei societăţi. Dreptul acesta de "veto" se exerciat atunci când de obiceiu Secretarul General prezenta dosarul respectivilor, la rezolvat şicând Ministrul urma să semneze decizia definitivă a aprobărei schimbărei numelui. Referinte complecte ar putea să dea asupra acestora de mai sus, Secretari Grali Dnii ION DAVID şi C.RATIU.

- In cursul anului 1947, cu ocazia judecărei unui proces ce privea obştea moşierilor BUZOIENI şi în cari Dl.PATRASCANU a pus un zel deosebit, a fost arestat (cab.3 Instrucţie) STEFANESCU -   avocat, fost Secretar Gral al Ministerului de Domenii şi fost deputat în gruparea Drului LUPU. Această arestare datorită exclusiv dispoziţiilor Dlui PATRASCANU a produs o mare vâlvă cu atât mai mult că nu se putea angaja nici un motiv legal pentru această măsură dictată. Judecătorul de   de atunci (ION GRIGORIU) în 2-3 rânduri, îmi amintesc, că s'a prezentat cu dosarul la Dl.PATRASCANU spre a explica toatala şubrezenie a mandatului de arestare, însă aceste explicaţiuni nu au avut darul să schimbe dispoziţia dată, Ministrul de Justiţie de atunci susţinând reaua credinţă şi înşelăciunea comisă de acest STEFANESCU-   . Peste acestea, am reţinut cu acea ocazie din relatarea jud.de instrucţie că arestatul de mai sus avusese ieşiri în cuvinte şi aprecieri destul de tari la adresa Dlui PATRASCANU, cu ameninţări pentru anumite revelaţiuni ce ar fi în stare să le facă la adresa Ministrului de atunci! Relaţiuni despre cele întâmplate cu amănuntele ce ar interesa, ar putea da cred personajul indicat mai sus, cum şi în parte Dnii RADOVICI şi I.GRIGORIU.

Drept pentru cari dau prezenta declaraţie azi 21 Aprilie 1950.

ss. JEAN NICOLAU

Declarație

Subsemnatul Jean Nicolau, asupra intrebărilor puse declar următoarele:

— In aproape tot decursul celor 3 ani cît a durat activitatea subsemnatului în posturile știute, ca veșnic actual am reținut pe toată această durată, interesul deosebit a D-lui Pătrășcanu în cadrul subiectului legat de „opera" de ajutorare a Maramureșului. Așa cel puțin mi se dăduse informația că la mijloc este vorba de o operă de largă asistență față de acest ținut. In limita acestora de mai sus, mi-a fost însă dat să inregistrez in tot acest interval de timp o destul de mare febră la cabinet datorită afluenței persoanelor din acea provincie, oficialități, preoți, invățători și mulți țărani plugari.

Imi amintesc că în această activitate era integrat și Dr. Botea pe care l-am văzut că avea destule cunoștințe și prietenii printre aceștia. Știu că tot ce se lega de viața aceasta a Maramureșului, se difuza ca o realizare exclusivă a D-lui Pătrășcanu, ca fruct al unei opere personale ce dela sine înțeles presupunea legături temeinice și devotamente în rândul celor de mai sus. Explicații mai ample sunt indicați să dea în legătură cu acest subiect D-nii Rupeniau, Măcărăscu și Grigorescu.

— In procedura prescrisă de dispozițiile legei schimbării numelui se prevede un rol activ Ministrului Justiției odată cu indeplinirea unui șir intreg de formalități.

./.

2/ 88

Rațiu câteva împrejurări când în cadrul acestora, deseori D-l Pătrășcanu respingea numele ce solicitantul găsea de cuviință să și-l adopte, să și-l însușească, deoarece acest nume ales avea rezonanță, fie ca legat de trecutul nostru istoric, fie ca legat de vreuna din familiile aparținând trecutei societăți. Dreptul acesta de „veto" se exercita atunci când de obicei Secretarul General prezenta dosarul respectivilor la rezolvat și când Ministrul urma să semneze decizia definitivă a aprobării schimbării numelui. Referințe complecte ar putea să dea asupra acestora de mai sus, foștii Secretari Gl. D-nii Ion David și C. Rațiu.

— În cursul anului 1947, cu ocazia judecării unui proces în privința obștea moșnenilor Dufoieni(?) și în care D-l Pătrășcanu a pus un zel deosebit, a fost arestat (cab. 3 Instrucție) Ștefănescu-Goiceanu, avocat, fost Secretar Gl. al Ministerului de Domenii(?) și fost deputat în guvernarea D-lui Lupu. Această arestare datorită exclusiv dispozițiilor D-lui Pătrășcanu a produs o mare vâlvă cu atât mai mult că nu se putea angaja nici un motiv legal pentru această măsură dictată. Judecătorul de instrucție de atunci (Ion Grigoriu) în 2-3 rânduri, îmi amintesc, că s-a prezentat cu dosarul la D-l Pătrășcanu spre a explica totala șubrezenie a mandatului de arestare, însă aceste explicațiuni nu au avut darul să schimbe dispoziția dată. Ministrul de Justiție de atunci susținând reaua credință și înșelăciunea comisă de acest Ștefănescu-Goiceanu. Toate acestea, am reținut cu acea ocazie din relatarea jud. de instrucție că arestatul de mai sus avusese ieșiri în cuvinte și aprecieri destul de tari la adresa D-lui Pătrășcanu, cu amenințări pentru anumite revelațiuni ce ar fi în stare să le facă la adresa Ministrului de atunci! Relațiuni despre cele întâmplate cu amănuntele ce ar interesa, ar putea da cred personajul indicat mai sus, cum și în parte D-nii Radovici și I. Grigoriu.

Drept pentru care dau prezenta declarație azi 21 Aprilie 1950.

[illegible]

12.XI.50

88

89

Declarație

Subsemnatul Jean Nicolau, în legătură cu cercetările ce se întreprind depun prezenta declarațiune:

Din conversațiile avute în cursul acestei vaste anchete am putut reține că anumite persoane chemate să-și dea contribuția obiectivă la aceste eforturi ce se duc, au încercat să creieze în jurul persoanei subsemnatului o atmosferă cu totul specială, atmosferă care desigur în situațiunea că nu m-ași fi găsit în această tragică împrejurare ar fi fost departe de a-și avea conturul ce anumiții se străduesc să-l sublinieze azi. Deși rândurile de față se abat dela obiectivul principal al cercetării, totuși țiuind eu să explic și să adnotez geneza acestei atmosfere ce îmbracă tot cortegiul de adversități, contradicții și pasiuni ce și-au avut desfășurarea sub ministeriatul d-lui Patrașcanu, pentru onorata comisie de anchetă va fi poate un bun prilej de a găsi date și informații inedite cari în complexul general al cauzei, vor ajuta desigur și la cunoașterea oamenilor și a caracterelor și a sincerităților!.

In amplele declarațiuni ce am dat până în prezent cu privire la cazul Patrașcanu, s'a putut remarca că pentru a păstra linia nestirbită a realităței și spre a evita orice polemică sau orice disputa, am ocolit ca să citez și să mențiunez în acele explicațiuni persoane adversare ireductibile mie și cari fără îndoială sunt angajate și interesate să aibă ./.

un imens aport în investigațiile ce se duc.

În nici o profesiune, în nici o asociație, în nici un ~~corp~~ corp constituit nu sau cultivat cred niciodată, atâtea lașități, atâtea dușmănii, atâtea turpitudini, atâtea trădări, ca între membrii corpului judecătoresc!! Magistratura a excelat în trecut în această privință, ce nu a fost decât o junglă în care goana de a parveni și a ajunge a avut totdeauna ca arme de preț nepotismul, denigrarea și cuțitul pe la spate! Cu cât cineva a deținut un post de proeminență, de comandă, cu atât coalițiile de ură și calomnie au fost mai mari. O galerie impresionantă de nume ca exemple, ilustrează considerațiile de mai sus.

Împrejurările au făcut ca mai ales în ultimii ani ai carierei mele să fiu și eu onorat de o serie de dușmănii ireductibile, dușmănii ce și-au întins trena cred până în cadrul anchetei de față, căci ce e mai comod, mai ușor, — și în adevăr ce e mai valabil și mai temeinic verificat de toate întâmplările vieței —, decât ca totul să fie lăsat, svârlit pe capul celui căzut ce nu poate să răspundă la egal cu ceilalți, și care trebue să deslege totul! Piatra calomniei și a infamiei se ridică mult mai ușor și cu mai mult curaj în asemenea situații inegale!

Gândindu-mă la adversarii mei constanți și declarați, citez în ordine pe dnii Tr. Broșteanu, V. Stoican, S. Radovici, G. Strat și alții, în afară de categoria celor deveniți ostili în mod subit prin influențele căpătate și proectate de forța împrejurărilor întâmplate. Mă refer la dnii Papadopol, Apostol, Bălcu, Dimitriu, Ianu etc.

Cu privire la ancheta cazului Pătrășcanu eu nu știu ce contribuție au avut dnii de mai sus, dar nu pot să nu menționez că în importanța ceiace se detașează aproape de tot restul declarațiilor este fără îndoială materialul informativ ce trebue să-l furnizeze în special dnii Broșteanu și Stoican. Primul care a fost colaborator al dlui Pătrășcanu încă din Oct. 1944, colaborator al primilor pași și a celor dintâi linii trasate sub aspectul

./.

III

politic la conducerea Ministerului Justiției, odată cu o bogată contribuție legislativă. Cât despre Dl. Stoican nici nu-mi nevoe să insist prea mult, știut fiind că D-sa a deținut postul de Secretar General pe cea mai lungă durată din ministeriatul Dlui Patrașcanu - Dumnia-sa înzestrat cu un temperament special, autoritar, doritor să tremure toți de D-sa, doritor să dețină în mâna sa toate cheile dela toate încuetorile, membru de partid și prim colaborator al Dlui Patrașcanu, va fi desigur în măsură să furnizeze un imens material. Orice om inteligent și perspicace care ar fi deținut poziția Dlui Stoican ar fi fost în măsură după o așa lungă colaborare să citească până în adânc toate gândurile, toate intențiile și mai ales cele de nuanță politică care formează cred punctul capital al anchetei, înfine și să pipăie toate cutele inimii șefului său! Ași fi fericit dacă Dl. Stoican, desigur la proporția cuvenită, și-a dat sincer contribuția asupra conștiințelor definite de D-sa, așa cum am dat-o și eu! De acestea, nu ași putea crede că Dl. Stoican ar fi în stare să facă o retragere strategică sau să arunce în capul altora că ar deține fapte mai numeroase și mai importante ca D-sa...

În legătură cu aceasta, aducându-mi aminte de poziția ce o aveam, și ca să ilustrez momentele de atunci nu pot decât să sugerez imaginea, că în timp ce eu veneam aproape zilnic în Minister și stăteam ceasuri întregi pe săli și în anticameră ca să aștept rândul la cele circa 10 minute ale audienței de serviciu, Dnii Secretari Generali și în special Dl. Stoican în schimb, stăteau ceasuri întregi în cabinetul Ministrului și doar dacă ieșeau câteva minute pe sală!..... Așa că nu J. Nicolau fiindcă este arestat, condamnat etc. știe totul, este în măsură să deslege totul!! Toate lucrurile trebuesc puse la proporția cuvenită, în făgașul lor firesc.

Revenind acum la persoanele de mai sus, între mine și Dl. Traian Bratianu exista încă de multă vreme un sentiment de ostilitate și antipatie reciprocă legat de activitatea și atributele profesionale ale fiecăruia. Prăpastia însă, și marea adversitate, nu s-a deschis decât după 23 August 1944 și nu ca fruct al unor

simțămintele degradante și josnice ci totul ca rezultat și reflex al unui <u>criteriu obiectiv</u> de apreciere în această dispută.
Căci din acel moment, strigasem sus și tare că D-sa nu mai are ce căuta în rândurile magistraților. Căci cine altul decât D. Tr. Broșteanu în primele zile de guvernare antonesciană din 1940, fusese reținut consilier și sfătuitor al lui Mihai Ică Antonescu, colaborator al lui Cornan Negoescu și însărcinat special cu lucrările de încadrare a magistraților, lucrare vastă ce avea să-și depună roadele în 1941 prin promovarea elementelor alese de regim. Și cine mai târziu, la câteva luni, după aceasta, în timpul rebeliunei avea să devină Secretar General al Ministrului G. Docan azi criminal de răsboi, pentru ca după 23 Aug. 1944 să apară din nou ca Secretar General și prim colaborator al D-lui Pătrășcanu. Încă din prima întrevedere cu D-l ministru de atunci, atât eu cât și Diaconu i-am atras atenția în momentul când ne numise secretari la comisia de epurație că o colaborare cu D-l Broșteanu este foarte grea, aproape imposibilă. D-sa ne-a replicat, că prezența D-lui Broșteanu în Minister este numai de scurtă durată, D-sa urmând să-și dea aportul doar la câteva legi cu caracter urgent. Colaborarea de mai sus s-a dovedit dealtfel foarte grea, în adevăr, plină de antipatie surdă, plină de încordare, de crispațiune, de suspiciune! D-l Traian Broșteanu neoprindu-se la atributele sale prescrise de Secretar G-l, a înțeles din prima clipă să se amestece, să facă imixtiune în lucrările comisiei de epurație căci trebuia desigur să veghieze, să salveze pe D-nii C. Negoescu și Docan, lucru ce i-a reușit deplin. Dealtfel D-l Pătrășcanu dându-i mână liberă, D-l Broșteanu a fost în largul său să frâneze și să contureze situațiile după calculele exclusive ale sale. Redactor și colaborator al unei serii de legi, autor al al primei mari mișcări în magistratură în care a fost avansat la Curtea de Casație, părăsind postul de Secretar General la sfârșitul lui Ianuarie 1945, și-a urmat activitatea ca președinte al primului sindicat al magistraților, post în care singur s-a înscăunat și din care a încercat să-și creieze o trambulină în aspirațiile sale, căci după cum

./.

inseraseră și ziarele de atunci, numele său circulase chiar ca eventual ministru al Justiției!!..

Și în timp ce subsemnatul îndeplineam funcțiunea de prim procuror al parchetului Ilfov, D. Broșteanu aflat la sindicat nu-și încetă ostilitatea asupra-mi la din potrivă simțindu-se diminuat și fără o activitate proeminentă și dominatoare avea permanent impresia că se găsește în ipostaza unui ostracizat, printre cei ce ar fi contribuit la aceasta numărându-mă și eu! Cu totul înșelat în aceasta, căci numai grija d-lui Broșteanu nu o mai aveam în activitatea mea copleșitoare, totuși D-sa a trecut mai departe spre surprinderea multora, <u>membru marcant</u> în prima înjghebare a celulei magistraților ca membri de partid și a cărui prezență am simțit-o din primul moment!. Stăruind să-mi clarific și să-mi completez activitatea și sub acest aspect și ținând a mă număra și eu printre acei de mai sus, nu am putut reuși și realiza această intimă dorință fiind barat de atmosfera și ostilitatea ce mi-o opunea D. Broșteanu. Căci D-lui foarte înzestrat în a grada toate nuanțele ce-i sunt necesare într'un anumit scop, știe când vrea să nu i se facă simțită nici prezența, nici inspirația! Și dacă D-sa a reușit pe deplin în cele de mai sus arătate, în schimb când a venit rândul avansării D-sale ca Președinte la Casație (1947) nu am încercat să protestez și nici nu m-am amestecat cu nimic, deși am înregistrat și atunci destule ecouri ~~pentru~~ în legătură cu dorința mea de a fi înfrânt D. Broșteanu. Faptul că D-sa a înregistrat un mare eșec în cariera D-sale, fiind înlocuit în ultimul moment prin D. St. Teodorescu, aceasta nu o poate explica decât numai D-lui Pătrășcanu și Stoicanu.

Am căutat să vedem câteva trăsături esențiale în conflictul meu cu D. Broșteanu spre a fi îndreptar în eventualitatea că D-sa și-a păstrat vechile sentimente de inimiciție și adversitate la adresa mea.

Trecând mai departe, la persoana d-lui <u>V. Stoicanu</u>, pe D-sa l-am cunoscut încă din 1946 când deși acuzator public la Trib. Poporului își făcea și profesiunea de tainic avocat în diverse afaceri pe la parchetul Tribunalului Ilfov. Îmi amintesc că pe atunci printre altele susținea cu mare pasiune interesele unei D-ne Grigoriu ./.

un proces cu N. Săvulescu director al Băncii de Scont, afacere ce se găsea la un cabinet de instrucție și pentru care venea deseori cu eforturile unui apărător extrem de zelos de cauza clientei sale.

Survenind nu mult după aceasta numirea sa în postul de Secretar General, după câteva întrevederi de serviciu ce le-am avut împreună, mi-a amintit și de soluționarea cazului clientei sale. Răspunzându-i că instrucția nu este încă terminată, l-am asigurat că se va da în orice caz soluția dreaptă și normală în cauză! D-sa de astă dată fără tactul necesar, și pledând chestiunea pe un ton ce nu mai era de pe piedestalul știut înainte, mi-a atras atenția pentru aducerea unei soluții grabnice și în care se trăda ușor forma unei injoncțiuni destul de sentențioasă! Părăsind cu totul surprins cabinetul său și reflectând la comportarea stranie a D-sale, m-am pomenit nu mult după aceasta în fața mea și cu adversarul D-sale în această afacere care nu era altul decât D-l L. Prentescu demisionat dela Casație și devenit avocat.

Acesta la rândul său căutând să prevină desigur presiunea D-lui Stoican s-a prezentat cu o discuție plină de insinuări în legătură cu soluționarea acelei afaceri! Văzând pasiunea și încordarea celor de mai sus, ca procedeu normal și firesc nu am făcut altceva decât să pun la curent printr'un referat pe Ministrul Justiției, și care nu mi-a adăogat altceva decât ca afacerea să fie rezolvată de un procuror capabil care să poată da soluția dreaptă și cuvenită în cauză. Din această împrejurare D-l Stoican a pierdut! Nu pot uita cât a fost de turburat, pornit și îndârjit de această soluționare. Efectul l-am înregistrat imediat căci D-sa a schimbat brusc atitudinea față de mine printr'o răceală ce atingea chiar colaborarea obligatorie de serviciu.

După aceasta, înscăunat temeinic în atributele sale de Secretar General, și manifestând un temperament energic, irascibil, exploziv, cu totul voluntar, D-sa în scurt timp a luat în mână toate frânele ministerului. Dar mai mult, nemărginindu-se la activitatea proprie D-sale, a început a face imixtiuni și a întreprinde acte ce nu-i erau deloc îngăduite. Faptul a cuprins un capitol gingaș, delicat, căci D-sa începuse a se amesteca în afacerile Parchetului, în dosare, chemând direct la D-sa procurori și judecători de instrucție și discutând cu ei mersul afacerilor fără a fi anunțat nici eu nici șeful ierarhic respectiv!

VII

93

Am atras atenția Dlui Stoicanu asupra acestui procedeu neadmis, dar Dl. nețiuând seama a continuat sistemul ce și-l adoptase.

Văzând această situație, am raportat Ministrului, care probabil că în discuția intimă cu Dl. Stoicanu i-a atras serios atenția asupra acestei practici neadmise și nepermise, deoarece Dl. imediat după cele de mai sus a înțeles ca aproape să nu mai aibă raporturi personale cu mine și să mă evite înțelegând să lucreze în toate problemele numai cu Dl. Prim Procuror Radovici a cărui fidelitate o câștigase în total! Adversitatea cu Dl. Stoicanu adâncită astfel, avea să capete proporții nebănuite în împrejurările de mai jos.

Domnia Sa începuse să învețe a conduce mașina, manifestând pentru acest sport o pasiune dincolo de orice limită. Cum probabil temperamentul său violent îl făcea să nu dispună de reflexele și calmul cerut într'un astfel de sport, toate mașinile ministerului se întorceau deteriorate la garaj de pe urma tamponărilor, ciocnirilor și accidentelor survenite. Terminând cu mașinile acestea, Dl. a dat ordin la garaj ca și mașina parchetului ce o aveam personal destinată pentru serviciu să fie prezentă la Dl. la anumite ore. Cum toate mașinile ministerului erau slabe, cum mașina parchetului rămăsese încă nevătămată, m-am opus la cererea Sa; dând ordin șofeurului de a sta cu mașina la dispoziția permanentă a mea și a serviciului.

Dl. Stoicanu neadmițând o asemenea opunere a intervenit cu totală violență în cererea Sa, intrând în conflict personal cu subsemnatul într'o discuție telefonică cred fără precedent prin tonul întrebuințat, fapt ce a făcut ca din acel moment să nu mai am nici un raport cu Domnia-Sa rămas subjugat unei dușmănii implacabile față de mine și așteptând în acelaș timp ocazia de a se răzbuna din plin. Căci așa este Dl. Stoicanu! Această ocazie i-a fost oferită cu prisosință!

În cadrul marei reforme a justiției din Ianuarie 1948, cu lucrările de încadrare a viitorilor magistrați sub imperiul noii legi a fost însărcinat cum era și firesc D! V. Stoicanu și care colabora și cu o comisie constituită ad-hoc sub conducerea Dlui Patrașcanu.

Când a venit rândul la încadrarea mea în postul de procuror General, sau Dl. Stoicanu sau unul din persoanele prezente au făcut obiecțiuni asupra subsemnatului producând niște simple note bătute la mașină în care erau inspirate o serie de lucrări și dosare din ./.

cadrul activității mele și prin cari căuta a se pune această activitate într'o lumină de suspiciune ce ar fi angajat chiar reputația mea de magistrat. Rămânând în suspensie această discuție, am fost chemat de D. Pătrășcanu care m-a pus în cunoștință cu acele imputațiuni. Pe loc am cerut stăruitor o cercetare amănunțită, obiectivă și cu autoritate asupra acestora cari nu erau în realitate decât niște date neadevărate și fără nici o consistență și cari căutau să îngrădească dreptul meu de priveghere și control asupra lucrărilor și activității parchetului. D-l Pătrășcanu mi-a adăogat că și D-sa s'a gândit deasemeni să dispună o cercetare amplă printr'o comisie mixtă compusă din D-l St. Teodorescu președinte la Curtea de Casație și D-l N. Negru Consilier la aceiași instanță și membru de partid, cu mențiunea anticipată „că va lovi în carne vie" atât în mine dacă voi fi vinovat cât și în acei cari se vor dovedi că au inițiat, inspirat și pus la cale un act de denigrare, de mișelie.

Comisia și-a început lucrările, s'a răspândit ca fulgerul faptul că sunt „anchetat", D-nii Broșteanu, Stoenescu rădăcina de lucruri, D-l Radovici tot timpul era la ușa comisiei furnizând martori și dosarele cerute, D-l Radovici înfine primea peste tot și dela toți felicitări anticipate pentru funcțiunea viitoare de procuror general.

Mi-a venit și mie apoi rândul să răspund, am spulberat cu cea mai mare ușurință niște fapte puerile și ridicole, (dosarul cred că mai există) iar Comisia încheindu-și lucrările și depunându-și raportul a opinat că nu mi se poate aduce absolut nici o imputațiune. Am fost chemat apoi de D-l Pătrășcanu care mi-a spus că primind dosarul de cercetare a constatat că persoana mea și onoarea mea nu sunt cu nimic atinse, să nu dau atenție la invidie și răutățile lumei și să-mi fac datoria mai departe.

Am răspuns D-lui Ministru că după cele întâmplate nu mai înțeleg să continui serviciul în postul acesta și că mulțumindu-mă cu satisfacția cuvenită aștept ca D-sa „să tae în carne vie" așa cum a promis.

Iar probabil că această satisfacție pentru onoarea subsemnatului nu reținea prea mult atenția D-lui Pătrășcanu căci D-sa continua să-mi facă considerații ieftine în conținutul unor argumente seci și fără suflet. Îmi adusesem aminte că inima D-lui Pătrășcanu vibrează foarte rar, numai în anumite situații și numai

./.

pentru anumite persoane! Cu acea indiferență ce-l caracterizează privea probabil și pe deținătorul postului de procuror general ca pe un simplu „robot" ce-i trebuia neapărat doar pentru comoditatea activității sale ministeriale. Indignat de acestea toate de mai sus și de satisfacția ce mi-o oferea Dl. Pătrășcanu am părăsit cabinetul său și alături am redactat cererea prin care solicitam ca de îndată să fiu mutat într'un post de președinte la Curtea de Apel, post echivalent gradului meu, petiția care înregistrată am prezentat-o Dlui Ministru de atunci. Aceasta a fost dealtfel și ultima audiență în care l-am mai văzut pe Dl. Pătrășcanu.

La 2-3 zile după aceasta întâlnindu-l pe C. Rațiu mi-a spus cu bucurie că atât el cât și eu am fost avansați la Curtea de Casație iar E. Radovici trimis în provincie prin avansare la Curtea din Craiova, și adăogându-mi totodată că decretul ce cuprindea o mare mișcare este deja la semnat, la Prezidiu.

Aceasta se întâmpla la 23 Februarie 1948. A doua zi survenind demisia Dlui Pătrășcanu și înlocuirea sa cu Dl. A. Bunaciu în aceiaș zi decretul de mai sus s'a întors dela Prezidiu, iar seara noul ministru și Dl. Stoican au lucrat la modificarea lui. Îmi amintesc că ținând să mă prezint Dsale nu l-am putut vedea din cauza împrejurărei de mai sus. Am remarcat tot atunci în anticameră și prezența Dlui Broșteanu! În monitorul oficial din 26 Februarie în loc să apar pe decretul de avansare, am apărut pe decretul de disponibilitate, de părăsire a magistraturei după o carieră de muncă și abnegație de 20 ani. Datoresc aceasta exclusiv Dlui Stoican. La un răstimp de vreo 2 luni după cele petrecute, înarmat cu datele necesare tocmai mă pregăteam să mă prezint Dlui Bunaciu, - cu care am avut cele mai bune și calde raporturi de serviciu și colaborare pe când Dsa se afla la Ministerul de Interne, - spre a-l pune la curent în complect cu cazul meu și cu contribuția Dlui Stoican și a celorlalți la cele întâmplate. Dar survenind împrejurări mai tragice pentru viața mea, aceste încercări au trebuit să eșueze -

Cât privește animozitatea cu Dl. E. Radovici, aceasta s'a conturat din momentul când Dsa a fost numit prim procuror la Tribunalul

./.

x

Ilfov. Pe Domnul Eugen Radovici îl cunoșteam ~~de~~ mult, încă de când eram judecător de instrucție la Trib. Ilfov și cunoșteam destul de bine și ~~buna~~ calitățile sale profesionale și latura caracterului său. La vacanța postului prin trecerea d-lui Rațiu ca Secretar General, am recomandat pe d-nii G. Aslan (susținut și de d-l D. Olteanu) și Ion Filip (susținut și de Rațiu) pentru postul de mai sus, dar d-l Pătrășcanu s-a oprit la persoana d-lui Radovici pentru care am înregistrat o surpriză, neștiind cărui fapt se datorește prezența sa în fruntea parchetului. Cum d-sa conform îndatoririlor legale urma să fie primul colaborator în subordine a subsemnatului, această activitate s-a manifestat încă dela început în condițiile cele mai vitrege cu putință. Concentrându-se în mâna sa întreaga activitate a parchetului am fost pus încă dela început în greaua situațiune de a nu putea fi la curent totdeauna cu mersul acelei activități și de a nu-mi putea exercita funcțiunea de control și priveghere asupra tuturor lucrărilor parchetului. Domnia-sa ~~lu~~ lucrând într'o strânsă colaborare cu d-l Stoican informând de multe ori pe ministru despre chestiuni ce urma în prealabil să le cunosc și eu, și în astfel de împrejurări am încercat de multe ori impedimente serioase într'o asemenea colaborare. Neputând tolera astfel de manifestări, survenind între timp și apropiata încadrare a magistraților, acest fapt a mărit la maximum tensiunea dintre noi, mai ales că d-l Radovici considerat virtual procuror general aproape nici nu mai colabora cu mine, îndreptându-și în schimb activitatea în eforturile de a găsi ceva material și informații ce ar fi putut fi folosit în cursul anchetei de care am vorbit. Toate strădaniile s-au fost însă zadarnice și efortul d-sale s-a terminat lamentabil.

În afară de persoanele mai sus indicate, către sfârșitul activității mele la parchetul general, în mod surprinzător mi-a fost dat să întâmpin la comandă o ostilitate specială sincronizată perfect și cu totul la unison! În perioada când se pregătea desigur debarcarea mea prin eforturile neobosite a d-lor Dragheanu, Stoican etc..., o serie de magistrați în persoana

./.

D-lor Apostol, Papadopol, Dăilea, Paun, Dimitriu manifestau o atmosferă cu totul opusă comportării de până atunci. Căci cu numiţii păstrând cele mai normale raporturi de colegialitate şi de bună armonie nu se poate găsi nici o explicaţie normală faptului schimbării bruşte de atitudine mai ales când activitatea d-lor era cu totul străină de a mea, când nu cunoşteam nimic din cele ce se intâmplau la parchet, când viaţa şi mersul acestui parchet le era cu totul străin preocupărilor d-lor,... D-l Papadopol magistrat asistent (~~gradat~~) la Casaţie avea ca preocuparea zilnică şi acaparatoare problema sindicatului magistraţilor ajutat permanent de d-l A. Dimitriu viitorul prim procuror, d-l Apostol care îşi făcuse toată cariera la judecătoria de muncă abia venise in tribunal îndeplinind greaua funcţiune a unei enorme administraţii ca prim preşedinte al Tribunalului. D-l Dăilea un tânăr magistrat cu promiţătoare calităţi şi pentru care nutream o deosebită simpatie fusese numit Consilier de Curte fiind absorbit de primele preocupări ale îndatoririlor postului său, d-l Paun străin şi d-sa fiind Consilier la Curtea de Casaţie şi încă poate alţii aflaţi în aceiaşi situaţiune. Şi dacă aşa s'au petrecut în fapt lucrurile pentru cei de mai sus menţionaţi, doresc acum să adaug câteva cuvinte şi în legătură cu persoana d-lui Gh. Stere.

Dumnealui a venit mai târziu în corpul magistraţilor din Bucureşti, cam spre sfârşitul anului 1946 - Am nutrit încă dela început pentru d-sa un sentiment din cele mai ~~alese~~ alese admirând în mod deosebit pe omul intransigent şi ferm pe luptătorul adevărat pentru cauza democraţiei. Am căutat să mă apropii de d-lui dar fatalitatea a împiedecat şi această dorinţă căci încă din prima clipă d-sa fusese deja asaltat de d-nii Broşteanu, Strat şi câţi-va alţii. Ar fi însemnat să încerc a supralicita această aderenţă, a pune în mişcare gama tuturor platitudinilor lucru ce nu l-am folosit niciodată şi care mi-a repugnat totdeauna în viaţă. Am rămas aşadar într'o vădită rezervă faţă de d-sa, păstrând în schimb până la urmă cele mai normale şi fireşti raporturi de serviciu - În ambianţa în care îşi petrecea activitatea d-l Stere înconjurat de persoanele de mai sus, nu pot să ştiu gândurile d-sale manifestate la adresa mea în timpul ce a urmat....

Cât despre D-l A. Voitinovici, cu d-sa în tot timpul activităţii mele am fost în cele mai bune şi cordiale raporturi de colegialitate ./.

XII

înțelegându-ne perfect în toate subiectele ce interesau preocupările ~~11~~ 43
noastre profesionale. Îmi amintesc de altfel cu plăcere că ultima 100
întrevedere cu D-sa am avut-o la mine acasă când a venit să-și
ia rămas bun la o călătorie ce o întreprindea cu străinătate.
După plecarea mea din post nu pot să știu ce sentimente a mai
reținut și a mai păstrat D-l Al. Voitinovici.
Aceleași cuvinte bune și aceleași gânduri și despre D-l I. Cristoveanu
succesorul meu în postul de procuror general.

Am trecut până acum sumar în revistă un număr de magistrați,
unii dușmani, alții ostili, alții puțin binevoitori. Au mai fost
încă, unii anonimi, alții formând marea masă a geloșilor și invi-
dioșilor de cari vorbeam la început când am pomenit de trecuta
instituție a magistraturei, corul acela surd ce suferea pentru situația
celor fixați în posturi de comandă.

Fiindcă un capitol interesant ce-i obseda era și situația mea
materială ce o primeam, îmi expun o plăcere găsind și din
aceasta o satisfacție în plus de a nu lăsa nimic nediscutat, de
a nu omite nici o cută din sbuciumata viață ce am întâmpinat-o
la parchet. Ca procuror general primeam lunar după stabilizare
ca salariu și diurne legale dela comisii circa 14.000 lei salariu propriu
zis, 8000 lei cheltueli de transport, 5000 lei cheltueli de reprezentare,
10.000 lei diurnă dela comisia timbrului judiciar, 10.000 lei diurnă
dela comisia de grațieri, 10.000 lei diurnă dela comisia de sabotaj,
6000 lei diurnă dela comisia de aplicarea tratatului de pace, 6000 lei
dela comisia de cenzură a filmelor, 5000 lei diurnă dela comisia sp.
a lucrărilor de sabotaj de pe lângă cab. ministrului, deci un total
de circa 74.000 lei la cari se adăoga avantajul mașinei, a gratuității
spectacolelor, a economatului, a cooperativei etc. - În forma aceasta
îmi era asigurată cu prisosință viața fiind pus la adăpost de orice
privațiuni și tentații și ținând în plus seama că din această
sumă nu cheltuiam nimic pentru joc de cărți, fumat, chefuri
sau viață de local. Aproape aceiași sumă primea și D-l Radovici
ceva mai mult poate, D-l Rațiu.

Iată bilanțul, iată dece mai eram atât de invidiat, atât
de urmărit, atât de spionat încă din primul moment. -/-

XLVI

~~111~~ 101

Prin rândurile de față departe gândul de a căuta să mă apăr sau să mă justific de ceva. Nici nu am pentru ce. Am vrut să pun la dispoziția onoratei comisii de anchetă o bază, un început, o imagine a atmosferei în care am trăit. Nu știu dacă am fost sau nu atacat, de cine, și pe ce chestiuni. Dar în situația minoră, inegală în care mă găsesc, ~~înafară~~ departe de viață și de oameni, orice este cu putință la adresa mea. Dacă aș fi pus în împrejurarea de a putea răspunde cuiva, sunt cu totul sigur și liniștit că nu mă voi afla în nici o dificultate ca să pot spulbera orice calomnie sau infamie ce s'ar încerca la adresa mea.

Căci dacă viața, cariera și familia mi-au fost distruse, cel puțin ceeace mi-a mai rămas, cinstea și probitatea profesională, să nu le las cu nici un preț a fi pângărite.

12. Nov. 1950.

[illegible]

Declaraţie

Subsemnatul Jean Nicolau, asupra intrebărilor puse declar cele ce urmează:

In cursul lunei Noembrie 1944 am cunoscut pe Dl. Lucreţiu Patraşcanu in momentul când D-sa se găsea în funcţiunea de Ministru al Justiţiei. Neavând asigurat în acel timp decât unica colaborare in persoana Dlui Traian Broşteanu ce-şi oferise serviciile ca Secretar General, şi cum era nevoie a unor transformări adânci a aceluia premergător 23 August, cuprindea şi sectorul principal al Justiţiei, D-sa se găsea in situaţiunea de a-şi recruta colaboratori imediaţi pentru multiplele însărcinări de cari avea nevoe. Cum regimul Antonescian făcuse atâtea nedreptăţi, atâtea ostracizări in rândurile magistraţilor, şi cum printre aceştia mă număram atât eu cât şi regretatul G. Dorcin amândoi loviţi de regimul de mai sus, anunţat de acesta, ne-am prezentat impreună la Dl. L. Patraşcanu care ne aştepta, şi căruia schiţându-i pe scurt câteva aspecte, din trecutul carierei noastre, din gândurile noastre, din sperantele ce legam faţă de înnoirile ce se anunţau, am fost reţinuţi în vedere a ne da concursul nostru. Delegaţi in Minister pe lângă cabinetul Ministrului, am primit de îndată amândoi însărcinarea de a lucra ca secretari la comisia de epuraţie a magistraţilor, creiată pe baza legei ce făcuse atunci atâta vâlvă şi care revoluţionase in proporţiile cunoscute intreaga masă a tuturor salariaţilor statului. In entusiasmul firesc al acestei prime manifestări, iluziile ce legam de marea şi adânca primenire

ce trebuia să urmeze s'au risipit sub rezultatele pline de desamăgire ce le-a dat aceste operațiuni. Căci peste capul Ministrului, technician al acestor lucrări era Dl Traian Brosteanu, cari înțelegând să desemneze Dsa persoanele ce urmau a fi chemate a răspunde, totul nu se rezuma până în cele din urmă decât ca un simplu simulacru.

Desigur că marea noastră surprindere nu a fost îndreptată decât față de slăbiciunea Dlui Pătrășcanu cari ca președinte al acelei Comisii s'a mulțumit cu rezolvarea doar a câtorva cazuri, permițând totodată amestecul în aceste lucrări a Secretarului General, în forma sus amintită. Activitatea noastră mai intensă la această Comisie nu a durat decât până pe la mijlocul lunei Ianuarie 1945, după acea dată urmând pregătirea lucrărilor pentru prima mare mișcare în magistratură făcută de Dl Pătrășcanu și apărută la sfârșitul acelei luni și prin cari atât eu cât și G. Dorcinu după aproape 4 ani de exil ne reîntorceam Consilieri în Curtea de Apel București.

Odată cu mișcarea aceasta de proporții, Dl Pătrășcanu urma să completeze în primele zile ale lunei Febr. 1945 și posturile principale, șefe de comandă, printre cari se numărau acelea de prim președinte și prim procuror la Tribunalul Ilfov. Pentru postul acesta din urmă, D. Pătrășcanu făcuse alegerea în persoana Consilierului actual dela Curte, Dl Adrian Stoenescu cari se și prezentase în fața Dsale într'o scurtă audiență de protocol, urmând ca a 2a sau a 3a zi să-i apară și decizia de numire. Între timp Dl Pătrășcanu luând probabil toate informațiile asupra viitorului său prim procuror a trenat neobișnuit semnarea deciziunei de numire, până când, la câteva zile, cu totul neașteptat, Dsa a renunțat la serviciile Dlui Consilier A. Stoenescu. La 2 zile după aceasta, fiind chemat atât eu cât și G. Dorcinu în cabinetul Dsale, ne-a comunicat că neavând prim procuror s'a gândit la mine iar ca prim președinte al Tribunalului la G. Dorcinu. Am stăruit pe loc față de Dsa, rugându-l să nu mi se dea această grea ./.

răspundere ce pretinde o enormă încordare mai ales fiz[illegible] și suferind și că după atâți petrecuți în provincie aș dori să duc o viață mai calmă de magistrat. D-l mi-a răspuns că delegația aceasta este provizorie, pentru un timp limitat până ce va găsi o altă persoană aptă pentru acest post.

Prin accidentul descris mai sus, astfel am ajuns prim procuror al Parchetului Ilfov, și acesta-i tot „misterul"! Momentele explicate până aci dealtfel pot fi foarte ușor verificate prin d-nii Patrașcanu și A. Stoenescu.

Dela data de 8 Februarie 1945 am funcționat în acest post până la 24 Oct. 1946 când locul de procuror general devenind vacant prin avansarea d-lui G. Petrescu la Curtea de Casație, conform uzanțelor ca în toate precedentele cazuri când primul procuror este avansat procuror general, am trecut în funcțiunea de mai sus, moment în care dealtfel D-l Patrașcanu mi-a adăogat în plus, că a ținut să facă această mișcare spre a mă elibera de imensa corvoadă a parchetului, în noul post putând prin atributele de control și priveghere să pot duce o viață și o activitate mai relaxată. În locul meu a fost numit D-l Ciprian Rațiu care a stat numai până în Ian. 1947 când a trecut Secretar General al Ministerului, iar după D-sa ca prim procuror a fost delegat D-l E. Radovici și care a rămas în acest post până în ultima mea zi de activitate profesională.

Prin legea de organizare judecătorească conducerea tuturor parchetelor din țară aparține exclusiv Ministrului Justiției care este șeful suprem al acestei instituțiuni. Contactul cu viața justiției, cu activitatea parchetelor, D-sa și-o exercită pentru provincie prin procurorii generali ai Curților de Apel respective, iar la București unde este creiată o situație specială, prin procurorul general și primul procuror care deține în mâna sa inițiativa și dinamica întreagă a parchetului. Prin aceștia de mai sus, Ministrul Justiției este informat asupra tot ce se întâmplă, asupra tuturor cazurilor ce se produc, prin aceștia el își exercită atribuțiunile./.

4. de şef suprem, dând executanţilor în subordine toate dispoziţiile ce crede de cuviinţă.-

Dela data de 8 Februarie 1945 găsindu-mă unde am menţionat în situaţiunea de subordonat legal al Ministrului Justiţiei de atunci, activitatea mea în tot răstimpul cât am funcţionat în fruntea parchetelor precitate în raport cu Dl Pătrăşcanu nu s'a manifestat decât absolut în cadrul şi cerinţele îndatoririlor strict profesionale impuse de legea de organizare judecătorească.

Nefiind ~~creiat~~ creiat absolut nici un alt raport decât acel de serviciu, nu m-am putut număra nici printre amicii D-sale, nici printre colegii de şcoală, nici nu am frequentat relaţiile sale familiare, nici nu am făcut parte din anturajul său intim, nici nu am discutat vreodată cu D-sa vreun subiect politic, nici nu am participat la discuţiile sale cu caracter universitar sau legate de publicistica ce o făcea, nici nu l-am însoţit în vreo deplasare, în vreo excursie, cum l-a însoţit poate alţii, nici nu l-am vizitat vreodată în locurile sale de odihnă, mare sau munte, nici măcar nu am vizitat vreodată reşedinţa ce şi-o creiase în preajma Bucureştiului, la Snagov.- Totul s'a redus la activitatea strictă şi foarte conştiincioasă a unui subaltern faţă de ministrul său. Şi aceleaşi raporturi cari au existat faţă de Dl Pătrăşcanu, ar fi fost identice şi faţă de orice altă persoană ce ar fi deţinut postul său.

Aceasta a fost linia şi atitudinea mea în cadrul activităţii ce am exercitat-o şi dacă ar fi să închei şi să mă refer şi la felul cum lucram cu D-sa la Minister, atunci nu aşi face decât să mă îndrept spre însăşi părerea D-lui Pătrăşcanu sau a celor din jur cari îmi vedeau comportarea şi linia de conduită; cum ar fi D-nii Raţiu, David, Rupenian, Grigorescu, Mărcărescu, Mircea Ralescu şi chiar D-l Storcan. M-am referit şi la aceştia fiindcă audienţele mele nu erau cu uşile ermetic închise cum se întâmpla când lucra unii D-nii Secretari Generali(!), şi deoarece în cele câteva minute cât dura programul meu intram mai

totdeauna însoțit de primul procuror ca-și continua aceleași subiecte. Nimic n'a fost deplasat de pe linia firească de comportare, nimic n'a fost împotriva demnității și considerației ce se cuvenea înseși posturilor ce ocupam! Mai clar, e vorba de eternul servilism, lingușire, și spinare plecată!...

In viața complexă a Ministerului Justiției atât ca proporții cât și ca varietate în sectoarele ei de activitate, sub ministeriatul d-lui Pătrășcanu s'au perindat o serie întreagă de persoane legate de D-sa printr'o colaborare strânsă, cotidiană. Imediații și cei mai apropiați colaboratori și sfetnici ai D-sale au fost desigur Secretarii Generali, precum și o serie întreagă de alte persoane însărcinate cu diverse delegații speciale la lucrări și comisii.

In primul moment al venirii d-lui Pătrășcanu în fruntea departamentului, D-sa și-a adus ca Secretar General pe d-l Tr. Broșteanu a cărui contribuție a fost legată de legea epurației magistraților, legea criminalilor de războiu, legea de org. judecătorească, și legea (607) pentru retrocedarea bunurilor evreiești. Avansat curând consilier la Casație, D-sa a cedat locul lui D. Tonegaru și care împreună cu I. David au format o echipă de mai lungă durată. Despre colaborarea d-lui Pătrășcanu cu defunctul Tonegaru, aceasta s'a manifestat mai mult în cadrul personalului judecătoresc unde acesta cu largă independență a făcut numeroase mișcări în magistratură.

In schimb d-l I. David a avut cea mai bogată și interesantă activitate în Minister. Înzestrat cu o pregătire deosebită, având pentru problemele juridice în special, o gimnastică a minții ieșită din comun, D-sa a fost constructorul întregei legislații ce s'a elaborat după indicațiile și principiile trasate de d-l Pătrășcanu. Tot ce a apărut între Febr. 1945 - Febr. 1947 a trecut prin mâna și controlul său. Concomitent cu D-sa a colaborat ca Secretar General și d-l D. Olteanu deputat, care preluând atribuțiunile lui D. Tonegaru a manifestat o permanentă străduință de înoirea cadrelor trecutei magistraturi și de adaptare la cerințele noi ale timpului. După D-sa a urmat d-l V. Stoican care ca și Ion David a parcurs cea mai lungă ./.

perioadă de colaborare cu D-l Pătrășcanu. Domnia-sa cu un temperament extrem de energic a preluat în timp întreaga activitate și administrație a Ministerului în mâna sa, sub ochiul său. Este desigur printre puținii cari ar putea furniza un material imens cercetării de față, dat fiind că pe lângă atribuțiunile de mai sus, D-sa a întrunit și calitatea de membru de partid. Deținând totul și parcurgând alături de D-l Pătrășcanu perioada cea mai dinamică a Ministerului (1946-1948), contribuția sa va fi fără îndoială din cele mai fructuoase.

Încheind cu persoana D-lui C. Rațiu care a înlocuit în Febr. 1947 pe I. David, în postul de Secr. Gl. D-sa a continuat aceeași activitate ca și predecesorul său, fiind colaboratorul vastului sector legislativ al D-lui Pătrășcanu.

În afară de persoanele de mai sus cari au format echipa Secretariatului General, D-l Pătrășcanu și-a sprijinit activitatea sa și pe concursul unui întreg șir de persoane cu importanța după ordinea descrisă mai jos.

D-l S. Rupeanu cu atribuțiuni de Director de Cabinet, afecționat de D-l Pătrășcanu, îndemânatic și foarte priceput în lucrări a fost de imens ajutor Ministrului său, prin mâna sa trecând absolut toate lucrările ce trebuiau să primească o soluțiune.

Aproape de inima Ministrului și cu situația centrală a postului ce ocupa el a fost martorul întregii activități a D-lui Pătrășcanu.

Într'o destul de mare importanță urmează să menționez activitatea D-lui Procuror I. Grigorescu care fiind delegat permanent la cabinetul Ministrului a avut în atribuții rezolvarea tuturor hârtiilor speciale pe cari Ministrul i le încredința în mână și asupra cărora numitul urma să facă referate, lucrări etc.

Însoțind deseori pe D-l Pătrășcanu prin țară, știind poate și unele probleme personale în afară de activitatea de mai sus, va putea fără îndoială să dea un prețios material informativ lucrărilor de față.

Cam cu aceleași atribuții de proporții însă mai reduse, legate și de probleme personale, trebue să citez și colaborarea cu persoana D-lui Procuror Meașa - Însărcinat ca șefi de cabinet, ajutor

că d-lui Rupenian au figurat d-nii Micăirescu, Dutescu, Stănescu foarte utili cercetării de față ca unii sub ochii cărora s-au perindat întreg cortegiul de oameni interese și acte. Mai ales că D-l Rupenian suferind și lipsind mult dela postul său, Micăirescu în cea mai mare parte a fost acel ce l-a înlocuit și care a stat permanent la dispoziția d-lui Pătrășcanu.

Împrejurarea că m-am găsit în posturile văzute a putut să-mi ofere prilejul de a înregistra în tot acest răstimp, prezența unui șir întreg de persoane unele legate ca prietenii intime și de afecțiune, altele legate de interese, și cari s-au perindat nesfârșit în preajma ministerului și a d-lui Pătrășcanu. In timpul cuvenit am putut să rețin că D-sa era legat de o serie de persoane „așa zise nedespărțite" și cari formau cotidian, anturajul său intim. Am remarcat în această ipostază pe D-na Lena Constante colaboratoarea nedespărțită a soției ministrului, și Prof. Harry Brauner aceștia doi niciodată-nelipsind dela vreo deplasare a d-lui Pătrășcanu și însoțindu-l pretutindeni, D-l H. Torossian până la plecarea sa la Paris în 1945, D-l H. Silber, D-na Ileana Popescu, D-l Betea, D-l G. Steinberg, D-l L. Preuteșcu, D-l Al. Rosetti, D-l Diamandi Ghecin și D-l Rupenian.

Din lotul de față pe D-l Betea l-am văzut frequentând aproape zilnic Ministerul și așteptând să intre la D-l Pătrășcanu totdeauna purtând cu sine o mapă de dosar în cari am auzit că ar fi fost corecturile curente pentru lucrările cu conținut filosofic a d-lui ministru de atunci. Tot atât de des venea D-na Ileana Popescu, deși o știam colaboratoarea de atelier a D-nei Pătrășcanu, și deseori în momentele de așteptare D-sa făcea cerc și conversație cu d-nii Betea și Micșa. Vedeam apoi pe D-l L. Preuteșcu destul de frequent, urmat de d-nii Rosetti și D. Ghecin.

Dar în afară de aceștia D-l Pătrășcanu era vădit sensibil și acorda o deosebită-simpatie foștilor săi colegi de școală și cari în afară de D-l Preuteșcu se mai numărau d-nii Alexandrini, Sache Botez, A. Cosmovici, Prof. Sofronie și cari veneau destul de des în apropierea sa, în sfera sa de activitate, cu diverse cereri, cu diverse stăruinți și interese. Un capitol special îl forma și prezența ./.

repetată în preajma D-lui Pătrășcanu a D-lor Xenopol și Schileru (?) dela Consiliul Legislativ cari țineau să mărturisească și să manifeste în orice ocaziune că erau legați de o temeinică amiciție față de Ministrul Justiției!

Situația Ministerului unde se concentrau atâtea nesfârșite interese și probleme a putut desigur să atragă în acest răstimp o imensă mulțime de oameni cu tot atâtea imense cereri și doleanțe. Accesul desigur a fost permis tuturor. Totuși au fost persoane cari au putut fi reținute datorită frequenței lor mult mai accentuată și pe cari le notez: D-nii C. Stoianovici, G. Fotino, Ne. Ramniceanu, Dr. Filderman, Prof. Lupu, C. Năvodaru, Paraschivescu-Bălăceanu, Witzman, I. Raicu, Morisil, Stoilov, Voicu, Mureș Drăcșineanu, A. Atanasiu etc. cum și D-nele Cella Dima, Foriș, Spacu Cosmovici, Ag. Medianu. Din categoria persoanelor străine am văzut pe D-na Buré, D-nii Esterge, de Fichère însărcinatul de afaceri al Elveției, deputatul englez Platts Mills, D. Alimănișteanu din partea legației americane, critica franceză, președintele ministerului de justiție ungar venit cu delegația ministerială știută și alte numeroase persoane al căror nume nu-l cunosc și despre cari singurii în măsură a da referințe sunt numai D-nii Rupescu și șeful de cabinet cari l-a înscris și primit pentru audiențe.

După toate acestea mai sus explicate, proporțiile cercetării de față cuprinzând în complexul său de investigații tot ansamblul de fapte reflectate la manifestările, tendințele, actele și activitatea întreagă a D-lui Pătrășcanu, și cari s'ar fi detașat dela linia de urmare firească, în ce privește sectorul activității parchetului, împrejurările au putut reține și ele unele fapte din categoria celor de mai sus, și cari relatate s'ar putea servi operei de anchetă ce se duce acum.

— Încă dela început, cu ocazia aplicării legei epurației în sectorul justiției, printre atâția alții ce au fost ocoliți dela sancțiunea cuvenită se găsește și Coman Nagușu fost președinte și procuror general al Curtei de Casație și unul din cei mai credincioși și mai de bază stâlpi ai regimului Antonescian. A fost cu totul neașteptată

9.

şi surprinzătoare soluţia negativă a acelei comisii prezidată de Dr. Pătrăşcanu şi din cari am reţinut intervenţia salvatoare a d-lui av. Nicu Stănescu cum şi a d-lui Tr. Broşteanu.

— Acelaş fapt surprinzător s'a produs şi cu omisiunea lui Gh. Docan fost Ministru al Justiţiei în guvernul Antonescu după rebeliune, azi criminal de răsboi, şi care deasemeni nu a fost epurat de către Dr. Pătrăşcanu, datorită stăruinţei d-lui Broşteanu care fusese Secretar General şi al acestuia de mai sus.

— Cu ocazia lucrărilor efectuate de Comisia Aliată de Control prin d-nii Colonei Nekrasov şi Cerneacev asupra dosarelor clasate ale Trib. Poporului ce priveau pe Criminalii de Răsboi, conform dispoziţiei d-lui Ministru Pătrăşcanu am pus la dispoziţia acestora 2 procurori din Tribunalul Ilfov, d-nii Gorgos şi Grimalschi ce ştiau limba rusă, spre a fi folosiţi ca traducători ai actelor din acele dosare.
Comisia de mai sus s'a întrunit în localul Ministerului de Justiţie şi timp de câteva luni a dus o muncă enormă în verificarea acelor circa 800 dosare clasate de foştii acuzatori publici.
Ca rezultat fiind complect nemulţumită de felul cum se lucrase, a cerut d-lui Pătrăşcanu aspre măsuri şi sancţiuni contra persoanelor indicate de ea prin amănuntul raport redactat. Eată de ceiace se descoperise, unul din rezultate a fost reapariţia Legii Criminalilor de Răsboi şi darea în competenţa parchetului general Bucureşti de a repune sub stare de instrucţie aceste dosare. Ca măsură practică, îmi amintesc, că am şi chemat la mine pe d-nii Gorgos şi Grimalschi ce cunoşteau lucrările şi cu care ocazie ei mi-au şi prezentat nişte tablouri şi situaţii cu ordinea dosarelor ce se găsise neprimis de defectuos lucrate. Înfiinţând 6 cabinete de instrucţie le-am şi repartizat pentru refacerea lucrărilor, activitatea fiind în plin la plecarea mea din post. Ce interesează însă din cele mai sus descrise, se rezumă la faptul dacă Dr. Pătrăşcanu a luat acele măsuri contra persoanelor grav vizate urmare cercetării ce s'a făcut. Detalii şi amănunte complecte asupra acestui subiect ar putea da numai d-nii Procurori Grimalschi şi Gorgos.

— În vederea rejudecării unui proces venit dela Trib. Poporului din Cluj şi care privea pe un fost gazetar de acolo cu numele cred de Popa, ./.

condamnat la 20 ani sau muncă silnică pe viață, s'a prezentat la mine spunând că este autorizat de D-l Patrașcanu, D-l Betea — spre a susține pe acesta de mai sus în vederea unei achitări. Cum acest proces se judeca la Tribunalul Poporului din București sub prezidenția D-lui judecător Th. Mircea, am spus D-lui Betea că nu mai pot amesteca într'o astfel de chestiune. D-sa stăruind, am întrebat pe D-l Ministru despre acest caz și D-sa mi-a confirmat stăruința legitimă a D-lui Betea. Atunci am chemat la mine pe D-l judecător Mircea căruia i-am prezentat indicația D-lui Ministru, și după termenul de judecată D-sa venind din nou la mine, mi-a explicat situația grea și imposibilă în care se găsea cel judecat, adăogându-mi că membrii Tribunalului nu accepta cu nici un preț achitarea acestuia. Înregistrând relatarea de mai sus, am invitat pe D-l jude Th. Mircea de a se prezenta în fața D-lui Patrașcanu în vedere de a-i explica D-sa direct întreaga situațiune. Cele ce au urmat nu le mai cunosc. În orice caz d-l Mircea este în măsură să explice toate amănuntele acestui fapt.

— Pe la începutul lunei Februarie 1948 fusese rejudecat în fond la Curtea de Apel, lotul foștilor miniștri în frunte cu M. Cancicov. În vederea pronunțării acelei decizii, am fost chemat de D-l Patrașcanu care mi-a atras atenția să comunic D-lui Președinte ce judecase acest proces, D-l Mihai Popovici, de a nu face pronunțarea până ce nu va discuta cu D-sa în prealabil. Am transmis acestea, și cum se amânase această pronunțare, urma ca în ziua indicată, înainte de prânz, D-l Consilier M. Popovici să se prezinte înaintea D-lui Ministru. În dimineața aceia însă, la prima oră a serviciului, D-l Prim Președinte G. Stere a chemat la D-sa pe D-l Mihai Popovici căruia i-a dat dispozițiuni imediate de a se pronunța ferm și obiectiv în această afacere. Ca rezultat, Curtea a menținut vechile pedepse aplicate.

D-l Consilier Popovici s'a prezentat la mine, mi-a comunicat cele de mai sus, și m'a rugat să explic D-lui Ministru cele întâmplate. Am transmis D-lui Patrașcanu toate acestea, la care D-sa ne schițând nici un gest s'a simțit foarte prost în această împrejurare și [illegible]!

./.

Probabil că D-l intenționase să schimbe situația unora dintre acuzați printr'o nouă gradație a pedepselor aplicate.

— La scurt timp după stabilizare, am fost chemat într'o zi de D-l Pătrășcanu prezent fiind și D-l avocat Vasilescu-Albu (Weissbuch) pe care atunci l-am cunoscut și cu care ocazie mi s'a relatat că fratele acestuia, D-l Weissbuch profesionist în orașul Brăila fusese grav maltratat de muncitorii dela o fabrică din acel oraș, pentru neregulele unui schimb nepermis de bani vechi în lei noi stabilizați fapt pentru care fusese arestat și condamnat la 8 luni închisoare de către Tribunalul Brăila. Cum făcuse apel asupra acestei hotărîri și cum fratele stăruia stăruința pentru eliberarea inculpatului, am menționat D-lui Pătrășcanu că parchetul G-l București nu se poate amesteca, întrucât afacerea intra în competența parchetului General de Galați, fapt pentru care D-l Ministru a cerut imediat la telefon parchetul de mai sus spre a da dispozițiuni. Am auzit apoi că D-l Weissbuch a fost eliberat. Despre ~~soluția~~ soarta procesului nu am nici o cunoștință de felul cum s'a soluționat.

— În cursul anului 1947, se găsea pendinte în fața cab. 5 Instrucție de pe lângă Tribunalul Ilfov, o reclamație a Soc. Creditul Minier contra lui Anton Dumitriu, reclamație ce a format baza marelui proces de mai tîrziu. Cum cauza de mai sus prezenta urgență prin gravitatea celor cuprinse în ea, judecătorul de instrucție mi-a comunicat că nu poate lucra în această afacere, întrucât bănuitul Anton Dumitriu bucurându-se de imunitatea de parlamentar, refuză să se prezinte la chemările legale ale justiției. Am făcut cuvenitul raport către D-l Ministru iar D-l mai departe a întreprins formalitățile la comisia specială a Camerii. Personal, ca să pun la dispoziția președintelui comisiunii dosarul incriminat, am fost de circa 4-5 ori la Cameră unde s'a dat o adevărată bătălie pentru ridicarea acelei imunități în care pleda cu deosebită ardoare apărându-și partizanul politic, D-l G. Dejan.

Nu știu ce discuțiuni au fost, dar insuccesul de a nu se putea obține acest rezultat a fost unic în analele justiției. Faptul atribuit în mare măsură slăbiciunei D-lui Pătrășcanu a produs o penibilă impresie în lumea palatului de justiție, iar judecătorul de instrucție a rămas desigur paralizat în activitatea sa.

— În timpul lucrărilor conferinței de pace dela Paris, interimatul Ministerului de Justiție a fost ținut de Dl. Ministru Teohari Georgescu. Printre numeroasele lucrări ce D-sa le-a rezolvat în acest scurt interval au fost și acelea cu privire la personalul justiției, ocupându-se de situația mai multor magistrați superiori și cari vădeau ostile și considerați ca refractari pentru noua ordine stabilită urmau ca primă măsură, să fie deslocați din mediul unde activau. Așa fiind unii din aceștia au fost delegați în provincie pe la diversele Curți de Apel, ~~xx~~ și reținând ca nume pe D-nii Consilieri Nicol. H. Bogdan, H. Vidrașcu ș.a. La reîntoarcerea sa, Dl. Pătrășcanu a revenit asupra acestei măsuri readucând pe numiții la locurile lor. Despre acest caz, amănunte mai ample poate furniza Dl. I. Olteanu, Secretar general al Ministerului la acea dată.

— Tot în acel timp, când interimar la Minister se găsea Dl. Min. Teohari Georgescu, în fața cab. 8 Instr. de pe lângă Tribunalul Ilfov se afla în cercetare o reclamațiune a Ministerului de Externe contra unui grup din străinate compus din Cretzeanu ș.a. pentru defraudarea și însușirea unei sumi de 6 mil. franci ce aparțineau statului Român. Printre cei vizați de a nu fi străin de acest fapt era și D. Vișoianu fostul ministru de externe. În legătură cu aceste am fost chemat de Dl. I. Olteanu, cari mi-a comunicat în numele Ministrului necesitatea de a fi arestat ~~aceștia de mai sus~~, rugându-mă să iau toate măsurile de [illegible] și să aștept dispozițiunea Ministrului pentru momentul oportun. Chiar la câteva zile după aceasta s'a întors dela Paris și Dl. Pătrășcanu. Raportându-i și de acest caz, mi-a spus să nu întreprind absolut nimic, întrucât D-sa va soluționa ~~acest caz~~ problema pe altă cale.

— În cursul anului 1945 când era în plină actualitate legea pentru restituirea bunurilor aparținând inamicilor germani, într'una din zile s'a prezentat la parchet cu recomandația D-lui Pătrășcanu deținătoarea activului fostei firme de lux „Cadeka", D-na Marcovici, cari revendica în plină dispută cu comisia în legătură cu legea precitată, proprietatea asupra mărfurilor de mai sus. Chestiunea a fost amplu desbătută și cu mare pasiune până ce a ajuns

./.

şi cu discuţia D-lui General Vinogradov. D-l Ministru s-a interesat de aproape de acest caz, cerând repetate informaţii şi referate.
Nu ştiu exact care a fost soluţia finală; dar după câte îmi reamintesc dacă nu a câştigat D-na Marcovici complect, în orice caz a câştigat în parte!

— Cu privire la interesele unei D-ne Moscovici, soţia avocatului Paul Moscovici, deasemeni D-l Pătrăşcanu mi-a recomandat cu deosebită insistenţă spre a i se satisface cauza ce o ~~privea~~ interesa în legătură cu un proces de evacuare pendinte în faţa judecătoriei ocolului I Bucureşti. Litigiul de mai sus a fost răvăşit cu nesfârşite peripeţii şi amânări atât la judecătorie cât şi la Tribunal. D-l Ministru a manifestat deseori o stare de enervare pentru nesoluţionarea imediată a acestui caz, în care după relatările ce le primisem dela judecătorii fireşti, dreptatea nu era de partea acesteia de mai sus.

— Un caz însă ce a produs o enormă vâlvă şi în care D-l Pătrăşcanu s-a angajat cu dispoziţiuni din cele mai ferme priveşte disputa ajunsă sângeroasă prin încăerările ce au avut loc între părţile de atunci D-nii Schnapp şi Alex. Cosmovici colegul D-lui Ministru.
La bază erau neînţelegeri domestice ce priveau împărţirea unui apartament de locuit şi în care armonia colocatarilor nu se putea realiza. Din acest fapt au luat naştere nesfârşite reclamaţiuni ce au ajuns până la judecătorul de instrucţie care din dispoziţia D-lui Pătrăşcanu a ţinut pe Schnapp un lung timp arestat.

— Cu privire la afacerea O.R.A.P. ajunsă atât de cunoscută opiniei publice prin publicistica ce s-a făcut, fuseseră arestaţi urmând a fi trimişi judecăţii Eug. Haţieganu, Rouca, Djavaris şi alţii. Tocmai când judecătorul de instrucţie se pregătea să închee lucrările şi să dea ordonanţa definitivă, am primit dispoziţii dela D-l Pătrăşcanu să se sisteze orice lucrare în această afacere iar dosarul să fie trimis Min. Ec. Naţionale. Căutând să explic alături de judecătorul de instrucţie ca mai întâi să se dea ordonanţa definitivă spre a se degaja parchetul de dosar, D-sa sentenţios şi destul de tăios ne-a spus două vorbe ca dosarul să plece căci este şi dorinţa D-lui Ministru Gheorghiu-Dej.

— În cursul anului 1947 fusese arestat de către organele siguranţei

14

generale a statului, Omul W. Filderman fostul preşedinte al U.E.R.
In ziua aceia, la prima oră a serviciului, sa prezentat avocatul său cu o petiţie ce cuprindea protestul asupra acestui fapt de mai sus, cerând totodată intervenţia parchetului general pentru eliberarea numitului. Am replicat Dlui avocat ce se prezentase atunci că parchetul general nu se poate amesteca, mai puţin, nu poate interveni în asemenea chestiuni ce interesează siguranţa statului.
La ora audienţei am raportat Dlui Patraşcanu, dar D-sa având în faţă o identică petiţie, era deja informat de acest caz. Ceiace am remarcat cu acea ocaziune era amănuntul că D. Patraşcanu era contrariat de această măsură mai ales că în discuţie a şi ţinut să adaoge: „Aceasta-i tot o ispravă de a lui Bodnăraş"...

— In preajma sărbătorilor Paştilor din 1947, am fost chemat într'una din zilele chiar de vacanţă; de D. Ministru, în cabinetul căruia am găsit de faţă pe D. Diamandi Glecin prieten cu D-sa şi pe atunci Secretar General al Min. de Finanţe. Interesat în cauză era acesta de mai sus, căci cu o zi înainte fusese arestat de parchetul Ploeşti un cumnat al său cu numele cred de Inginer Mărescu, pentru un conflict grav cu muncitorii dela o fabrică după cât îmi amintesc, pentru nişte nereguli materiale. D. Patraşcanu mi-a recomandat pe loc, să iau contact telefonic cu parchetul Ploeşti în care să sugerez primului procuror de acolo aplanarea acelui conflict şi implicit eliberarea numitului inginer.
Am communicat dorinţa Dlui Ministru dar chestiunea nu se prezenta în cadrul aspectului atât de simplu cum il ~~prezenta~~ expunea D. Glecin. Ea a mai durat şi desigur până la urmă dispoziţia Dlui Patraşcanu a fost executată.

— Cu ocazia unei mişcări în magistratură făcută prin 1947, în postul de preşedinte la Curtea de Apel s. 9-a a fost avansat D-l C. Dardan fost Consilier şi procuror general la Curtea de Apel din Chişinău.
Această avansare sa datorat exclusiv intervenţiei şi luptei duse de D. L. Prenţescu prietenul de şcoală a Dlui Patraşcanu contra ori cărui criteriu obiectiv susţinut de D-l G. Stere care sa opus cu totul la această (~~promovare~~) promovare. In faţa oricărui argument, de orice natură, a triumfat trecerea Dlui Laurenţiu Prenţescu ca prieten intim şi coleg al ministrului... de atunci -

— Tot în cadrul unei mişcări în magistratură cusă în ult. ciclu de avansări a fost trecut în Curtea de Apel şi D-l Paul Ruscu pe atunci Preşedinte la Tribunalul Ilfov şi asupra căruia în câteva ocazii trecute D-l Patrăşcanu ezitase de al promova. În cazul de mai sus cine a determinat această avansare a fost d-l R. Xenopol care a stăruit cu toată perseverenţa pe lângă D-l Ministru de Justiţie. Dealtfel exploatând acest succes, D-l Xenopol acredita şi difuza împrejurarea descrisă ca pe o realizare de mare preţ.

— În cursul anului 1946 se găsea pe condica de judecată a Tribunalului Ilfov S. I-a un vechi proces în care implicat era Eug. Titeanu fost sub. Secretar de Stat al Ministerului de Interne pentru fraude şi nereguli băneşti. Mi s'au dat cu ocazia unui termen de judecată a acelui proces, dispoziţiuni ferme din partea d-lui Patrăşcanu pentru achitarea numitului prin concluziile ce urma să le pună parchetul, dispoziţiuni pe care D-l le-a transmis în aceeaşi formă şi lui G. Dorcu ca prim preşedinte al Tribunalului şi care urma să vegheze asupra soluţiei finale a cauzei.

— Cu privire la o serie nesfârşită de procese pe care Eforia Spitalelor Civile le avea pe la diverse instanţe, am fost chemat de D-l Patrăşcanu şi mi prezentă pe d-l Prof. Dr. Lupu căruia mi-a recomandat mie cerut cu mare insistenţă de a mă interesa de soarta acestor cauze pe care Eforia urma să le câştige, indiferent dacă avea sau nu dreptate!! Lăsat apoi pe mâna şi perseverenţa d-lui Lupu greu am mai putut scăpa de D-l. Procesele de mai sus cu amânări interminabile au rămas în continuare şi după plecarea mea nu ştiu ce soartă au avut.

— Pe baza legii schimbării numelui, la Ministerul Justiţiei exista constituită o comisie care primea şi lucra asupra cererilor ce se iveau la stăruinţa solicitatorilor. După perfectarea lucrărilor prin depunere de acte şi după diverse publicaţii, decizia definitivă a schimbării numelui era lăsată spre semnare la aprecierea ministrului Justiţiei. Ştiu dela foştii Secretari generali David şi Raţiu că D-l Patrăşcanu a refuzat numeroase schimbări de nume ce şi le adoptau ~~sol~~ petiţionarii ~~fără să~~ deoarece acele nume ce se refereau la vechile familii din trecut sau care aveau vreo referinţă cu trecutul istoric. Date mai precise pot furniza persoanele mai sus indicate.

./.

— In timpul cât D. Popilopol a fost Secretar general având și în atribuțiunii printre altele și directiunea personalului s'au făcut numeroase și ample mișcări în magistratură. La un moment dat acesta lucrându-se de o largă încredere a Ministrului, lucrările de mai sus aproape că nici nu se mai verificau de D. Patrașcanu. Îmi aduc aminte de o împrejurare când D. Popilopol comenta faptul acesta spunând că Ministrul i-a semnat cu ochii închiși mișcarea adăogându-i doar ca totul să fie în regulă „spre ca nu-i sări în cap cei dela partid"!.

— Tot în legătură cu activitatea lui D. Popilopol, îmi amintesc că atunci după recuperarea Ardealului cedat conform înțelegerii internaționale și a angajamentelor luate de guvern, urma ca în ținuturile minoritare din această provincie să fie numiți funcționari din acestia printre cari desigur și cei judecătorești, la proporția cuvenită în raport cu procentajul populației. Asupra acestui subiect D. Popilopol nu a voit să facă nici o numire iar D. Patrașcanu nu a protestat, până când nu a intervenit cererea energică a d-lui Ministru V. Luca care a avut discuții cu D. ministru Patrașcanu în acest sens.

— In Ianuarie 1948 în cadrul ultimilor mișcări în magistratură pe cari le făcuse D. Patrașcanu puse în disponibilitate și o serie de magistrați ce lucrau la Președinția Consiliului pe lângă D-nii D. P. Groza și E. Bodnăraș și printre cari se numărau D-nii Ilie Țabrea, T. Gorunescu și S. Gabrielescu. Afară de faptul că această măsură produsese o mare surprindere dar toate stăruințele depuse după aceia de D-l Dr. Groza și cari erau din cele mai insistente, ca D. Patrașcanu să revină asupra acestei măsuri au fost zadarnice. Deasltfel în toate împrejurările D-sa nu primea cu nici o simpatie vre-o cerere a d-lui Dr. P. Groza sau Em. Bodnăraș.

— Cu ocazia condamnării lui R. Lecca ce făcea parte din lotul miniștrilor antonescieni, prin oficiul parchetului fusese sechestrate și aduse în depozit o serie de lucruri ale acestuia ce prezentau o mai mare valoare și printre cari se găseau 4-5 arme de vânătoare din cele mai alese. Din dispoziția d-lui Patrașcanu

./.

aceste arme au fost aduse de secretarul parchetului la [illegible] și depuse în cabinetul Dlui Ministru pentru cari C. Maicăvescu a dat și o dovadă de primire. Despre aceste arme nu s'a mai știut apoi nimic deși secretarul parchetului care era însărcinat cu ele căuta să se intereseze ce au devenit ele urmând a-i fi restituite.

— Încă din 1945-1946 în Minister stăruia o continuă agitație în legătură cu o așa zisă problemă a Maramureșului. In adevăr [illegible] săptămână în cari să nu se perinde din acest ținut un număr de persoane, preoți, învățători, țărani cari intrau cu precădere la Dl Ministru Pătrășcanu. Totdeauna în grupul acestora vedeam pe Dl Betea cari părea să se bucure de numeroase prietenii și legături cu acești cetățeni. Se creease cum am spus mai sus o problemă a Maramureșului în cari punctul central era Dl Pătrășcanu și cari implicit în rândul locuitorilor acestui ținut își făurise simpatii și devotamente. Relații complecte despre acest subiect ar putea da cred Dnii Rupenian, Grigorescu, Meicia și Maicăvescu.

— Printre legăturile cele mai apropiate și mai temeinice a Dlui Pătrășcanu ca mare prietenie se număra desigur aceia față de Dl Torossian numit încă din 1945 consulul României la Paris. Deși aceste relații și-au avut apogeul în preajma și după 23 August 1944 cum dealtfel se făcuse și publicistică în jurul acestui subiect, legăturile de prietenie cu Dl Torossian au continuat și după plecarea sa în străinătate.

Am auzit deseori pe Dl Rupenian comentând scrisorile ce le primea dela Paris atât el cât și Dl Pătrășcanu. In Octombrie 1947, Dl Torossian a venit în țară, când l-am văzut și eu, și când mi-a spus că urmează să lucreze într'un ciclu intens de conferințe cu Dl Sevastos(?) Gh. Bârlădeanu din Ministerul Ec. Naționale. Un lung răstimp după aceasta nu l-am mai putut vedea și abia spre Crăciun întâlnindu-l l-am văzut radios la gândul că în câteva zile urma să se reîntoarcă la Paris. Când l-am reîntâlnit într'o ocazie următoare l-am văzut (îngrijorat) foarte plictisit și abătut spunându-mi că are diverse nemulțumiri între cari se număra și aceea a arestării fratelui său Dl G. Torossian. La începutul lui Martie 1948, prin avocatul V. Candiani am aflat că Dl Torossian fusese arestat.

18. — Preocuparea de căpetenie a D-lui Pătrășcanu din cursul anului 1947 nu cred să fi fost alta decât realizarea visului său prin ocuparea catedrei de Șc. Politică dela Universitatea din București. Interesul și pasiunea depusă de D-sa în jurul acestui subiect a depășit orice apreciere, grija și eforturile pentru această reușită lăsând în umbră deseori activitatea Ministerului său. Fiind stabilită forma concursului pentru ocuparea acestei catedre, agitația în legătură cu evenimentul menționat începuse încă cu mult timp înainte, D-sa fiind des vizitat de D-l Fotino decanul Facultății de Drept și Prof. Constant Georgescu viitorul președinte al Comisiei de examinare, cum și de D-l L. Frunțescu colegul său ce se găsea și profesor la aceeași facultate. Concursul dat de D-l Pătrășcanu a avut loc cam prin luna Mai iar comisia de componență liberală număra pe D-nii Constant Georgescu, Val. Bulgaru, Victor Dădulescu, I.L. Georgescu ș.a. După terminarea formalităților și numirea sa ca profesor titular activitatea sa a început să fie concentrată și absorbită de această unică preocupare a D-sale.

Imediat începându-și pregătirea cursurilor știu că-și alesese ca asistent și apropiat colaborator pentru aceasta pe D-l Consilier dela Curtea de București, St. Ralescu. Numai acesta e în măsură desigur să facă o relatare completă în legătură cu modul cum ținea să-și contureze D-l Pătrășcanu activitatea sa în cadrul acestei discipline.

Declarațiunea de față în vederea a servi mai complect străduințele anchetei cu privire la cazul Pătrășcanu urmează a face corp comun cu toate celelalte declarațiuni date încă de acum 8 luni de zile spre a se completa și complini mai bine în toate detaliile reliefate.

Asemeni pe o linie mai largă dat fiind că privesc aceeași materie și acelaș sector de activitate urmează a fi fixate în acelaș ansamblu a datelor furnizate de D-nii Rațiu și Radovici ca foști șefi ai parchetului Ilfov.

Drept pentru care am dat prezenta declarațiune azi 12 Nov. 1950.

Ioan [illegible]

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

130

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul NICOLAU JEAN, născut la 18 Nov.1904 în com. Podul Iloaiei-Iaşi, fiul lui Vasile şi Valentina, de profesiune magistrat, domiciliat în Buc.str.Izvor Nr.43

1 Octombrie 1952, Bucureşti

Interogatorul a început la ora 16,5o
" s'a terminat la " 2o,05

Intrebare:

Ce funcţii ai avut dta după 23 August 1944 în cadrul Ministerului Justiţiei.

Răspuns:

Din Decembrie 1944 şi până în Ianuarie 1945 aveam funcţia de preşedinte al Tribunalului Ialomiţa dar efectiv am funcţionat la Ministerul Justiţiei ca delegat.

Dela 31 Ianuarie şi până la 1o Februarie 1945 am avut funcţia de consilier la Curtea de Apel iar dela această dată şi până la 26 Octombrie 1946 am fost prim-procuror al Tribunalului Ilfov.

Dela 26 Octombrie 1946 şi până în Februarie 1948 am fost procuror general al Curţii de Apel Bucureşti, dată după care am fost îndepărtat din Ministerul Justiţiei.

Intrebare:

De cine ai fost numit dta în aceste funcţii?

Răspuns:

In toate funcţiunile enunţate mai sus, începând cu acesa de dlegat în Ministerul Justiţiei şi culminând cu acea de Procuror General al Curţii de Apel Bucureşti, am fost numit şi promovat de către LUCREŢIU PATRAŞCANU care în tot acest timp a fost ministrul Justiţiei.

Intrebare:

Dta făceai parte dintre colaboratorii lui PATRAŞCANU în activitatea sa cât a fost ministrul Justiţiei?

./.

ss/JEAN NICOLAU

Răspuns:

Da. In timpul cât PATRASCANU a fost ministrul Justiţiei eu am fost colaborator al acestuia în activitatea sa din cadrul Ministerului Justiţiei.

Intrebare:

Dta ca un fost colaborator al lui PATRASCANU ce ai de arătat cu privire la activitatea acestuia. A aplicat el legile şi măsurile impuse de politica Guvernului şi a PCR al căror reprezentant era în conducerea Ministerului Justiţiei?

Răspuns:

Din cele cunoscute de mine, LUCREŢIU PATRASCANU nu a aplicat legile şi măsurile impuse de politica guvernului şi Partidului ce le reprezenta în conducerea Ministerului Justiţiei.

PATRASCANU a dus o serie de acţiuni în cadrul Ministerului Justiţiei care au lovit în politica Guvernului şi a Partidului, apărând şi sprijinind pe de altă parte interesele burgheziei şi ale reacţiuni din ţara noastră.

Intrebare:

In ce au constat aceste acţiuni ale lui PATRASCANU?

Răspuns:

Acţiunile lui PATRASCANU cunoscute de mine care au lovit în politica Guvernului şi Partidului sprijinind interesele burgheziei şi ale reacţiunii, au constat în următoarele:

a) PATRASCANU contrariu măsurilor trasate de Guvern şi Partid în perioada 1945-1947, a menţinut vechiul aparat al Justiţiei care a fost în slujba burghezo-moşierimii şi în special a regimului fascist antonescian.

b) A împiedicat până în ultimă instanţă elaborarea şi efectuarea reformei justiţiei care era un punct important din programul de guvernare al Guvernului Dr. Petru GROZA.

c) Contrariu politicei Guvernului şi Partidului şi chiar a obligaţiilor asumate de Guvern prin condiţiile armistiţiului, PATRASCANU s'a opus categoric şi a împiedicat numirea de personal judecătoresc în aparatul justiţiei din rândul minorităţilor naţionale în special în regiunile unde aceste minorităţi constituiau majoritatea sau chiar totalul populaţiei.

d) A împiedicat în diverse forme trimiterea în judecată şi condamnarea criminalilor de război.

./.   ss/JAN NICOLAU

e)A impiedicat prin intervenţii directe în procese, ca o serie de elemente potrivnice actualului regim din rândurile burgheziei care au săvârşit diverse infracţiuni începând cu sabotajul, să fie trimişi în judecată şi să-şi primească condamnarea cuvenită.

f)A elaborat unele legi care loveau în politica Guvernului şi Partidului, iar pe de altă parte serveau interesele burghezo-moşierimii şi ale reacţiunii din ţara noastră.

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces-verbal de interogatoriu şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susţin şi semnez propriu nesilit de nimeni.

Deţinut,
ss/JEAN NICOLAU

Anchetator,
Lt.Maj.de Securitate
V.Vânătoru

Prezentul proces-verbal de Interogatoriu este identic cu originalul.- 123

ul

~~1??~~

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul NICOLAU JEAN, născut la 18 Nov.1904 în com. Podul Iloaiei-Iaşi, fiul lui Vasile şi Valentina, de profesiune magistrat, domiciliat în Buc. str. Izvor Nr.45

2 Octombrie 1952, Bucureşti

Interogatorul a început la ora 6,35

" s'a terminat la " 13,

Intrebare:

Arată dta în amănunt cum a menţinut PATRASCANU vechiul aparat al Justiţiei care a fost în slujba regimului fascist antonescian?

Răspuns:

Spre sfârşitul anului 1944 era în plină actualitate legea epuraţiei din aparatul de stat al Administraţiei publice lege care avea ca scop îndepărtarea elementelor ce au fost în slujba regimului antonescian.

Legea epuraţiei fusese redactată în acel timp după principiile trasate de PATRASCANU, având colaborator technic la redactarea acestei legi pe Dl. BROSTEANU.

Operaţiunea epurărilor urma să se facă şi la Ministerul Justiţiei aşa cum se făcea în alte organe ale aparatului de Stat.

Pentru aceasta la Ministerul Justiţiei a fost formată o comisie compusă din trei persoane şi anume: PATRASCANU ca preşedinte al acestei comisii şi dnii ULVINEANU şi ARITON consilieri delegaţi de înalta Curte de Casaţie, ca membrii.

Atât eu cât şi DOICIN ambii delegaţi în Ministerul Justiţiei, am fost numiţi de PATRASCANU ca secretari ai acestei comisii.

Activitatea propriu zisă a acestei comisii, a început în primele zile ale lunei Decembrie 1944 urmând a fi aduşi

./. ss/JEAN NICOLAU

în faţa acesteia spre judecată şi epurare, toate elementele de sus în jos începând cu cei dela Curtea de Casaţie, elemente care au servit şi s'au aflat în slujba regimului fascist antonescian.

Rezultatul scurtei activităţi a acestei comisii care a funcţionat până la jumătatea lunei Ianuarie 1945 a fost că numai un număr infim de elemente au fost epurate, iar majoritatea acestora care în mod normal erau categoric vizaţi de legea epuraţiei, au continuat să funcţioneze nestingheriţi mai departe în cadrul Justiţiei în tot timpul cât PATRASCANU a fost ministru, până la aplicarea reformei justiţiei.

In legătură cu situaţia mai sus arătată, îmi amintesc o serie de exemple care ilustrează faptul că această comisie în frunte cu PATRASCANU se situa pe poziţia menţinerii vechiului aparat al Justiţiei.

Astfel cunosc situaţia lui COMAN NEGOESCU pe atunci Procuror General şi care în timpul regimului antonescian împreună cu LUPU şi C.MACRI au fost principalii stâlpi ai acelui regim în cadrul Justiţiei, fiind părtaşi la toate actele legislative ale regimului antonescian.

COMAN NEGOESCU a fost absolvit de epurare continuând să funcţioneze mai departe în fruntea Curţii de Casaţie pe tot timpul cât PATRASCANU a fost Ministrul Justiţiei.

Din marele număr de magistraţi superiori care au sprijinit regimul antonescian şi au fost efectiv în slujba acestui regim, nu au fost aduşi în faţa comisiei pentru epurare decât foarte puţini. Imi amintesc că nu au apărut în faţa comisiei decât consilierii EUGENIU PETIT, GICA IONESCU, STEFAN MIHAILEANU, BUTUREANU, LAZARESCU, HOGOS şi DAUTHE.

Chiar şi în această situaţie când au fost chemaţi un număr atât de mic din rândul magistraţilor superiori, rezultatul a fost că numai doi dintre aceştia au fost epuraţi şi anume EUGENIU PETIT şi GICA IONESCU, iar restul au continuat să funcţioneze mai departe în cadrul Justiţiei.

Un alt caz de care îmi amintesc, este acela al Consilierului Gh.DOCAN fost ministrul Justiţiei sub regimul antonescian care în mod normal ar fi trebui chemat şi epurat printre primii, dar mai ales trebuia trimis în judecată şi condamnat fiind criminal de război.

Susnumitul nu a fost nici cel puţin chemat în faţa

./. ss/JEAN NICOLAU

comisiei,continuând să funcţioneze în justiţie nestingherit de nimeni deoarece era susţinut de PATRASCANU.

Abia după înlăturarea lui PATRASCANU din conducerea Ministerului Justiţiei,GH.DOCAN şi-a primit pedeapsa cuvenită fiind condamnat pentru faptul că era criminal de război.

Imi amintesc că au mai fost chemaţi doar doi consilieri dela Curtea de Apel anume GHIMPA şi SEMDACESCU,dintre care numai primul a fost epurat.

Cu aceasta Comisia din care făcea parte PATRASCANU ca Preşedinte,şi-a încetat activitatea aşa cum/am arătat mai sus,pela jumătatea lunei Ianuarie 1945 limitându-se la îndepărtarea din Justiţie numai a unui număr infim din grosul elementelor principale ce trebuiau înlăturate ca foste unelte credincioase ale regimului antonescian.

Cu privire la această comisie,este semnificativă regula de procedură în luarea hotărârilor de epurări prin faptul că o hotărâre era valabilă când exista o majoritate de voturi.Dat fiind faptul că ULVINEANU şi ARTION făceau parte din vechiul aparat al Justiţiei antonesciene şi erau interesaţi a susţine şi pe ceilalţi colaboratori ai/lor din timpul acelui regim,voturile lor în comisie erau hotărâtoare chiar în cazul când PATRASCANU ar fi fost împotriva menţinerii vreunui element mai departe în Justiţie.Desigur însă că PATRASCANU a fost în deplin acord cu ei,deoarece în alt caz ar fi procedat în calitatea sa de ministru la schimbarea regulei de procedură sau la schimbarea componenţei acestei comisii.

Nimic nu l-ar fi împiedicat pe PATRASCANU să asigure condiţiile favorabile necesare atât ca regulă de procedură cât şi componenţa comisiei,dacă ar fi avut în intenţie să curete aparatul Justiţiei de elementele vizate prin legea epuraţiei.

Situaţia arătată mai sus cu privire la activitatea acestei comisii condusă de PATRASCANU îmi este cunoscută prin faptul că eram la curent cu toate lucrările şi hotărârile ei fiind secretar al acestei comisii.

După câtva timp dela încetarea activităţii acestei comisii,a luat fiinţă o altă comisie de epuraţie,din care au făcut parte PRECUP,DUMITRESCU,STEFAN TEODORESCU,BROSTEANU,ASLAN şi încă unul al cărui nume nu mi-l amintesc.

./. ss/JEAN NICOLAU

Această comisie s'a ocupat câtva timp de diverşi magistraţi din provincie care erau la instanţele inferioare iar după un timp şi-a încetat şi ea activitatea astfel că încă din cursul anului 1945 operaţiunile de epurare au stagnat complect.

Aşa s'a ajuns ca legea epuraţiei, atât prin activitatea primei comisii cât şi a celei de a doua, să nu producă schimbări fundamentale în componenţa aparatului justiţiei, ci numai unele retuşări făcute în câteva locuri la suprafaţă. Astfel că grosul elementelor ce au fost în slujba regimului antonescian în special cele principale, au rămas nestingherite în funcţiunile lor până la reforma justiţiei care a dus la o serie de schimbări în componenţa aparatului justiţiei.

Deşi această reformă a fost făcută în ultimul timp când PATRASCANU mai era ministrul Justiţiei, lucrările acesteia au fost conduse şi desăvârşite fără participarea şi peste capul lui PATRASCANU.

Astfel că PATRASCANU în tot timpul cât a fost ministrul Justiţiei, nu şi-a îndeplinit îndatoririle sale dictate de politica trasată de Guvern privitoare la curăţirea aparatului de Stat de elementele ce au fost în slujba regimului antonescian.

El dimpotrivă a acţionat contrariu acestei politici, situându-se pe poziţia de a menţine în cadrul justiţiei majoritatea elementelor care au fost în slujba regimului antonescian şi care au servit interesele acestui regim.

Intrebare:

Dta ai arătat că PATRASCANU a împiedicat până în ultimul timp elaborarea şi efectuarea reformei Justiţiei. Arată cum s'au petrecut lucrurile cu privire la această acţiune a sa?

Răspuns:

Ştiu că PATRASCANU amâna mereu o asemenea reformă înţelegând să se servească de vechea lege din 1924 cunoscută sub denumirea de Legea MARZESCU, care a fost pusă în aplicare prin dispoziţiile legii tranzitorii din Decembrie 1944.

Această lege de organizare judecătorească era o lege reacţionară contrară momentului politic în care ne găseam când PATRASCANU era ministrul Justiţiei şi cu care el a înţeles să conducă interesele justiţiei tot timpul

./.   ss/JEAN NICOLAU

până când-i-a fost impus de Guvern ca să treacă la elaborarea şi aplicarea unei adevărate reforme a justiţiei.

Imi amintesc că în acel timp adică la începutul lunei Septembrie 1947 PATRASCANU se pregătea să plece la Londra unde avea loc un congres şi a fost nevoit să renunţe la această plecare impunându-i-se să treacă la efectuarea reformei justiţiei.

Deci este cert că PATRASCANU vroind să plece la Londra nici nu se gândea în acel timp la necesitatea efecturăii acestei reforme iar renunţarea sa de a mai pleca a fost determinată de impunerea făcută de Guvern şi Partid pentru trecerea imediată la efectuarea acestei reforme.

In urma acestui fapt, au fost formate comisiile necesare atât pentru legea de organizare judecătorească cât şi pentru legislaţia dreptului public şi privat.

Un rol important şi dinamic în această privinţă l-a avut dl. Prim Preşedinte C.Stere care a luat în mână problema viitoarei organizări judecătoreşti.

Aceste comisii au lucrat fără participarea lui PATRASCANU.

In acel timp PATRASCANU s'a mulţumit să ţină o conferinţă publică în aula Facultăţii de drept şi apoi după ce lucrările comisiunilor au fost terminate, PATRASCANU a prezentat în Marea Adunare Naţională la sfârşitul lunei Ianuarie 1948 proectul legii privitor la reforma justiţiei.

In ce priveşte lucrările şi operaţiunea schimbărilor în componenţa aparatului justiţiei, au fost efectuate sub conducerea unui delegat al Partidului care a aplicat reforma justiţiei peste capul lui PATRASCANU.

Aşa că până la sfârşitul anului 1947 PATRASCANU în tot timpul a amânat efectuarea reformei justiţiei care era unul din punctele importante ale programului Guvernului, iar atunci când s'a trecut la aceasta rolul lui PATRASCANU nu a fost altul decât de a se supune în ultimă instanţă presiunii făcută de guvern şi partid cu privire la trecerea grabnică a elaborării şi efecturăii reformei justiţiei.

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces verbal de interogatoriu şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susţin şi semnez propriu nesilit de nimeni.

Anchetator, Lt.Maj.de Sec.V.Vânătoru

Deţinut, ss/JEAN NICOLAU

Prezentul proces-verbal
de interogatoriu, este
identic cu originalul.-

128

133

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul NICOLAU JEAN, născut la 18 Nov.1904 în com. Podul Iloaiei-Iaşi, fiul lui Vasile şi Valentina, de profesiune magistrat, domiciliat în Bucureşti str.Izvor 43.

2 Octombrie 1952, Bucureşti
Interogatorul a început la ora 17,05
" s'a terminat la " 20,10

Intrebare:

Prin ce împrejurări ai aflat dta faptul că PATRASCANU a împiedicat numirile de personal judecătoresc din rândurile minorităţilor naţionale?

Răspuns:

In cursul anului 1945 pe când mă aflam într'una din zile în cabinetul lui POULAPOL (decedat) pe atunci secretar g-ral la Min.Justiţiei, el mi-a spus că PATRASCANU se opune şi împiedică mereu ca să se facă numirile de funcţionari judecătoreşti din rândul minorităţilor naţionale. Aceasta în special la instanţele din regiunile unde majoritatea populaţiei este compusă din minorităţi naţionale (unguri-secui) ca de exemplu în Trei Scaune, Ciuc, Odorhei, Tg.Mureş şi în alte regiuni din nordul Ardealului.

Tot atunci POULAPOL mi-a adăugat că în urma retrocedării Ardealului trecând sub administraţie românească, numirile erau obligatorii întrucât erau legate de dispoziţiile cuprinse în clauzele armistiţiului şi totuşi PATRASCANU împiedică îndeplinirea acestor obligaţii.

Nu ştiu dacă PATRASCANU ulterior a făcut aceste numiri şi dacă eventual a fost constrâns de împrejurări pentru aşi schimba poziţia sa faţă de această problemă, însă cert este că în acel timp se opunea şi împiedica rezolvarea acestei

./. ss/JEAN NICOLAU

chestiuni aşa cum am arătat mai sus.

Cu ocazia când mă aflam în biroul lui POULAIOL am văzut că avea pe masă lucrările privitoare la aceste numiri şi despre care POULAIOL mi-a spus că le ţine pe loc deoarece PATRASCANU refuză să le de-a curs favorabil.

Astfel că PATRASCANU prin cele de mai sus,acţiona împotriva condiţiilor armistiţiului şi a politicei Partidului şi Guvernului în ce priveşte rezolvarea problemei minorităţilor naţionale.

Tin să menţionez că cele de mai sus se petreceau în timpul când PATRASCANU a ţinut cunoscutul discurs dela Cluj în care se situa pe o poziţie contrară politicei Partidului şi Guvernului în problema naţională,fapt ce coincide exact şi este strâns legat de poziţia sa pe această linie în cadrul Ministerului Justiţiei.

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces-verbal de interogatoriu şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine,îl susţin şi semnez propriu nesilit de nimeni.

Deţinut,
ss/JEAN NICOLAU

Anchetator,
Lt.Maj.de Securitate
V.Vânătoru

Prezentul proces-verbal de Interogatoriu,este identic cu originalul.-

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul NICOLAU JEAN,născut la 18 Nov.1904 în com. Podul Iloaiei-Iaşi,fiul lui Vasile şi Valentina,de profesiune magistrat domiciliat în Buc.str.Izvor Nr.43

4 Octombrie 1952,Buc.

Interogatorul a început la ora 6,50
" s'a terminat " " 13,25

Intrebare:

Arată dta în amănunt prin ce forme a sabotat PATRASCANU judecarea şi condamnarea criminalilor de război?

Răspuns:

Clauzele armistiţiului şi mai târziu ale tratatului de pace,obligau guvernul să ia măsuri urgente pentru aplicarea celor mai severe pedepseasupra criminalilor de război.

Sarcina ducerii la îndeplinire a acestor măsuri,îi revenea ministrului justiţiei care urma să redacteze atât proectul de lege cât şi aplicarea strictă a lui.

Acest proect redactat de PATRASCANU şi BROSTEANU, a fost discutat într'o comisie din care mai făceau parte şi delegaţii partidelor liberal şi naţional-ţărănist,anume GHIŢA POPP,GHILEZAN,FOTINO şi mi se pare RAMNICEANU,proect care apoi a apărut sub cunoscuta lege Nr.312 din 24 Aprilie 1945 cu termen de funcţionare până la 1 Sept.1945 în care răstimp urmau să fie aduşi în faţa Tribunalului Poporului şi judecaţi toţi criminalii de război.

Dat fiind însă termenul scurt de valabilitate al acestei legi,nu a putut permite Tribunalului Poporului de a judeca şi condamna decât foarte puţini criminali de război astfel că la expirarea termenului legii,au rămas nejudecaţi un număr foarte mare dintre aceştia.

In cadrul acestui termen s'a mai adăogat şi faptul

./.

ss/JEAN NICOLAU

că Tribunalul Poporului la început a trebuit să se organizeze fiind un for nou de judecată ce nu existase până la apariţia legii Nr.312.Aşa sa ajuns ca după organizarea sa să nu mai aibă în faţă decât un timp foarte scurt în care şi-a putut desfăşura abia începutul activităţii sale.

In primăvara anului 1946 cred la insistenţele făcute de comisia de control sovietică şi de guvern,PATRASCANU a fost nevoit să readucă din nou în actualitate legea pedepsirii criminalilor de război însă iarăşi cu un termen scurt de valabilitate,adică până la 1 Iunie 1946.

Si după această expirare a legii,cum au dovedit faptele de mai târziu,au rămas nejudecaţi şi nepedepsiţi un număr imens de criminali de război.

După 1 Iunie 1946 când a expirat termenul de valabilitate al legii Nr.61 privitoare la pedepsirea criminalilor de război,PATRASCANU a venit cu o soluţie intermediară luând competenţa judecării criminalilor de război dela Tribunalul Poporului şi dând-o Curţii de Apel.

La Curtea de Apel nu s'a instruit şi judecat decât numai lotul în frunte cu CANCICOV iar imediat după aceea cred prin Octombrie 1946 şi-a încetat şi Curtea de Apel activitatea sa de judecare şi condamnare a criminalilor de război.

Urmare acestui fapt situaţia a rămas neschimbată cu privire la obligaţiunile ce incumba lui PATRASCANU ca ministru al Justiţiei de a duce la bun sfârşit soluţionarea acestei mari probleme.

In cursul anului 1947 Comisia Aliată de Control (sovietică) interesându-se de felul cum au fost pedepsiţi criminalii de război,a trimis la Ministerul Justiţiei doi colonei sovietici anume NECRASOV şi CERNEAEV în scopul de a face un control riguros asupra tuturor lucrărilor efectuate în această problemă.

Urmare activităţii acestei comisii s'a găsit o situaţie dezastruoasă în sensul că a constatat nu numai omiterea dela instruire şi judecare a criminalilor de război rămaşi liberi şi nepedepsiţi dar şi din dosarele celor aduşi în faţa organelor de cercetări şi care fuseseră clasate s'a constatat că un imens număr de criminali de război au fost absolviţi dela răspundere şi pedeapsă.

./. ss/JEAN NICOLAU

132 ~~113~~

In acel timp,ce doi procurori delegaţi cu mine pe lângă această comisie în urma dispoziţiei lui PATRASCANU şi anume GORGOS şi GRIMALSCHI mi-au spus că acei colonei sovietici aveau grave motive de nemulţumire asupra felului cum sa lucrat şi soluţionat situaţia criminalilor de război.

Mi-au spus totodată că această comisie întocmeşte o situaţie care urma să fie trimisă lui PATRASCANU spre a lua imediate măsuri disciplinare contra celor vinovaţi şi a remedierii situaţiei în ce priveşte judecarea şi condamnarea criminalilor de război,pentru ca toţi aceştia să-şi primească pedepsele exemplare conform obligaţiilor asumate de Guvern prin clauzele armistiţiului şi a tratatului de pace.

Controlul făcut de Comisia Sovietică a impus ca legea pedepsirii criminalilor de război să fie pusă din nou în vigoare fapt ce s'a petrecut în toamna anului 1947 când au fost însărcinate în acest scop Secţiile Curţii de Apel.

In urma acestei situaţii s'au făcut referate cu noi concluzii privitoare la criminalii de război pe baza situaţiei întocmită de Comisia de Control Sovietică şi pe care eu i le prezentam lui PATRASCANU spre a da aprobările cuvenite pentru trimiterea în judecată şi condamnarea acestora a căror situaţie anterior fusese clasată.

Cu aceste ocazii,PATRASCANU a respins din nou trimiterea în judecată a unui număr serios de criminali de război, trimiteri care s'au făcut abia după îndepărtarea lui PATRASCANU din conducerea Ministerului de Justiţie.

Deasemeni şi în ce priveşte propunerea comisiei sovietice cu ocazia controlului făcut de a se lua imediate măsuri disciplinare contra celor vinovaţi de clasarea cauzelor unor criminali de război ce trebuiau condamnaţi,ştiu că PATRASCANU nu a luat nici un fel de măsură în acest sens.

Dealtfel era explicabilă această poziţie a lui PATRASCANU,pentrucă el însuşi făcuse o serie de intervenţii prin mine şi alţi subalterni ai lui în procesele unor criminali de război pentru ca aceştia să fie achitaţi şi clasarea cauzei lor.-

Astfel,în cursul anului 1947 a venit la mine la Parchetul Gral un domn pe care îl chema BETEA şi pe care deseori îl vedeam venind la PATRASCANU.

Acest BETEA mi-a spus că a vorbit cu PATRASCANU şi vine în numele lui pentru ca să aranjez în mod favorabil

./. ss/JEAN NICOLAU

situaţia unui criminal de război anume POPA, de profesiune ziarist.

Mi-a spus mai departe că acest POPA fusese condamnat de Tribunalul Poporului Cluj la o pedeapsă mare şi că peste două zile are loc la Bucureşti rejudecarea lui în urma recursului făcut iar eu să aranjez ca să fie achitat sau în cel mai rău caz să i se dea o pedeapsă numai pentru timpul cât fusese arestat până atunci.

Imediat după cele discutate cu BETEA, m'am dus la Minister şi i-am comunicat cele de mai sus lui PATRASCANU. Acesta mi-a confirmat într'adevăr faptul că-l trimisese pe BETEA în acest scop rămânând ca eu să comunic dorinţa expresă a lui PATRASCANU Preşedintelui Complectului de judecată anume TEODOR MIRCEA.

După aceasta, l-am chemat la mine pe TEODOR MIRCEA comunicându-i cele de mai sus în urma cărui fapt procesul a avut o serie de amânări.

TEODOR MIRCEA mi-a comunicat la un timp că dat fiind vinovăţia acelui POPA, judecătorii populari refuză să-i schimbe situaţia, adică vor să respingă recursul făcut şi acel POPA să rămână cu aceeaşi condamnare ce a primise la Cluj.

Văzând această situaţie şi cum PATRASCANU insistase asupra acestui caz i-am comunicat acestuia situaţia, în urma cărui fapt s'a arătat foarte nemulţumit că judecătorii populari nu vor să-l achite pe acel criminal de război.

In urma acestui fapt l-am adus la Minister pe TEODOR MIRCEA spre ai explica direct lui PATRASCANU situaţia acestui proces iar eu nu mai ştiu ce a urmat după aceasta.

Tot în cursul anului 1947 PATRASCANU mi-a spus că vor veni la mine două doamne rude apropiate ale unui criminal de război anume JAK LEON care fusese condamnat la 12 ani în lotul Centralei Evreilor.

PATRASCANU mi-a spus mai departe că cele două doamne vor aduce o cerere de revizuire a procesului pe care eu să o dau lui DAMIAN STEFANESCU cu care să vorbesc să-l achite de pedeapsă pe JAK LEON.

Intr'adevăr au venit cele două doamne la mine cu cererea respectivă după care eu am discutat cu DAMIAN STEFANESCU despre dorinţa expresă a lui PATRASCANU ca JAK LEON să fie achitat.

Stiu că după aceea, dorinţa lui PATRASCANU nu a putut

./. ss/JEAN NICOLAU

fi îndeplinită deoarece cererea respectivă a fost respinsă iar condamnarea lui JAK LEON a rămas aceeaşi.

Nu-mi amintesc despre cauzele ce au determinat respingerea acelei cereri însă la bază rămâne faptul că PATRASCANU a intervenit prin mine pentru ca acest criminal de război să fie achitat.

Poziţia lui PATRASCANU de a interveni în apărarea unor criminali de război pentru a fi sustraşi dela condamnările ce urmau să le primească, îmi este cunoscută şi dintr'un alt caz notoriu de intervenţie a lui PATRASCANU cum de exemplu a fost cu privire la situaţia lui GH.DOCAN. Acesta a fost ministrul Justiţiei după rebeliunea legionară, sub regimul antonescian şi deci era criminal de război.

In afară de faptul că PATRASCANU îl menţinea pe acesta în funcţia de Consilier la Curtea de Casaţie apărându-l de a nu fi înlăturat cu ocazia legii de epuraţie, se opunea totodată din răsputeri ca GH.DOCAN să fie arestat şi judecat ca unul ce a fost criminal de război.

Stiu că în repetate rânduri când organele Siguranţei vroiau să-l aresteze pe GH.DOCAN spre al supune anchetei şi trimiterii în judecată, PATRASCANU intervenea pentru acesta ori de câte ori a fost expus arestării.

Cele de mai sus le ştiu dela POULAPOL care era Secretar G-ral şi prim-preşedinte al Curţii de Apel şi care se ocupa de cazul lui GH.DOCAN atunci când era însărcinat de PATRASCANU.

POULAPOL mi-a spus cu una din aceste ocazii că el însuşi îl anunţase pe GH.DOCAN într'una din zile să părăsească domiciliu fiind însărcinat de PATRASCANU să-l prevină care a aflat despre intenţia Siguranţei de a-l aresta pe GH.DOCAN.

POULAPOL mi-a adăugat că PATRASCANU vroia ca în acest timp de dispariţie a lui GH.DOCAN dela domiciliu, să intervină la Ministerul de Interne pentru a-i rezolva în mod favorabil situaţia.

Un alt caz cunoscut de mine este acela în legătură cu poziţia lui PATRASCANU faţă de lotul criminalilor de război care au săvârşit masacrele dela Iaşi asupra populaţiei evreeşti.

Cu ocazia controlului făcut în 1947 de către Comisia Sovietică despre care am vorbit mai sus s'a consta-

./. ss/JEAN NICOLAU

tat ca unul din cele mai grave lucruri, faptul că ancheta acestui lot fusese tergiversată timp de 3 ani de zile și ca rezultat al acestui control se impunea luarea de măsuri urgente pentru definitivarea acestei anchete iar lotul respectiv să fie judecat și condamnat exemplar.

In urma acestei situații PATRASCANU nu mi-a dat nici o recomandație specială pentru grăbirea mersului anchetei și nici nu a arătat vreun interes deosebit față de această problemă. Dimpotrivă PATRASCANU a privit dosarul acestei cauze cu o totală indiferență afirmând în fața mea că este o cauză veche "răsuflată".

Această poziție a sa mi-am explicat-o mai clar ulterior în următoarele împrejurări. Spre sfârșitul lunei Ianuarie 1948 Primul Președinte al Curții de Apel G. STERE mi-a telefonat interesându-se despre grăbirea acestor cercetări.

După aceasta m'am dus la PATRASCANU expunându-i stadiul în care se găsea ancheta și cu care ocazie mi-a cerut să-i fac un referat adăugându-mi ca să examinez în special situația colonelului LUPU și a Generalului STANESCU, în sensul ca aceștia să fie scoși din cauză.

Menționez că susnumiții erau principalii acuzați de masacrele săvârșite la Iași, deoarece unul fusese prefectul județului, iar celălalt comandant militar al Garnizoanei Iași.

Referatul cerut de PATRASCANU nu a mai fost întocmit, deoarece după puțin timp acesta a fost îndepărtat din conducerea Ministerului Justiției și după el am fost și eu îndepărtat.

După îndepărtarea lui PATRASCANU, a avut loc procesul acestui lot spre sfârșitul lunei Mai 1948 cu care ocazie atât LUPU cât și STANESCU pe care PATRASCANU vrusese să-i scoată din cauză, au primit pedepse maxime exemplare.

La începutul lunei Februarie 1948 a fost adus spre rejudecare în fața Curții de Apel București, lotul foștilor miniștri antonescieni în frunte cu CANCICOV. Cu această ocazie PATRASCANU m'a chemat cu câteva zile înainte de rejudecarea acestui proces și mi-a dat dispozițiuni ca înainte de a se face pronunțarea deciziei asupra acestui lot, să-l aduc la el pe președintele complectului de judecată anume MIHAI POPOVICI care să aducă totodată dosarul cauzei respective.

Am comunicat aceasta lui MIHAI POPOVICI și a rămas stabilit în totul cele relatate mai sus.

./. ss/JEAN NICOLAU

Cum procesul suferise câteva scurte amânări în legătură cu această pronunţare, în ziua fixată ca dată ultimă, MIHAI POPOVICI a fost chemat de Primul Preşedinte al Curţii de Apel G.STERE la prima oară a serviciului de dimineaţa dela care a primit dispoziţiuni să se pronunţe imediat în spiritul conţinutului dosarului şi să pronunţe o decizie exemplară.

MIHAI POPOVICI a executat această dispoziţiune expresă pronunţând decizia şi respingând totodată toate recursurile făcute de criminalii de război respectivi.

In aceeaşi zi eu dând telefon lui MIHAI POPOVICI spre ai reaminti cele stabilite anterior în urma dispoziţiunilor date de PATRASCANU, mi-a răspuns că nu mai poate face nimic deoarece chestiunea este terminată pronunţându-se definitiv în acest caz. Imediat a venit la mine în cabinet şi în complectare mi-a relatat amănuntele şi discuţia avută cu Primul Preşedinte al Curţii de Apel G.STERE.

M'am dus după aceasta la PATRASCANU comunicându-i cele întâmplate. Acesta pe loc a rămas complect turburat s'a înroşit dând semne de mare enervare şi profund contrariat de cele întâmplate mi-a spus să mă retrag fără să-mi mai adauge nimic. Am făcut desigur pe loc legătura faţă de scena cum se petrecuse şi am atribuit aceasta faptului că la bază PATRASCANU vroia să schimbe situaţia prin achitare sau scoatere din cauză a lui MIRCEA VULCANESCU, Prof. FINTESCU şi a altor câţiva acuzaţi al căror nume nu mi le mai amintesc

Aceasta deoarece anterior, PATRASCANU îmi vorbise despre cei arătaţi mai sus, în sensul că ei nu ar fi vinovaţi, că VULCANESCU îi este prieten, iar ambii adică VULCANESCU şi FINTESCU sunt oameni de valoare, bine pregătiţi.

Scena de enervare manifestată de PATRASCANU se datora faptului că Primul Preşedinte al Curţii de Apel G.STERE, dăduse o dispoziţiune de pronunţarea unei decizii exemplare deci contrariu voinţei lui, care prin chemarea lui MIHAI POPOVICI înainte de pronunţarea acestei decizii intenţiona să fie scoşi din cauză sau achitaţi câţiva din acest lot.

In plus, vedeam foarte des venind în audienţe la PATRASCANU, pe soţia lui FINTESCU şi fiul acestuia.

Astfel că PATRASCANU prin formele expuse mai sus, a sabotat judecarea şi condamnarea criminalilor de război, situându-se în timpul cât a fost ministrul justiţiei pe o poziţie contrară rolului său cei revenea în urma politicei

./. ss/JEAN NICOLAU

şi obligaţiilor asumate de Guvern prin condiţiile Armistiţiului şi tratatului de pace. Aceasta începând cu legile respective elaborate de el care prin termenele scurte de valabilitate a frânat activitatea Tribunalului Poporului şi culminând cu intervenţiile sale de a sustrage judecării şi condamnării, o serie de criminali de război.

Această poziţie a lui PATRASCANU a creat condiţiile favorabile şi altor elemente duşmănoase din cadrul justiţiei de a sabota judecarea şi condamnarea criminalilor de război şi împotriva cărora PATRASCANU cum era şi normal conform poziţiei sale, nu a luat nici un fel de măsuri.

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces verbal de interogatoriu şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susţin şi semnez propriu, nesilit de nimeni.

Deţinut,
ss/JEAN NICOLAU

Anchetator,
Lt.Maj.de Securitate
V.Vânătoru

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul NICOLAU JEAN, născut la 18 Nov.1904 în com. Podul Iloaiei-Iaşi, fiul lui VASILE şi VALENTINA, de profesiune magistrat, domiciliat în Buc.str. Izvor Nr.43

6 Octombrie 1952, Bucureşti
Interogatorul a început la ora 7,10
" s'a terminat la " 13,40

Intrebare:

In procesul verbal de interogatoriu din ziua de 1 Oct.a.c. ai arătat că PATRASCANU a căutat să sustragă o serie de elemente duşmănoase dela judecarea şi condamnarea lor. Arată dta în amănunt care au fost acţiunile ~~concrete ale~~ lui PATRASCANU în acest sens?

- Răspuns:

Imi amintesc că în cursul anului 1945 am fost chemat de PATRASCANU care mi-a spus că a doua zi va avea loc la Secţia I-a a Tribunalului Ilfov, procesul fostului ministru EUGEN TITEANU în legătură cu nişte fraude săvârşite de acesta.

In continuare el mi-a spus ca să dau dispoziţii procurorului AUREL ISPIR care susţinea acuzarea susnumitului, să ceară în concluziile sale achitarea acestuia.

In aceeaşi zi am vorbit cu susnumitul procuror în sensul celor discutate cu PATRASCANU şi dorinţei acestuia ca EUGEN TITEANU să fie achitat, fapt care sa şi întâmplat.

In cursul anului 1945 sau 1946 am fost chemat de PATRASCANU care mi-a spus ca să vorbesc cu Preşedintele Secţiei a V-a a Tribunalului Ilfov anume C.N. Râmniceanu pentru a achita pe MARIA ANTONESCU soţia lui ION ANTONESCU care era implicată într'un proces fiind învinuită de sustragerea şi înstrăinarea obiectelor şi mobilierului dela Legaţia Sovietică în timpul războiului.

./. ss/JEAN NICOLAU

Urma ca prin achitarea lui MARIA ANTONESCU să fie închis şi procesul ce îi era intentat.

Eu am vorbit cu C.N.RAMNICEANU în sensul dorinţei lui PATRASCANU ca MARIA ANTONESCU să fie achitată, fapt ce s'a şi întâmplat.

In toamna anului 1946, am primit dispoziţiuni din partea Secretarului Gral OLTEANU dela Ministerul Justiţiei, ca să dispun judecătorului de instrucţie GRIGORIU dela Cabinetul 8 Instrucţie al Tribunalului Ilfov, să facă formele necesare şi să treacă la arestarea lui C.VISOIANU care era implicat alături de CRETEANU şi ATANASIU în defraudarea Statului cu suma de şase milioane franci elveţieni. Statul vroia să recupereze această sumă iar inculpaţii respectivi să-şi primească pedeapsa cuvenită.

In acel timp PATRASCANU se afla la PARIS de unde a venit în ţară în următoarele două zile de când eu primisem dispoziţiunea de mai sus din partea lui OLTEANU.

Spunându-i lui PATRASCANU despre cele de mai sus, el mi-a răspuns ca să nu întreprind absolut nimic pentru arestarea lui C.VISOIANU deoarece va aranja el această chestiune în alt fel fără a-mi preciza cum anume. Cert este că PATRASCANU nu vroia ca C.VISOIANU să fie arestat.

In cursul anului 1945 a venit la mine o doamnă anume MARCOVICI care mi-a spus că este o intimă prietenă a soţilor PATRASCANU şi că vine în numele acestuia pentru a o servi în mod favorabil într'un diferent pe care îl avea cuComisia Sovietică a bunurilor inamice ce funcţiona în baza condiţiilor armistiţiului şi a legii speciale ce fusese elaborată în legătură cu restituirea către Uniunea Sovietică a bunurilor inamice. Aceste restituiri se făceau prin Parchet care lucra împreună cu Comisia Sovietică în această direcţie.

D-na MARCOVICI deţinea un stoc de mărfuri ale fostului magazin cu capital german "Cadeca" şi pe care nu vroia să le restitue conform legii respective.

In urma vizitei ce mi-a făcut-o Dna MARCOVICI cu scopul arătat mai sus, am discutat cu PATRASCANU această chestiune, care mi-a cerut ca să servesc pe această doamnă şi pe care o susţinea în dorinţa ei de a nu restitui Uniunii Sovietice mărfurile ce constituiau

./. ss/JEAN NICOLAU

conform legii,bunuri inamice.In mod concret PATRASCANU mi-a cerut ca această chestiune să rămână deocamdată fără curs,adică Parchetul să nu întreprindă nimic cu privire la ridicarea acestor bunuri şi predarea lor Comisiei Sovietice,iar procurorul respectiv să facă un referat asupra acestui caz pe care să-l aduc lui pentru a rezolva această chestiune.

Eu am făcut cele cerute de PATRASCANU şi ştiu că după aceea,Dna MARCOVICI a fost obligată de a preda numai o parte din mărfuri reuşind însă datorită intervenţiei lui PATRASCANU să rămână cu o parte din mărfuri asupra ei fără a le mai preda Comisiei Sovietice.

PATRASCANU a acţionat insistent la Comisia Aliată de Control pentru ca Dna MARCOVICI să sustragă aceste mărfuri dela preluarea lor de către Comisia Sovietică însă nu a reuşit intergral ci numai în parte.

Această intervenţie a lui PATRASCANU era în mod vizibil o acţiune contrară prevederilor legii de restituire a bunurilor inamice către Uniunea Sovietică.

Stiu că în cursul anului 1946 au venit în audienţă la PATRASCANU părinţii unei avocate anume ADRIANA GEORGESCU pentru a interveni în sensul ca PATRASCANU să rezolve în mod favorabil situaţia susnumitei.

ADRIANA GEORGESCU în acel timp se afla în închisoare fiind condamnată la 5 sau 6 ani de către Tribunalul Militar în urma faptului că aceasta fusese implicată într'o organizaţie subversivă ce acţionase împotriva actualului regim.

PATRASCANU ulterior a rezolvat această chestiune în sensul că susnumita a fost pusă în libertate absolvind-o dela condamnarea ce trebuia să o ispăşească pentru activitatea ei împotriva actualului regimului.

Nu îmi amintesc precis împrejurările în care am cunoscut cele de mai sus,însă cert este că PATRASCANU a aranjat punerea ei în libertate deoarece ştiam că era condamnată,apoi îmi amintesc că punerea ei în libertate se leagă de intervenţia lui PATRASCANU şi tot în 1946 am văzut-o chiar eu personal pe ADRIANA GEORGESCU în libertate pe sălile Tribunalului Ilfov cu servieta în mână,unde îşi profesa avocatura,timp în care conform condamnării trebuia să se afle la închisoare

./.   ss/JEAN NICOLAU

încă câţiva ani de atunci înainte.

Spre sfârşitul anului 1947 se descoperise un mare sabotaj economic la fabrica de conserve "Barbu Stirbey" în care sabotaj era implicat şi un contabil al cărui nume nu mi-l amintesc.

PATRASCANU mi-a cerut ca acesta să fie scos din cauză spunând că îl cunoaşte de mult timp şi că ar fi avut o bună comportare în tot timpul cât la cunoscut.

Nu-mi amintesc dacă cu acea ocazie l-am adus la PATRASCANU şi pe RADOVICI care era Prim Procuror şi se ocupa cu acest caz, sau ulterior i-am cerut eu acestuia ca acel contabil să fie scos din cauză conform dorinţei lui PATRASCANU.

Rezultatul ulterior îl cunoaşte RADOVICI deoarece eu după aceea nu m'am mai ocupat de acest caz fiindcă această chestiune fusese aranjată cu RADOVICI care se ocupa de aceasta.

In cursul anului 1947 am fost chemat într'una din zile de PATRASCANU care mi-a spus că a doua zi se afla pe rol la Secţia 8 sau 9 a Curţii de Apel, marele proces de sabotaj în care erau implicaţi conducătorii societăţii lui MAX AUSCHNIT "Titan, Nadrag Calan" anume LAUREANU şi BACHELARESCU precum şi încă una sau două persoane mai puţin importante din această societate, decât susnumiţii.

PATRASCANU a insistat în mod deosebit asupra lui LAUREANU şi BACHELARESCU dându-mi dispoziţii ca aceştia să fie puşi imediat în libertate.

Desigur că această intervenţie a lui PATRASCANU se referea la toţi cei implicaţi în acest proces deoarece eliberând pe LAUREANU şi BACHELARESCU care erau principalii inculpaţi, atrăgea după sine în mod automat şi eliberarea celorlalte două persoane care erau mai puţin importante decât primii doi.

Eu am luat legătură cu Preşedintele Secţiei respective dela Curtea de Apel DORDAN sau DAMIAN STEFANESCU, comunicându-i dorinţa lui PATRASCANU ca aceştia să fie puşi imediat în libertate.

In cursul anului 1947 Soc."Creditul Minier" l-a dat în judecată pentru sabotaj pe ANTON DUMITRIU.

După un timp, tot în cursul anului 1947 s'a

./.   ss/JEAN NICOLAU

prezentat la mine avocatul BACIU din partea Soc. "Creditul Minier" care a înaintat o petiţie prin care reclama faptul că darea în judecată a lui ANTON DUMITRIU rămăsese fără curs şi nu se făcea nimic în acest sens de către Cabinetul 5 Instrucţie al Tribunalului Ilfov.

Interesându-mă de această chestiune, Cabinetul respectiv a motivat că nu poate întreprinde instrucţia asupra lui ANTON DUMITRIU deoarece acesta refuză a se prezenta sau a fi adus de agenţii instrucţiei, folosindu-se de faptul că se bucură de imunitate parlamentară, fiind deputat.

I-am prezentat această situaţie lui PATRASCANU şi ştiu că el a discutat ulterior această chestiune la Parlament în comisia de ridicare a imunităţii parlamentar din care mai făceau parte în afară de PATRASCANU;VASILE LUCA, TUDOR IONESCU, ANTON ALEXANDRESCU, PARASCHIVESCU BALACEANU şi BEJAN din a cărui grupare în parlament făcea parte ANTON DUMITRIU.

Rezultatul acestor discuţii a fost că nu s'a ridicat imunitatea parlamentară a lui ANTON DUMITRIU şi în consecinţă procesul de sabotaj în care era implicat, a rămas fără nici un fel de curs chiar din faza instrucţiei.

Imi amintesc că această chestiune a fost viu comentară în rândul magistraţilor deoarece nu era cunoscut un alt caz până atunci când un ministru al justiţiei să nu poată ridica imunitatea parlamentară unui deputat.

Pe la începutul anului 1947 a venit la mine secretarul fostului preşedinte al "Uniunii Evreilor" FILDERMAN, cu o reclamaţie prin care cerea asistenţa şi intervenţia Parchetului în urma măsurii luate de organele Siguranţei Statului prin arestarea lui FILDERMAN în vederea unor cercetări. In esenţă acel secretar cerea ca FILDERMAN să fie pus în libertate.

Eu m'am dus la PATRASCANU cu această reclamaţie cu care ocazie am văzut că avea în faţa sa pe birou o reclamaţie identică cu cea pe care o primisem eu. Relatându-i situaţia, PATRASCANU mi-a spus că se va ocupa el de aceasta şi să-i las lui reclamaţia ce o primisem.

Cu acea ocazie am văzut că PATRASCANU era foarte

./. ss/JEAN NICOLAU

enervat şi contrariat că FILDERMAN fusese arestat. Nu ştiu ce a întreprins PATRASCANU mai departe, însă după 2-3 zile dela aceasta, am aflat că FILDERMAN fusese pus în libertate.

In cursul anilor 1945-1946 înainte de arestarea sa îl văzusem de câteva ori pe FILDERMAN venind în audienţă la PATRASCANU.

In Ianuarie sau Februarie 1948 TOROSIAN mi-a spus că fratele său Dr.C.TOROSIAN fusese arestat pentru tentativă de trecere frauduloasă a frontierei şi era foarte agitat în urma acestei arestări spunându-mi că se ocupă intens împreună cu PATRASCANU pentru a obţine eliberarea acestuia. Ştiu însă că Dr.C.TOROSIAN nu a putut fi eliberat.

Prin primăvara anului 1947 într'una din zile am fost chemat de PATRASCANU unde am găsit în biroul său pe soţii DIAMANDI GHECIU avocat, iar în acel timp secretar general la Finanţe sub ministeriatul lui ALEXANDRINI.

Aceştia stăruiau pentru un cumnat al lor care era inginer la o industrie petroliferă din Ploeşti care fusese arestat pentru un conflict grav între el şi muncitorii de acolo.

PATRASCANU fără să se intereseze de fondul chestiunei în ce priveşte punctul de vedere al instanţei respective şi a muncitorilor ci numai în urma celor relatate de rudele acestuia care erau interesate mi-a dat dispoziţii că imediat să dau un telefon Primului Procuror dela Ploeşti ca acel inginer să fie pus în libertate.

Conform dorinţei lui PATRASCANU, acel inginer a fost pus imediat în libertate.

Imediat după stabilizarea din 1947 am fost chemat de PATRASCANU şi am cunoscut cu acea ocazie în biroul său pe avocatul WEISSBUCH (actualmente VASILESCU ALBU) care venise să intervină pentru un frate al său anume Dr.WEISSBUCH ce se afla arestat la Brăila şi condamnat pentru sabotaj în legătură cu schimbul la stabilizare.

Cazul susnumitului se găsea la Curtea de Apel din Galaţi şi PATRASCANU mi-a dat dispoziţii ca acest Dr.WEISSBUCH să fie pus în libertate şi achitat.

I-am spus că Parchetul din Galaţi nu intră în competenţa mea ci a unui alt Procuror General şi că deci această chestiune va trebui aranjată cu acesta.

./. ss/JEAN NICOLAU

Imediat PATRASCANU a cerut legătura telefonică cu Parchetul Gral dela Galaţi.

Am aflat după aceea la un timp scurt că Dr. WEISSBUCH a fost achitat şi pus în libertate.

Prin 1945 cunoscutul bancher ARISTIDE BLANK stăruia la Ministerul Justiţiei pentru interesele sale bancare în sensul ca PATRASCANU să dispună elaborarea unui text de lege pentru aşi putea realiza aceste interese ale sale.Stiu că DAVID Secretar Gral la Ministerul Justiţiei în urma dispoziţiei lui PATRASCANU,a elaborat o dispoziţie legală de avantajare a intereselor lui ARISTIDE BLANK.

In 1946 organele controlului economic a prins în flagrant delict de luare de mită pe un ajutor de judecător anume LEOCUTIA.L'am informat pe PATRASCANU despre acest caz şi el pe loc în faţa mea a dat un telefon fostului ministru naţional-ţărănist LEOCUTIA întrebându-l dacă acest magistrat nu este cumva frate cu el. LEOCUTIA i-a răspuns la telefon că este o rudă apropiată a lui.

Am văzut atunci la PATRASCANU prin grija sa de a-l întreba pe LEOCUTIA,intereseul ce-l avea de al servi pe acesta care în mod normal dat fiind poziţia lui politică,ar fi trebuit să-i fie duşman lui PATRASCANU.

In cursul anului 1946 se afla în cercetare la cabinetul I Instrucţie al Tribunalului Ilfov,casul unui oarecare IANCULESCU fost Consul Gral al României la Paris şi director al şcoalei române din Paris,fost moşier.

Acesta fusese dat în judecată pentru fraude de către Ministerul Educaţiei Naţionale care cerea urgentarea instrucţiei şi judecarea acestuia.

PATRASCANU mi-a dat dispoziţii ca judecătorul de Instrucţie să nu grăbească mersul acestor cercetări.

Am înţeles pe loc că PATRASCANU îl susţinea pe IANCULESCU pentru a-l scoate din cauză.

In cursul anului 1947 în lipsa lui PATRASCANU din Bucureşti,am fost chemat de Primul Ministru al Guvernului care era extrem de revoltat pentru faptul că marele comerciant STELIAN PETRESCU aflat sub instrucţie la Cabinetul I al Tribunalului Ilfov într'o afacere de sabotaj,nu este trimis în judecată şi se tergiversează

./. ss/JEAN NICOLAU

instrucţia acestuia. In acest sens cerea sancţionarea prin îndepărtarea judecătorului de instrucţie respectiv anume CALCIA precum şi trimiterea imediată în judecată a sabotorului respectiv.

La câteva zile când PATRASCANU s'a înapoiat la Minister, i-am comunicat cele de mai sus, cu care ocazie s'a arătat foarte furios de intervenţia făcută în această chestiune de către Primul Ministru al Guvernului.

PATRASCANU ulterior nu a dat nici o urmare faptului şi nu a luat vreo măsură nici împotriva Judecătorului de Instrucţie şi nici în ce priveşte urgentarea trimiterii în judecată a sabotorului STELIAN PETRESCU.

Tin să menţionez că aceste cazuri concrete enumerate mai sus pe care mi le-am amintit în prezent, sunt numai o parte din acţiunile întreprinse de PATRASCANU în acest sens.

Astfel de acţiuni au fost întreprinse de PATRASCANU în tot timpul cât a fost ministrul justiţiei, ceeace dovedesc pe baza datelor certe enunţate de mine mai sus, că se situase pe poziţia de a sustrage şi apăra de rigorile legilor, o serie de elemente duşmănoase din rândul burgheziei care săvârşiseră diverse infracţiuni penale începând cu sabotajul, frauda, etc.

Astfel că PATRASCANU prin cele de mai sus, acţiona împotriva legilor existente în acel timp şi mai ales împotriva politicei Guvernului şi Partidului cu privire la pedepsirea în mod aspru şi exemplar a tuturor duşmanilor ce acţionau împotriva regimului prin sabotaj, etc.

Prin acţiunile sale pe care în parte le-am arătat mai sus, PATRASCANU constituia un punct important de sprijin al burgheziei şi reacţionarilor pe care îi apăra de loviturile legilor şi a politicei Guvernului şi Partidului

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces verbal de interogatoriu şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susţin şi semnez propriu nesilit de nimeni.

Anchetator:
Lt. Maj. de Securitate
V. Vânătoru

Deţinut,
ss/JEAN NICOLAU

Prezentul proces-verbal de
interogatoriu, este identic
cu originalul.-

146

150

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
==================================

Arestatul NICOLAU JEAN, născut la 18 Nov.1904 în com.Podul Iloaiei-Iaşi, fiul lui VASILE şi VALENTINA, de profesiune magistrat, domiciliat în Bucureşti str.Izvor Nr.43

16 Octombrie 1952, Bucureşti
Interogatorul a început la ora 16,45
" s'a terminat la " 20,-

Intrebare:

In procesele verbale de interogatoriu anterioare ai arătat că PATRASCANU intervenea într'o serie de procese pentru a sustrage anumite elemente dela condamnările ce trebuiau să le primească. PATRASCANU făcea astfel de intervenţii numai prin dta?

Răspuns:

Nu. PATRASCANU însărcina pe toţi subalternii săi de a interveni în procese pentru ca hotărârile în aceste procese să fie luate conform dorinţelor lui care în general erau pentru apărarea celor acuzaţi. Aceasta începând cu criminalii de război şi terminând cu cele mai mărunte procese de drept comun atunci când în aceste procese se aflau indivizi asupra cărora PATRASCANU avea interes de a-i sustrage dela condamnările ce trebuiau să le primească.

Intrebare:

La care subalterni ai lui PATRASCANU te referi?

Răspuns:

Mă refer la secretarii grale BROSTEANU, RATIU, DAVID, POULAIOL şi STOICAN. Deasemeni la Primul Procuror RADOVICI, la Primii Preşedinţi ai Tribunalului Ilfov DOICIU şi CARRA, precum şi prin GRIGORESCU şi MICSA care devenise preşedinte la Tribunalul Ilfov Secţia II-a.

Intrebare:

De unde ştii că PATRASCANU intervenea şi prin aceştia la fel ca prin dta într'o serie de procese aşa

./.   ss/JEAN NICOLAU

1147

cum ai arătat?

Răspuns:

Stiu aceasta din împrejurările când mă aflam de față în biroul lui PATRASCANU mai ales atunci când RADOVICI și RATIU erau primi procurori și DOICIU Prim Președinte, împrejurări în care PATRASCANU îi însărcina pe aceștia cu astfel de intervenții în procese, așa cum am arătat în procesele verbale de interogatoriu anterioare. Deasemeni și în împrejurările când mă aflam în cabinetul vreunui secretar general cu care ocazie Secretarul Gral respectiv dădea vreun telefon la instanța respectivă pentru un anumit caz ce se afla în competența acelei instanțe, amintind că la mijloc este dorința ministrului de justiție, adică PATRASCANU.

Un amănunt care se leagă de acesta, constă în faptul că în ce privește mai ales judecarea în recurs la Curtea de Casație a criminalilor de război, totdeauna înaintea termenului de judecată a vreunui lot sau a unuia individual, vedeam pe Președintele TANASESCU dela Curtea de Casație că intra mai întotdeauna cu dosarul respectiv în cabinetul lui PATRASCANU pentru a primi linia de conduită în soluționarea cazurilor ce se judecau.

Dat fiind intervențiile multiple pe care PATRASCANU le făcea în diverse procese, nu mi-au rămas în memorie decât o parte din cazurile concrete în care PATRASCANU a intervenit prin intermediul meu, deci despre cele făcute prin ceilalți subalterni nu mai mi le amintesc.

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces verbal de interogatoriu și am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez propriu nesilit de nimeni.

Deținut
ss/JEAN NICOLAU

Anchetator,
Lt.Maj.de Securitate
V.Vânătoru

Prezentul proces-verbal de interogatoriu,este identic cu originalul.- 148

153

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
================================

Arestatul NICOLAU JEAN,născut la 18 Nov.1904 în com.Podul Iloaiei-Iaşi,fiul lui VASILE şi VALENTINA,de profesiune magistrat,domiciliat în Buc.str.Izvor Nr.43

7 Octombrie 1952,Bucureşti
Interogatorul a început la ora 7,15
" s'a terminat la " 13,05

Intrebare:

In procesul verbal de interogatoriu din ziua de 1 Oct.a.c. ai arătat că PATRASCANU a elaborat unele legi contrarii politicei Guvernului şi a P.C.R.-ului,legi care serveau interesele burghezo-moşierimii şi ale reacţiunii. Arată dta la ce legi te referi care au fost elaborate de PATRASCANU?

Răspuns:

In primul rând m'am referit la legea pedepsirii criminalilor de război care aşa cum am arătat în procesul verbal de interogatoriu din ziua de 4 Oct.a.c. prin termenele scurte de valabilitate a frânat activitatea Tribunalului Poporului,iar pe de altă parte şi atunci când această lege era în curs de aplicare,a sabotat printr'o serie de acţiuni pe care le-am arătat,aplicarea acesteia,căutând să sustragă dela judecare şi condamnare o serie de criminali de război.

In al doilea rând mă refer la legea Nr.607 cu privire la retrocedarea bunurilor evreeşti.

Scopul politicei Guvernului în elaborarea acestei legi era ca populaţia evreească ce fusese jefuită în mod barbar de către regimul fascist antonescian prin legile rasiale aplicate,să creeze condiţiile legale favorabil pentru ca această populaţie să reintre în posesia bunurilor lor.

PATRASCANU a elaborat această lege în aşa fel,încât

./.

ss/JEAN NICOLAU

a produs adânci nemulţumiri în rândurile populaţiei evreeşti. Aceasta deoarece legea prin conţinutul şi multiplele forme procedurale ce trebuiau îndeplinite, nu ducea decât la situaţia ca mulţi din cei interesaţi de a intra în posesia bunurilor lor să se lipsească până la urmă de acest interes ce îl aveau. Astfel că PATRASCANU în loc de a veni cu o lege care să creeze într'adevăr condiţiile legale favorabile şi care să apere interesele populaţiei evreeşti, el a acţionat contrariu.

Acelaşi lucru a fost şi cu legea chiriilor din 1946 elaborată de PATRASCANU.

Un alt aspect al activităţii sale legislative, este şi în ce priveşte organizarea justiţiei.

Astfel el a reactualizat o lege veche reacţionară cunoscută sub denumirea de legea Mârzescu cu care a înţeles să conducă interesele justiţiei în tot timpul până când Guvernul şi Partid i-au impus să treacă la elaborarea unei adevărate reforme a justiţiei care a fost efectuată peste capul şi voinţa lui PATRASCANU.

Deasemeni, în tot timpul cât PATRASCANU a fost ministrul justiţiei, nu a fost niciodată preocupat de problema arzătoare şi atât de grea cu privire la combaterea speculei şi/a sabotajului.

Astfel, el s'a mulţumit să se servească de vechile legi cu mici modificări care nici pe departe nu satisfăceau cerinţele şi eforturile mari ce se făceau de guvern în cursul anilor 1946-1947 pentru stârpirea speculei şi sabotajului.

Intrebare:

Cine au fost colaboratorii lui PATRASCANU la elaborarea acestor legi?

Răspuns:

Colaboratorii technici ai lui PATRASCANU la elaborarea acestor legi au fost următorii: DAVID, BROSTEANU şi SRAIBER care lucrau la început într'o comisie la care s'au adăugat apoi ANCA, POPP şi VOLANSCHI, consilier la Consiliul legislativ.

Mai târziu a fost RATIU în locul lui DAVID în colaborare cu cei trei consilieri mai sus arătaţi.

./.

Principiile ce stăteau la baza legilor elaborate în colaborare cu cei de mai sus, erau trasate de PATRASCANU.

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces verbal de interogatoriu şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susţin şi semnez propriu nesilit de nimeni.

Deţinut,
ss/JEAN NICOLAU

Anchetator,
Lt.Maj.de Sec.
V.Vânătoru

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

6 Noembrie 1952 Oraşul Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 7,15. Interogatoriul s'a terminat la ora 11,05.

Eu Lt. Maj. de Sec. VANATORU VICTOR din M.S.S. am interogat în calitate de anchetator pe NICOLAU JEAN, Anul, luna şi ziua naşterii 1904 Noembrie 18, Locul naşterii com. Podul Iloaiei-Iaşi, cetăţenia română, naţionalitatea română, apartenenţa politică nu are, din ce an..... studii absolvent al Facultăţii de drept din Iaşi 1924-1927, profesia magistrat, Ultimul loc de muncă şi funcţia procuror gral la Curtea de Apel Bucureşti, Ultimul domiciliu Buc. str. Izvor Nr. 43, situaţia familiară: soţia: NICOLAU STELA născută NICOLAU în etate de 46 ani, dom. în Buc. str. Izvor Nr. 43, casnică, copii nu are.

Origina socială suprafaţă totală teren 8-10 ha. compus din: vie, livadă, pădure. Una casă. După 23 Aug. 1944 fără avere, starea materială fiind pensia. Activitatea politică până în 1947: Nu a fost încadrat în nici un partid politic. A fost preşedinte la secţii de votare în calitate de magistrat în fostele judeţe Constanţa şi Caliacra. Aceasta numai în unele alegeri electorale până la 23 Aug. 1944.

Decoraţii, distincţii şi premii guvernamentale: Până la 23 Aug. 1944 nu a avut. După 23 Aug. 1944 "Coroana României" şi "Steaua României" ambele în gradul de comandor. Au fost acordate în cadrul funcţiunilor de prim procuror şi procuror gral.

In ce armată a făcut serviciu, grad, funcţie: Reg. 7 Roşiori şi Consiliul de Război din Iaşi iar apoi Reg. Jandarmi Buc. cu gradul serg. T.R. In 1940 asimilat gradul căpitan la Curtea Marţială Bucureşti cu funcţia de procuror instructor militar.

./. ss/JEAN NICOLAU

Dacă a fost prizonier:Nu a fost.
Dacă a fost în străinătate,unde,când şi în legătură cu ce:nu a fost.
Dacă a participat în bande,în organizaţii contra-revoluţionare.
Dacă a fost judecat,când,din ce cauze,de cine şi la ce pedepse a fost condamnat:A fost judecat în 1949 pentru neglijenţă în serviciu contra Sig.Statului fiind implicat în lotul lui EUGEN GHEORGHIU (înaltă trădare) de către Tribunalul Militar Bucureşti,a fost condamnat la 5 ani închisoare corecţională,conf.art.197 din Codul Penal.

Intrebare:

Cu ce v'aţi ocupat după absolvirea cursului elementar şi până când aţi fost arestat?

Răspuns:

După absolvirea cursului primar în 1945 am urmat 4 clase de liceu la Liceul "Naţional" din Iaşi iar cursul superior la Liceul "Haşdeu" din Chişinău până în anul 1924.

Din anul 1923 şi până în anul 1927 am urmat Facultatea de Drept din Iaşi.

Din 1927 până în 1923 am făcut stagiul militar termen redus ca auxiliar la Reg.7 Roşiori şi Consiliul de război din Iaşi.

In 1928 m'am înscris ca avocat în baroul din Iaşi.

In 1929 am fost numit în magistratură ca judecător supleant la Tribunalul Constanţa.

In 1937 am fost numit procuror şi apoi judecător la Tribunalul din Caliacra-Bazargic.

In 1938 m'am transferat la Tribunalul Constanţa ca judecător şi apoi judecător de Instrucţie.

In Sept.1939 am fost numit judecător la Trib. Ilfov.

In Oct.1939 am fost numit judecător de Instrucţie la acelaşi Tribunal.

In Iulie 1940 am fost avansat Preşedinte la Tribunalul Ilfov Secţia 5-a.

In Oct.1941 am fost mutat ca Preşedinte la Tribunalul Ialomiţa din Călăraşi,Secţia 2-a.

In Oct.1943 am fost concentrat cu gradul de

./. ss/JEAN NICOLAU

de căpitan la Curtea Marţială Bucureşti în funcţia de Procuror-Instructor militar, unde am funcţionat până în Oct.1944 când am fost desconcentrat.

Din Noembrie 1944 şi până la 26 Febr.1948 am funcţionat ca magistrat la Bucureşti.

<u>Tata</u>: NICOLAU VASILE, 95 ani, pensionar CFR, fost inspector de mişcare CFR, domiciliat în Iaşi str. Bărboi Nr.28

<u>Mama</u>: NICOLAU VALENTINA, de 75 ani, casnică, domiciliată în Bucureşti str.Izvor Nr.43

<u>Fraţi</u>: 1/BASARABESCU ELENA născută NICOLAU, 50 ani, pensionară militară în urma faptului că a fost căsătorită cu maiorul BASARABESCU decedat în 1932.

2/VARLANESCU GABRIELA, născută NICOLAU, 46 ani, casnică, căsătorită cu colonelul pensionar VARLANESCU NICOLAE, domiciliată în Buc.str.Aviator Tetrat.

3/NICOLAU CTIN, 64 ani, pensionar, fost şef de serviciu la Primăria oraşului Iaşi, domiciliat în Iaşi.

4/NICOLAU GHEORGHE, 62 ani, impiegat de mişcare la CFR Cluj, domiciliat în Cluj.

Atât părinţii cât şi fraţii mei/nu au fost încadraţi în vreun partid politic atât înainte cât şi după 23 August 1944.

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susţin şi semnez propriu, nesilit de nimeni.

Deţinut,
ss/JEAN NICOLAU

Anchetator:
Lt.Maj.de Securitate
V.Vânătoru

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul JEAN NICOLAU, născut la 18 Nov. 1904 în com. Podul Iloaiei-Iaşi, fiul lui VASILE şi VALENTINA, de profesiune fost magistrat, cu ultimul domiciliu legal în Buc. str. Izvor Nr. 43

29 Septembrie 1953, Buc.
Interog. a început la ora 12,30
" s'a terminat " 14,00

Intrebare

PATRASCANU ţi-a vorbit dtale despre situaţia generalului ARAMA?

Răspuns

PATRASCANU nu mi-a vorbit despre situaţia acestuia ci dl. VOITINOVICI?

Intrebare

Când şi ce anume ţi-a vorbit?

Răspuns

In cursul anului 1947 printr'o modificare a legii criminalilor de război atât dosarele rămase nesoluţionate dela Tribunalul Poporului cât şi dosarele clasate de cabinetele de cercetare şi instrucţie dela instanţa de mai sus, au fost date spre revizuire şi soluţionare din nou în competenţa Curţii de Apel Bucureşti.

Printre dosarele clasate şi care erau în număr de aproape 1.000 se găsea şi acel al generalului ARAMA fostul şef al justiţiei militare de sub regimul antonescian. Cum la acea dată dosarele fiind date în seama Parchetului General Bucureşti în vederea noilor cercetări ce urmau să se întreprindă, pentru cazul generalului ARAMA, am primit în două rânduri vizita dlui ALEXANDRU VOITINOVICI care pe atunci era consilier la Curtea de Apel Bucureşti.

Prima oară s'a prezentat în cabinetul meu şi m'a rugat direct ca să nu se redeschidă dosarul generalului ARAMA care fusese clasat la unul din cabinetele de Instrucţie de pe lângă Tribunalul Poporului.

Nu i-am dat nici un răspuns neştiind care era conţinutul acelui dosar mai ales că după cât îmi amintesc, acel dosar încă nu era în arhiva Parchetului General.

./. ss/JEAN NICOLAU

Mai târziu după aceasta, pe când mă găseam bolnav, dl. VOITINOVICI a venit din nou la mine, de această dată acasă şi spunându-mi că trebue să plece urgent în Suedia într'o comisie de anchetă, rugându-mă că până la înapoierea sa să nu se redeschidă instrucţia asupra cazului generalului ARAMA.

Menţionez că la acea dată era în actualitate cazul masacrelor dela Iaşi iar lotul foştilor magistraţi militari nu veniseră încă în cercetarea Parchetului General.

Asupra intervenţiilor insistente a dlui VOITINOVICI ţin să adaog amănuntul că dânsul intervenea în cazul de mai sus în momentul când se găsea în legături strânse de prietenie cu dl. consilier GH. STRAT dela Curtea de Casaţie (cumnatul generalului ARAMA).

După impresia mea de atunci, am atribuit intervenţia dlui VOITINOVICI ca datorându-se acestor legături strânse ce le avea cu dl. STRAT.

Intrebare

Altcineva a mai intervenit la dta pentru cazul generalului ARAMA?

Răspuns

Nu a mai intervenit nimeni.

Intrebare

Dta îţi aminteşti precis că PATRASCANU nu ţi-a vorbit nimic în acest sens?

Răspuns

Dacă PATRASCANU mi-ar fi vorbit ceva de generalul ARAMA, acum mi-aşi fi amintit precis de aceasta.

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces-verbal de interogatoriu şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susţin şi semnez.

Arestat
ss/JEAN NICOLAU

Ajutor şef de serviciu
Cpt. de Securitate
V. Vânătoru

156

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestatul Ioan Nicolau, născut la 18 Nov. 1904 în Com. Podul Iloaiei - Iaşi, fiul lui Vasile şi Valentina, de profesiune fost magistrat, cu ultimul domiciliu legal în Buc. Str. Izvor No 43. -
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

29 Septembrie 1953

Oraşul Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 12 şi min. 30
" s'a terminat " " 14 " 00

Intrebare: Pătrăşcanu ţi-a vorbit d-tale despre situaţia generalului Aramă?

Răspuns: Pătrăşcanu nu mi-a vorbit despre situaţia acestuia ci Dl. Voitinovici.-

Intrebare: Când şi ce anume ţi-a vorbit?

Răspuns: In cursul anului 1947 printr'o modificare a legii criminalilor de războiu atât dosarele rămase nesoluţionate (~~[illegible]~~) dela Tribunalul Poporului cât şi dosarele clasate de cabinetele de cercetare şi instrucţie dela instanţa de mai sus, au fost date spre verificare şi soluţionare din nou în competinţa Curţii de Apel Bucureşti.-

Printre dosarele clasate şi care erau în număr de aproape 1000 se găsea şi acel al generalului Aramă fostul şef al justiţiei militare de sub regimul antonescian.- Cum la acea dată dosarele fiind date în seama

Iscălitura,
Ioan Nicolau

Urmare: Parchetului General București în vederea noilor cercetări ce urmau să se întreprindă, pentru cazul generalului Aramă, am primit în două rânduri vizita dlui. Alexandru Voitinovici care pe atunci era Consilier la Curtea de Apel București.-

Prima oară s'a prezentat în cabinetul meu și m'a rugat direct ca să nu se redeschidă dosarul generalului Aramă care fusese clasat la unul din cabinetele de Instrucție de pe lângă Tribunalul Poporului.-

Nu i-am dat nici un răspuns neștiind care era conținutul acelui dosar mai ales că după cât îmi amintesc, acel dosar încă nu era în arhiva Parchetului General.-

Mai târziu după aceasta, pe când mă găseam bolnav, Dl. Voitinovici a venit din nou la mine, de această dată acasă și spunându-mi că trebue să plece urgent în Suedia într'o comisie de anchetă, rugându-mă că până la înapoierea sa să nu se redeschidă instrucția asupra cazului generalului Aramă.-

Menționez că la acea dată era în actualitate cazul masacrului dela Iași iar lotul foștilor magistrați militari nu veniseră încă în cercetarea Parchetului General.-

Asupra intervențiilor insistente a dlui. Voitinovici țin să adaog amănuntul că dânsul intervenea în cazul de mai sus în momentul când se găsea în legături strânse de prietenie cu Dl. Consilier Ste. Strat dela Curtea de Casație (cumnatul

c. 5388

Iscălitura.
Jean [illegible]

157

Urmare: generalului Aramă).-
După impresia mea de atunci, am atribuit intervenția Dlui Voitinovici ca datorându-se acestor legături strânse ce le avea cu D-l. Strat.-
Intrebare: Altcineva a mai intervenit la D-ta. pentru cazul generalului Aramă?
Răspuns: Nu a mai intervenit nimeni.-
Intrebare: D-ta. îți amintești precis că Pătrășcanu nu ți-a vorbit nimic în acest sens?
Răspuns: Dacă Pătrășcanu mi-ar fi vorbit ceva de generalul Aramă, acum mi-ași fi amintit precis de aceasta.-
După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces verbal de interogatoriu și am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez.-

Ajutor Șef de serviciu
Cpt. de sec. [signature]

Arestat,
[signature]

Semnătura

Dacă nu se altă problemă fiind de rând: să fie pus în libertate

12 aprilie 1954.- 158

RAPORT

-=-=-=-=-=-=-=-=-

Arestatul NICOLAU JEAN, născut la 18 noembrie 1904, în com.Podul Iloaiei - Iaşi, fiul lui VASILE şi VALENTINA, fost magistrat, cu ultimul domiciliu în Bucureşti, Str.Izvor Nr.43,- a fost arestat la data de 8 mai 1948.-

Arestarea susnumitului s-a făcut în urma declaraţiei date de un agent al serviciului de spionaj american, arestat de organele S.S.I. care arătase că un document dat de el americanilor şi în care figura numirea unor magistraţi în diferite funcţii, îl avea dela JEAN NICOLAU.-

Din cercetari nu a rezultat vre-o complicitate între JEAN NICOLAU şi acel agent, stabilindu-se că documentul respectiv fusese sustras de către agent, fără ştirea lui JEAN NICOLAU, de pe biroul său.-

La data de 30 mai 1949 arestatul JEAN NICOLAU a fost condamnat de Tribunalul Militar - Secţia I-a, prin Sentinţa nr. 779/949, la 5 ani, fiind încadrat înart.197 C.P. pentru "neglijenţă în funcţiune faţă de Siguranţa Statului".-

Intrucît la condamnare i s-a socotit şi arestarea preventivă, pedeapsa dată lui JEAN NICOLAU a expirat la data de 8 mai 1953. Dela această dată şi pînă în prezent, a fost ţinut sub stare de arest în cadrul cercetărilor ce s-au făcut asupra grupului în frunte cu LUCRETIU PATRASCANU.

Faţă de cele declarate de JEAN NICOLAU, privitor la activitatea ce a desfăşurat-o în Justiţie din ordinul lui PATRASCANU, nu i se poate reţine în sarcina sa vre-un fapt penal, astfel încît după proces, urmează a se face propunerea de punere în libertate a lui JEAN NICOLAU.-

CAPITAN,
V.Vînătoru.

rm/ 1 ex.

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

16 aprilie 1954

159

SE APROBA.

[signature]

3.V.954 Sa [illegible] aprobat [signature]

REFERAT

-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-

- Privitor la numitul NICOLAU JEAN.-

Studiind dosarele dela A.S. privitoare la JEAN NICOLAU, rezultă următoarele :

- NICOLAU JEAN, născut la 18 noembrie 1904, în comuna Podul Iloaiei - Iaşi, fiul lui VASILE şi VALENTINA, de profesie fost magistrat, cu ultimul domiciliu legal în Bucureşti, Str. Izvor Nr.43.-

Susnumitul a fost arestat la data de 8 mai 1948, de către organele S.S.I. în urma declaraţiilor date de numitul GHEORGHIU EUGEN, arestat pentru activitate de spionaj în favoarea S.U.A. prin col.LOWEL.-

GHEORGHIU EUGEN a declarat despre NICOLAU JEAN, următoarele :

- L-a cunoscut pe NICOLAU JEAN în jurul anului 1935, la Constanţa, devenind în decursul timpului prieteni.-

Prin 1946 GHEORGHIU EUGEN a început să-l viziteze des pe NICOLAU JEAN la Justiţie, pentru diverse intervenţii personale.-

In cursul anului 1947, GHEORGHIU EUGEN i-a cerut lui NICOLAU JEAN o notă asupra situaţiei magistraţilor, sub pretextul că intenţionează să ajute materialiceşte pe unii magistraţi epuraţi.-

Mai tîrziu, i-a cerut o listă cu ofiţerii de poliţie judiciară, sub pretextul că vrea să aleagă din acea listă pe unul din ei şi să meargă la el, pentru a interveni să se revină asupra unor rechiziţii ce i se facuse de catre organele de Stat.-

GHEORGHIU EUGEN declară că cele două note le-a predat, în realitate , col.LOWEL, fără însă ca NICOLAU JEAN să ştie de aceasta.-

Col.LOWEL îi spune la un moment dat lui GHEORGHIU

.//.

EUGEN că ar vrea să-l cunoască personal pe NICOLAU JEAN, cu prilejul unei mese pe care să o organizeze GHEORGHIU.-

Aceasta avea ca scop, o încercare de a-l recruta pe NICOLAU JEAN, ca agent al spionajului american.-

In vederea realizării acestui scop, GHEORGHIU, cu prilejul vizitelor sale la NICOLAU JEAN, începe să-i spună acestuia că este prieten cu Col.LOWEL şi la un moment dat, îl invita să vină odată la o masă pentru a-i face şi lui cunoştinţă cu Col. LOWEL.-

NICOLAU JEAN refuză această invitaţie, motivînd că este foarte ocupat.-

După cîtva timp, GHEORGHIU îi reînoeşte invitaţia, iar NICOLAU JEAN refuză şi de această dată, sfătuindu-l totodată pe GHEORGHIU ca să rupă relaţiile de prietenie cu col.LOWEL, întrucît din cele cunoscute de el, membrii Misiunilor Americane şi Engleze în afară de funcţiile lor oficiale, se ocupă şi de spionaj, astfel încît, aceste relaţii de prietenie ale lui GHEORGHIU cu col.LOWEL, puteau deveni la un moment dat periculoase.-

GHEORGHIU EUGEN precizează în declaraţiile sale, că NICOLAU JEAN ştia că relaţiile sale cu Col.LOWEL erau în realitate relaţii de spionaj şi nu de prietenie. Deasemeni, precizează că dat fiind refuzul lui NICOLAU JEAN de a face cunoştinţă cu Col.LOWEL, nu s-a reuşit ca NICOLAU JEAN să fie recrutat pentru spionajul ame rican.-

NICOLAU JEAN a declarat că cele două note despre care GHEORGHIU EUGEN a mărturisit că le-a predat col.LOWEL, nu le-a dat el lui GHEORGHIU şi că acesta le-a sustras din biroul său, profitînd de vre-un moment cînd lipsea de acolo.-

NICOLAU JEAN confirmă cele declarate de GHEORGHIU EUGEN, cu privire la invitaţia ce i-a fost făcută de a participa la o masă, unde urma să vină şi col.LOWEL.-

Deasemeni, a arătat că a refuzat această invitaţie şi că GHEORGHIU fiindu-i prieten, l-a sfătuit să rupă relaţiile cu col.LOWEL.-

Cercetările nu au stabilit vre-o complicitate pe linie de spionaj a lui NICOLAU JEAN.-

Susnumitul a fost trimis în judecata Tribunalului Militar Secţia I-a, fiind condamnat prin Sentinţa Nr.779/949, la 5 ani închisoare, conf.art. 197 C.P. pentru "Neglijenţă în funcţiune faţa de Siguranţa Statului".-

.//.

Pedeapsa susnumitul a expirat la data de 8 mai 1953, însă între timp fiind adus la M.A.I. pentru cercetări în legătură cu activitatea lui PATRASCANU la Ministerul Justiției, a fost ținut pînă în prezent sub stare de arest.-

In timpul cercetărilor făcute de noi privitor la PATRASCANU, precum şi la procesul acestuia, NICOLAU JEAN a avut o comportare foarte buna, contribuind într-o buna măsură prin declarațiile sale la demascarea activității duşmanoase antistatale a lui PATRASCANU desfăşurată în cadrul Ministerului Justiției.-

Intrucît arestatului NICOLAU JEAN i-a expirat condamnarea dela data de 8 mai 1953, iar din cele declarate de el privitor la activitatea duşmanoasă a lui PATRASCANU nereținîndu-se în sarcina lui vre-un fapt penal şi în plus, avînd o comportare bună în cercetări şi la procesul grupului PATRASCANU,

PROPUNEM:

- punerea în libertate a numitului NICOLAU JEAN.-

CAPITAN,
[signature]
Vînătoru V.

DE ACORD:
LT. COLONEL,
[signature]
Şoltuțiu I.

Să fie ajutat pentru a-şi ocupa un serviciu
[signature]

rm/ 1 ex.

Nº 161

Prezentul proçes-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul RADU NICULESCU BUZESTI, născut la 23 Febr. 1911 în Buzău, fiul lui CONSTANTIN și VALERIA, de prof. inginer, condamnat în 1947 la 10 ani, cu ultimul domiciliu în Buc. str. Sf. Constantin Nr. 24

30 Martie 1953, București.
Interog. a început la ora 18,15
" s'a terminat " 22,40

Intrebare

Prin ce împrejurări ai aflat despre legăturile dintre fratele Dtale GRIGORE BUZESTI și LUCRETIU PATRASCANU?

Răspuns

In vara anului 1944 când se pregătea actul care a fost săvârșit la 23 August 1944, fratele meu mi-a spus că se constituise un bloc al partidelor național-țărănist, liberal, social-democrat și comunist și că în numele Partidului Comunist vorbea LUCRETIU PATRASCANU, fiul scriitorului D. D. PATRASCANU.

Fratele meu mi-a precizat cu acest prilej că era în bune relații personale cu PATRASCANU și că exista între ei o bună înțelegere cu privire la felul în care concepeau săvârșirea actului dela 23 August 1944.

Intrebare

In ce a constat colaborarea dintre GRIGORE BUZESTI și PATRASCANU începând dela 23 August 1944?

Răspuns

Am aflat dela fratele meu că după efectuarea actului dela 23 August, LUCRETIU PATRASCANU a insistat ca delegația română care pleca la Moscova să aibe în frunte pe reprezentantul Partidului Comunist adică pe el, convins fiind că în acest mod se sporesc șansele de a obține cele mai bune condițiuni.

Fratele meu care atunci era ministru de externe a fost de acord cu argumentul lui PATRASCANU și a susținut

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

propunerea recomandând guvernului să i se dea lui PATRASCANU împuternicirea de conducător al delegaţiei, ceeace s'a şi făcut.

La întoarcerea lui PATRASCANU în ţară, fratele meu care la primit la aeroport s'a îmbrăţişat cu PATRASCANU felicitându-se reciproc pentru încheerea armistiţiului şi pentru declaraţia făcută de fratele meu la Bucureşti în momentul semnării armistiţiului la Moscova.

Tot dela fratele meu am aflot că începând cu perioada celui de al doilea guvern SANATESCU, influenţa lui PATRASCANU în sânul Partidului Comunist deşi aparent se menţinea pe prim plan în fapt era în mare scădere.

PATRASCANU îşi dădea perfect de bine seama de acest fapt care-l umplea de îngrijorare şi căuta să-şi mărească în schimb influenţa în sânul guvernului căutându-şi aliaţi printre persoanele considerate de stânga din rândul PNT-ului, cum era de exemplul VISOIANU cu care PATRASCANU era în foarte bune relaţii şi căruia îi arăta îngrijorarea sa.

Intrebare

In ce au constat relaţiile dintre GRIGORE BUZESTI şi PATRASCANU în timpul crizei dintre fostul rege Mihai şi guvernul Dr. Petru Groza?

Răspuns

In timpul acestei crize eu mă aflam la Uzinele Reşiţa unde funcţionam ca inginer.

In primăvara anului 1946 fiind transferat în Bucureşti şi locuind împreună cu GRIGORE BUZESTI la Palatul Stirbey, am aflat în cursul conversaţiilor pe care le-am avut cu el şi ulterior dela POGONEANU, că în timpul acelei crize du avut două întâlniri secrete cu PATRASCANU, dintre care una. spuneau că a avut loc în casa unde locuia LENA CONSTANTE.

La aceste întrevederi, discuţiile au avut loc la iniţiativa lui POGONEANU care a propus cu acea ocazie lui PATRASCANU ca soluţie de eşire din criză, o revenire la formula de guvern dinainte de 6 Martie 1945 cu diferenţa ca acest guvern să fie prezidat de PATRASCANU.

PATRASCANU le-a răspuns că Partidul Comunist Român nu va accepta decât o formulă de guvern în care să aibă majoritatea.

El sfătuia pe BUZESTI şi POGONEANU să facă totul pentru a determina opoziţia să accepte a intra în guvern chiar cu o minoritate întrucât în cazul prelungirii crizei existau

./. ss/RADU MICULESCU BUZESTI.

riscuri serioase ca monarhia să fie răsturnată şi partidele din opoziţie să fie trecute în ilegalitate.

PATRASCANU le-a arătat mai departe că partidele din opoziţie trebue să-şi dea seama că în interesul lor va trebui să accepte de a intra în guvern în aceste condiţii pentru aşi putea rezerva posibilitatea ca în viitor - fie pe cale de alegeri fie prin concursul influenţei anglo-americane - să obţină majoritatea în guvern, răsturnând astfel situaţia creată la 6 Martie 1945.

In încheiere, PATRASCANU le-a spus următoarele: "trebue să trecem peste orice obstacol spre a ne uni pentru ca în felul acesta să salvăm ceeace se mai putea salva".

BUZESTI şi POGONEANU nu s'au putut angaja să propună opoziţiei de a intra ca minoritate în guvern, întrucât nu existau garanţii suficiente că PATRASCANU va reuşi să convingă Partidul Comunist de a-i încredinţa lui formarea unui guvern în fruntea căruia să se găsească el ca prim-ministru.

Intrebare

Ce anume ai cunoscut dta în legătură cu PATRASCANU după ce s'a rezolvat criza dintre fostul rege Mihai şi guvernul Dr. Petru Groza?

Răspuns

Din discuţiile avute în vara anului 1946 între VISOIANU şi fratele meu GRIGORE BUZESTI la care eu am asistat am aflat în legătură cu PATRASCANU următoarele: PATRASCANU îi comunicase lui VISOIANU convingerea sa deplină cum că alegerile ce vor avea loc, vor fi falsificate de guvern şi cu acest prilej prevenea opoziţia să ia toate măsurile pentru a preîntâmpina o înfrângere a opoziţiei în aceste alegeri.

In acelaşi timp, SHAER care era secretar general la MAI şi apropiat al lui PATRASCANU îi comunicase lui GRIGORE BUZESTI acelaşi lucru pe care îl făcuse PATRASCANU lui VISOIANU adică, avertiza opoziţia să ia măsuri în vederea alegerilor.

VISOIANU arăta că PATRASCANU în discuţiile ce le-au avut, deşi era îngrijorat de rezultatul alegerilor care vor fi în favoarea Blocului Partidelor Democratice, el totuşi conta pe faptul că reintroducerea Parlamentului în viaţa politică a ţării după alegeri, va reduce simţitor rolul Comitetului Central al PCR în care el îşi pierduse aproape orice influenţă şi vedea în Parlament o posibilitate foarte serioasă de a pune o frână Partidului Comunist.

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

VISOIANU arăta deasemeni că PATRASCANU se situa pe poziţia de a se restabili în ţară condiţiile unei democraţii de tip occidental. PATRASCANU înţelegea în primul rând a opune o rezistenţă cât mai serioasă împotriva pătrunderii în ţară a influenţei sovietice şi a formelor de organizare sovietice în toate domeniile vieţii politice şi economice a ţării. Deasemenea prin existenţa Parlamentului el socotea că va putea frâna îndeplinirea reformelor ce figurau în programul Partidului Comunist creind astfel nemulţumiri muncitorimei care ar fi continuat să sufere efectele unui regim de inflaţie monetară care îi reducea standardul de viaţă sub orice limită suportabilă.

In felul acesta Partidul Comunist va fi pus în situaţia de a nu-şi putea duce la îndeplinire programul său fapt ce ar fi determinat răsturnarea guvernului Dr. Petru Groza.

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces-verbal de interogatoriu şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susţin şi semnez propriu nesilit de nimeni.

Arestat
ss/RADU NICULESCU BUZESTI

Anchetatori:
Lt.Maj.V.Vânătoru
Lt.Maj.T.Staicu

N° 162

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul RADU NICULESCU BUZESTI, născut la 23 Febr. 1911 în Buzău, fiul lui CONSTANTIN şi VALERIA, de prof. inginer, condamnat în 1947 la 10 ani, cu ultimul domiciliu în Bucureşti str. Sf. Constantin Nr. 24

31 Martie 1953, Buc.
Interog. a început la ora 8,20
" s'a terminat " 14,10

Intrebare

Când şi în ce împrejurări ai fost dta atras în activitatea complotistă dusă împotriva guvernului?

Răspuns

In luna Septembrie 1946 a avut loc o întâlnire secretă la Palatul Stirbey la care au participat HALL, HAMILTON, GRIGORE BUZESTI, IOAN MOCSONY STYRCEA şi eu.

La această întâlnire s'a discutat propunerea celor doi americani arătaţi mai sus, de a se trece la organizarea unei mişcări clandestine de acţiune împotriva guvernului.

Eu am participat la această întâlnire pentru a cunoaşte pe HALL şi HAMILTON prin care trebuia să păstrez contactul cu fratele meu după plecarea acestuia din ţară.

Intrebare

Ce misiuni aveau în România HALL şi HAMILTON?

Răspuns

Ei au venit în cadrul misiunii militare americane iar la data discuţiilor ce le-au avut cu grupul nostru, ei ne-au comunicat că fuseseră încadraţi într'un serviciu special creat de curând sub supravegherea directă a casei albe, serviciu care avea misiunea de a organiza şi coordona în tot estul şi sud-estul European, activităţile politice, diplomatice militare şi clandestine.

HALL şi HAMILTON luaseră contact şi colaboraseră deja cu diverse grupuri din ţară care organizeasră mişcări clandes-

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

tine.

Ei nu ne-au comunicat care anume erau aceste grupuri dar s'au angajat să ni le facă cunoscute în momentul în care grupul nostru urma să preia conducerea mişcării clandestine din întreaga ţară.

Mişcarea clandestină din ţară, urma să fie sub ordinele unui comitet din străinătate care ar fi avut caracterul unui guvern şi care trebuia să întrunească un cât mai mare număr de personalităţi.

HALL şi HAMILTON se angajau să scoată în mod clandestin din ţară cu mijloacele lor, aceste personalităţi la propunerea noastră.

HALL şi HAMILTON mai urmau să pună la dispoziţia mişcării clandestine din ţară toată experienţa lor de organizare şi cea mai mare parte a materialului necesar exercitării unei astfel de activităţi. Materialul consta în armament, subzistenţă, material sanitar şi tot felul de materiale technice.

Intrebare

Ce persoane făceau parte din conducerea complotului din ţară?

Răspuns

La data discuţiilor purtate cu HALL şi HAMILTON grupul nostru se compunea din: GRIGORE BUZEŞTI, VICTOR POGONEANU, IOAN STYRCEA şi eu.

GRIGORE BUZEŞTI şi mai târziu VICTOR POGONEANU urmau să plece clandestin în străinătate, iar comitetul de acţiune din ţară urma să fie compus din IOAN STYRCEA, eu şi la care se adăogau un general şi alte persoane care reprezentau grupuri clandestine deja constituite care urmau să se alăture organizaţiei noastre în urma directivelor ce urma să le primim din partea Comitetului din străinătate şi a americanilor.

Intrebare

Arată dta misiunea fiecăruia membru din acest comitet.

Răspuns

Rolul lui IOAN STYRCEA avea să fie de şef al Comitetului.

Eu urma să fiu adjunctul lui în toate problemele inclusiv acelea de organizare a organizaţiei clandestine.

Problemele de ordin strict militar rămâneau în sarcina generalului ce urma să facă parte din acest comitet.

In legătură cu acest general, fratele meu şi STYRCEA

./. ss/RADU NICULESCU BUZEŞTI

au vizat ca elemente indicate pentru aceasta ~~p~~ generalii MARDARE sau MIHAIL.

Intrebare

Cum urma să-şi desfăşoare activitatea acest comitet?

Răspuns

Acest comitet urma să treacă la organizarea şi unificarea grupurilor clandestine din ţară în vederea răsturnării prin violenţă a regimului comunist din România.

Trecerea la această acţiune urma să se facă în una din două condiţii ce s'ar fi creiat şi anume: în eventualitatea unui conflict între anglo-americani şi sovietici sau în eventualitatea plecării trupelor sovietice din România.

Si într'un caz şi într'altul, acţiunea de răsturnarea regimului trebuia conjugată cu acţiunea de paralizare a guvernului şi aparatului de stat din interiorul său.

In acest sens, HALL şi HAMILTON ne-au indicat ca să ne asigurăm adeziunea la planurile noastre a unor elemente din tabăra guvernamentală şi mai precis, la realizarea colaborării dintre grupul nostru şi grupul PATRASCANU.

Intrebare

Cum anume şi când s'a intrat în legătură cu PATRASCANU?

Răspuns

Realizarea colaborării dintre grupul nostru şi grupul PATRASCANU i-a revenit lui VICTOR POGONEANU care atâta timp cât rămânea în ţară era locţiitorul lui GRIGORE BUZESTI care în Septembrie 1946 plecase în străinătate cu ajutorul americanilor.

In acest scop, VICTOR POGONEANU a organizat în Octombrie 1946 două întâlniri secrete în casa lui OCTAVIAN NEAMTU la care eu am fost convocat de POGONEANU în calitatea ce o aveam de membru în Comitetul de acţiune din ţară alături de STYRCEA.

La prima întâlnire a participat ZILBER din partea lui PATRASCANU.

In cursul discuţiilor la care au fost de faţă POGONEANU, STYRCEA, ZILBER şi eu, s'a arătat în amănunt felul în care s'a ajuns la discuţiile cu HALL şi HAMILTON, rostul şi alcătuirea comitetului din străinătate şi a celui din ţară.

Această expunere a fost făcută de POGONEANU.

STYRCEA a arătat rolul comitetului de acţiune din

./. ss/RADU MICULESCU BUZESTI

țară ale cărui principale misiuni erau de a organiza mișcarea clandestină și un serviciu de informații.

Cu privire la technica organizării, el a arătat că va primi instrucțiuni foarte amănunțite din partea ofițerilor americani din care unii aveau o experiență directă în această materie. Deasemenea că vom primi din partea americanilor materialul technic necesar.

In concluzie, el a arătat că din partea noastră STYRCEA și cu mine eram destinați pentru acțiunea din țară și că POGONEANU urma să plece curând în străinătate unde trebuia să transmită adeziunea grupului PATRASCANU.

La acea întâlnire, a rămas stabilit ca ZILBER să comunice de urgență lui PATRASCANU cele discutate și să aducă neîntârziat răspunsul acestuia.

ZILBER a ascultat cu interes expunerea ce i-a fost făcută și a promis să aducă răspunsul iar dacă va putea, va aduce la o nouă întâlnire chiar pe PATRASCANU.

La cea de a doua întâlnire au participat PATRASCANU, ZILBER, POGONEANU, STYRCEA și eu.

PATRASCANU a cerut să i se arate din nou temeiurile planurilor propuse de noi în dorința de a găsi o confirmare a seriozității lor.

Argumentele principale ce i-au fost puse în față lui PATRASCANU în acest sens, au fost următoarele: plecarea clandestină din țară cu ajutorul americanilor, a fratelui meu GRIGORE BUZESTI și ctin VISOIANU; angajamentul ferm al lui HALL și HAMILTON de a scoate clandestin din țară cu avioane americane persoanele desemnate de noi; afirmația celor doi ofițeri americani cu privire la constituirea unei organizații speciale de diplomați și militari care lucrând direct la ordinul casei albe, se ocupa de probleme în legătură cu o acțiune decisivă în răsăritul și sud-estul european precum și știrea care confirma direct această informație că reprezentantul politic american la București BURTON BERRY care era considerat un expert în chestiunile Europei de sud-est, fusese chemat la Washington spre consultare și urma să fie rechemat din post, spre a face parte din organizația specială creată de Casa Albă.

PATRASCANU și-a exprimat dorința lui fermă de a participa la aplicarea planurilor noastre, dar dorea ca evenimentele să aducă o confirmare mai directă în fapt, a ipotezelor noastre de calcul.

Acest punct de vedere corespundea exact cu acela

./.   ss/RADU NICULESCU BUZESTI

exprimat de fratele meu în momentul plecării când ne recomandase să medităm la modalitățile de aplicare ale planului, dar să nu trecem la aplicarea lui faptică înainte de a avea o încuviințare din partea lui.

In încheerea conversatiei noastre, PATRASCANU l-a indicat pe ZILBER ca reprezentantul său în comitetul de acțiune din țară. In ce privește Comitetul din străinătate, PATRASCANU a arătat că el nu poate indica un reprezentant fiindcă prezența înisrtăinătate în acel moment a unei persoane din apropierea sa, l-ar fi demascat și ar fi făcut imposibilă desfășurarea oricărei acțiuni din partea lui în țară.

PATRASCANU și-a rezervat locul să fie el însuși reprezentantul grupului său în comitetul din străinătate dar numai în cazul când din cauza desfășurării evenimentelor, rămânerea lui în țară nu ar mai fi fost nici posibilă și nici utilă.

Până atunci, VICTOR PGONEANU care trebuia să plece în străinătate, trebuia să reprezinte neoficial în sânul comitetului din străinătate punctul de vedere al grupului PATRASCANU.

Intrebare

Dta ai arătat că s'a trecut la aranjarea colaborării cu grupul PATRASCANU? Din cine era compus grupul lui PATRASCANU

Răspuns

Nu cunosc compunerea grupului lui PATRASCANU și ZILBER fiindcă nu ne consideram îndreptățiți să-i cerem lui PATRASCANU să ne arate numele colaboratorilor săi. Aceasta întrucât noi acționam în sectoarele noastre, iar PATRASCANU și ZILBER în sectorul lor de activitate în vederea acestei acțiuni clandestine.

Fără îndoială că atât pe noi inclusiv Comitetul din străinătate cât și pe americani, nu ne interesa numai persoana lui PATRASCANU și ZULBER, ci cât mai multe elemente din jurul lor care dețineau posturi de răspundere în aparatul de stat.

PATRASCANU nu ne-a spus însă nici numele și nici numărul elementelor din jurul lui sau a celor pe care îi vizz de a-i atrage în vederea realizării misiunilor ce le reveneau din cadrul planurilor noastre.

Intrebare

In ce consta aportul și activitatea ce urma să o desfășoare PATRASCANU și care erau misiunile ce-i reveneau grupului său în vederea complotului ce se organiza?

Răspuns

./. ss/RADU MICULESCU BURESTI

Aportul lui PATRASCANU trebuia să fie participarea sa la Comitetul din Străinătate şi în subcomitetul special din cadrul acestuia, precum şi prin ZILBER în Comitetul de acţiune din ţară.

Activitatea sa trebuia să fie pe de o parte aceea de a informa Comitetul din străinătate despre măsurile şi intenţiile guvernului, iar pe de altă parte, de a lua toate măsurile necesare spre a paraliza acţiunea acestuia împotriva mişcării clandestine.

Intrebare

Ai arătat mai sus că PATRASCANU urma să facă parte din Comitetul din străinătate şi din subcomitetul special din cadrul acestuia. Ce rol avea acest subcomitet special şi cine trebuia să facă parte din acesta?

Răspuns

Subcomitetul special trebuia să fie un organ restrâns din cadrul comitetului din străinătate, care din motive de securitate a acţiunii din ţară, era singurul competent a primi rapoartele Comitetului de acţiune din ţară şi a transmite acestuia ordine.

Din acest subcomitet urmau să facă parte următorii: generalul RADESCU, GRIGORE BUZESTI, ALEX. CRETZIANU şi PATRASCANU. Acesta din urmă însă numai atunci când rămânerea sa în ţară nu ar mai fi fost posibilă.

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces verbal de interogatoriu şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susţin şi semnez propriu ~~necitit de nimeni~~.

Arestat:
ss/RADU NICULESCU BUZESTI

Anchetatori:
Lt.Maj.T.Staicu
Lt.Maj.V.Vânătoru

nr. 1 67

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

172

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul RADU NICULESCU BUZESTI, născut la 23 Febr. 1911 în Buzău, fiul lui CONSTANTIN și VALERIA, de profesiune inginer, condamnat în 1947 la 10 ani, cu ultimul domiciliu în București str. Sf. Constantin Nr. 24

2 Aprilie 1953, Buc.
Interog. a început la ora 20,15
" s'a terminat " 6,10

Intrebare

Ce acțiuni concrete ai întreprins Dta, STYRCEA și POGONEANU în vederea organizării complotului?

Răspuns

Singura acțiune concretă pe care am întreprins-o eu, a fost concursul pe care l-am dat pentru scoaterea clandestină din țară a lui VISOIANU.

IOAN STYRCEA în vederea îndeplinirii misiunii sale, a luat contact cu colonelul american ZAITZ care era un expert în organizarea de mișcări clandestine și care în timpul războiului funcționase pe lângă TITO sau MIHAILOVICI în Jugoslavia.

STYRCEA a primit dela acesta instrucțiuni practice cu privire la organizarea mișcării clandestine și a unui serviciu de informații.

STYRCEA a trecut la organizarea unui nucleu de mișcare clandestină pe domeniul său forestier din regiunea Bulci.

POGONEANU a participat personal la redactarea "memorandumului" care rezuma concluziile discuțiilor purtate cu HALL și HAMILTON.

POGONEANU a întocmit o listă de personalitățile care după părerea sa, erau indicate a se încadra în acțiunea din străinătate și a discutat în continuare cu HALL și HAMILTON proectele de plecare clandestină a persoanelor depe aceastä listă care se mai aflau încă în țară și printre care la

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

insistențele noastre, consimțise să figureze el însuși.

Intrebare

Arată dta în amănunt cum ai participat la scoaterea clandestină din țară a lui VISOIANU?

Răspuns

Incepând din vara anului 1946 VISOIANU vroia să plece neapărat din țară temându-se că va fi în curând arestat ca autor al transferării fondului de 6 milioane franci elvețieni în mâinile lui ALEX.CRETZEANU.

VISOIANU fusese prevenit în acest sens de LUCRETIU PATRASCANU și fusese chiar interogat la Ministerul de Interne de unde a fost lăsat totuși liber datorită unei intervenții a lui PATRASCANU.

Cele de mai sus le știu dintr'o relatare a lui VISOIANU către fratele meu GRIGORE BUZESTI la Palatul Stirbey în ziua în care VISOIANU se întorsese dela Ministerul de Interne unde fusese audiat.

Eu nu am fost de față la discuție însă, am luat cunoștință de conținutul ei din conversațiile ulterioare dintre GRIGORE BUZESTI și POGONEANU cari vroiau să-l ajute cu orice preț pe VISOIANU să părăsească țara.

VISOIANU spusese că avea de gând să ceară lui MELBOURNE ca americanii să-l scoată clandestin din țară cu mijloacele lor și că până la primirea răspunsului dela MELBOURNE, el va căuta să stea ascuns.

In cursul lunei Septembrie 1946 VISOIANU s'a întâlnit cu POGONEANU în casa Stirbey pentru a-i cere părerea cu privire la un aranjament de plecare clandestină cu un avion românesc. Acest aranjament fusese discutat de VISOIANU cu MATEI GHICA, iar plecarea urma să aibă loc în ziua următoare în care scop VISOIANU și cumpărase bilet de tren pentru a se deplasa la locul unde se afla avionul.

POGONEANU care avea în vedere aranjamentele cu HALL și HAMILTON, l-a sfătuit pe VISOIANU să nu plece în acest fel. VISOIANU a urmat acest sfat.

Stiu aceste lucruri dela POGONEANU care mi le-a spus imediat după conversația cu VISOIANU.

După câteva săptămâni, VISOIANU aflând întâmplător dela VANIA NEGROPONTE la o vânătoare că GRIGORE BUZESTI plecase din țară, a venit din nou la POGONEANU care se mutase provizoriu în casa STIRBEY și i-a reproșat faptul că BUZESTI izbutise să plece în timp ce el (VISOIANU) care era amenin-

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

ţat de arestare,nu era ajutat să plece.

POGONEANU l-a liniştit pe VISOIANU asigurându-l că are speranţe serioase de a izbuti să-i aranjeze plecarea grabnică din ţară.

Acest lucru îl ştiu tot dela POGONEANU care mi l-a spus imediat după conversaţia cu VISOIANU.

VISOIANU figura pe lista persoanelor care în baza aranjamentelor cu HALL şi HAMILTON,urmau să fie scoşi din ţară.

In acel moment însă,plecarea persoanelor de pe lista întocmită de POGONEANU era împiedicată de faptul că POGONEANU nu se hotărâse încă să plece, în timp ce HALL şi HAMILTON insistau ca el să plece imediat întrucât o eventuală arestare a acestuia,ar fi compromis toate planurile stabilite de grupul nostru cu americanii.

Pentru a determina o eşire din această situaţie, POGONEANU s'a dus să discute personal problema cu HALL şi HAMILTON pe care a reuşit să-i convingă ca aceştia să scoată din ţară pe VISOIANU şi pe GHEORGHE CRETZEANU în schimbul angajamentului ferm al lui POGONEANU de a părăsi şi el ţara după aceea.

Stiu acest lucru dela POGONEANU care mi-a comunicat cu acest prilej că aplicarea practică a aranjamentului rămânea în sarcina mea.

Mi-am îndeplinit această misiune ţinând contactul cu HAMILTON la care am fost de 2 sau 3 ori în Parcul Jianu str.W spre a mă informa de data plecării avionului.

In ultima din aceste întâlniri,HAMILTON mi-a comunicat că avionul pleca chiar a doua zi şi că putea pleca în orice caz VISOIANU şi poate şi CRETZEANU,dar nu era sigur de acest lucru şi avea nevoe să-l mai consulte încă odată pe pilot.

Am plecat imediat la VISOIANU în Bd.Lascăr Catargi, pe care l-am găsit acasă şi l-am întrebat dacă este gata să plece imediat.

VISOIANU mi-a răspuns afirmativ.

L-am prevenit că voiu veni să-l iau peste aproximativ o oră.

Dela VISOIANU ,m'am dus la POGONEANU rugându-l să-l pregătească şi pe CRETZEANU pentru o eventuală plecare.

Intorcându-mă la HAMILTON,am găsit acolo şi pe pilot dela care am aflat că nu mai putea pleca CRETZEANU şi

./.   ss/RADU NICULESCU BUZESTI

că trebuia să-l aduc imediat pe VISOIANU pentru a putea fi transportat dimineață la aeroport.

Cu mașina lui HAMILTON am plecat la VISOIANU pe care l-am adus și l-am încredințat celor doi americani.

După patru zile, m'am dus din nou la HAMILTON dela care am aflat că VISOIANU ajunsese cu bine în străinătate.

Intrebare

Arată dta în amănunt acțiunile concrete pe care STYRCEA le-a întreprins în vederea organizării complotului?

Răspuns

In vara anului 1946 când IOAN STYRCEA venea foarte des în casa fratelui meu unde locuiam și eu, am aflat din conversațiile care aveau loc că IOAN STYRCEA avea contacte foarte frecvente cu inginerul BUJOIU care organiza un grup clandestin și în jurul căruia mai gravitau și elemente din alte grupuri clandestine cum era acela al lui GH.MANU și unele elemente rămase nearestate din organizația "Sumanele Negre".

Cea mai mare parte a persoanelor care participau la aceste întâlniri, veneau cu nume fictive.

IOAN STYRCEA începuse să se teamă că va fi implicat în cercetările întreprinse de Siguranță, totuși el continua să mai aibă contact cu BUJOIU care avea și el aceleași temeri din care cauză se pregătea să plece clandestin din țară fiind în căutarea unui înlocuitor.

IOAN STYRCEA spunea că printre persoanele la care BUJOIU reflecta să le lase succesiunea, figura și el și că BUJOIU la un moment dat îl întrebase dacă ar fi dispus să preia conducerea organizației în locul său.

STYRCEA răspunsese negativ fiindcă nu avea experiența necesară și nu avea o bază suficientă spre a putea prelua cu autoritate succesiunea lui BUJOIU.

Grupul lui BUJOIU și cele din jurul său lucrau după cum afirma STYRCEA, în contact cu agenți americani din sânul misiunii care le dădeau îndrumările necesare.

Mi-am dat seama mai târziu că cei care îndrumau acțiunea acestor grupuri, erau aceleași persoane cu care am intrat și noi în contact ulterior și anume HALL, HAMILTON, ZAITZ și cred LAWELL.

Acest lucru a devenit evident pentru mine când am văzut că persoana care a luat note stenografice în cursul convorbirilor dintre GRIGORE BUZESTI, VICTOR POGONEANU,

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

STYRCEA, HALL şi HAMILTON, era însuşi IOANA BUJOIU fiica inginerului BUJOIU.

La aceeaşi epocă şi înainte de prima întâlnire dintre GRIGORE BUZESTI şi HALL şi HAMILTON, STYRCEA avea contacte foarte susţinute cu elemente din misiunile americane şi engleze despre care el spunea că americanii îndemnau să se treacă la organizarea de grupuri clandestine fiindcă acţiunea politică de suprafaţă, nu prezintă pentru ei nici un interes, în timp ce englezii se arătau foarte rezervaţi neangajându-se în direcţia sfătuită de americani şi evitând în mod destul de vizibl contacte cu persoane cunoscute ca reprezentând puncte de vedere ale opoziţiei. Această atitudine a englezilor mi-a fost confirmată şi de fratele meu GRIGORE BUZESTI, care mi-a spus că nu a izbutit niciodată să discute chestiuni politice cu vreunul din membrii misiunii engleze, deşi aceştia cunoşteau foarte bine rolul jucat de el la 23 August şi el s'ar fi aşteptat la o altă atitudine din partea lui.

Atitudinea misiunii engleze părea să fie aceea de a păstra contacte cât mai strânse cu elemente din cadrul guvernamental precum şi cu persoane importante din lumea de afaceri dar neangajate în politica opoziţiei.

Printre acestea figurau în frunte, AUSNIT, Ing. ALEX. POPP, ing. ALEX. STEFANESCU şi RICA GEORGESCU.

IOAN STYRCEA îndemna pe fratele meu să urmeze sfatul americanilor adăogând că el însuşi se gândea serios să treacă la acţiune în această direcţie.

GRIGORE BUZESTI nu s'a alăturat la această părere exprimată de IOAN STYRCEA.

In cursul lunei Septembrie 1946 când fratele meu luase hotărârea de a pleca clandestin din ţară, el l-a rugat pe STYRCEA să-l ajute să găsească un mijloc de aşi realiza acest scop.

STYRCEA i-a propus fratelui meu să discute direct cu MATEI GHICA CANTACUZINO posibilitatea plecării cu un avion românesc şi a mijlocit o întâlnire între aceştia.

La această întâlnire, MATEI GHICA a propus fratelui meu să plece cu un avion de pe un aerodrom auxiliar de lângă Caransebeş.

Fratele meu a reţinut această propunere rămânând să mai examineze şi alte posibilităţi.

Am aflat aceste lucruri dela fratele meu imediat după întâlnirea lui cu MATEI GHICA.

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

Câteva zile mai târziu, am aflat tot dela GRIGORE BUZESTI că IOAN STYRCEA îi comunicase speranțele sale că plecarea fratelui meu va fi posibilă cu un avion american.

Intr'o convorbire care a avut loc la Palatul STYRBEI între GRIGORE BUZESTI, STYRCEA, POGONEANU, la care am participat și eu, IOAN STYRCEA a arătat că el discutase problema plecării fratelui meu cu doi tineri ofițeri americani cari afirmau că aparțin unui serviciu special nou creat sub îndrumarea directă a Casei Albe și că aceștia erau dispuși să asigure plecarea clandestină a fratelui meu și a altor persoane, dacă aceste plecări s'ar fi încadrat într'un plan mai vast care să corespundă atât țelurilor politicii al cărei exponent era fratele meu cât și acelora ale politicei americane.

Cei doi ofițeri americani propuneau o întâlnire pentru discutarea problemei.

In a doua jumătate a lunei Septembrie 1946, IOAN STYRCEA a mijlocit trei întâlniri; una în str. Sofia unde locuia STYRCEA și la care au participat GRIGORE BUZESTI, POGONEANU, STYRCEA, HALL și HAMILTON; a doua în casa Stirbey din Calea Victoriei la care am participat și eu, iar a treia în casa lui HAMILTON în ajunul plecării clandestine a fratelui meu în străinătate, la care au participat GRIGORE BUZESTI, IOAN STYRCEA, HALL, HAMILTON și IOANA BUJOIU.

Despre prima întâlnire am aflat dela fratele meu, iar despre ultima am aflat dela IOAN STYRCEA.

Rezultatul acestor trei întâlniri a fost consemnat în cele două documente numite "Minuta" și "Memorandum" care cuprind planul de acțiune ce urma să fie desfășurat în străinătate și în țară în vederea răsturnării guvernului.

La sfârșitul lunei Septembrie 1946, fratele meu a plecat în mod clandestin din țară cu un avion american.

Scurt timp după aceea, adică pela începutul lunei Octombrie, STYRCEA a participat la prima întâlnire dela OCTAVIAN NEAMTU iar către sfârșitul lunei Octombrie la cea de a doua întâlnire după care el a părăsit Capitala împreună cu HALL și cu colonelul ZAITZ cu care aranjase o vânătoare la Bulci.

Cu toate că fratele meu îi recomandase lui IOAN STYRCEA să aștepte și să nu întreprindă nimic până la primirea unei comunicări pe care GRIGORE BUZESTI urma să o facă din străinătate, IOAN STYRCEA a plecat la Bulci hotărât să întreprindă pe răspunderea sa un nucleu de organizare clan-

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

destină.

La sfârşitul lunei Noembrie 1946 când am sosit la Bulci fiind invitatul lui STYRCEA timp de aproximativ 3 săptămâni,am aflat dela acesta amănunte cu privire la cele întreprinse de el în sensul organizării unui nucleu de mişcare clandestină.

El mi-a arătat că începuse să adune arme şi muniţii pe care le depozita în pădurile sale cu concursul pădurarilor care îi erau devotaţi lui şi pe care îi selecţiona cu grijă.

Strângerea de arme el mi-a spus că o realiza în două feluri.O parte o primea direct dela americani care organizau ei înşişi transportul la Bulci cu prilejul vizitelor pe care le făceau acolo sub pretextul vânătorilor sau a relaţiilor prieteneşti.Aceste transporturi erau la adăpost de riscul de a fi descoperite graţie faptului că deplasările americanilor se făceau cu gardă şi erau ferite de orice control în cursul transporturilor.

Un astfel de transport fusese efectuat cu prilejul ultimei deplasări la Bulci a lui HALL şi a colonelului ZAITZ despre care am vorbit mai sus.

Imi amintesc că STYRCEA a pronunţat şi numele lui LAWELL în legătură cu astfel de operaţii.

Al doilea mod de aprovizionare cu armament şi muniţii STYRCEA mi-a spus că îl făcea prin cumpărare dela populaţia locală care poseda astfel de arme provenite din cele abandonate de nemţi în retragere prin acea regiune.

IOAN STYRCEA mi-a spus că el trimitea pe oamenii lui de încredere în special pădurari care aveau dreptul de a umbla înarmaţi ca să afle unde se aflau astfel de arme şi să le cumpere dela posesorii lor.

IOAN STYRCEA mai mi-a spus că el pusese să se construiască de către un ofiţer de geniu german rămas în regiune în urma retragerii trupelor germane,un adăpost în pădure în care depozitase rezerve de alimente necesare întreţinerii grupării clandestine.Deasemeni mi-a spus că în ce priveşte armamentul îl depozitase în pădure în condiţii asemănătoare. Armamentul primit dela americani îl depozitase provizoriu în castelul său dela Bulci şi de acolo îl transporta treptat în secret la depozitele respective din pădure.

IOAN STYRCEA mai mi-a spus că ZAITZ în timpul şederii sale la Bulci îl explicase felul concis în care trebuiau să fie întocmite rapoartele ce indicau situaţia efectivelor şi materialelor angajate în mişcarea clandestină.Aceste ra-

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

poarze erau întemeiate pe experienţa pe care ZAITZ o câştigase în timpul războiului în Jugoslavia. Deasemenea îi mai dăduse un exemplu de fişe de informaţii cuprinzând situaţia unui număr de aerodromuri şi a unor treceri a principalelor cursuri de apă cunoscute de americani la acea dată cu menţiunea că una din misiunile organizaţiei clandestine avea să fie aceea de a furniza acest fel de informaţii. Imi amintesc că pe această fişă pe care mi-a arătat-o STYRCEA, figurau aproximativ 3o de treceri ale cursurilor de apă şi un mare număr de aerodromuri care însumau o capacitate de aproximativ două mii de avioane.

IOAN STYRCEA mai mi-a spus că primise dela ZAITZ sau dela LAWELL, nu-mi amintesc precis dela care din ei mi-a spus că primise, un fel de regulament cuprinzând îndatoririle membrilor acţiunii clandestine. Nu am văzut personal acest regulament.

IOAN STYRCEA mai mi-a spus că pentru alimentarea membrilor din acţiunea clandestină, el voia să deplaseze la ferma din Bulci o parte din fabrica lui de salam şi să facă din ferma lui un fel de centru de aprovizionare al angajaţilor din întreprinderile lui pentru ca în felul acesta să poată obţine creditele necesare. In plus el mai avea şi un proect de organizare comercială a întreprinderilor lui în care figura înfiinţarea unei reprezentanţe la Bucureşti. In cadrul acestei noi organizări ar fi urmat să fiu angajat şi eu ca procurist al lui pentru ca în felul acesta să pot circula mai bine între Bucureşti şi diversele sedii ale întreprinderii, iar în cadrul reprezentanţei din Bucureşti urma să lucreze şi POGONEANU în cazul când nu ar fi plecat din ţară. Acestea aveau drept scop pe deoparte să mascheze activitatea noastră clandestină, iar pe de altă parte să uşureze contactul prin mine între STYRCEA şi elementele organizaţiei noastre din Bucureşti cu toate ramificaţiile ei, inclusiv grupul PATRASCANU.

Pentru realizarea acestui proect, POGONEANU a intervenit în cursul primăverii anului 1947 la TILBEN pentru acordarea unui credit pe contul întreprinderilor lui STYRCEA; el m'a rugat şi pe mine să intervin la GHITA POPP în acelaşi sens ceeace am şi făcut.

Intrebare

Care au fost instrucţiunile generale pe care ZAITZ le-a dat lui STYRCEA cu privire la organizarea grupurilor clandestine şi a serviciului de informaţii?

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

Răspuns

IOAN STYRCEA nu mi-a făcut niciodată o expunere metodică şi cuprinzătoare cu privire la aceste instrucţiuni.

Din elementele fragmentare pe care le-am aflat din cursul discuţiilor avute cu el, pot reconstitui în felul următor modul în care urmau să fie organizate grupurile de acţiune clandestină precizând totodată că acest mod de organizare putea fi în parte şi o concepţie personală a lui STYRCEA sau o concepţie inspirată din cele ce ştia el din contactele cu ing.BUJOIU.

Acţiunea trebuia organizată în grupuri mici autonome posedând o bază (centru de aprovizionare în subzistenţă, material technic, armament şi de legătură) şi ţinând legătura cu grupurile învecinate numai prin comandamentul lor din motive de securitate a persoanelor angajate în acţiune.

Mai multe grupuri mici de acest fel erau puse sub conducerea unui comandament regional care trebuia să posede un punct fix de legătură la care trebuiau să se lege curierii grupurilor mici.

Curierii trebuiau să posede mijloace de transport individuale şi trebuiau să fie aleşi în aşa fel încât deplasările lor să nu fie suspecte.

Informaţiile ce se cereau trebuiau să privească în special mişcările de trupe din ţară şi amplasamentele acestora (baze, cantonamente, aerodromuri şi principalele puncte sensibile pe căile de comunicaţii adică locurile prielnice unor bombardamente sau acţiuni de sabotaj).

O altă serie de informaţii trebuiau să indice punctele alese de mişcarea clandestină pentru paraşutarea materialelor necesare grupurilor existente sau a celor ce urmau să fie organizate.

Intrebare

Ce categorii de elemente duşmănoase regimului erau indicate în primul rând de a fi recrutate în aceste acţiuni?

Răspuns

Din trei categorii şi anume: una o constituiau elementele deblocate din armată şi legionari, a doua elementele din partidele opoziţiei care se considerau din diferite motive nemulţumite în cadrul actualului regim şi a treia categorie, fugari din armata germană sau elemente din rândul minorităţii germane care se ascundeau în urma deportărilor din 1945.

Prima categorie este aceea ce fusese observată de

./.

ss/RADU NICULESCU BUZEŞTI

IOAN STYRCEA ca făcând parte din rândul grupurilor ce gravitau în jurul lui BUJOIU fiind în acelaşi timp şi categoria recomandată de americanii.

Cea de a doua categorie fusese menţionată de fratele meu GRIGORE BUZESTI în cursul discuţiilor purtate cu HALL şi HAMILTON şi care au dus la încheerea "Memorandumului".

Incece priveşte cea de a treia categorie, ea a fost menţionată în discuţiile dintre STYRCEA şi mine.

Intrebare

In ce stadiu de organizare clandestină ajunsese STYRCEA la data discuţiilor ce le-aţi avut la Bulci?

Răspuns

In afară de cele ce mi-a spus STYRCEA cu privire la depozitarea armamentelor şi la pădurarii lui de încredere pe care i-a folosit în acest scop, acesta nu mai mi-a arătat nimic cu privire la stadiul în care ajunsese la acea dată în privinţa organizării nucleului de mişcare clandestină dela Bulci. Menţionez că STYRCEA mai mi-a vorbit despre faptul că organizase un sistem de pază în jurul castelului său dela Bulci cu oamenii săi de încredere pentru a fi avertizat de orice eventual pericol.

Intrebare

Ce ţi-a vorbit STYRCEA despre pădurarii săi de încredere care se ocupau cu depozitarea armamentului şi cum îi chemau pe aceştia?

Răspuns

In legătură cu operaţiile de colectare şi depozitare a armanentului, IOAN STYRCEA mi-a citat numai numele primului său om de încredere BIRTAS pe care l-am şi cunoscut în casă la STYRCEA, el fiind conducătorul biroului de administraţie dela castel şi principalul administrator al domeniului. Despre ceilalţi nu mi-a citat nominal pe nimeni.

Intrebare

Arată dta concret unde anume erau depozitele de armament şi ce persoane cunoşteau locurile acestor depozite?

Răspuns

Nu cunosc nimic concret despre locurile acestor depozite. Dintre persoanele care cunoşteau locurile acestor depozite nu cunosc decât pe BIRTAS.

Intrebare

Dta care alături de STYRCEA erai unul din conducătorii organizării clandestine, cum explici că nu cunoşteai cât de cât locurile acestor depozite?

/ ss/RADU MIHALESCU BUZESTI

182

Răspuns

La sosirea mea la Bulci rămăsesem la hotărârea de a nu întreprinde nimic concret în fapt în direcția angajării mele în acțiunea clandestină înainte de a primi ordinul fratelui meu din străinătate.

IOAN STYRCEA cunoștea această hotărâre a mea și socotesc că pentru acest motiv nu mă pus în curent cu pregătirile concrete ce le făcea.

In așteptarea ordinului fratelui meu la sosirea căruia m'ași fi angajat din plin alături de STYRCEA în toate acțiunile sale, eu luam cunoștință numai de măsurile preparatorii și de proectele de organizare viitoare.

După plecarea mea dela Bulci nu am mai avut nici un prilej de a afla în mod concret dela IOAN STYRCEA locul depozitelor de arme sau persoanele care aveau în grije aceste depozite.

Intrebare

Cine anume era acel ofițer german care a construit depozitul de subzistență, cum a intrat STYRCEA în legătură cu el și cine la camuflat în acel timp?

Răspuns

Nu cunosc numele acelui ofițer german, nu știu nici cum a intrat în legătură cu el și nici cine anume l-a camuflat în acel timp.

STYRCEA nu mi-a spus altceva cu privire la acesta decât ceeace am declarat.

Intrebare

Arată dta în amănunt acțiunile concrete întreprinse de POGONEANU în vederea organizării complotului?

Răspuns

La sfârșitul lunei Septembrie și începutul lunei Octombrie 1946 în cursul discuțiilor ce au avut loc între POGONEANU, STYRCEA și mine, la palatul Stirbey a rămas convenit ca POGONEANU să stabilească și să coordoneze contactul cu grupurile politice care urmau să se încadreze în planul nostru în scopul de a recruta persoanele ce aveau să ia parte la acțiunea din străinătate.

Contactul cu PNT, trebuia să fie ținut de POGONEANU prin mine, cu PNL-BRATIANU prin CAMIL DEMETRESCU iar cu PATRASCANU prin ZILBER și prin LENA CONSTANTE.

Pentru asigurarea colaborării lui PATRASCANU la acțiunea noastră, POGONEANU a mijlocit și convocat cele două

./.   ss/RADU NICULESCU BUZESTI

188

întâlniri în casa lui OCTAVIAN NEAMTU despre care am declarat.

POGONEANU a procedat la întocmirea listei persoanelor ce urmau să facă parte din acțiunea din străinătate.

Pe această listă figurau următoarele persoane: generalul RADESCU, GRIGORE BUZESTI, GRIGORE GAFENCU, ALEX. CRETZEANU, VISOIANU, BRUTUS COSTE, MANU, GH. DUCA, TILEA și DAVILA (ambii prevăzuți cu unele îndoeli din cauza atitudinei șovăitoare a acestora), CORNEL BIANU ca persoană de încredere a lui MANIU, PETRESCU COMNEN, TITU POGONEANU, VICTOR STYRCEA și alți foști diplomați mai neînsemnați dintre cei care se aflau deja în străinătate precum și VICTOR POGONEANU, [redacted] CRETZEANU, FARCASANU VINTILA BRATIANU, CAMIL DEMETRESCU, GH. BARBU și FLORIN ROIU dintre cei care se mai aflau încă în țară și care erau programați de noi în mod cert pentru plecare.

La această listă se puteau adăoga oricând persoanele care ne-ar fi fost indicate de grupurile politice pe care le-am menționat mai sus.

Această listă s'a întocmit de POGONEANU cu consultarea lui STYRCEA în prezența mea și uneori și a lui CAMIL DEMETRESCU în cursul unui număr de 3-4 convorbiri pe care le-am avut în casa Stirbey la sfârșitul lunei Septembrie și începutul lunei Octombrie 1945.

Această listă a fost luată de STYRCEA și predată lui HALL sau HAMILTON cu mențiunea că aceasta nu era complectă urmând ca ulterior să fie adăogate numele persoanelor care între timp ar adera la acțiunea noastră.

După cea de a doua întâlnire dela OCTAVIAN NEAMTU din Octombrie 1946 la care PATRASCANU își dăduse acordul de principiu pentru participarea lui la acțiunea plănuită de noi, POGONEANU a comunicat verbal lui HALL și HAMILTON numele lui PATRASCANU pentru a fi inclus în lista respectivă.

In cea de a doua jumătate a lunei Octombrie 1946, POGONEANU a redactat personal în baza instrucțiunilor primite de el dela GRIGORE BUZESTI înainte de plecarea acestuia, textul scrisorii prin care IULIU MANIU îl împuternicea pe GRIGORE BUZESTI să-l reprezinte în străinătate.

Această scrisoare mi-a fost predată de POGONEANU spre a obține semnătura lui IULIU MANIU ceeace am făcut.

Am restituit această scrisoare lui POGONEANU care a predat-o lui CAMIL DEMETRESCU.

Acesta a obținut din partea lui DINU BRATIANU semnătura cu mențiunea "de acord cu dl. MANIU".

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

Iar din partea lui TITEL PETRESCU semnătura sub câteva rânduri scrise cu mână proprie în care arăta că roagă pe GRIGORE BUZEȘTI să expună ori de câte ori va avea ocazia fruntașilor socialiști din străinătate poziția PSD.- Independent, cu privire la problemele politicii interne și externe ale României. Scrisoarea am predat-o lui HAMILTON care a transmis-o lui GRIGORE BUZEȘTI.

La sfârșitul lunei Octombrie 1946 scurt timp după întâlnirea cu PATRAȘCANU, m'am despărțit de POGONEANU plecând la Reșița unde candidam pe lista PNT din Jud. Caraș în alegerile din Noembrie 1946, iar de acolo am plecat la Bulci la sfârșitul lunei Noembrie 1946.

La începutul lunei Decembrie 1946 a sosit la Bulci și POGONEANU cu soția lui. Acolo am aflat întâi dela STYRCEA și apoi și dela POGONEANU despre cele ce se petrecuseră în București în preajma și cu prilejul plecării din țară a lui HALL și HAMILTON.

STYRCEA și POGONEANU mi-au spus că un membru al misiunii americane care nu trebuia să cunoască misiunile neoficiale ale lui HALL și HAMILTON recunoscuse pe VISOIANU la sosirea sa pe un aeroport în Germania sau Austria. Acest membru al misiunii a raportat faptul lui SKUYLER care necunoscând unele dispoziții pe care HALL și HAMILTON le primeau direct dela un serviciu special, a cerut socoteală acestora de complicitatea lor la scoaterea lui VISOIANU din țară, fapt care risca să ducă la compromiterea misiunii americane.

Pentru acest lucru, generalul SKUYLER le-a ordonat să părăsească țara.

HALL și HAMILTON au luat contact cu POGONEANU căruia i-au arătat situația în care se aflau și i-au cerut o scrisoare în care să rezume activitatea desfășurată de ei în înțelegere cu grupul nostru și să arate importanța pe care grupul nostru o acorda continuării celor începute de HALL și HAMILTON.

POGONEANU a dat această scrisoare care a fost primită de HAMILTON.

Din primul moment în care POGONEANU a aflat că HALL și HAMILTON urmau să plece din țară, a chemat urgent la București pe STYRCEA care atunci se afla la Bulci.

Prezența lui STYRCEA era absolut necesară în primul rând pentru că el era direct interesat în a cunoaște moti-

./.   ss/RADU NICULESCU BUZEȘTI.

vele plecării celor doi americani, iar pe de altă parte el trebuia să discute cu POGONEANU şi cei doi americani ce era de făcut după plecarea acestora; în al doilea rând, pentrucă în lipsa lui STYRCEA care vorbea perfect englezeşte, POGONEANU nu se putea înţelege suficient de bine cu cei doi americani.

In discuţiile care au avut loc, cei doi americani au arătat că vor raporta şefilor lor din străinătate cazul survenit şi că vor avea câştig de cauză adică, vor putea reveni pentru aşi continua activitatea sau în cel mai rău caz vor sosi fără întârziere înlocuitorii lor care vor relua contactul cu grupul nostru.

Aceste fapte s'au petrecut în prima jumătate a lunii Noembrie 1946.

POGONEANU care între timp îşi făcuse toate aranjamentele personale de plecare clandestină în străinătate, a aşteptat în Bucureşti revenirea lui HALL şi HAMILTON sau sosirea înlocuitorilor lor până la începutul lunei Decembrie 1946.

Văzând că sosirea acestora întârzie, el a plecat la Bulci, împreună cu soţia sa unde ne-am întâlnit.

In discuţiile care au avut loc la Bulci am fost cu toţii de părere că prin plecarea lui HALL şi HAMILTON şi fără ca noi să fi primit din partea lui GRIGORE BUZESTI nici o comunicare, aplicarea planurilor noastre era de fapt suspendată în forma în care fusese discutată cu HALL şi HAMILTON.

In momentul plecării mele dela Bulci a rămas totuşi stabilit între noi ca independent de sosirea înlocuitorilor lui HAL şi HAMILTON, să adâncim legăturile dintre grupul nostru şi grupul PATRASCANU, iar STYRCEA a rămas la hotărârea lui de a continua organizarea nucleului de mişcare clandestină pe care începuse a o studia şi pe care era hotărât să o iniţieze încă dinainte de convorbirile dintre grupul nostru şi HALL-HAMILTON şi anume, din vara anului 1946 când el avea contacte cu ing. BUJOIU.

Imi amintesc că POGONEANU sosise la Bulci împreună cu soţia lui cu bagajele pregătite în aşa fel încât să poată pleca de acolo oricând din ţară. Deasemenea ştiu că s'a discutat în sensul ca plecarea să aibă loc cu avionul de lângă Caransebeş care atâta timp cât nu soseau înlocuitorii lui HALL şi HAMILTON constituia singurul mijloc de plecare.

Nu-mi pot aminti motivele technice sau de alt ordin pentru care nu a fost folosit acest mijloc.

./.   ss/RADU NICULESCU BUZESTI

Intrebare

Ce discuţii au avut loc cu privire la necesitatea adâncirii legăturilor cu grupul PATRASCANU şi ce considerente au stat la baza acestor discuţii?

Răspuns

Din aceste discuţii îmi amintesc numai că adâncirea legăturilor cu grupul PATRASCANU a fost socotită urgentă întrucât era recomandată cu insistenţă chiar de către americani în cursul lunei Noembrie 1946 în timp ce mă aflam la Reşiţa. Nu-mi amintesc momentan prin cine anume.

Discuţiile cu privire la această problemă au fost mult mai ample între mine, STYRCEA, şi POGONEANU la Bulci şi pe măsură ce mi le voiu aminti le voi reda anchetei.

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces-verbal de interogatoriu şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susţin şi semnez propriu nesilit de nimeni.

Arestat
ss/RADU NICULESCU BUZESTI

Anchetatori:
Lt.Maj.V.Vânătoru
Lt.Maj.T.Staicu

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

N: 173.

1487

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul RADU NICULESCU BUZEŞTI, născut la 23 Februarie 1911 în Buzău, fiul lui CONSTANTIN şi VALERIA, de profesiune inginer, condamnat în 1947 la 10 ani, cu ultimul domiciliu în Buc. str. Sf. Constantin Nr. 24

6 Aprilie 1953, Bucureşti
Interog. a început la ora 8,30
" s'a terminat " 14,15

Intrebare

In procesul verbal de interogatoriu din ziua de 2 Aprilie ai arătat că vei reda anchetei discuţiile ce au avut loc la Bulci cu privire la necesitatea adâncirii legăturilor cu grupul PATRASCANU în urma recomandării făcută de americani.

Arată dta în amănunt aceste discuţii?

Răspuns

In linii mari considerentele care în discuţiile noastre au determinat hotărîrea de a adânci legăturile cu grupul PATRASCANU, erau:

-urgenţa acţiunii care fusese subliniată de mai multe ori în cursul discuţiilor cu HALL şi HAMILTON. Cu prilejul acestor discuţiuni HALL arătase de mai multe ori că organizarea acţiunii clandestine trebuie pusă la punct în câteva luni adică până în primăvara anului 1947.

La întrebările noastre dacă această urgenţă era determinată de eventualitatea izbucnirii unui conflict într'un termen apropiat şi care avea să fie cu aproximaţie acest termen, HAMILTON spusese că nimeni nu ştie nici chiar preşedintele TRUMAN când va izbucni conflictul dar că acesta poate surveni oricând.

HALL şi HAMILTON dar mai ales SEITZ arătau că fără complicităţi în sânul guvernului toate proectele nu prezentau niciun interes pentru ei. Acţiunea era proectată şi organizată de americani pe scară întinsă în toate ţările Răsăritului European pe aceleaşi baze adică cu complicităţi serioase în sânul guvernelor şi că sub acest raport noi ne aflam în România în mare întârziere.

./.

ss/RADU NICULESCU BUZ...

Ne dădeam seama în urma acest insistenţe, că de fapt conducerea acţiunii din ţară avea să treacă asupra grupului PATRASCANU care avea o poziţie mai favorabilă din punctul de vedere al camuflajului şi al libertăţii de acţiune şi care era pentru acest motiv mai apreciat de americani.

Adâncirea legăturilor cu grupul PATRASCANU trebuia să fie pentru moment punerea în curent a grupului din străinătate cu colaborarea noastră cu PATRASCANU şi strângerea contactelor dintre noi şi acesta.

Aceste două sarcini reveneau în primul rând lui POGONEANU.

Intrebare

Prin cine urma să se realizeze această strângere a contactelor şi punerea la curent a grupului din străinătate?

Răspuns

POGONEANU ca reprezentant al grupului nostru trebuia să ţină contactul cu ZILBER şi ing.ALEX.STEFANESCU ca reprezentanţi ai lui PATRASCANU cu ajutorul unor oameni de legătură ca LENA CONSTANTE, HARY BRAUNER, COLOFENTIA şi OCTAVIAN NEAMTU.

Punerea la curent a grupului din străinătate asupra colaborării noastre cu grupul PATRASCANU trebuia să fie făcută cu prilejul deplasării lui PATRASCANU la Paris pentru semnarea tratatului de pace.

Intrebare

In urma cărei situaţii anterioare s'a ajuns ca să se discute la Bulci despre ing.ALEX.STEFANESCU ca reprezentant al lui PATRASCANU?

Răspuns

In cursul convorbirilor care au avut loc la cea de a doua întâlnire dela NEAMTU, PATRASCANU a indicat pe ing. ALEX.STEFANESCU ca reprezentant al lui, destinat să asigure legătura cu grupul nostru în aplicarea planurilor ce s'au discutat acolo.

Intrebare

In urma cărei situaţii anterioare s'a ajuns ca să se discute la Bulci despre LENA CONSTANTE, HARY BRAUNER, COLOFENTIA şi NEAMTU ca oameni de legătură cu PATRASCANU?

Răspuns

In ce priveşte pe LENA CONSTANTE şi HARY BRAUNER ei mijlociseră întâlnirile din toamna anului 1945 între VICTOR POGONEANU, GRIGORE BUZESTI şi LUCRETIU şi erau indicaţi în urma acestui fapt să joace un rol asemănător şi în viitor.

./.   ss/ZAHU PIJULESCU BUZESTI

Deasemeni NEAMTU care pusese casa la dispoziţie pentru întâlnirile care au avut loc între POGONEANU, [illegible], eu, ZILBER şi PATRASCANU în Decembrie 1946, avea să facă şi în viitor acelaşi lucru.

GOLOPENTIA şi ZILBER jucase un rol important cu prilejul participării lor la conferinţa de Pace dela Paris în vara anului 1946.

In cursul discuţiilor care au avut loc la această conferinţă ZILBER ca expert economic în înţelegere cu PATRASCANU, a înaintat Secretariatului conferinţei un raport cu privire la livrările efectuate de guvernul român către Uniunea Sovietică până la data conferinţei.

Conţinutul acestui raport nu fusese discutat de delegaţia oficială a guvernului român iar raportul fusese introdus prin surprindere printre alte documente oficiale înaintate de delegaţia română, Secretariatului Conferinţei.

Indată ce delegaţia română a luat cunoştinţă de înaintarea acestui raport, ea l-a retras imediat dar unele delegaţi printre care şi delegaţia americană luaseră deja cunoştinţă de conţinutul său ceeace a dat prilej delegatului american THORPE să susţină că cifrele prezentate în mod oficial de către delegaţia română şi cea sovietică cu privire la livrările în cadrul convenţiei de armistiţiu nu erau reale şi că în realitate guvernul român efectuase către guvernul sovietic în baza articolelor 10, 11 şi 12 din convenţia de armistiţiu livrări care se ridicau până la suma de aproximativ 2 miliarde de dolari ceeace depăşea cu mult obligaţiile din această convenţie.

GOLOPENTIA a jucat şi el rolul lui de complicitate în procurarea materialului, întocmirea şi înaintarea raportului de care am vorbit mai sus, dar nu cunosc în amănunt ce anume dintre acestea a făcut el personal.

Ştiu aceste lucruri dela POGONEANU care la rândul lui le-a aflat dela ZILBER şi GOLOPENTIA cu cari s'a întâlnit după cât îmi amintesc tot în casa lui NEAMTU după întoarcerea acestora dela Conferinţa de Pace.

Nu-mi mai amintesc altceva în legătură cu cele discutate despre GOLOPENTIA cert este însă că la Bulci a fost menţionat în discuţiile noastre ca unul care conta printre elementele de legătură dintre grupul nostru şi grupul PATRASCANU.

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces-verbal de interogatoriu şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susţin şi semnez propriu ~~[illegible]~~ ~~de mână.~~

Anchetatori: Arestat,

lt.m. V. Vânătoru lt.m. T. Staicu

9 Aprilie 1953
Dată în fața noastră
Lt.Maj.T.Staicu
Lt.Maj.V.Vânătoru

190

9-IV-53

99

DECLARATIE
==========

Subsemnatul RADU NICULESCU BUZESTI, de profesiune inginer, cu ultimul domiciliu în Bucureşti str.Sf.Constantin Nr.24, născut la 23 Februarie 1911 în oraşul Buzău ca fiu al lui CONSTANTIN şi al VALERIEI, declar cele ce urmează cu privire la împrejurările în care s'au produs cele două întâlniri din casa lui OCTAVIAN NEAMTU în luna Octombrie 1946:

Prima întâlnire:

Această a fost aranjată de VICTOR POGONEANU care mi-a trimis vorbă prin CAMIL DEMETRESCU cu o zi înainte de întâlnire. CAMIL mi-a spus că aveau să participe V.POGONEANU, ION STYRCEA, ZILBER şi eu şi că întâlnirea va avea loc seara. Casa lui OCTAVIAN NEAMTU fusese aleasă ca loc de întâlnire întrucât era socotită de POGONEANU ca foarte potrivită pentru asigurarea secretului întâlnirii.

Eu nu ştiam unde locueşte NEAMTU, deaceea a rămas convenit între mine şi CAMIL DEMETRESCU să mă conducă acesta din urmă la întâlnire, ceeace a şi făcut în seara următoare. Am plecat împreună pe jos dela casa din Calea Victoriei Nr.107 unde locuiam, apoi am luat un tramway (Nr.14 după cât îmi amintesc) care ne-a dus undeva în apropiere de Scoala de Războiu de unde tot pe jos am sosit la NEAMTU pe str.Dr.Drăghiescu. Imi amintesc că din stradă am intrat într'o curte îngustă, din aceasta în blocul în care la parter se afla apartamentul lui NEAMTU. Am urcat câteva trepte şi ne-am deschis chiar NEAMTU. Am intrat într'un mic hall în care ne-am desbrăcat de aci am trecut într'un dormitor în care se afla un divan având de ambele părţi câte o măsuţă de noapte. Acest dormitor avea deoparte ferestre înspre str.Dr.Drăghiescu iar de cealaltă parte o uşă largă cu geam din patru canaturi care atunci când era complect deschisă (cum era cazul în momentul sosirii mele) lăsa să se vadă o sufragerie care dădea impresia că face cu dormitorul o singură încăpere mare. In această sufragerie se

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

afla o masă înconjurată de un număr de scaune. De o parte a mesei se afla un mic divan având alături nişte rafturi de bibliotecă. De partea cealaltă un aparat de radio cu pickup şi cu schimbător automat de plăci.

In momentul când am sosit împreună cu CAMIL DEMETRESCU nu se mai afla nimeni în casă în afară de NEAMTU cu care am luat loc în sufragerie şi am discutat diverse subiecte variate de literatură şi artă care ne erau prilejuite de unele cărţi şi reviste ce se aflau pe masă şi în rafturile bibliotecii.

La un interval de timp destul de mare, de cel puţin o jumătate de oră a sosit POGONEANU cu ZILBER. NEAMTU a ieşit în întâmpinarea lor. Eu i-am aşteptat în sufragerie. Nu pot spune cu ce maşină au sosit aceştia ştiu numai că ei au intrat în sufragerie prin uşa dinspre hall. ZILBER şi POGONEANU au luat şi ei loc la masa din sufragerie iar conversaţia, în aşteptarea lui STYRCEA a continuat să se poarte asupra unor subiecte lipsite de importanţă. După un timp destul de lung, aproape o jumătate de oră a sosit şi ION STYRCEA însoţit de CECILIA SORESCU (POGONEANU) întrucât nici ION STYRCEA nu mai fusese în casa lui NEAMTU şi avea nevoe să fie condus. După cât îmi amintesc ei au intrat prin dormitor. După sosirea lui ION STYRCEA uşile dintre sufragerie şi dormitor au fost închise rămânând în sufragerie VICTOR POGONEANU, ION STYRCEA, ZILBER şi cu mine, iar în dormitor, NEAMTU, CECILIA SORESCU (POGONEANU) şi CAMIL DEMETRESCU. Convorbirile din sufragerie au durat aproximativ o oră şi jumătate în care timp aparatul de radio a fost pus în funcţiune la o intensitate de ton destul de ridicată pentru a acoperi uşor vocile noastre aşa fel încât cele ce discutam să nu poată fi înţelese decât de persoanele prezente în sufragerie. Despre conţinutul discuţiilor am vorbit în altă declaraţie.

După terminarea acestor discuţii am deschis uşa dintre sufragerie şi dormitor şi am mai stat câteva minute de vorbă după care am început să ne pregătim de plecare. Deoarece eu locuiam aproape am plecat singur pe jos lăsând pe ceilalţi să discute între ei felul în care urmau să plece. Cred că au plecat cu maşina lui POGONEANU. Când eu am plecat dela NEAMTU era trecut de miezul nopţii.

<u>A doua întâlnire</u>

La această întâlnire am fost convocat de POGONEANU care la acea dată se mutase provizoriu în casa STYRBEY

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

din Calea Victoriei unde locuiam şi eu. In seara zilei care a precedat întâlnirea el mi-a spus că aceasta va avea loc în după amiaza zilei următoare.

Am sosit la locul întâlnirii (casa lui Octavian Neamţu) în acelaş fel ca şi la prima întâlnire cu deosebire că eram de data aceasta singur, nu însoţit de CAMIL DEMETRESCU ca la prima întâlnire. Am fost întâmpinat de ION STYRCEA care m'a condus în sufragerie unde se afla deja POGONEANU. CECILIA SORESCU (POGONEANU) era în dormitorul de lângă sufragerie. In timp ce POGONEANU făcea conversaţie cu CECILIA SORESCU, ION STYRCEA mi-a explicat şi arătat ieşirile dosnice din casa lui NEAMTU, precum şi măsurile de pază ce se luaseră pentru ca să nu fim surprinşi în cursul întâlnirii cu PATRASCANU. Prima precauţie era aceea că PATRASCANU avea să vină ultimul la un interval de timp destul de mare după toţi ceilalţi şi să plece primul pe uşa din faţă mult înaintea celorlalţi cari urmau să plece toţi pe uşa din dos.

In tot timpul convorbirilor NEAMTU, CAMIL DEMETRESCU şi CECILIA SORESCU trebuiau să stea de veghe şi anume: CECILIA SORESCU trebuia să supraveghere strada Dr. Draghiescu prin ferestrele din dormitorul de lângă sufragerie, NEAMTU curtea din faţa intrării principale iar CAMIL DEMETRESCU curtea şi strada din dos.

După mine a sosit inginerul AL. STEFANESCU însoţit de CAMIL DEMETRESCU. Ei au fost întâmpinaţi tot de ION STYRCEA care i-a condus în sufragerie prin uşa care leagă direct sufrageria de hall. In tot acest timp nu-mi amintesc să-l fi văzut pe NEAMTU. După sosirea inginerului STEFANESCU am închis uşile dintre sufragerie şi dormitor. In sufragerie au rămas: STEFANESCU, POGONEANU, STYRCEA şi eu în timp ce CAMIL DEMETRESCU :şi CECILIA POGONEANU au stat de veghe în zonele arătate mai sus. Cam la o jumătate de oră după ing. STEFANESCU au sosit şi LUCRETIU PATRASCANU cu ZILBER. Odată cu sosirea acestora a apărut pentru scurt timp şi NEAMTU pe care nu l-am mai văzut apoi decât după plecarea lui PATRASCANU. Eu am făcut cunoştinţa lui PATRASCANU în sufragerie unde acesta a intrat direct din hall.

După sosirea lui PATRASCANU au început discuţiile în vederea cărora ne întâlnisem şi despre care am vorbit într'o declaraţie precedentă. POGONEANU, STYRCEA şi eu ne-am aşezat la masă de partea aparatului de radio, PATRASCANU şi ZILBER departea cealaltă, iar STEFANESCU la un cap de masă.

./.   ss/RADU NICULESCU BUZESTI

 193

In timpul convorbirilor locurile s'au mai schimbat.

Ca şi la întâlnirea precedentă în tot timpul discuţiilor aparatul de radio a fost pus să funcţioneze de mine şi uneori şi de STYRCEA.

Discuţiile au durat aproximativ două ore după care PATRASCANU a părăsit primul locul întâlnirii plecând singur pe uşa din faţă. El a plecat cu o maşină. Nu-mi pot aminti cine i-a pus la dispoziţie această maşină, dar cred că era dela fundaţiile regale, al căror director general era NEAMTU. La aproximativ o jumătate de oră după PATRASCANU au plecat împreună pe uşa dosnică ing. STEFANESCU şi ZILBER. După plecarea acestora NEAMTU ne-a servit o justare care a făcut să se prelungească plecarea celor ce mai rămăseseră cu încă aproximativ o oră în cursul căreia a domnit o atmosferă plăcută, de conversaţie amicală după care eu am plecat pe jos, tot pe uşa dosnică. In timp ce mă pregăteam de plecare ştiu că POGONEANU a propus celorlalţi (CAMIL DEMETRESCU, ION STYRCEA şi CECILIA SORESCU) să cheme o maşină dela cooperativa şoferilor al cărei număr de telefon POGONEANU îl ştia pe dinafară fiindcă se folosea de multe ori de acest mijloc de deplasare. Cred că CECILIA SORESCU a telefonat cerând să sosească maşina. Eu am plecat înainte de sosirea maşinii, am observat însă că procedeul mi se părea cam imprudent, la care POGONEANU mi-a răspuns că la plecare va mulţumi lui NEAMTU pentru petrecere care a fost foarte plăcută pentru ca în felul acesta să împrăştie vreo eventuală bănuială a şoferului maşinii. Cea de a doua întâlnire dela NEAMTU era convocată pentru ora cinci după amiază, dar din cauza intervalului mare de timp ce trebuia lăsat atât la sosire cât şi la plecare între PATRASCANU şi ceilalţi precum şi din cauza sosirii în rate a participanţilor şi mai ales din cauza prelungirii pe care a adus-o gustarea servită de NEAMTU cred că întâlnirea s'a sfârşit aproximativ la orele 10 seara.

In ce priveşte datele la cari au avut loc cele două întâlniri îmi amintesc că prima a avut loc în cele dintâi zile ale lunii Octombrie, iar cea de a doua în jurul datei de 23 Octombrie (poate 2-3 zile înainte sau după această dată) Aceste date le reconstitui punându-le în legătură cu aceea ale plecării fratelui meu şi cu aceea a plecării lui VISOIANU cari socotesc că se situează la 25 Septembrie respectiv 20 Octombrie 1946. Prima întâlnire dela NEAMTU a avut loc la aproximativ o săptămână dela plecarea fratelui meu, iar a doua la

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

câteva zile după plecarea lui VISOIANU întrucât despre plecarea acestuia s'a făcut menţiune în convorbirile cu PATRASCANU ce au avut loc la cea de a doua întâlnire dela NEAMTU.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez liber şi nesilit de nimeni.

ss/RADU NICULESCU BUZESTI

9 Aprilie 1953

9 Aprilie 1953 ①
Văzut în fața noastră
Lt. Maj. T. Stere 195
Lt. Maj. Voinoștin

Declaratie

Subsemnatul Radu Mironescu Buzeşti de profesiune inginer, cu ultimul domiciliu în Bucureşti Str. Sf. Constantin Nr. 24, născut la 23 Februarie 1911 în oraşul Buzău ca fiu al lui Constantin şi al Valeriei, declar cele ce urmează cu privire la împrejurările în care s'au produs cele două întâlniri din casa lui Octavian Neamţu, în luna Octombrie 1946:

Prima întâlnire.
Aceasta a fost aranjată de Victor Pogoneanu care mi-a trimis vorbă prin Camil Demetrescu cu o zi înainte de întâlnire. Camil mi-a spus că aveau să participe V. Pogoneanu, Ion Styrcea, Zilber şi eu şi că întâlnirea va avea loc seara. Casa lui Octavian Neamţu fusese aleasă ca loc de întâlnire întrucât era socotită de Pogoneanu ca foarte potrivită pentru asigurarea secretului întâlnirii.
Eu nu ştiam unde locueşte Neamţu; deaceea a rămas convenit între mine şi Camil Demetrescu să mă conducă acesta dinainte la întâlnire ceeace s'a şi făcut în seara următoare. Am plecat împreună pe jos dela casa din Calea Victoriei Nr. 107 unde locuiam, apoi am luat un tramway (Nr. 14 după cât îmi amintesc) care ne-a dus undeva în apropiere de Şcoala de Războiu de unde tot pe jos am sosit la Neamţu pe Str. Dr. Drăghiescu. Îmi amintesc că din stradă am intrat într'o curte îngustă, din aceasta în blocul în care la parter se afla apartamentul lui Neamţu. Am urcat câteva trepte şi ne-am aflat în faţa uşii apartamentului lui Neamţu. Camil a sunat şi ne-a deschis chiar Neamţu. Am intrat într'un mic Hall în care ne-am desbrăcat de aci am trecut într'un dormitor în care se afla un divan având de ambele părţi câte o măsuţă de noapte. Acest dormitor avea deoparte fereastra înspre strada Dr. Drăghiescu iar de cealaltă parte o uşă largă cu geam din patru canaturi care atunci când era complect deschisă (cum era cazul în momentul sosirii mele) lăsa să se vadă o sufragerie care dădea impresia că face cu dormitorul o singură încăpere mare. În această sufragerie se afla o masă înconjurată de un număr de scaune. De o parte a mesei se afla un mic divan având alături niste rafturi de bibliotecă. De partea cealaltă un aparat de radio cu pickup şi cu schimbător automat de plăci.
În momentul când am sosit împreună cu Camil Demetrescu nu se mai afla nimeni în casă în afară de Neamţu

Radu Mironescu Buzeşti

cu care am luat loc în sufragerie și am discutat diverse subiecte variate de literatură și artă care ne erau prilejuite de unele cărți și reviste care se aflau pe masă și în rafturile bibliotecii.

La un interval de timp destul de mare, de cel puțin o jumătate de oră a sosit Pogoneanu cu Zilber. Neamțu a ieșit în întâmpinarea lor. Eu i-am așteptat în sufragerie. Nu pot spune cu ce mașină au sosit aceștia știu numai că ei au intrat în sufragerie prin ușa dinspre hall. Zilber și Pogoneanu au luat și ei loc la masa din sufragerie iar conversația, în așteptarea lui Styrcea a continuat să se poarte asupra unor subiecte lipsite de importanță. După un timp destul de lung, aproape o jumătate de oră a sosit și Ion Styrcea însoțit de Cecilia Sorescu (Pogoneanu) întrucât nici Ion Styrcea nu mai fusese în casa lui Neamțu și avea nevoie să fie condus. După cât îmi amintesc ei au intrat prin dormitor.

După sosirea lui Ion Styrcea ușile dintre sufragerie și dormitor au fost închise rămânând în sufragerie Victor Pogoneanu Ion Styrcea, Zilber și cu mine, iar în dormitor Neamțu, Cecilia Sorescu (Pogoneanu) și Camil Demetrescu. Convorbirile din sufragerie au durat aproximativ o oră și jumătate în care timp aparatul de radio a fost pus în funcțiune la o intensitate de ton destul de ridicată pentru a acoperi ușor vocile noastre astfel încât cele ce discutam să nu poată fi înțelese decât de persoanele prezente în sufragerie. Despre conținutul discuțiilor am vorbit în alte declarații.

După terminarea acestor discuții am deschis ușa dintre sufragerie și dormitor și am mai stat câteva minute de vorbă după care am început să ne pregătim de plecare. Deoarece eu locuiam aproape am plecat singur pe jos lăsând pe ceilalți să discute ~~singuri~~ între ei felul în care urmau să plece. Cred că au plecat cu mașina lui Pogoneanu. Când eu am plecat dela Neamțu era trecut de miezul nopții.

A doua întâlnire

La această întâlnire am fost convocat de Pogoneanu care la acea dată se mutase provizoriu în casa Styrbey din Calea Victoriei unde locuiam și eu. In seara zilei care a precedat întâlnirea, el mi-a spus că aceasta va avea loc în după amiaza zilei următoare.

Am sosit la locul întâlnirii (casa lui Octavian Neamțu) în acelaș fel ca la prima întâlnire cu deosebirea că de data aceasta singur, nu însoțit de Camil Demetrescu ca la prima

Radu [illegible]

întîlnire. Am fost întîmpinat de Ion Styrcea care m-a condus în sufragerie unde se afla deja Pogoneanu. Cecilia Sorescu (Pogoneanu) era în dormitorul de lîngă sufragerie.
În timp ce Pogoneanu făcea conversație cu Cecilia Sorescu, Ion Styrcea mi-a explicat și arătat ieșirile dosnice din casa lui Neamțu precum și măsurile de pază ce se luaseră pentru ca să nu fim surprinși în cursul întîlnirii cu Pătrășcanu.
Prima precauție era aceea că Pătrășcanu avea să vină ultimul la un interval de timp destul de mare după toți ceilalți și să plece primul pe ușa din față mult înaintea celorlalți care urmau să plece toți pe ușa din dos.
În tot timpul convorbirilor Neamțu, Camil Demetrescu și Cecilia Sorescu trebuiau să stea de veghe și anume: Cecilia Sorescu trebuia să supravegheze strada Dr. Drăghiescu prin ferestrele dormitorul de lîngă sufragerie, Neamțu curtea din fața intrării principale iar Camil Demetrescu curtea și strada din dos.
După mine a sosit inginerul Al. Ștefănescu însoțit de Camil Demetrescu. Ei au fost întîmpinați tot de Ion Styrcea care i-a condus în sufragerie prin ușa care leagă direct sufrageria de hall. În tot acest timp nu-mi amintesc să-l fi văzut pe Neamțu. După sosirea inginerului Ștefănescu am închis ușa dintre sufragerie și dormitor.
În sufragerie am rămas: Ștefănescu, Pogoneanu, Styrcea și eu în timp ce Camil Demetrescu și Cecilia Pogoneanu au stat de veghe în zonele arătate mai sus. Cam la o jumătate de oră după Ing. Ștefănescu au sosit și Lucrețiu Pătrășcanu cu Zilber. Odată cu sosirea acestora a apărut pentru scurt timp și Neamțu pe care nu l-am mai văzut apoi decît după plecarea lui Pătrășcanu. Eu am făcut onorurile lui Pătrășcanu în sufragerie unde acesta a intrat direct din hall.
După sosirea lui Pătrășcanu au început discuțiile în vederea cărora ne întîlnisem și despre care am vorbit într-o declarație precedentă.
Pogoneanu, Styrcea și eu ne-am așezat la masă de partea aparatului de radio, Pătrășcanu și Zilber de partea cealaltă iar Ștefănescu la un cap de masă. În timpul convorbirilor locurile s-au mai schimbat.
Ca la întîlnirea precedentă, în tot timpul discuțiilor aparatul de radio a fost pus să funcționeze la maxim

Radu Niculescu [illegible]

şi uneori şi de Styrcea.
Discuţiile au durat aproximativ două ore după care Pătrăşcanu a părăsit primul locul întîlnirii plecînd singur pe uşa din faţă. El a plecat cu o maşină. Nu-mi pot aminti cine i-a pus la dispoziţie această maşină dar cred că era dela fundaţiile regale al căror director general era Neamţu. La aproximativ o jumătate de oră după Pătrăşcanu au plecat împreună pe uşa dosnică Ing. Ştefănescu şi Zolber. După plecarea acestora Neamţu ne-a servit o gustare care a făcut să se prelungească şederea celor ce mai rămăseseră cu încă aproximativ o oră şi cursul căreia a domnit o atmosferă plăcută, de conversaţie amicală după care eu am plecat pe jos, tot pe uşa dosnică. În timp ce mă pregăteam de plecare ştiu că Pogoneanu a propus celorlalţi (Camil Demetrescu, Ion Styrcea şi Cecilia Sorescu) să cheme o maşină dela Cooperativa şoferilor al cărei număr de telefon Pogoneanu îl ştia pe dinafară fiindcă se folosise de multe ori de acest mijloc de deplasare. Cred că Cecilia Sorescu a telefonat cerînd să sosească maşina. Eu am plecat înainte de sosirea maşinii; am observat însă că procedeul mi se părea cam imprudent, la care Pogoneanu mi-a răspuns că la plecare va mulţumi lui Neamţu pentru petrecerea care a fost foarte plăcută pentru ca în felul acesta să împrăştie vre-o eventuală bănuială a şoferului maşinii.
Cea de a doua întîlnire dela Neamţu era convocată pentru ora cinci după amiază, dar din cauza intervalului mare de timp ce trebuia lăsat atît la sosire cît şi la plecare între Pătrăşcanu şi ceilalţi, precum şi din cauza sosirii în rate a participanţilor şi mai ales din cauza prelungirii pe care a adus-o gustarea servită de Neamţu cred că întîlnirea s-a sfârşit aproximativ la orele 10 seara.
În ce priveşte datele la care au avut loc cele două întîlniri îmi amintesc că prima a avut loc în cele dintîi zile ale lunii Octombrie, iar cea de a doua în jurul datei de 25 Octombrie (poate 2-3 zile înainte sau după această dată). Aceste date le reconstitui punându-le în legătură cu aceea ale plecării fratelui meu

[illegible]

Şi cu aceea a plecării lui Vişoianu care socotesc că se situează la 25 Septembrie respectiv 20 Octombrie 1946. Prima întâlnire dela Neamţu a avut loc la aproximativ o săptămână dela plecarea fratelui meu, iar a doua la câteva zile după plecarea lui Vişoianu întrucât despre plecarea acestuia s'a făcut mențiune în convorbirile cu Pătrășcanu ce au avut loc la cea de a doua întâlnire dela Neamţu.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez liber şi nesilit de nimeni

9 Aprilie 1953

Radu Nicolae Bujoiu [signature]

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

198

S.O

La dosar

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul RADU NICULESCU BUZEȘTI, născut la 23 Februarie 1911 în Buzău, fiul lui CONSTANTIN și VALERIA, de profesiune inginer, condamnat în 1947 la 10 ani, cu ultimul domiciliu în Buc.str.Sft.Constantin Nr.24

10 Aprilie 1953, București

Interog.a început la ora 18,30

" s'a terminat " 2,15

Intrebare

Arată dta în amănunt cum a fost organizată prima întâlnire secretă în casa lui OCTAVIAN NEAMȚU, cine au participat și care a fost ordinea venirii și plecării persoanelor dela această întâlnire?

Răspuns

Prima întâlnire secretă în casa lui OCTAVIAN NEAMȚU a fost aranjată de VICTOR POGONEANU care mi-a trimis vorbă prin CAMIL DEMETRESCU cu o zi înainte de întâlnire.

CAMIL DEMETRESCU mi-a spus că urmau să participe VICTOR POGONEANU, IOAN STURCEA, ZILBER și eu și că întâlnirea va avea loc seara. Casa lui OCTAVIAN NEAMȚU fusese aleasă ca loc de întâlnire întrucât era socotită de POGONEANU ca foarte potrivită pentru asigurarea secretului întâlnirii.

Deoarece eu nu știam unde locuește NEAMȚU, a rămas convenit între mine și CAMIL DEMETRESCU să mă conducă el la întâlnire ceeace a și făcut.

Astfel, în seara următoare am plecat împreună cu CAMIL DEMETRESCU pe jos din casa din Calea Victoriei Nr.107 unde locuiam, apoi am luat un tramvai (după cât îmi amintesc Nr.14) cu care am mers până undeva în apropiere de Școala de Războí de unde tot pe jos am mers la NEAMȚU pe str. Dr. Drăghiescu. Imi amintesc că din stradă am intrat într'o curte îngustă, din aceasta în blocul în care la mezanin se afla apartamentul lui NEAMȚU.

./. ss/RADU NICULESCU BUZEȘTI

Am urcat câteva trepte și ne-am aflat în fața ușii apartamentului lui NEAMTU.CAMIL a sunat și ne-a deschis chiar NEAMTU.

Am intrat într'un mic hall în care ne-am desbrăcat și am trecut într'un dormitor în care se afla un divan și restul mobilierului unui dormitor.Acest dormitor avea deoparte ferestre în spre str.Dr.Drăghiescu iar de cealaltă parte o ușă largă cu geamuri compusă din 4 canaturi care atunci când era complect deschisă (cam era dealtfel în momentul sosirii mele) lăsa să se vadă o sufragerie care dădea impresia că face cu dormitorul o singură încăpere mare.

In această sufragerie se afla o masă lungă înconjurată de un număr de scaune.De o parte a mesei se afla un mic divan având alături niște rafturi de bibliotecă.De cealaltă parte,se afla un aparat de radio cu pickup și cu schimbător automat de plăci.

In momentul când am sosit împreună cu CAMIL DEMETRESCU nu se mai afla nimeni în casă în afară de NEAMTU cu care am luat loc în sufragerie și am discutat diverse subiecte variate de literatură și artă care ne-au fost prilejuite de unele cărți și reviste ce se aflau pe masă și în rafturile bibliotecii.

La un interval de timp destul de mare,de cel puțin o jumătate de oră a sosit POGONEANU cu ZILBER.NEAMTU a eșit în întâmpinarea lor.Eu i-am așteptat în sufragerie.

După cât îmi amintesc,cred că au fost aduși de BALACEANU cu mașina lui.

POGONEANU și ZILBER au intrat în sufragerie prin ușa dinspre hall și au luat loc la masa din sufragerie având împreună o conversație în așteptarea lui STYRCEA,asupra unor subiecte lipsite de importanță.

După vreo jumătate de oră a sosit și IOAN STYRCEA însoțit de CECILIA SORESCU (POGONEANU) întrucât nici STYRCEA nu mai fusese în casa lui NEAMTU și avea nevoe să fie condus. După cât îmi amintesc ei au intrat prin dormitor.

După sosirea lui STYRCEA ușile dintre sufragerie și dormitor au fost închise rămânând în sufragerie VICTOR POGONEANU,IOAN STYRCEA,ZILBER și cu mine iar în dormitor NEAMTU,CECILIA SORESCU (POGONEANU) și CAMIL DEMETRESCU.

Convorbirile dintre noi în sufragerie au durat aproximativ o oră și jumătate în care timp aparatul de radio a fost pus în funcțiune la o intensitate destul de ridicată pentru a acoperi ușor vocile noastre așa fel încât cele ce

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

discutam să nu poată fi înţelese decât de persoanele prezente în sufragerie.

După terminarea discuţiilor am deschis uşa dintre sufragerie şi dormitor şi am mai stat câteva minute de vorbă după care am început să ne pregătim de plecare. Deoarece eu locuiam aproape, am plecat singur pe jos lăsând pe ceilalţi să discute între ei felul în care urmau să plece.

Cred că au plecat cu maşina lui POGONEANU dar nu ştiu precis care dintre ei. Când eu am plecat dela NEAMTU era noaptea târziu, nu-mi amintesc ora.

Intrebare

Arată dta în amănunt cum a fost organizată a doua întâlnire secretă în casa lui OCTAVIAN NEAMTU, cine au participat şi care a fost ordinea venirii şi plecării persoanelor dela această întâlnire?

Răspuns

La a doua întâlnire am fost convocat de POGONEANU care la acea dată se mutase provizoriu în casa STYRBEY din Calea Victoriei unde locuiam şi eu. El mi-a spus că aceasta va avea loc în după amiaza zilei următoare tot în casa lui OCTAVIAN NEAMTU.

Am sosit la locul întâlnirii în acelaşi fel ca şi la prima întâlnire cu deosebire că eram de astă dată singur, nu însoţit de CAMIL DEMETRESCU ca la prima întâlnire, aceasta pentrucă eu cunoşteam de acum casa şi numai aveam nevoe să fiu însoţit.

La NEAMTU am fost întâmpinat de ION STYRCEA care m'a condus în sufragerie unde se afla deja POGONEANU. CECILIA SORESCU (POGONEANU) era în dormitorul de lângă sufragerie.

In timp ce POGONEANU conversa cu CECILIA, IOAN STYRCEA mi-a explicat şi arătat ieşirile dosnice din casa lui NEAMTU precum şi măsurile de pază ce se luaseră pentru ca să nu fim surprinşi în cursul acestei întâlniri la care venea PATRASCANU.

Prima precauţie era aceea că PATRASCANU avea să vină ultimul la un interval de timp destul de mare după toţi ceilalţi şi să plece primul pe uşa din faţă mult înaintea celorlalţi care urmau să plece toţi pe uşa din dos.

In tot timpul convorbirilor NEAMTU, CAMIL DEMETRESCU şi CECILIA SORESCU trebuiau să stea de veghe şi anume: CECILIA trebuia să supraveghere strada Dr. Drăghiescu prin ferestrele din dormitorul de lângă sufragerie, NEAMTU curtea din faţa

./. ss/RADU MICULESCU BUNESTI

intrării principale iar CAMIL, curtea şi strada din dos.

După mine a sosit inginerul ALEX.STEFANESCU însoţit de CAMIL DEMETRESCU. Ei au fost întâmpinaţi tot de ION STYRCEA care i-a condus în sufragerie prin uşa care leagă direct sufrageria de hall.

In tot acest timp nu-mi amintesc să-l fi văzut pe NEAMTU.

După sosirea ing.STEFANESCU am închis uşile dintre sufragerie şi dormitor. In sufragerie au rămas următorii: STEFANESCU, POGONEANU, STYRCEA şi eu în timp ce CAMIL DEMETRESCU şi CECILIA POGONEANU au stat de veghe în locurile ce le-am arătat mai sus.

Cam la o jumătate de oră după ing.STEFANESCU au sosit şi LUCRETIU PATRASCANU împreună cu ZILBER. Odată cu sosirea acestora a apărut pentru scurt timp şi NEAMTU pe care nu l-am mai văzut apoi decât după plecarea lui PATRASCANU.

Eu am făcut cunoştinţă cu PATRASCANU în sufragerie unde acesta a intrat direct din hall.

După sosirea lui PATRASCANU au început discuţiile în vederea cărora ne întâlnisem.

POGONEANU, STYRCEA şi eu ne-am aşezat la masă de partea unde se afla aparatul de radio, PATRASCANU şi ZILBER de partea cealaltă iar STEFANESCU la un cap de mesei. In timpul convorbirilor locurile s'au mai schimbat.

Ca şi la prima întâlnire, în tot timpul discuţiilor aparatul de radio a fost pus să funcţioneze de mine şi uneori de STYRCEA.

Discuţiile au durat aproximativ două ore după care PATRASCANU a părăsit primul locul întâlnirii plecând singur pe uşa din faţă. El a plecat după cât îmi amintesc cu aceeaşi maşină cu care a venit şi care cred că era a lui BALACEANU sau una dela Fundaţiile regale unde NEAMTU era director general. Nu-mi amintesc precis, dar cred că PATRASCANU a fost adus şi înapoiat cu una din aceste maşini bazându-mă pe următoarele considerente: PATRASCANU nu văd cum putea veni cu maşina sa oficială însoţit de agent pentrucă acest lucru era inconspirativ şi pe de altă parte ştiindu-se oficial unde se află am fi putut să fim deranjaţi în cursul convorbirilor în cazul când PATRASCANU ar fi fost căutat urgent pentru vreo chestiune la Minister, fapt care ar fi dus la venirea agentului şi care putea eventual da peste noi sau

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

să sezizeze vreo parte suspectă a ințâlnirii noastre cu PATRAȘCANU.

S'a pus deci problema folosirii unei alte mașini și aceasta nu putea fi alta decât a lui BALACEANU sau NEAMȚU care cunoșteau cât de cât unele contacte cu ZILBER și PATRAȘCANU și astfel nu era indicat ca pentru această ințâlnire să fie băgată pe fir o altă persoană în plus din moment ce existau deacum două posibilități utile prin BALACEANU sau NEAMȚU.

Nu-mi amintesc însă precis de acest lucru întrucât eu atât la sosirea lui ZILBER cu POGONEANU cu ocazia primei ințâlniri cât și la sosirea lui ZILBER cu PATRAȘCANU la a doua ințâlnire, mă aflam în așteptare în sufragerie și deci nu am văzut personal mașina. Având însă vag în memorie ceva în acest sens cu privire la BALACEANU sau NEAMȚU, înseamnă că mi-a spus cineva verbal despre aceasta și am uitat cu timpul fiind pentru mine un amănunt mai puțin important.

La aproximativ o jumătate de oră după PATRAȘCANU au plecat împreună pe ușa din dos, ing. ȘTEFANESCU și ZILBER.

După plecarea acestora, NEAMȚU ne-a servit o gustare care a făcut să se prelungească ședерea celor care mai rămăseserăm cu încă aproximativ o oră. După aceea eu am plecat pe jos tot prin ușa din dos. În timp ce mă pregăteam de plecare, știu că POGONEANU a propus celorlalți (CAMIL DEMETRESCU, ION STURCEA și CECILIA POGONEANU) să cheme o mașină dela Cooperativa șoferilor al cărei număr de telefon POGONEANU îl știa pe dinafară fiindcă se folosise de multe ori de acest mijloc de deplasare. Cred că CECILIA SONESCU a telefonat cerând să sosească mașina.

Eu am plecat înainte de sosirea mașinei și după aceea i-am arătat lui POGONEANU că procedeul mi se părea cam imprudent la care el mi-a răspuns că la plecare i-a mulțumit lui NEAMȚU "pentru petrecerea care a fost foarte plăcută" pentru ca în felul acesta să împrăștie vreo eventuală bănuială a șoferului mașinii.

Cea de a doua ințâlnire dela NEAMȚU era convocată pentru ora 5 după amiază, dar din cauza intervalului mare de timp ce trebuia lăsat atât la sosire cât și la plecare între PATRAȘCANU și ceilalți, precum și din cauza sosirii în rate a participanților și mai ales din cauza prelungirii pentru gustare cred că ințâlnirea sa sfârșit aproximativ la orele 10 seara.

./.   ss/RADU NICULESCU BUZEȘTI

Intrebare

Când au avut loc aceste două întâlniri secrete?

Răspuns

Ambele întâlniri au avut loc în luna Octombrie 1946 prima la începutul lunei și cea de a doua spre sfârșitul lunei.

Stiu că a doua întâlnire a avut loc cu câteva zile înaintea plecării mele la Reșița unde candidam pe lista PNT în alegerile care au avut loc la 19 Noembrie 1946.

La Reșița am plecat în ultimele zile ale lunei Octombrie 1946.

Intrebare

Arată dta în amănunt care a fost scopul primei întâlniri și ce anume sa discutat?

Răspuns

Scopul întâlnirei a fost acela de a pune la curent pe ZILBER cu discuțiile avute de grupul nostru cu HALL și HAMILTON pentru ca prin acesta să stabilim cu PATRAȘCANU un plan de acțiune în comun așa cum ne recomandaseră cei doi americani.

La această întâlnire, POGONEANU a expus în amănunt felul în care s'a luat contact cu cei doi americani, felul în care au decurs discuțiile, concluziile acestor discuții și plecarea lui GRIGORE BUZEȘTI în străinătate. El a arătat astfel că urma să se constitue în străinătate un comitet de acțiune alcătuit din diverse personalități care se aflau deja în străinătate și din altele care urmau să plece cu concursul americanilor; că în cadrul acestui comitet urma să se constitue și un subcomitet special care să dirijeze acțiunea clandestină din țară și că în țară urma să se procedeze la o unificare și coordonare a tuturor activităților clandestine care urmăreau răsturnarea regimului.

IOAN STURZA care urma să aibe un rol principal în organizarea acțiunii clandestine a arătat felul în care americanii concepeau această organizare și rolul pe care urma să-l joace, misiunile ei principale fiind: constituirea de grupuri armate și a unui serviciu de informații.

In îndeplinirea ambelor misiuni, americanii trebuiau să aducă sprijinul lor întemeiați pe experiența câștigată de ei în timpul războiului.

Acest sprijin trebuia să se manifeste sub formă de instrucțiuni pentru organizare, prin ajutor material de tot felul precum și mai târziu prin technicieni specialiști care ar fi participat la conducerea grupurilor înarmate și a ser-

./. ss/RADU MIHĂILESCU BUZEȘTI

204

viciului de informații.

POGONEANU a arătat apoi în încheiere că grupul nostru era în așteptarea unor dispozițiuni ce urmau să sosească din partea lui GRIGORE BUZESTI din străinătate dar că până atunci și pentru a nu se pierde timp grupul nostru era dornic să știe dacă PATRASCANU înțelege să participe la această acțiune și în ce fel.

ZILBER a arătat că el cunoștea în parte activitatea americanilor și scopul acestora care era de a coordona și unifica activitățile clandestine din țară, precum și interesul lor pentru asigurarea unui concurs cât mai important din partea unor elemente din sânul guvernului.

ZILBER socotea că din punct de vedere al țelului nu crede că va exista nici un obstacol în calea colaborării dintre grupul nostru și PATRASCANU dar că din punct de vedere tactic vor exista diferențe importante.

ZILBER nu și-a luat nici un angajament în privința colaborării dar a arătat că va aduce la cunoștința lui PATRASCANU cele discutate și va căuta să-l determine să vină personal la o nouă întâlnire.

Intrebare

Pe ce bază v'au putut recomanda americanii să stabiliți o colaborare cu PATRASCANU în vederea răsturnării regimului?

Răspuns

In cursul discuțiilor care au avut loc între grupul nostru și HALL și HAMILTON în perioada dinaintea întâlnirilor cu ZILBER și PATRASCANU, americanii au recomandat stabilirea de contacte cu elementele din sânul guvernului fără a indicat nominal pe PATRASCANU pentru aceste contacte. Nu înțeleg să afirm cu toată certitudinea acest lucru întrucât eu nu am participat decât la o singură întâlnire dintre GRIGORE BUZESTI, STYRCEA, POGONEANU, HALL și HAMILTON astfel încât rămâne posibil ca PATRASCANU să fi fost indicat chiar de cei doi americani.

Stiu însă că motivul pentru care americanii recomandau stabilirea unei colaborări cu elemente din sânul guvernului era că, acțiunea pe care o proectau îngloba toate țările din răsăritul Europei și că în celelalte țări ei își asiguraseră colaborări în sânul guvernelor în vederea răsturnării regimurilor respective.

Din acest punct de vedere ei afirmau că în România

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

lucrurile rămăseseră mult în urmă şi că era urgent să se întreprindă ceva în acest sens.

Acţiunea grupului nostru nu prezenta pentru ei de fapt nici un interes dacă nu era organizată pe aceleaşi baze.

Când POGONEANU m'a chemat la întâlnirile dela NEAMŢU, eu nu am avut nevoe ca el să-mi explice rostul întâlnirilor întrucât mi se părea cu totul natural ca PĂTRAŞCANU să fie persoana care răspundea la recomandarea americanilor în vederea stabilirii legăturilor dintre grupul nostru şi unele elemente din sânul guvernului. Aceasta întrucât îmi era cunoscută - din cele ce mi-au fost spuse până atunci de fratele meu GRIGORE BUZEŞTI şi POGONEANU - dispoziţia lui PĂTRAŞCANU comună cu aceea a partidelor din opoziţie de a împiedica introducerea influenţei şi a sistemului de organizare sovietic în România precum şi dorinţa de a instaura un regim asemănător cu cele din occident. Aceasta rezulta în mod limpede mai ales din cele două întâlniri ale lui GRIGORE BUZEŞTI şi POGONEANU cu PĂTRAŞCANU în timpul crizei dintre rege şi guvern din toamna anului 1945 precum şi din cele petrecute cu prilejul conferinţei de pace din Paris în vara anului 1946, când ZILBER şi GOLOPENTIA în înţelegere cu PĂTRAŞCANU au introdus la Secretariatul Conferinţei acel raport economic cu date ce contraziceau pe cele prezentate în mod oficial de guvern.

Intrebare

Când şi unde s'a hotărât ca ZILBER să participe la prima întâlnire şi dece tocmai prin el să stabiliţi cu PĂTRAŞCANU ceeace v'au recomandat americanii?

Răspuns

Nu ştiu cum a stabilit POGONEANU contactul cu ZILBER în vederea întâlnirii dar ştiu că persoana lui ZILBER a fost indicată ca mijlocitor al contactului cu PĂTRAŞCANU de către fratele meu GRIGORE BUZEŞTI care la rândul său primise această indicaţie dela HALL sau HAMILTON.

Faţă de insistenţele americanilor în sensul că grupul nostru să stabilească contact cu elemente influente din sânul guvernului, GRIGORE BUZEŞTI îi întrebase pe americani dacă sunt în măsură să indice o persoană potrivită pentru stabilirea acestui contact.

La această întrebare, HALL sau HAMILTON i-au indicat persoana lui ZILBER care luase deja contact cu ei. Dealtfel acest lucru ne-a fost confirmat chiar de ZILBER cu prilejul primei întâlniri dela NEAMŢU când el a arătat că în parte cunoştea ceeace POGONEANU şi STYRCEA au expus cu acea ocazie.

./. ss/RADU NICULESCU BUZEŞTI

Intrebare

Prin ce împrejurări ai cunoscut dta că americanii i-au indicat lui GRIGORE BUZESTI pe ZILBER?

Răspuns

Acest lucru l-am cunoscut chiar dela GRIGORE BUZESTI care mi l-a comunicat în ultimele zile înaintea plecării lui din ţară, pentru ca prin ZILBER să procedăm la stabilirea înţelegerii cu PATRASCANU, întrucât contactele dintre ZILBER şi americani arătau că aceştia prin recomandările lor ca grupul nostru să stabilească o înţelegere cu elemente din sânul guvernului vizau pe PATRASCANU.

GRIGORE BUZESTI mi-a spus cu acel prilej că îi comunicase aceleaşi lucruri şi lui POGONEANU.

Intrebare

Arată dta în amănunt ce anume s'a discutat la cea de a doua întâlnire secretă ce a avut loc la NEAMTU?

Răspuns

POGONEANU a expus din nou în rezumat concluziile discuţiilor avute cu HALL Thomas şi HAMILTON Wiliams şi punctul de vedere al lui GRIGORE BUZESTI care era acela că, acţiunea proectată trebuia să se întemeieze în primul rând pe partidele de opoziţie şi că realizarea practică a acestor planuri rămânea condiţionată de o comunicare pe care el urma să o facă din străinătate după ce el ar fi verificat acolo temeiurile propunerilor lui HALL şi HAMILTON.

POGONEANU a arătat că o colaborare între grupul nostru şi PATRASCANU era dorită de noi şi de americani şi că stabilirea unui acord de principiu era necesară şi utilă independent de dispoziţiile pe care le aşteptam dela GRIGORE BUZESTI.

Dacă dispoziţiile ce aveau să sosească din partea lui GRIGORE BUZESTI ar fi confirmat vederile lui HALL şi HAMILTON, stabilirea de pe acum a unui acord de principiu cu PATRASCANU ar fi dus la un câştig important de timp, iar dacă aceste dispoziţii ar fi infirmat vederile lui HALL şi HAMILTON, colaborarea cu PATRASCANU ar fi continuat să rămână utilă în ipoteza că s'ar fi ajuns la retragerea trupelor străine din ţară în care caz, acţiunea de răsturnarea guvernului ar fi urmat să fie dusă pe alte baze decât acelea propuse de HALL şi HAMILTON care aveau în vedere cazul unui conflict între americani şi sovietici.

PATRASCANU a spus că el era de părere că planul de a întemeia acţiunea de răsturnarea regimului în primul rând

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

pe opoziție, era insuficient și chiar greșit. 2207

Partidele politice de opoziție nu erau capabile - după părerea lui - să furnizeze elementele unei mișcări conspirative.

Față de un guvern condus de comuniști metoda opoziției fățișe nu putea duce la nici un rezultat concret cu atât mai puțin la însăși răsturnarea regimului și pentru acest motiv acțiunea principală trebuia dusă din interiorul guvernului. Desigur, era important de știut dacă se va ajunge la un conflict internațional sau la retragerea trupelor străine din țară și din acest punct de vedere, GRIGORE BUZESTI avea dreptate - spunea PATRASCANU - să ceară un timp pentru a se lămuri în această privință.

Cu prilejul semnării tratatului de pace care trebuia să aibe loc peste câteva luni el însuși (PATRASCANU) va putea să-și dea seama în străinătate cum stau lucrurile sub acest raport.

La acest punct al expunerii lui PATRASCANU s'a născut întrebarea dacă în așteptarea acestei lămuriri este de făcut ceva și ce anume.

In cursul discuțiilor care au urmat, POGONEANU a afirmat punctul său de vedere la care m'am alăturat și eu în sensul că punerea în aplicare practică a planurilor de organizare a mișcării clandestine și de unificare a diverselor grupuri, nu trebuia să fie întreprinsă mai înainte de verificarea ipotezelor care stăteau la baza recomandărilor lui HALL și HAMILTON.

PATRASCANU a afirmat dimpotrivă că aceasta era direcția în care trebuia lucrat fără întârziere, întrucât acțiunea clandestină avea să fie utilă în orice ipoteză și că desfășurarea acțiunii lui în cadrul guvernului avea nevoe neapărată de o astfel de bază. Prin ing. ALEX. STEFANESCU care avea contacte pe deoparte cu serviciile speciale ale misiunilor engleze și americane în special cu cel englez, iar pe de altă parte cu unele grupuri clandestine deja eixstente, el procedase deja la un început de organizare.

PATRASCANU a cerut ca grupul nostru să contribue și el fără întârziere la această acțiune clandestină dacă poseda deja nuclee de acest fel.

IOAN STURCEA a arătat că la îndemnul americanilor și independent de dispozițiile care aveau să sosească dela GRIGORE BUZESTI, el stabilise contacte cu unele grupuri clandestine și începuse el însuși organizarea unui nucleu propriu.

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

El era în aşteptarea unor instrucţiuni precis şi practice de organizarea grupurilor armate şi a serviciului de informaţii precum şi a unei cantităţi de armament promise de americani.

STYRCEA întemeindu-se pe afirmaţia categorică a lui HALL că organizarea grupurilor armate trebue să fie organizată până cel mai târziu în primăvara anului 1947 fiindcă astfel evenimentele puteau să ne surprindă nepregătiţi,el se alătura propunerii lui PATRASCANU şi îşi afirma hotărârea lui de a merge pe această cale fiind convins că şi dispoziţiile ce vor veni din partea lui GRIGORE BUZESTI vor fi în acest sens.

In concluzie STYRCEA recomanda unificarea grupurilor clandestine de care el avea cunoştinţă cu acelea pe care STEFANESCU le reprezenta în numele lui PATRASCANU.

Ing.STEFANESCU a arătat că informaţiile lui erau în totul asemănoatare cu acelea pe care STYRCEA le avea din partea lui HALL şi că acţiunea clandestină era condiţia de bază pentru asigurarea colaborării anglo-americanilor pe deoparte şi pentru răsturnarea regimului din România pe de altă parte.

In concluzie el s'a alăturat în totul vederilor lui PATRASCANU şi STYRCEA.

In acest moment al discuţiei a devenit limpede că în colaborarea dintre grupul nostru şi PATRASCANU,acesta din urmă avea să asume rolul conducător,întrucât la data acestei discuţii grupul nostru nu putea aduce altă contribuţie la acţiunea clandestină decât aceea pe care o aducea STYRCEA care se asocia la vederile lui PATRASCANU şi STEFANESCU.

POGONEANU şi cu mine nu puteam împiedica pe STYRCEA să se alăture acţiunii propuse de PATRASCANU şi nici nu înţelegeam să facem acest lucru dar nici nu ne puteam da acordul atâta timp cât nu cunoşteam părerea lui GRIGORE BUZESTI. Pentru acest motiv a rămas stabilit ca problema să fie tratată direct de PATRASCANU cu GRIGORE BUZESTI cu prilejul plecării lui PATRASCANU la Paris pentru semnarea tratatului de pace, problema fiind prea complexă şi delicată pentru a putea fi tratată astfel decât prin contact direct.

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces-verbal de interogatoriu şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine,îl susţin şi semnez propriu,nesilit de nimeni.

Arestat,
ss/RADU NICULESCU BUZESTI

Anchetatori:
Lt.Maj.T.Stoică
Lt.Maj.V.Vânătoru

Prezentul proces-verbal de interogatoriu,este identic cu originalul.-

№ 193

209

V

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR
==============================

Arestatul RADU NICULESCU BUZEȘTI, de profesiune inginer, fiul lui CONSTANTIN și al VALERIEI ,cu ultimul domiciliu în str. Sf.Constantin Nr. 24,București.

14 Mai 1953,București
Interog.a început la ora 8,20
" s'a terminat " 14

Intrebare

Când a plecat GRIGORE BUZEȘTI din țară?

Răspuns

A plecat din țară în dimineața zilei de 1 Octombrie 1946.Această dată rezultă din faptul că "memorandum" care a fost redactat în forma lui definitivă în ajunul plecării sale chiar în locuința lui HAMILTON,poartă data de 30 Septembrie 1946.

Intrebare

Unde te aflai în București?

Răspuns

Nu mă aflam în București fiindcă țineam să lipsesc în această împrejurare pentru ca în eventualitatea unor cercetări să pot susține că nu am cunoscut condițiile în care s'a produs plecarea fratelui meu. Eu plecasem la uzinele Reșița pentru a culege unele date tehnice în legătură cu serviciile mele de inginer în centrala Soc. Reșița.

Intrebare

Când s'a văzut,înainte de plecare cu Americanii HALL și HAMILTON?

Răspuns

In ziua de 30 Septembrie când fratele meu GRIGORE BUZEȘTI s'a instalat la Hamilton în vederea plecării care trebuia să aibă loc în primele ore ale dimineții următoare.

Discuțiile avute de GRIGORE BUZEȘTI cu HALL-HAMILTON au avut 3 faze corespunzând celor 3 întâlniri și cuprinse în

./. ss/RADU NICULESCU BUZEȘTI

str.Sofia unde locuia IOAN STARCEA, a doua în calea Victoriei 107 unde locuia fratele meu şi a treia în casa lui HAMILTON în ajunul plecării fratelui meu din ţară.

Rezultatul primei întâlniri a fost "minuta" pe care ION STARCEA în numele lui GRIGORE BUZESTI a fondat-o celor doi americani, pentru ca aceştia s'o transmită şefilor lor care trebuiau să-şi dea acordul de principiu pentru propunerile cuprinse în "minută". După câteva zile americanii a spus că "minuta" nu obţinuse acordul de principiu şi că ea urma să constitue numai o bază de discuţii.

In urma acestei comunicări a fost necesară ce-a de-a doua întâlnire, în cursul căreia s'au precizat principalele puncte care au figurat într'o primă redactare a "memorandumului". In acest "memorandum" s'a trecut la precizarea formei de organizare a acţiunei noastre în colaborare cu americanii. Memorandumul în această primă redactare a lui nu a fost găsit satisfăcător de HALL-HAMILTON, ceeace a dus la modificarea lui în cea de a treia discuţie care a avut loc la HAMILTON şi care s'a încheiat cu redactarea memorandumului în forma sub care figurează în dosar.

<u>Intrebare</u>

Cine a luat parte la cele trei întâlniri arătate de dta?

<u>Răspuns</u>

La prima GRIGORE BUZESTI, POGONEANU, ION STARCEA, HALL şi HAMILTON.

La cea de a doua: GRIGORE BUZESTI, ION STARCEA, HALL-HAMILTON şi în parte şi eu. La cea de a treia: GRIGORE BUZESTI, ION STARCEA, HALL şi HAMILTON.

<u>Intrebare</u>

In ce fel au primit cei doi americani această ultimă formă a "memorandumului".

<u>Răspuns</u>

Ei au spus că propunerile făcute în memorandumului sunt în cea mai mare parte acceptabile dar incomplecte, fiindcă nu ţineau seama de trei factori care după părerea lor erau de importanţă foarte mare şi anume: urgenţa trecerii la acţiune concretă, existenţa pe teritoriul ţării a unor începuturi de acţiune clandestină şi necesitatea colaborării cu elemente care deţin puterea în stat. Asupra acestui ultim factor ei insistau în mod deosebit.

<u>Intrebare</u>

Ce au spus şi propus americanii în legătură cu necesitatea colaborării cu elemente din guvern.

./.   ss/RADU MICULESCU BUZESTI

Răspuns

Mi au spus că această colaborare trebuie căutată în rândurile Partidului Comunist însuşi, întrucât în cazul sporirii tensiunii internaţionale nici un alt partid nu mai avea şanse să participe la guvernare în consecinţă ei au propus stabilirea unei colaborări directe între grupul BUZEŞTI şi grupul PATRAŞCANU.

Întrebare

Ce au propus concret americani în legătură cu grupul PATRAŞCANU.

Răspuns

O luare de contact directă între grupul nostru şi grupul PATRAŞCANU prin ZILBER pe care americanii îl cunoşteau şi ofereau să mijlocească chiar ei acest contact.

Întrebare

Arată cîte împrejurările în care americanii au făcut contactul cu ZILBER.

Răspuns

Din relatările lui ION STARCEA care a fost prezent la ultima întîlnire din casa lui HAMILTON ştiu că lucrurile s'au petrecut în felul următor: La propunerea americanilor de a se trece la un contact direct cu PATRAŞCANU prin mijlocirea lor, fratele meu a răspuns că nu-şi putea amîna plecarea şi lăsa în sarcina noastră (POGONEANU, STARCEA şi eu) să luăm contactul propus de americani. Pentru a grăbi lucrurile HAMILTON propunea ca întîlnirea între noi şi ZILBER să aibă loc într'una din zilele următoare chiar în casa lui.

ION STARCEA a adus această propunere la cunoştinţa lui POGONEANU, deasemenea m'a informat şi pe mine îndată după întoarcerea mea dela Reşiţa.

Am invitat la masă pentru a doua zi pe VICTOR POGONEANU şi ION STARCEA pentru a stabili împreună în ce termeni trebuia să discutăm cu ZILBER problema pusă de americani. Am observat cu toţii că graba lui HAMILTON şi dorinţa ca întîlnirea să aibă loc în prezenţa lui indica un interes deosebit, precum şi o intenţie de a exercita un control şi o presiune care nu ne convenea. Noi nădăjduiam să găsim şi de partea lui ZILBER - adică a lui PATRAŞCANU - o prudenţă egală cu cea manifestată de GRIGORE BUZEŞTI în discuţiile cu americanii. Această prudenţă o înţelegeam în sensul de a cunoaşte mai bine situaţia din cadrul căreia urma să desfăşurăm acţiunea noastră; să cunoaştem mai bine planurile şi contribuţia concretă a americanilor, pentru a putea aprecia şansele de reuşită a acţiunii. Deaceia socoteam potrivit să discutăm întâi în amănunt cu ZILBER sau chiar cu PATRAŞCANU

ss/RADU NICULESCU BUZEŞTI

spre a prezenta americanilor un punct de vedere comun. Pentru acest motiv POGONEANU a socotit potrivit să nu vină la această întâlnire. Noi trebuia să motivăm această absență cu faptul că POGONEANU fiind nevoit să vină cu mașina ar fi existat riscul să fie observată prezența lui în acel loc.

A rămas convenit să mergem numai noi STARCEA și cu mine - și să ne menținem într'o rezervă prudentă în ce privește fondul discuțiilor, motivând cu faptul că în lipsa lui GRIGORE BUZEȘTI o discuție mai adâncă trebuia să aibă loc între ZILBER și noi cu participarea lui POGONEANU.

In ziua următoare ION STARCEA a luat contact cu HAMILTON care a aranjat întâlnirea pe a doua zi seara la masă în casa în care locuia el însuși.

<u>Intrebare</u>

Cum a decurs întâlnirea cu ZILBER?

<u>Răspuns</u>

La această întâlnire am sosit împreună cu STARCEA, venind pe jos și intrând cu acest prilej pentru prima dată în casa lui HAMILTON. HALL-HAMILTON și ZILBER se aflau deja acolo într'un hall, alături de care se afla o sufragerie unde masa era deja servită. Am făcut cunoștință cu ZILBER, după care am trecut cu toții în sufragerie luând loc la masă.

Discuția a început pe un ton de glumă. HAMILTON a observat că se spune de toată lumea că în România e o mare tensiune între partidele dela guvern și cele de opoziție, dar el vede că pot sta la aceiași masă. Am răspuns că s'ar putea crede că am ajuns la moravuri anglo-saxone unde raporturile între guvern și opoziție sunt întotdeauna convenabile dar din nefericire mai avem un drum lung până acolo și obstacole multe de trecut. HALL a observat: deaceia suntem aici ca să le trecem. In această privință - am spus - aveți și Dvs. un rol de jucat. HALL a răspuns că dacă facem treaba noastră bine și a lor va fi ușurată.

Trecând la problema în vederea căreia ne întâlnisem ION STARCEA a arătat că din partea noastră am precizat destul de limpede și amănunțit în discuțiile anterioare ceeace socoteam că putem face. Cunoșteam destul de bine și punctul de vedere al americanilor. Dacă ZILBER din partea lui PATRAȘCANU poate aduce elemente noi și concrete care să influențeze rezolvarea problemei suntem gata să examinăm din nou. Colaborarea cu PATRAȘCANU este dorită de noi, mai ales de cei care din experiența câștigată la 23 August 1944 știm cât este de important ca o acțiune ca aceia pe care o proiectam și care se asemănă cu cea din trecut -

./.   ss/RADU NICULESCU BUZEȘTI

să-şi asigure colaboratori în rândul celor care deţin puterea în stat.

ZILBER a arătat că el cunoaşte în parte caracterul propunerilor noastre către americani. Înţelege motivele pentru care aceste propuneri se întemeiază pe acţiunea politică a partidelor de opoziţie. Deasemenea îşi dă seama că tocmai din aceste motive, având în vedere situaţia grea în care opoziţia continuă lupta, propunerile noastre nu merg destul de departe din cauza riscurilor. Acţiunea opoziţiei sub orice formă s'ar desfăşura ea nu putea - după - părerea lui ZILBER - să ducă la răsturnarea regimului. Dacă însă această acţiune ar fi conjugată cu aceia a lui PATRAŞCANU ea ar putea atinge acest ţel întrucât PATRAŞCANU prin legăturile lui şi din poziţia ferită de riscuri pe care o deţine este în măsură să aducă o contribuţie hotărâtoare în momentul acţiunii.

Faţă de cele spuse de ZILBER, ION STARCEA a propus o nouă întâlnire la care să participe şi POGONEANU. ZILBER a fost de acord şi a rămas convenit să i se comunice data şi locul întâlnirii. HAMILTON a insistat din nou ca o înţelegere să fie stabilită cât mai curând cu putinţă întrucât chestiunea era de mare urgenţă şi a adăugat că numai printr'o unificare a acţiunilor noastre puteam aştepta un sprijin deplin din partea lor. Cu această conversaţia a luat sfârşit. ION STARCEA şi cu mine am plecat pe jos lăsând pe ZILBER cu cei doi ofiţeri americani.

Intrebare

Inainte de întâlnirea din casa lui HAMILTON când şi unde l-ai mai întâlnit pe ZILBER HERBERT?

Răspuns

Inainte de această întâlnire nu l-am cunoscut pe ZILBER.

Intrebare

Cu ce poţi dovedi dta anchetei că ZILBER a fost la întâlnire.

Răspuns

Pot cita câteva impresii şi amănunte care au rămas în amintirea mea din cursul acestei întâlniri şi anume: Am fost impresionat de statura lui mică şi de contrastul dintre statura lui şi felul oarecum important de a vorbi: deasemenea îmi amintesc poziţia pe care o ocupa în momentul când am intrat în hall şi locul pe care l-a ocupat la masă în timpul discuţiei. La intrarea noastră ZILBER stătea pe unul din cele două fotolii de lângă masa din hall şi anume pe scaunul care era întors cu faţa către uşa de intrare. In timpul discuţiilor el a ocupat locul situat

./.   ss/RADU MICULESCU BUZESTI

din fața lui ION STARCEA.

Intrebare

In ce limbă s'au purtat discuțiile?

Răspuns

Discuția s'a purtat în limba engleză ION STARCEA servind de interpret atunci când eu sau ZILBER nu isbuteam să redăm singuri părerile noastre în această limbă. Din când în când s'a întrebuințat și limba franceză pe care însă americanii și în special HAMILTON nu o posedau destul de bine.

Intrebare

N'ai precizat dta când a avut loc întâlnirea?

Răspuns

Această întâlnire a avut loc în a doua săptămână a lunei Octombrie 1946.

Intrebare

Arată dta concret cu ce scop s'a organizat această întâlnire?

Răspuns

Așa cum am arătat mai sus la această întâlnire a luat parte HALL -HAMILTON ,ZILBER,ION STARCEA și eu,întâlnirea a fost organizată - de cei doi americani.

Motivele care au determinat pe HALL și HAMILTON să mijlocească această întâlnire au fost :

-să ne facă dovada că aveau legături cu PATRAȘCANU.

-să grăbească stabilirea colaborării dintre noi și PATRAȘCANU.

Intrebare

Ce anume s'a stabilit cu prilejul acestei întâlniri pentru viitor.

Răspuns

O nouă întâlnire la care să participe și VICTOR RADULESCU POGONEANU,care urmărea să arate lui ZILBER felul în care înțelegem noi colaborarea cu PATRAȘCANU.

Intrebare

N'ai arătat dta strada unde a avut loc întâlnirea?

Răspuns

Intâlnirea a avut loc în locuința lui HAMILTON din Parcul Jianu str.? cred Nr.9

Am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că este în totul cu cele arătate de mine.

Anchetat:
ss/RADU NICULESCU BUZESTI

Anchetator:
Lt. Maj. I. Staicu

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR
==================================

Arestat RADU MICULESCU BUZESTI, de profesiune inginer, fiul lui CONSTANTIN și al VALERIEI, născut la 23 Febr.191, în orașul Buzău, cu ultimul domiciliu în str.Sf.Constantin Nr.24 Buc

15 Mai 1953, București

Interog.a început la ora 9,3o
" s'a terminat " 14,1o

Intrebare

In procesul-verbal de interogatoriu din 14.V.a.c. ai arătat dta că a rămas stabilit în casa lui HAMILTON o nouă întâlnire secretă cu ZILBER la care să participe și POGONEANU. Când a avut loc întâlnirea și cine a participat.

Răspuns

Intâlnirea a avut loc în casa lui C.NEAMTU la jumătatea lunii Octombrie 1946.Au participat ZILBER, POGONEANU, STYRCEA și eu.Discuțiile purtate la această ședință le-am arătat într'o declarație anterioară.

Intrebare

Ce mai ai de arătat în legătură cu această ședință?

Răspuns

Din partea noastră POGONEANU și STYRCEA au arătat în amănunt discuțiile avute cu HALL și HAMILTON concretizate prin minuta și memorandum în așa fel încât ZILBER să poata da lui PATRASCANU o informație compleată.POGONEANU a insistat în mod special asupra dezvoltării treptate a mișcării de rezistență, pornind dela organizarea apărării în alegeri și a rugat pe ZILBER să examineze cu PATRASCANU dacă ar mai exista o posibilitate ca alegerile să fie amânate.ZILBER a spus că va face acest lucru dar nu crede că amânare mai este posibilă.In ce privește mișcare de rezistență ZILBER a spus căPATRASCANU nu o vede în acest fel și că în orice caz americanii insistă pentru o organizare imediată a acesteia și a serviciului de informații.

Intrebare

Ce fel de mișcare de rezistență este vorba de care

./. ss/RADU MICULESCU BUZE

vorbeşti ăta mai sus.

Răspuns

O mişcare bazată pe adeziunea voluntară a tuturor celor care voiau să lupte împotriva regimului comunist şi a pătrunderii influenţei sovietice în viaţa noastră de stat.

Intrebare

Ce elemente urmau să facă parte din mişcare, mai precis din ce partide sau organizaţii.

Răspuns

Trei categorii de elemente:

-Categoria celor nemulţumiţi de măsurile administrative şi reformele sociale.

-Maca aderenţilor partidelor de opoziţie.

-Grupurile clandestine deja existente în ţară.

Din prima categorie: ofiţeri deblocaţi, funcţionari scoşi din funcţiuni, proprietari loviţi de confiscări, elementele din rândurile legionarilor şi ale minorităţii germane.

In ce priveşte a doua categorie, recrutarea acestor elemente urma să se facă fără implicarea organizaţiilor oficiale ale partidelor.

In ce priveşte grupurile clandestine deja existente, alipirea lor la mişcarea de rezistenţă s'ar fi făcut prin mijlocirea americanilor care sprijiniseră cererea lor, după ce americanii şi-ar fi dat acordul la propunerile noastre din "memorandum".

Intrebare

De cine urma să fie ajutată cu armament şi echipament tehnic.

Răspuns

Inzestrarea mişcării cu armament şi echipament trebuia să fie făcută în două feluri şi anume: prin mijloace proprii şi prin contribuţia americanilor. Inzestrarea prin mijloace proprii trebuia să se facă prin aportul individual, prin colectarea materialelor rămase pe teritoriul ţării din timpul războiului şi prin sustragerea din depozitele militare neînventariate. Contribuţia americană ar fi fost foarte redusă până la intrarea în acţiune, dar ar fi devenit importantă din acest moment mai departe.

Intrebare

Ce s'a hotărât la întâlnirea cu ZILBER de la C. NEAMŢU.

Răspuns

Rostul întâlnirii fiind numai acela de a informa pe

./. ss/RADU NICULESCU BUZEŞTI

PATRASCANU de felul în care mai concepeam organizarea mişcării de rezistenţă,s'a luat hotărârea unei noi întâlniri,de astă dată cu PATRASCANU,pentru discutarea fondului problemei.

Intrebare

Când a avut loc întâlnirea şi cine a participat.

Răspuns

Intâlnirea a avut loc tot în casa lui O.NEAMTU în ultimele zile ale lunei Octombrie 1946.Au participat LUCRETIU PATRASCANU,ing.STEFANESCU,POGONEANU,ZILBER,ION STIRCEA şi eu.

Intrebare

In afară de cele declarate în legătură cu această şedinţă mai ai ceva de adăugat.

Răspuns

La întrebarea noastră dacă este posibilă amânarea alegerilor PATRASCANU a răspuns că nu,deoarece GROZA socotea că pentru guvern momentul era favorabil acum mai înainte de semnarea Tratatului de Pace.Mai târziu existenţa Tratatului ar fi dat puterilor anglo-americane - prilejul să facă noui presiuni diplomatice favorabile opoziţiei şi guvernul nu dorea să ofere acest prilej.Acest fapt precum şi siguranţa pe care o avea PATRASCANU că guvernul va izbuti să împiedice opoziţia să obţin majoritatea sau o minoritate importantă în alegeri,erau argumentele principale cu care PATRASCANU combătea modul de desvoltare al mişcării clandestine propus de GRIGORE BUZESTI în minută şi memorandum.In baza acestor argumente el ne cerea să modificăm planurile noastre şi să ne acomodăm punctului său de vedere, care de fapt era şi acela al celor doi ofiţeri americani.

Intrebare

Care trebuia să fie aportul lui PATRASCANU la mişcarea de rezistenţă în cadrul colaborării cu grupul lui BUZESTI.

Răspuns

Aportul pe care grupul nostru îl aştepta din partea lui PATRASCANU trebuia să însumeze pe adversarii camuflaţi ai regimului.

Aceştia erau comuniştii naţionali,elemente din rândurile social-democraţilor care participau la guvernare dar voiau să reziste tendinţei de dominaţie a comuniştilor şi elementele din rândurile burgheziei care se menţineau în poziţii importante din viaţa economică şi de Stat datorită faptului că se manifestau ca sprijinitori ai politicei regimului.Noi socoteam că prin colaborarea cu PATRASCANU vom izbuti ca în momentul acţiunii,lovind în acelaş timp guvernul dinăuntru şi din

./.   ss/RADU NICULESCU BUZESTI

afară să creem condițiile psihologice și de fapt necesare pentru a determina aparatul de stat, și în special armata să se întoarcă împotriva comuniștilor sau în cel mai rău caz ca aparatul de stat să fie redus la neputință.

Numai o acțiune concepută pe o astfel de bază largă care să mobilizeze toate categoriile de adversari ai regimului ar fi putut oferi suficiente garanții de reușită pentru ca să putem obține sprijinul anglo-americanilor în momentul hotărâtor.

Am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, susțin și semnez.

Anchetat:
ss/RADU NICULESCU BUZEȘTI

Anchetator
Lt.Maj.T.Staicu

Prezentul proces-verbal de interogatoriu,este identic cu originalul.-

219

Tradus [illegible]

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestat RADU NICULESCU BUZESTI,de profesiune inginer fiul lui CONSTANTIN şi VALERIA,condamnat la 10 ani,cu ultimul domiciliu în str.Sf.Constantin Nr.24

18 Mai 1953,Bucureşti
Interog.a început la ora 8,40
" s'a terminat " 13,45

Intrebare

In procesul verbal de interogatoriu din ziua de 15 Mai a.c. ai arătat dta participarea lui PATRASCANU la şedinţa secretă din casa lui O.NEAMTU.Arată dta anchetei ce anume s'a hotărât la această şedinţă.

Răspuns

Am arătat într'o declaraţie anterioară cumîn discuţiile avute cu PATRASCANU la NEAMTU,FOGOREANU a arătat că grupul nostru nu poate lua hotărâri fără acordul lui GRIGORE BUZESTI. In consecinţă a rămas convenit ca PATRASCANU cu prilejul deplasării sale în străinătate în vederea semnării Tratatului de Pace,să întâlnească pe GRIGORE BUZESTI;de partea noastră deasemenea trebuia să informăm pe GRIGORE BUZESTI de discuţiile avute cu PATRASCANU şi să căutăm a obţine acordul său printr'o comunicare directă pentru cazul când semnarea Tratatului de Pace ar fi întârziat sau PATRASCANU nu ar mai fi făcut parte din delegaţie.

Intrebare

Cum trebuia să informaţi pe GRIGORE BUZESTI de cele stabilite cu PATRASCANU.

Răspuns

Printr'o scrisoare tramsisă prin mijloacele noastre. La acea dată singurul mijloc prin care puteam tramsmite era HAMITLON.

Intrebare

Când s'a luat hotărârea de a-l informa pe GRIGORE BUZESTI şi de cine?

./.ss/RADU NICULESCU BUZESTI

Răspuns

Hotărârea era cuprinsă în principiu în concluziile întâlnirei cu PATRASCANU, dar ea a fost luată în fapt de POGONEANU în momentul în care a obţinut prin mijlocirea mea şi a lui CAMIL DEMETRESCU semnăturile pentru scrisoarea mandat semnată de IULIU MANIU, DINU BRATIANU şi TITEL PETRESCU.

Această scrisoare mandat trebuia să fie trimisă fratelui meu GRIGORE BUZESTI. Cu acest prilej GRIGORE BUZESTI a fost pus în cunoştinţă şi de discuţiile avute de noi cu PATRASCANU printr'o scrisoare redactată de POGONEANU şi remisă lui HAMILTON împreună cu scrisoarea mandat.

Intrebare

Când şi unde a fost redactată scrisoarea şi cum a fost transmisă lui HAMILTON.

Răspuns

Faptul s'a petrecut la două zile dela întâlnirea cu PATRASCANU, deci într'una din ultimele zile ale lunei Octombrie 1946. Scrisoarea a fost redactată chiar în casă la HAMILTON unde m'am dus împreună cu POGONEANU. Acesta a redadtat o scrisoare către fratele meu prin care relata discuţiile avute cu PATRASCANU şi poziţia adoptată de noi. POGONEANU informa pe GRIGORE BUZESTI de intenţia lui PATRASCANU de a-l întâlni cu prilejul semnării Tratatului de Pace. Aceasta în scopul ca fratele meu să facă de partea lui aranjamentele necesare spre a uşura întâlnirea.

Odată cu scrisoarea lui POGONEANU am transmis şi o scrisoare a mea prin care scriam fratelui meu între altele chestiuni de natură particulară, că în alegerile care urmau să aibă loc la 19 Noembrie 1946, candidatura lui fusese înscrisă pe lista PNT în Bucureşti la locul al doilea după IULIU MANIU. In timp ce POGONEANU redacta scrisoarea către fratele meu, am tradus lui HAMILTON textul scrisorii celor trei şefi de partide (Maniu, Brătianu şi Titel Petrescu).

Tot în acest timp am arătat în rezumat lui HAMILTON concluziile discuţiilor cu PATRASCANU. Nu am putut face acest lucru în amănunt deoarece nu ştiam destul de bine englezeşte, iar HAMILTON ştia mai puţin limba franceză.

Intrebare

Ce cuprindea scrisoarea mandat - trimesă în străinătate de şefii partidelor de opoziţie?

Răspuns

Scrisoarea cuprindea un text bătut la maşină prin

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

care IULIU MANIU confirma că GRIGORE BUZEŞTI fiind cel mai apropiat colaborator al său, în chestiuni de politică externă, din ultima vreme, este în măsură să se pronunţe în numele său asupra problemelor cari s'ar pune în activitatea desfăşurată de oamenii politici din străinătate, atunci când nu ar fi posibil să se cunoască direct punctul de vedere al său (IULIU MANIU) Scrisoarea era semnată cu mână proprie de IULIU MANIU. Dedesubt figura menţiunea "de acord cu IULIU MANIU" şi semnătura lui DINU BRATIANU. Sub această semnătură erau câteva rânduri scrise şi semnate de TITEL PETRESCU în care se expunea: "rog pe dl. BUZEŞTI să arate, ori de câte ori va avea prilejul, fruntaşilor partidelor socialiste din străinătate, punctul de vedere al partidului social democrat independent în problemele politicii interne şi externe ale României".

Intrebare

N'ai arătat dta cum s'a ţinut legătura cu PATRASCANU şi ce s'a făcut concret până la plecarea lui la Paris?

Răspuns

Nu am cunoştinţă de legături concrete între grupul nostru şi PATRASCANU în perioada care a urmat până la plecarea acestuia la Paris.

Stiu numai că la epoca deplasării la Paris, a delegaţiei care pleca pentru semnarea Tratatului de Pace, POGONEANU a transmis mai multe scrisori, toate lipsite de importanţă pentrucă se referau la chestiuni personale, dintre care una a mea către fratele meu şi alta a lui către VISOIANU. Nu ştiu dacă această transmitere s'a făcut de POGONEANU prin mijlocirea lui PATRASCANU s'au mijlocirea altor persoane.

După discuţiile avute cu PATRASCANU, ION STARCEA a plecat la Bulci iar eu în campania electorală de unde m'am dus la Bulci către sfârşitul lunii Noembrie 1946. Am aflat acolo de plecarea neaşteptată a lui HALL şi HAMILTON precum şi de faptul că ION STARCEA avusese ca oaspeţi pe col. ZAITZ şi pe maiorul HALL.

La Bulci a sosit la începutul lunii Decembrie şi POGONEANU. Eu m'am întors în Bucureşti în jurul datei de 20 Decembrie; POGONEANU a mai rămas acolo până la începutul lunei Ianuarie 1947.

Am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt şi am constatat că este în totul cu cele declarate de mine.

Anchetat:
ss/RADU NICULESCU BUZEŞTI

Anchetator:
Lt. Maj. Staicu T.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

N°205

V

PROCES-VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul RADU NICULESCU BUZESTI, de profesiune inginer, fiul lui CONSTANTIN şi VALERIA, condamnat la 10 ani cu ultimul domiciliu în str. Sf. Constantin Nr. 24

19 Mai 1953, Bucureşti
Interog. a început la ora 8,40
" s'a terminat " 14

<u>Intrebare</u>

S'a întâlnit PATRASCANU cu reprezentanţii opoziţiei în străinătate aşa cum se hotărâse la întâlnirea dela OCTAVIAN NEAMTU?

<u>Răspuns</u>

Da. S'a întâlnit cu ~~VISOIANU şi cu GR~~IGORE NICULESCU BUZESTI.

<u>Intrebare</u>

Când şi în ce împrejurări ai aflat dta de acest lucru?

<u>Răspuns</u>

Am aflat de aceasta cu prilejul unei întâlniri secrete la care au participat ZILBER, LUCRETIU PATRASCANU, V. RADULESCU-POGONEANU şi eu.

<u>Intrebare</u>

Unde s'a ţinut această şedinţă secretă?

<u>Răspuns</u>

Ea a avut loc într'un bloc din str. Dionisie Lupu în acelaş apartament în care - după cât am aflat dela POGONEANU - avusese loc în toamna anului 1945 una din întâlnirile lui PATRASCANU cu GRIGORE BUZESTI şi POGONEANU, în timpul crizei constituţionale.

<u>Intrebare</u>

Când a avut loc întâlnirea?

<u>Răspuns</u>

Ea a avut loc la începutul lunii Martie 1947.

<u>Intrebare</u>

Cine a pregătit întâlnirea şi când ai fost dta

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

înştiinţat?

Răspuns

Intâlnirea a fost aranjată de POGONEANU, care mi-a anunţat-o chiar în ziua în care trebuia să aibă loc.

Intrebare

Ce ţi-a spus POGONEANU cu acest prilej despre întâlnire?

Răspuns

POGONEANU mi-a telefonat cerându-mi să vin la el. M'am dus la POGONEANU acasă. Acolo el mi-a comunicat că la orele 18 vom merge împreună să ne întâlnim cu PATRASCANU şi ZILBER.

Intrebare

Arată dta în amănunt discuţiile purtate la această întâlnire?

Răspuns

Sosind la locul întâlnirii, ne-a întâmpinat ZILBER care era singur. El ne-a spus că întâlnirile cu VISOIANU şi BUZESTI avuseseră loc. In aşteptarea lui PATRASCANU s'au discutat lucruri fără importanţă.

Aproximativ la orele 18,3o când se întunecase, a sosit şi PATRASCANU care ne-a spus că întâlnirea nu se potrivise prea bine deoarece nu putea să stea decât cel mult o oră fiind aşteptat la Preşedenţia Consiliului de Miniştri. Eram nerăbdători să avem ştiri despre sănătatea lui BUZESTI şi VISOIANU. PATRASCANU ne-a spus că VISOIANU fusese bolnav în timpul cât stătuse în Austria, dar că acum era sănătos. Despre fratele meu GRIGORE BUZESTI -el mi-a spus că era slăbit şi foarte abătut din cauza pierderii soţiei sale care încetase din viaţă cu două luni înainte. In afară de aceasta el se afla într'o fază de tratament medical specifică boalei de sânge (leucemie) de care suferea şi acest fapt îl împiedicase să vină el în întâmpinarea lui PATRASCANU la Paris, aşa încât se întâlniseră lângă Geneva unde fratele meu se afla ca oaspe al soţiei lui ION STARCEA. VISOIANU nu putuse veni şi el la această întâlnire deoarece avea încă dificultăţi la obţinerea vizei pe care o ceruse (şi pe care elveţienii i-au dat-o abia la sfârşitul primăverii) după cum am aflat ulterior).

PATRASCANU ne-a spus, că la întâlnirea cu VISOIANU el i-a arătat acestuia că aderă la acţiunea pe care grupul din străinătate o întreprinde în vederea stabilirii influ-

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

enței sovietice în viața noastră de stat. El rămâne un comunist naționalist și lasă divergențele ideologice cu celelalte partide deoparte, până când această influență sovietică va fi fost stăvilită prin acțiunea comună a tuturor partidelor cu sprijinul anglo-americanilor. El ia arătat lui VISOIANU, că rostul întâlnirii sale cu GRIGORE BUZESTI, era discutarea măsurilor ce trebuia luate în comun în vederea acestei acțiuni în țară. In ce privește acțiunea din străinătate, el nu putea da un mandat formal de teama consecințelor extrem de grave care ar decurge dintr'o eventuală indiscreție. Adeziunea lui PATRASCANU la acțiunea din străinătate trebuia să rămână un secret desăvârșit cunoscut numai de VISOIANU și GRIGORE BUZESTI.

Despre întâlnirea cu GR. NICULESCU BUZESTI, PATRASCANU ne-a spus că și-a desfășurat din nou în fața acestuia toate argumentele care ne erau cunoscute din discuțiile avute la OCTAVIAN NEAMTU. Față de aceste argumente fratele meu GRIGORE BUZESTI a răspuns.

-că dela plecarea lui din țară nu găsise în situația internațională și nu primise din partea americanilor nici un element nou concret care să determine în chip hotărâtor o schimbare a punctului său de vedere cu privire la prudența ce trebuia observată în organizarea mișcării clandestine și că, în consecință, până la noi evenimente, el nu putea să-și asume obligația de a ne sfătui să ne angajăm în această direcție altfel decât în modul progresiv și în condițiile propuse în "memorandum".

(Precizez că în memorandum se prevedea că mișcarea de rezistență să se desvolte treptat pornindu-se dela echipele pe care partidele de opoziție le-ar fi creiat în vederea apărării împotriva actelor pe care partidele comuniste le-ar fi întreprins împotriva partidelor de opoziție în special cu prilejul campaniei electorale. Din aceste echipe precum și din rândurile celor care ar fi fost victime ale acestor acte ar fi urmat să se selecționeze elementele care să constitue cadrele mișcării de rezistență. Lupta opoziției împotriva comuniștilor ar fi trebuit să creze și condițiile necesare desvoltării ulterioare a mișcării de rezistență).

-că prilejul cel mai bun pentru organizarea unui început de rezistență - alegerile - fusese pierdut și din această cauză GRIGORE BUZESTI dădea dreptate lui PATRASCANU în ideia că acțiunea își deplasează centrul de greutate spre

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

grupul din sânul guvernului.

-că rezultatul cunoscut al alegerilor făcea imposibilă o participare a opoziţiei la lucrările parlamentului şi o luptă mobilizatoare în cadrul acestuia. Voinţa de luptă a aderenţilor partidelor de opoziţie primise în acest fel o lovitură puternică, ceeace făcea pentru un moment foarte grea recrutarea de elemente pentru o mişcare clandestină. Această stare de lucruri nu se va schimba atâta timp cât nu va interveni în atitudinea americanilor o fermitate mai mare

-că pentru toate aceste motive unificarea - grupurilor clandestine deja existente era pentru moment singurul lucru ce putea fi făcut.

In concluzie acţiunea din străinătate urma să se desfăşoare în numele şi cu ideologia partidelor de opoziţie, iar acţiunea din ţară rămânea să se exercite fătiş de partidele de opoziţie şi în ascuns de mişcarea clandestină constituită din grupurile unificate în colaborare cu grupul din interiorul guvernului de sub conducerea lui PATRASCANU. Dacă în decursul timpului se vor desvolta alte grupuri clandestine să va examina din nou colaborarea acestora cu organizaţia rezultată din unificarea grupurilor deja existente.

GRIGORE BUZESTI atrăgea atenţia asupra faptului că POGONEANU şi cu mine având rolul de organe de legătură între grupul din străinătate şi partidele de opoziţie, era de cea mai mare importanţă să nu fim angajaţi direct în măsurile executive de unificare a mişcărilor clandestine şi nici în operaţiile ulterioare unificării. Aceasta pentru a nu se creea riscul ca prin persoanele noastre să revină asupra partidelor de opoziţie, răspunderea acţiunii clandestine a grupurilor deja existente în a căror creeare aceste partide nu avuseseră nici un rol şi nici ca printr'o eventuală acţiune a guvernului îndreptată împotriva opoziţiei să rezulte riscuri pentru acţiunea clandestină în cazul unei arestări a mea sau a lui POGONEANU. Participarea noastră la acţiunea de unificare trebuia să se limiteze la cunoaşterea liniilor generale politice şi organizatorice pe care se desfăşura această acţiune.

Părerea fratelui meu era că unificarea odată realizată rolul lui POGONEANU era mai util în străinătate. In ce priveşte pe STARCEA, el putea participa la mişcarea clandestină unificată cu un rol cât de important sau cu un grup propriu. Intr'o fază mai înaintată a lucrurilor,

./.ss/RADU NICULESCU BUZESTI

atunci când s'ar fi trecut la acţiune aş fi putut să mă pun la dispoziţia lui STARCEA pentru însărcinările ce ar fi găsit util să-mi încredinţeze.

Aceste era rezultatul întâlnirii între PATRASCANU şi GRIGORE BUZESTI în străinătate. Rămânea ca noi să ne sfătuim cu ION STYRCEA şi apoi să ne întâlnim din nou spre a discuta măsurile organizatorice în vederea aplicării celor stabilite. A rămas ca POGONEANU şi cu mine să aranjăm viitoare întâlniri. PATRASCANU a părăsit primul locul întâlnirii. POGONEANU şi cu mine am plecat tot cu maşina lui POGONEANU care a fost chemată de acasă unde fusese trimisă să aştepte pentru ca şoferul să nu vadă venirea şi plecarea lui PATRASCANU.

Intrebare

Prin cine şi unde a întâlnit PATRASCANU pe CONSTANTIN VISOIANU?

Răspuns

Nu am cunoştinţă de felul în care a fost aranjată această întâlnire. Cu prilejul întâlnirii avute cu PATRASCANU acesta nu ne-a vorbit despre acest lucru.

Intrebare

O singură dată s'a întâlnit cu VISOIANU sau de mai multe ori?

Răspuns

Am cunoştinţă de o singură întâlnire.

Intrebare

Cine a mijlocit întrevederea dintre PATRASCANU şi GRIGORE BUZESTI?

Răspuns

PATRASCANU nu ne-a spus cine a mijlocit această întâlnire dar socotesc că ea a fost aranjată de CONSTANTIN VISOIANU la cererea lui GRIGORE BUZESTI, care fusese înştiinţat de noi după întâlnirile dela NEAMTU, că va avea să se întâlnească cu PATRASCANU cu ocazia deplasării acestuia la Paris.

Intrebare

Mai ai ceva de adăugat în legătură cu discuţiile dela întâlnire şi cu întâlnirile avute de PATRASCANU cu VISOIANU şi BUZESTI?

Răspuns

Nu mai am nimic de arătat.

./.

ss/RADU NICULESCU
BUZESTI

Am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt şi el este întocmai cu cele declarate de mine.

Anchetat:
ss/RADU NICULESCU-BUZEŞTI

Anchetator:
Lt. Adj. de Securitate

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

N: 217

228

99

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul RADU BUZESTI NICULESCU, născut în 28 Febr.1911 în orașul Buzău, de profesiune inginer, condamnat la 10 ani cu ultimul domiciliu str.Sf.Constantin Nr. 24

8 Iunie 1953, București
Interog.a început la ora 9
" s'a terminat " 14,10

Intrebare

Ce anume s'a stabilit concret la întâlnirea cu PATRASCANU din str.Dionisie Lupu?

Răspuns

A rămas stabilit ca POGONEANU și cu mine să ne sfătuim cu STYRCEA și apoi să procedăm la o nouă întâlnire cu PATRASCANU în care să discutăm măsurile organizatorice ce erau de luat în urma discuțiilor avute de PATRASCANU în străinătate.

Intrebare

Prin cine i s'a făcut cunoscut lui STYRCEA de întâlnirea cu PATRASCANU?

Răspuns

STYRCEA a fost chemat în mai multe rânduri prin telefon de POGONEANU și cred că și printr'o scrisoare trimisă prin BALACEANU. Nu i s'a spus lămurit lui STYRCEA care era motivul chemării lui în Capitală, dar STYRCEA putea înțelege acest lucru deoarece cunoștea discuțiile avute de noi cu PATRASCANU.

Intrebare

Când a sosit STYRCEA în București?

Răspuns

STARCEA a venit în București către sfârșitul lunei Aprilie 1947.

Intrebare

Unde l-ai întâlnit la venirea lui în București?

Răspuns

L-am întâlnit pe STYRCEA la POGONEANU acasă în str. Arhitect Blank.

Intrebare

Ce s'a discutat cu STYRCEA cu acest prilej?

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

Răspuns

ION STYRCEA a luat cunoştinţă dela noi, în amănunt, de cele ce ne-au fost comunicate de PATRASCANU la întâlnirea din str.Dionisie, precum şi de faptul că urma să ne întâlnim din nou spre a discuta măsurile organizatorice.

Am căutat toţi trei împreună să reconstituim modul de organizare prevăzut în "memorandum" (întrucât nu aveam la îndemână documentul însuşi care se afla la Bulci). Ne-am reamintit cele patru comitete, rolul lor şi consideraţiile ce duseseră la fixarea acestora: 1)Comitetul politic secret din interior, 2)comitetul politic, 3)Comitetul militar, 4)Comitetul din afară cu subcomitetul executiv special din cadrul acestuia.

Intrebare

Ce rol aveau aceste comitete?

Răspuns

Comitetul Nr.1 trebuia să funcţioneze în ţară şi să aibă conducerea mişcării clandestine. Acţiunea sa trebuia să se desfăşoare în conformitate cu dispoziţiile subcomitetului executiv special din comitetul Nr.4.

Comitetul Nr.2 trebuia să funcţioneze în ţară fiind alcătuit din reprezentanţi de căpetenie ai partidelor de opoziţie şi având misiunea de a duce acţiunea politică făţişă împotriva guvernului.

Comitetul Nr.3 avea rolul unui serviciu de stat major subordonat Comitetului Nr.1

Comitetul Nr.4 trebuia să fie alcătuit din oameni politic plecaţi în străinătate. In cadrul acestui comitet un număr foarte restâns de persoane iniţiate trebuia să constitue subcomitetul executiv special care în colaborare cu americanii să elaboreze directivele ce urmau să fie executate de Comitetul Nr.1

Intrebare

Arată dta mai departe discuţia cu STYRCEA?

Răspuns

Am cercetat împreună ce modificări trebuiau să fie aduse acestui plan în noua situaţie caracterizată prin alăturarea grupului PATRASCANU şi prin separarea, din motive tactice, a acţiunii opoziţiei făţişe de acţiunea clandestină. Am ajuns la următoarele concluzii:

- In această fază a lucrurilor comitetul politic Nr.2 nu putea fi constituit din cauză că el ar fi trebuit să întrunească laolaltă elemente din opoziţie şi din guvern.

- Comitetul politic secret (Nr.1) şi comitetul militar (Nr.3) trebuiau remaniate în sensul unei unificări (în memorandum

./.

comitetul militar fusese menţionat separat din cauză că toate comitetele erau prevăzute sub forma unui proect de realizat într'un viitor mai îndepărtat, în timp ce HALL şi HAMILTON insistau să se creeze imediat cel puţin un serviciu de stat major care să fie în măsură să arate stadiul de organizare a mişcării clandestine, proectele de inzestrare ale acestea şi să adune informaţiile necesare în vederea unei intrări în acţiune. Faţă de această insistenţă s'a prevăzut comitetul militar ca un organ ce urma să fie constituit cu precădere îndată după acceptarea în principiu a propunerilor din "memorandum".

-Comitetul din afară (Nr.4) rămânea valabil în forma prevăzută în memorandum cu diferenţa că acum, în urma înţelegerii dintre PATRASCANU, VISOIANU şi BUZESTI, primul figura în principiu şi în acest comitet precum şi în subcomitetul special executiv care trebuia să fie organul suprem de conducere al acţiunii clandestine din ţară. Prin participarea sa în acest subcomitet PATRASCANU căpăta o poziţie privilegiată în conducerea mişcării clandestine din ţară.

-Asupra felului în care urma să fie realizată alcătuirea Comitetului politic secret şi contopirea acestuia cu comitetul militar rămânea să discutăm cu PATRASCANU în întâlnirea ce fusese convenit să aibă loc.

Intrebare

La această întâlnire ce a spus ION STYRCEA despre cele făcute de el în regiune?

Răspuns

Nu s'a discutat cu STYRCEA la această întâlnire despre activitatea lui în regiune.

Intrebare

Dar când a făcut cunoscut STARCEA mai precis când a luat cunoştinţă POGONEANU şi dta despre ce organizase el conform angajamentului ce şi-l luase faţă de americani?

Răspuns

Nu ştiu dacă POGONEANU a luat cunoştinţă despre pregătirile pe care STARCEA le făcea la Bulci. STARCEA nu mi-a făcut nici mie o expunere cu privire la această pregătire. Tot ceeace ştiu în această privinţă am aflat din discuţii fragmentare şi izolate pe care le-am avut cu STYRCEA. In felul acesta am aflat că:

-îşi procura arme prin americani

-că urmărea să-şi procure arme prin cumpărări în regiune.

-că primise dela americani unele instrucţiuni cu

./.   ss/RADU NICULESCU BUZESTI

caracter tehnic.

-că un ofiţer de geniu german construise un adăpost într'o regiune muntoasă.

-şi că intenţiona să-şi transforme ferma dela Bulai într'un fel de centru de aprovizionare camuflat pentru grupul lui de acţiune.

STYRCEA nu ne-a ţinut la curent cu activitatea lui în regiune deoarece această activitate depăşea instrucţiunile lăsate de fratele meu GRIGORE BUZESTI la plecarea lui din ţară.

Intrebare

Când a avut loc întâlnirea cerută de PATRASCANU?

Răspuns

Intâlnirea a avut loc în primele zile ale lunei Mai 1947.

Intrebare

De cine a fost organizată şi unde a avut loc?

Răspuns

Intâlnirea a fost organizată de POGONEANU, care l-a înştiinţat pe ZILBER prin NEAMTU. Ea a avut loc în casa lui OCTAVIAN NEAMTU.

Intrebare

Cine sunt participanţii?

Răspuns

LUCRETIU PATRASCANU, VICTOR RADULESCU-POGONEANU, ION STYRCEA, HERBERT ZILBER şi eu RADU BUZESTI.

Intrebare

Arată dta ordinea sosirii la întâlnire?

Răspuns

Sosirile s'au produs în ordinea următoare: POGONEANU şi cu mine în maşina lui POGONEANU, apoi STYRCEA singur, apoi ZILBER şi în cele din urmă PATRASCANU. Pe toţi i-a întâmpinat OCTAVIAN NEAMTU. Sosirile s'au produs între orele 7,30 şi 8,30 după masă. Discuţiile au avut loc în sufragerie ca şi la întâlnirile precedente.

Intrebare

Arată dta ce s'a discutat la această şedinţă?

Răspuns

Prima problemă discutată a fost aceia a unificării grupurilor clandestine. PATRASCANU a întrebat în ce fel o socoteam noi că trebuie procedat la unificarea acestor grupuri şi dacă era necesar să se constitue un comandament unic al lor. STARCEA a fost de părere că această măsură nu era necesară

./.   ss/RADU NICULESCU BUZESTI

şi nici utilă pentru moment. Grupurile de care el avea cunoştinţă (BUJOIU şi MANU) precum şi propriul său nucleu) erau abia într'o fază de constituire. Ele nu erau încă în măsură de a trece la operaţiuni şi în consecinţă un comandant unic nu avea rost.

Problemele care se puneau acestor grupuri şi care ar fi reclamat o coordonare a acţiunii lor, cum erau spre exemplu aceea a unei delimitări teritoriale a sectoarelor acestor grupuri sau stabilirea legăturilor între grupuri puteau fi rezolvate prin constituirea unui comitet al acestor conducători de grupe. Cu timpul acest comitet ar fi desemnat el însuşi un conducător. Părerea lui STYRCEA a fost acceptată în principiu, ZILBER făcând totuşi observaţia ca funcţionarea unui comitet prezenta dificultăţi destul de mari mai ales într'un moment în care unii şefi de grupuri ar trebui să intre în ilegalitate. Problemele de înzestrare ale grupurilor şi acelea de colectare şi centralizarea informaţiilor de interes militar nu puteau aştepta, de fiecare dată când s'ar fi ivit o dificultate importantă, să se întrunească comitetul pentru a rezolva.

La această obiecţie eu am emis părerea că problemele ridicate de ZILBER erau de resortul tehnicienilor militari şi nu de resortul şefilor de grupuri. Fiecare grup trebuia să-şi constitue un fel de stat major alcătuit dintr'un mic număr de astfel de militari. Nu era nici o dificultate pentru oameni cu relaţiile pe care le aveau şefii de grupuri, să găsească persoanele indicate pentru astfel de sarcini. In cadrul fiecărui stat major de grup se putea specializa câte o persoană pentru fiecare din misiunile de informaţii, înzestrare sau alte misiuni. Comitetul şefilor de grup ar fi putut avea şi el un astfel de stat major central la care s'ar fi legat statele majore din grupuri. In momentul desemnării unui comandant unic acesta ar fi găsit statul său major gata constituit. Această părere nu a întâmpinat obiecţiuni.

PATRASCANU a pus întrebarea în ce fel putea fi efectuată şi accelerată înzestrarea grupurilor. STYRCEA a răspuns că aceasta era o problemă foarte grea în special în ce priveşte armamentul. Dacă ne-am găsi în curs de operaţiuni ar exista două posibilităţi şi anume una prin paraşutare de către americani şi alta prin dezarmarea unităţilor adverse şi atacarea depozitelor acestora, care însă ar trebui cunoscute din timp. In starea actuală a lucrurilor singurul mijloc de înzestrare nu era de fapt decât colectarea armelor prin aporturile individuale ale membrilor înregimentaţi în grupuri. Ar fi de examinat posibilitatea procurării de arme din depozite neinventariate rămase pe teritoriul ţării

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

în urma răsboiului. Aceasta ar fi însă o sarcină de studiat de către militarii din statele majore ale grupurilor.

Venind din nou în felul acesta în discuţii chestiunea colaborării cu militarii, am făcut observaţia că aceşti militari (deblocaţi) păstrează desigur legături foarte strânse cu camarazii lor rămaşi în rândurile armatei. Descoperirea unei organizaţii de Stat Major a mişcării clandestine ar putea aduce după sine o înlăturare din armată a tuturor elementelor care ar fi bănuite de vreo legătură cu mişcarea clandestină şi în felul acesta ar dispărea orice posibilitate ca armata însăşi să fie întoarsă împotriva guvernului în momentul acţiunii.

De aceia socoteam ca aceste state majore trebuiau să fie extrem de restrânse şi să fie cunoscute numai de fiecare şef de grup în parte şi de PATRASCANU(acesta din urmă trebuia să cunoască numai statul major central). O singură persoană din statul major central trebuia să colecteze acele informaţii care ar fi trebuit să fie transmise americanilor.

ZILBER a pus întrebarea cum avea să fie păstrat contactul cu americanii şi englezii. POGONEANU şi cu mine am fost de părere că trebuiau în viitor evitate astfel de contacte directe între elementele angajate deja în grupurile de acţiune şi misiunile străine. Era chiar de dorit ca ele să dispară cu desăvârşire, rămânând ca legătura să fie păstrată sub camuflajul relaţiilor ocazionale, a celor oficiale sau de afaceri, de către persoane bine situate din acest punct de vedere. Legăturile acestea puteau să se refere la schimbul de informaţii politice, la comunicări cu grupul din străinătate, la problemele de organizare şi înzestrare a grupurilor clandestine şi la schimbul de informaţii interesând acţiunea proectată a grupurilor armate în colaborare cu americanii. Primele două feluri de contacte adică schimbul de informaţii politice şi comunicările cu grupul din străinătate puteau fi asigurate de POGONEANU care făcuse acest lucru şi în trecut; celelalte două feluri, adică cele referitoare la problemele de organizare şi înzestrarea grupurilor clandestine şi la schimbul de informaţii privind acţiunea grupurilor armate trebuiau să fie întreţinute prin ing. STEFANESCU şi ing. ZILBER.

Propunerea a fost acceptată în principiu dar STYRCEA a arătat că până la punerea la punct a acestei noui forme de organizare şefii de grupuri vor mai păstra unele legături cu misiunile străine dacă acest lucru ar mai fi necesar. ION STYRCEA a mai arătat că atâta timp cât nu se constitue statele majore, grupurile clandestine nu sunt în măsură să contribue cu informaţii

./. ss/RADU NICULESCU BUZESTI

care să prezinte vreun interes pentru acţiunea proectată în colaborare cu americanii.

PATRASCANU a mai pus o ultimă întrebare şi anume cum înţelegem că trebuie exercitată conducerea superioară a acţiunii din ţară. Chestiunea concentra în sine rostul principal al consfătuirii. STYRCEA a fost de părere că organul de conducere trebuia să fie un comitet care să cuprindă pe PATRASCANU şi pe şefii grupelor de acţiune existente la care s'ar adăuga treptat şi şefii grupurilor ce s'ar mai constitui. In cadrul acestui comitet PATRASCANU ar fi avut în fapt un rol conducător. Acestui comitet îi revenea sarcina de a desvolta grupurile ce existau, de a păstra contactul cu subcomitetul executiv (din comitetul din străinătate) şi cu anglo-americanii, de a constitui statul major central, de a desemna la momentul potrivit pe comandamentul unic al acţiunii clandestine şi de a lega acţiunea grupurilor clandestine de acei pe care PATRASCANU trebuia s'o desfăşoare în cadrul aparatului de stat. Propunerea lui STYRCEA a fost acceptată de toţi.

POGONEANU a încheiat discuţiile arătând că principalele probleme ridicate de colaborare între grupul nostru şi PATRASCANU erau principial rezolvate. Rămânea să cunoaştem modul şi momentul probabil al intrării în acţiune dar acesta era de competenţa comitetului din străinătate (şi anume al subcomitetului executiv special din cadrul acestuia) care trebuia să-l stabilească de comun acord cu americanii în funcţie de situaţia internaţională.

In rezumat concluziile contactelor între grupul nostru şi PATRASCANU erau următoarele:

PATRASCANU adera la acţiunea din străinătate care avea să fie dusă în numele şi cu ideologia partidelor de opoziţie.

In ţară acţiunea făţişă împotriva regimului se duce de partidele de opoziţie în strâns contact cu grupul din străinătate.

In ţară acţiunea clandestină din afara guvernului se unifica cu aceia din interiorul guvernului condusă de PATRASCANU prin constituirea comitetului unic de acţiune.

<u>Intrebare</u>

Câtă vreme a durat consfătuirea?

<u>Răspuns</u>

Aproximativ două ore, începând dela ora 8,3o şi până la 1o,3o după masă.

<u>Intrebare</u>

In ce ordine s'a plecat dela şedinţă?

./.   ss/RADU NICULESCU

Răspuns

Primul a plecat PATRASCANU după aceia am plecat eu pe jos. Ceilalți au rămas în așteptarea mașinii lui POGONEANU.

Am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că este în totul conform cu cele declarate de mine.

Anchetat
ss/RADU MICULESCU BUZESTI

Anchetator:
Lt.Maj.de Securitate
T.Staicu

D E C L A R A T I E

Subsemnatul VICTOR RADULESCU - POGONEANU declar următoarele:

Arătându-mi-se declaraţiile Dlui L.PATRASCANU şi Drei L. CONSTANTE cu privire la intrevederea ce am avut cu cel dintâiu în toamna anului 1945, recunosc existenţa acestei intrevederi. Precizez totodată că, dacă nu am recunoscut acest fapt înainte de a fi fost pus înaintea dovezilor susamintite, nu este pentrucă el ar fi avut, după părerea mea, o gravitate sau o importanţă deosebită, ci numai pentrucă înţelegeam să las, întrucât mă priveşte, Dlui L.PATRASCANU deplina libertate de a-şi fixa atitudinea în această chestiune, precum şi pentrucă nu aş fi putut accepta să joc rolul de delator.

Intrevederea susmenţionată s'a produs în următoarele împrejurări :

Curând după deschiderea crizei politice şi constituţionale din August 1945, am întâlnit - la o masă dată de un prieten comun - pe Dra L.CONSTANTE, cu care aveam, încă din vremea studiilor universitare, relaţiuni amicale şi care ştiam că are relaţiuni asemănătoare şi cu soţii PATRASCANU.

Cu acest prilej şi între multe alte chestiuni fără legătură cu politica pe care le-am discutat, Dra L.CONSTANTE, care cunoştea în linii generale atât vederile mele " de stânga" cât şi faptul că avusesem o parte în pregătirea şi realizarea actului dela 23 August 1944, mi-a spus că aflase cu surprindere că eu aş face politică alături de Dl.Iuliu Maniu, că dânsa refuzase să creadă aceasta şi că socotea că datoria oamenilor ca mine ar fi să se înscrie în partidul comunist. I-am răspuns că într'adevăr nu aparţineam nici-unui partid politic - deci nici celui naţional-ţărănesc - dar că mă simţeam apropiat de Dl.MANIU atât prin convingerile mele cât şi printr'un sentiment de respect şi stimă personală - fără a mai vorbi de colaborarea din perioada pregătitoare a actului dela 23 August 1944. Am adăugat însă că regretam întreruperea colaborării dintre principalele forţe politice, care se arătase atât de rodnică în perioada premergătoare ca şi cu cea imediat următoare actului dela 23 August 1945, că socoteam reluarea unui asemenea colaborări ca fiind de dorit şi folositoare interese-

./.

lor Tării şi că, în acest sens, contactele personale - atunci cu totul întrerupte - între reprezentanţii diferitelor curente politice ar fi fost util să fie restabilite.

La câtva timp după această conversaţie - şi, după impresia mea, ca urmare a ei - Dra L.CONSTANTE mi-a comunicat că Dl.L.PATRASCA NU ar dori să mă vadă. Am socotit util să rog pe prietenul meu Dl.Gr.N.BUZESTI - care jucase un rol de prim plan în evenimentele din August 1944 şi care avea o situaţiune politică mai importantă - să ia şi dânsul parte la această intrevedere, în cursul căreia însă discuţia s'a purtat mai mult între Dl.PATRASCANU şi mine, Dl. BUZESTI mărginindu-se să sprijine şi să întărească spusele mele.

Conversaţia a fost deschisă de Dl.L.PATRASCANU, care a subliniat că, prin criza constituţională ce intervenise, se născuseră o serie de dificultăţi care, fără a fi fost câtuşi de puţin insurmontabile pentru guvern şi pentru partidul comunist, ar fi fost totuşi preferabil să fie evitate - dar numai în cadrul condiţiunilor dela care nici guvernul nici partidul comunist nu înţelegeau să se abată. Dl.PATRASCANU a precizat în acelaş timp că, după părerea Dsale, partidele de opoziţie aveau tot interesul să accepte aceste condiţiuni, că de aceasta deprindea însăşi posibilitatea pentru aceste partide de a-şi salva existenţa. Dsa a adăugat că persistenţa în atitudinea de opoziţie nu va putea sprijini, după părerea Dsale, decât pe speranţa - pe care o socotea cu totul iluzorie - într'un sprijin real şi eficace din partea puterilor anglo-saxone. In consecinţă Dl.PATRASCANU socotea că acceptarea oricăror condiţii de colaborare cu guvernul - adică, în fapt, a acelora oferite de Dl.GROZA încă din momentul constituirei Cabinetului, în Martie 1945 - s'ar fi inpus cu necesitate partidelor de opoziţie, dacă acestea ar adopta o atitudine realistă şi concilieată, renunţând la o intransigenţă întemeiată, după opinia Dlui PATRASCANU, numai pe estimaţiuni şi speranţe pe cât de zadarnice pe atât de primejdioase.

I-am răspuns Dlui PATRASCANU că,fără a pretinde să-i dau o replică autorizată, credeam totuşi că nu găsesc afirmând că o reluare a colaborării din trecut ar fi fost nu numai acceptată dar şi dorită de Partidele de opoziţie - dar nu în orice condiţiuni ci numai după lămurirea anumitor chestiuni principiale şi pe baza unui acord de principiu.

Am precizat că aceste chestiuni se pot reduce la două: un program de guvernare pe temeiul unui compromis şi asigurarea unui raport de forţe în sânul guvernului care să excludă orice subordonare şi să garanteze implicit respectarea programului de guvernare. ./.

Am adăugat că acest raport de forţe ar fi trebuit determinat pe aceleaşi baze sau pe baze asemănătoare acelora existente înainte de 6 Martie 1945.

Dl.PATRASCANU mi-a replicat că, în ce priveşte programul de guvernare, el putea fi rezumat, în general, la două puncte: politică externă alături de U.R.S.S. şi, în interior, politică de socializare.

Am răspuns de îndată că, dacă în ce priveşte primul punct acordul mi se părea realizabil, în ce priveşte punctul al doilea ar fi fost neapărat nevoe de precizări, deoarece chestiunea comporta etape şi grade sau limita dincolo de care nu concepeam ca partidele de opoziţie - şi în special partidul naţional-ţărănesc şi partidul naţional-liberal - ar fi putut accepta să se angajeze.

Dl.PATRASCANU a remarcat atunci că în prealabil ar fi fost indispensabil să fie lămurită chestiunea raportului de forţe şi a accentuat din nou că nici vorbă nu putea fi de o modificare a condiţiunilor oferite de Dl.GROZA, precum de revenire la statu quo avute în Martie 1945. Ba chiar am rămas cu impresia că aceste condiţiuni ar putea fi şi mai rele. Dealtfel, Dl.PATRASCANU a insistat din nou asupra faptului că, deşi socotea preferabil ca dificultăţile rezultate de pe urma crizei constituţionale să fie evitate, aceste dificultăţi nu erau, pentru guvern şi pentru Partidul Comunist, nicidecum insurmontabile , în vreme ce partidele de opoziţie, persistând în rezistenţa lor zadarnică şi în iluziile pe care se intemeiau (toate acestea după părerea Dlui PATRASCANU), îşi jucau însăşi existenţa lor.

I-am spus atunci Dlui PATRASCANU că, în aceste condiţiuni constatam cu regret că ori ce înţelegere îmi apare ca imposibilă şi că nici măcar nu-mi puteam lua răspunderea de a face vre-o sugestie în sensul expunerii Dsale sau chiar de a relata sau transmite cele discutate factorilor competenţi din partidele de opoziţie. Dl.Gr.N. BUZESTI a aprobat şi întărit această concluzie - aşa cum, precum am spus, făcuse şi în restul conversaţiei - şi astfel intrevederea a luat sfârşit.

Consultându-mă apoi cu Dl.BUZESTI, am căzut amândoi de acord că nu era cazul să dăm nici-o urmare acestei conversaţiuni şi nici măcar să o relatăm - spre a nu da loc nici unei confuziuni cu privire la propria noastră poziţiune principială şi de fapt. Si aceasta cu atât mai mult cu cât atât Dl.BUZESTI cât şi eu am păstrat impresia foarte netă că ne aflam în faţa unei încercări, din partea Partidului Comunist, de a provoca dezorientare şi descurajare atât în sânul Partidelor de opoziţie, cât şi la Palat - cu care legăturile noastre personale erau cunoscute

./.

(deşi despre Palat nu a fost vorba, fireşte, în cursul întrevederi)
Remarc că aceasta a fost şi cauza secretului rămas în jurul acestei intrevederi care în mine nu a avut nimic confidenţial şi cu atât mai puţin conspirativ.

ss. VICTOR RADULESCU- POGONEANU

20 Februarie 1950

P.S. Precizez deasemenea că Dra L.CONSTANTE - şi nimeni dealtfel - nu a asistat la intrevedere (în afară de Dl.BUZESTI) şi că nici n'am mai discutat vreodată cu Dra CONSTANTE despre această chestiune, neavând astfel nici intenţia, nici prilejul de a o pune la curent cu cele discutate.

ss.V.RADULESCU- POGONEANU

Declarație

Subsemnatul Victor Rădulescu-Pogoneanu declar următoarele:

Arătându-mi-se declarațiile d-lui L. Pătrășcanu și d-rei L. Constante cu privire la întrevederea ce am avut cu cel dintâi în toamna anului 1945, recunosc existența acestei întrevederi. Precizez totodată că, dacă nu am recunoscut acest fapt înainte de a fi fost pus înaintea dovezilor susamintite, nu este pentru că el ar fi avut, după părerea mea, o gravitate sau o importanță deosebită, ci numai pentru că înțelegeam să las, întru cât mă privește, d-lui L. Pătrășcanu deplina libertate de a-și fixa atitudinea în această chestiune, precum și pentru că nu aș fi putut accepta să joc rolul de delator.

Întrevederea susmenționată s-a produs în următoarele împrejurări:

Curând după deschiderea crizei politice și constituționale din August 1945, am întâlnit – la o masă dată de un prieten comun – pe d-ra L. Constante, cu care aveam, încă din vremea studiilor universitare, relațiuni amicale și care știam că are relațiuni asemănătoare și cu soții Pătrășcanu. Cu acest prilej și între multe alte chestiuni fără legătură cu politica zilei le-am discutat, d-ra L. Constante, care cunoștea în linii generale atât vederile mele „de stânga" cât și faptul că avusesem o parte în pregătirea și realizarea actului de la 23 August 1944, mi-a spus că aflase cu surprindere că eu aș face politică alături de d-l Iuliu Maniu, că d-sa refuzase să creadă aceasta și că socotea că datoria oamenilor ca mine ar fi să se înscrie în partidul comunist. I-am răspuns că într'adevăr nu aparțineam nici unui partid politic – deci nici celui național-țărănesc – dar că mă simțeam apropiat de d-l Maniu atât prin convingerile mele cât și printr'un sentiment de respect și stimă personală – fără a mai vorbi de colaborarea din perioada pregătitoare a actului de la 23 August 1944. Am adăogat însă că regretam întreruperea colaborării

între principalele forțe politice, care se aliaseră atât de rodnic în perioada premergătoare ca și în cea imediat următoare actului de la 23 August 1944, că socoteam reluarea unei asemenea colaborări ca fiind de dorit și folositoare intereselor Țării și că, în acest scop, contactele personale - atunci cu totul întrerupte - între reprezentanții diferitelor curente politice ar fi fost util să fie restabilite.

La câtva timp după această conversație - și, după impresia mea, ca urmare a ei - Dna L. Constant mi-a comunicat că Dl L. Pătrășcanu ar dori să mă vadă. Am socotit util să rog pe prietenul meu Dl Gr. N. Buzești - care jucase un rol de prim plan în evenimentele din August 1944 și care avea o situațiune politică mai importantă - să ia și dânsul parte la această întrevedere, în cursul căreia însă discuția s'a purtat mai mult între Dl L. Pătrășcanu și mine, Dl Buzești mărginindu-se să sprijine și să întărească spusele mele.

Conversația a fost deschisă de Dl L. Pătrășcanu, care a subliniat că, prin criza constituțională ce intervenise, se născuseră o serie de dificultăți care, fără a fi fost câtuși de puțin insurmontabile pentru guvern și pentru partidul comunist, ar fi fost totuși preferabil să fie evitate - dar numai în cadrul condițiunilor de la care nici guvernul nici partidul comunist nu înțelegeau să se abată. Dl Pătrășcanu a precizat în același timp că, după părerea dsale, partidele de opoziție aveau tot interesul să accepte aceste condițiuni, căci de acestea depindea însăși posibilitatea pentru aceste partide de a-și salva existența. Dsa a adăugat că persistența în atitudinea de opoziție nu se putea sprijini, după părerea dsale, decât pe speranța - pe care o socotea cu totul iluzorie - într'un sprijin real și eficace din partea Puterilor anglo-saxone. În consecință Dl Pătrășcanu socotea că acceptarea oricăror condiții de colaborare cu guvernul - adică, în fapt, a acelora oferite de Dl Groza încă din momentul constituirii cabinetului, în Martie 1945 - s'ar fi impus ca necesitate partidelor de opoziție, dacă acestea ar adopta o atitudine realistă și conciliantă, renunțând la o intransigență neîntemeiată,

după opinia dlui Pătrășcanu, numai pe estimațiuni și speranțe pe cât de [illegible] pe atât de primejdioase. 241

I-am răspuns dlui Pătrășcanu că, fără a pretinde să-i dau o replică autorizată, credeam totuși că nu greșesc afirmând că o reluare a colaborării din trecut ar fi fost nu numai acceptată dar și dorită de partidele de opoziție – dar nu în orice condițiuni ci numai după lămurirea anumitor chestiuni principiale și pe baza unui acord de principiu. Am precizat că aceste chestiuni se pot reduce la două: un program de guvernare pe temeiul unui compromis și asigurarea unui raport de forțe în sânul guvernului care să excludă orice subordonare și să garanteze implicit respectarea programului de guvernare. Am adăogat că acest raport de forțe ar fi trebuit determinat pe aceleași baze sau pe baze asemănătoare acelora existente înainte de 6 Martie 1945.

Dl Pătrășcanu mi-a replicat că, în ce privește programul de guvernare, el putea fi rezumat, în general, la două puncte: politică externă alături de URSS și, în interior, politică de socializare.

Am răspuns de îndată că, dacă în ce privește primul punct acordul mi se părea realizabil, în ce privește punctul al doilea ar fi fost neapărat nevoie de precizări, de oarece chestiunea comporta etape și grade sau limite dincolo de care nu concepeam ca partidele de opoziție – în special partidul național-țărănesc și partidul național-liberal – ar fi putut accepta să se angajeze.

Dl Pătrășcanu a remarcat atunci că în prealabil ar fi fost indispensabil să fie lămurită chestiunea raportului de forțe și a accentuat din nou că nici vorbă nu putea fi de o modificare a condițiunilor oferite de dl Groza, nemaicum de o revenire la statu quo ante Martie 1945. Ba chiar am rămas cu impresia că aceste condițiuni ar putea fi și mai rele. De altfel, dl Pătrășcanu a insistat din nou

asupra faptului că, deşi socotea preferabil ca dificultăţile rezultate de pe urma crizei constituţionale să fie evitate, aceste dificultăţi nu erau, pentru guvern şi pentru partidul comunist nicidecum insurmontabile, în vreme ce partidele opoziţiei, persistând în rezistenţa lor zadarnică şi în iluziile pe care se sprijineau (toate acestea după părerea dlui Pătrăşcanu) îşi jucau însăşi existenţa lor.

I-am spus atunci dlui Pătrăşcanu că, în aceste condiţiuni constatam cu regret că orice înţelegere îmi apare ca imposibilă şi că nici măcar nu-mi puteam lua răspunderea de a face vreo sugestie (în sensul efectuării ei) sau chiar de a relata sau transmite cele discutate factorilor competenţi din partidele de opoziţie. Dl Gr. N. Buzeşti a aprobat şi întărit această conduită – aşa cum, precum am spus, figurează şi în textul conversaţiei – şi astfel întrevederea a luat sfârşit.

Consultându-mă apoi cu dl Buzeşti, am căzut amândoi de acord că nu era cazul să dăm nici o urmare acestei conversaţiuni şi nici măcar să o relatăm – spre a nu da loc nici unei confuziuni în privinţa la profilul noastre poziţiune principiale şi de fapt. Şi aceasta cu atât mai mult cu cât atât dl Buzeşti cât şi eu am păstrat impresia foarte netă că ne aflam x) în faţa unei încercări, x) aflam din partea partidului comunist, de a provoca dezorientare şi demoralizare atât în sânul partidelor de opoziţie, cât şi la Palat – unde cu care legăturile noastre personale x) erau cunoscute (deşi despre Palat nu a fost vorba, practic, în cursul întrevederii). Rămâne că aceasta a fost şi cauza secretului rămas în jurul acestei întrevederi care în sine nu a avut nimic confidenţial şi cu atât mai puţin conspirativ.

x) personale

Victor Rădulescu-Pogoneanu

20 Februarie 1950. –

P.S. Precizez de asemenea că Dl L. Constant. – şi nimeni de altfel – n-a asistat la întrevedere (în afară de Dl Buzeşti) şi că nici n-am mai discutat în urmă cu Dl Constant. despre această chestiune, neavând astfel nici intenţia nici prilejul să-l pun la curent cu această discuţie. V.R. Pogoneanu

Declarație

Subsemnatul Victor Rădulescu-Pogoneanu, văzând declarația din 8 Martie 1950 semnată de Dl H. Filber, recunosc că am primit vizita dsale la mine acasă în Parcul Jianu, curând după izbucnirea crizei politice și constituționale din August 1945.

Dl Filber, cu care, cu toată deosebirea de convingeri politice, aveam legături amicale încă din tinerețe, a venit să mă vadă – dacă nu mă înșel în urma rugămintii mele de a-mi împrumuta câteva sute de țigări (fumam amândoi același fel de țigări „Comandă specială", care se procurau destul de greu), în așteptarea de a i le restitui peste scurt timp, când urmam să obțin cantitatea comandată de mine.

Cu acest prilej, cum era și firesc, am discutat despre criza politică deschisă la 22 August 1945. Dl Filber m'a întrebat cum văd desfășurarea ulterioară a evenimentelor și care este atitudinea partidelor de opoziție față de această chestiune. I-am răspuns că, pe cât știam, partidele de opoziție erau dispuse să susțină o formulă de guvernare similară cu aceea anterioară datei de 6 Martie 1945, bazată adică pe raporturi de forțe care să asigure un echilibru real între partide precum și aplicarea unui program de compromis care să fie riguros respectat. Am adăogat că aveam convingerea că o asemenea formulă ar fi sprijinită de Marea Britanie și de Statele Unite și că speram că ea nu va întâmpina obiecțiuni din partea Uniunii Sovietice. Dl Filber și-a exprimat îndoiala cu privire la acest ultim punct, precum și părerea că Regele și opoziția și-au făcut calculele

greșite. D-sa m'a mai întrebat dacă este exact zvonul cum că s'ar ridica obiecțiuni împotriva prezenței în conducerea partidului comunist a D-nei Ana Pauker și a D-lui V. Luca, sub cuvânt că dânșii obținuseră în trecut cetățenia sovietică. I-am răspuns că nu cunoșteam acest zvon și că-l consideram mai mult decât neîntemeiat — neserios.

Nu-mi amintesc câtuși de puțin să fi fost vorba, în cursul acestei conversații, de D-l Pătrășcanu și în nici un caz (de aceasta sunt sigur) să fi emis opinia că, în cazul în care zvonul menționat ar fi fost adevărat, aceasta i-ar fi putut fi agreabil D-lui Pătrășcanu.

Întrebând la rândul meu pe D-l Gilker asupra atitudinii partidului comunist — din care, după cum știam încă de când îl cunoscusem, făcea parte ca vechiu membru —, D-sa s'a declarat a nu fi în măsură să mă lămurească mai mult decât în liniile generale cunoscute de toată lumea.

Astfel s'a încheiat această întrevedere, căreia nu i-am atribuit — și nu-i atribuiu nici acum — nici o importanță politică deosebită.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

9 Martie 1950.

Declarație

Subsemnatul Victor Rădulescu-Pogoneanu, văzând declarația din 8 Martie 1950 semnată de Dl A. Golopenția, recunosc că am fost vizitat de Dsa, în toamna târzie a anului 1946, la Palatul Știrbey, unde lucram pe atunci în mod temporar.

Această vizită se explică pe de-o parte prin faptul că aveam cu Dl Golopenția – cu care fusesem coleg în timpul studiilor noastre universitare – vechi legături amicale, pe de altă parte prin faptul că Dsa ținea să mă felicite cu prilejul căsătoriei mele, care a avut loc la acea epocă (Noembrie 1946).

Conversația noastră nu a avut nici decum un caracter politic, ea atingând numai chestiuni fie – și mai ales – de ordin personal, fie de ordin cu totul general: pe cât îmi mai pot aminti după scurgerea unui interval atât de lung, – impresiile Dlui Golopenția despre Paris – pe care eu îl văzusem ultima oară sub ocupație germană iar Dsa după eliberarea Franței, în timpul Conferinței de Pace –, despre atmosfera din Franța, despre ultimele noutăți și curente literare și filosofice (de ex. despre moda existențialistă), despre unele particularități de temperament ale unora dintre colegii mei de carieră, etc. Țin să subliniez că nu am cerut Dlui Golopenția și nici Dsa nu mi-a dat nici o informație relativă la Conferința de Pace la care luase parte și asupra căreia aveam, precum se știe îndeobște, alte mijloace suficiente de a mă pune la curent. De altminteri, calitatea Dsale de simplu expert în materie de

statistică al delegației române nu putea fi de natură s-l facă interesant din punct de vedere politic, – iar în genere relațiile noastre s'au desfășurat totdeauna pe terenul numai al amiciției personale și al anumitor afinități intelectuale (Al Golopenția fiind un om deosebit de cultivat și un spirit original). Adaog că vizita orală și conversația noastră au fost destul de scurte și a trebuit să fac un efort de memorie spre a-mi reaminti cele de mai sus.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

9 Martie 1950

21-4-51

~~36~~

244

DECLARATIE

Subsemnatul VICTOR RADULESCU POGONEANU, născut la 21 Septembrie 1910, în Bucureşti, fiul D-lui IOAN şi D-nei ELENA R.POGONEANU, licenţiat în filosofie şi în drept, consilier de legaţie, cu ultimul domiciliu în Bucureşti, Str. Arhitect Blank 19, la cele întrebate declar următoarele :

Intrebare :

Ce rol aţi avut în timpul crizei constituţionale din 1945 ?

Răspuns :

Dat fiind rolul ce avusesem în evenimentele din August 1944 şi legăturile personale ce păstram cu diferiţi oameni politici, am luat parte la mai multe consfătuiri relative la criza constituţională ce se deschisese.- Printre aceste consfătuiri am avut şi una la care au participat BARBU STIRBEY şi Dl.GR.N.BUZESTI precum şi D-nii MELBOURNE şi HULICK din misiu ea politică a Statelor Unite în România.- Cu acest prilej s'a discutat soluţia posibilă a impasului la care se ajunsese prin refuzul guvernului de a demisiona la cererea regelui.- S'a ajuns la concluzia că singura eşire era ca regele să se adreseze celor trei mari puteri în vederea rezolvării, cu ajutorul lor, a crizei constituţionale.- Reprezentanţii Statelor Unite ne-au asigurat totodată că guvernul lor va rămâne intransigent la punctul de vedere exprimat în comunicarea ce declanşase evenimentele.-

In urma acestei consfătuiri am stabilit împreună cu BARBU STIRBEY şi cu Dl.GR.N.BUZESTI, liniile generale ale notei ce regele urma să adreseze celor trei mari puteri şi am redactat personal această notă pe care Dl. GR.N.BUZESTI a transmis-o prin Dl.IOANITIU la palat,iar regele la rândul său, după ce a aprobat-o a remis-o celor trei guverne aliate.-

Intrebare :

In afară de consfătuirea ce aţi avut cu americanii, cu ce oameni politici v'aţi mai consultat în legătură cu rezolvarea crizei constituţionale ?

Răspuns :

Am luat parte tot în acea perioadă la întrevederile avute de BARBU STIRBEY şi Gr.N.BUZESTI cu D-nii MANIU, DINU BRATIANU şi C.TITEL PETRESCU la palatul STIRBEY.-

Intrebare :

Ce s'a discutat cu această ocazie ?

Răspuns :

Cei trei şefi de partide au fost puşi la curent cu situaţia creiată şi au aprobat soluţiunea dată prin demersul făcut de rege.-

Intrebare :

Care a fost părerea lui TITEL PETRESCU în această chestiune ?

Răspuns :

Dl.C.TITEL PETRESCU era de acord cu D-nii MANIU şi DINU BRATIANU asupra soluţiei unui guvern de colaborare a celor patru partide pe baza de participare egală, conform precedentului din August 1944.- Adaog că după cât ştiu, comitetul central al partidului social democrat votase retragerea din guvernul GROZA a membrilor săi, în aplicarea punctului de vedere (soluţia unui guvern de colaborare)exprimat de Dl.C.TITEL PETRESCU încă din audienţa la rege şi pe care l-a confirmat în întrevederea dela palatul STIRBEY.-

Intrebare :

Când şi cu ce ocazie l-aţi mai văzut pe TITEL PETRESCU ?

Răspuns :

Inainte de alegerile din toamna 1946, l-am văzut pe Dl. C.TITEL PETRESCU,împreună cu GR.N.BUZESTI la Sinaia spre a-l sonda în vederea unui cartel electoral cu partidele naţional-ţărănesc şi naţional liberal.-

./.

Intrebare :

Ce propuneri i-aţi făcut şi care era punctul său de vedere ?

Răspuns :

Deoarece dintr'o discuţiune prealabilă avută cu Dl.MANIU tot la Sinaia, constatasem că D-sa ar fi fost de acord să închee un cartel electoral cu Dl.C.TITEL PETRESCU, am insistat pe lângă acesta să facă un asemenea cartel.-

Dl. C.TITEL PETRESCU a refuzat pe motivul că, după ce se opusese la un cartel cu partidul Comunist, nu putea face vre-unul cu un alt partid, mai ales că dorea să aibe o indicaţie clară asupra forţei partidului său.-

Această întrevedere a avut loc în vila unde locuiam eu la Sinaia.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau, o susţin şi semnez.-

ss/.VICTOR RADULESCU
POGONEANU

21 Aprilie 1951

Declarație

Subsemnatul Victor Rădulescu-Pogoneanu, născut la 21 Septembrie 1910, în București, fiul Dlui Ioan și Dnei Elena R.-Pogoneanu, licențiat în filosofie și în drept, Consilier de legație, cu ultimul domiciliu în București, str. arhitect Blanc, 19, la cele întrebate declar următoarele:

Întrebare.

Ce rol ați avut în timpul crizei constituționale din 1945?

Răspuns.

Dat fiind rolul ce avusesem în evenimentele din August 1944 și legăturile personale ce păstram cu diferiți oameni politici, am luat parte la mai multe consfătuiri relative la criza constituțională ce se deschisese. Printre aceste consfătuiri am avut și una la care au participat Barbu Știrbey și Dl Gr. N.-Buzești precum și Dnii Melbourne și Hulick din misiunea politică a Statelor Unite în România. Cu acest prilej s'a discutat soluția posibilă a impasului la care se ajunsese prin refuzul guvernului de a demisiona la cererea Regelui. S'a ajuns la concluzia că singura ieșire era ca Regele să se adreseze celor trei mari Puteri în vederea rezolvării, cu ajutorul lor, a crizei constituționale. Reprezentanții Statelor Unite ne-au asigurat totodată că guvernul lor va rămânea intransigent la punctul de vedere exprimat în comunicarea ce declanșase evenimentele.

V. Pogoneanu

În urma acestei consfătuiri am stabilit împreună cu Barbu Știrbey și cu Dl Gr. N. Bujești liniile generale ale notei ce Regele urma să adreseze celor trei mari Puteri și am redactat personal această notă pe care Dl Gr. N. Bujești a transmis-o prin Dl Ionnițiu la Palat iar Regele la rândul său, după ce a aprobat-o, a ~~[illegible]~~ transmis-o celor trei guverne aliate.

Întrebare.

În afară de consfătuirea ce ați avut cu Americanii, cu ce oameni politici v'ați mai consultat? în legătură cu rezolvarea crizei constituționale?

Răspuns.

Am luat parte tot în acea perioadă la întrevederile avute de Barbu Știrbey și Gr. N. Bujești cu Dnii Maniu, Dnul Brătianu și C. Titel Petrescu la Palatul Știrbey.

Întrebare.

Ce s'a discutat cu această ocazie?

Răspuns.

Cei trei șefi ~~ai~~ de partide ~~au fost~~ (au fost) puși la curent cu situația creată și au aprobat soluționarea dată prin demersul făcut de Rege.

Întrebare.

Care a fost părerea lui Titel Petrescu în această chestiune?

Răspuns.

Dl C. Titel Petrescu era de acord cu Dnii Maniu și Dnul Brătianu asupra soluției unui guvern de colaborare al celor patru partide pe baza de participare egală, conform precedentului din August 1944. Adaog că după cât știu, Comitetul central al partidului social-democrat voiau retragerea din gu-

V. Pogoneanu

vernul (grupe) a membrilor săi, în aplicarea punctului de vedere (soluția unui guvern de colaborare) exprimat de dl C. Titel Petrescu încă din audiența la Rege și pe care l-a confirmat în întrevederea la Palatul Știrbey.

Întrebare

Când și cu ce ocazie l-ați mai văzut pe Titel Petrescu?

Răspuns

Înainte de alegerile din toamna 1946, l-am văzut pe dl C. Titel Petrescu, împreună cu Gr. N. Bujești, la Sinaia spre a-l sonda în vederea unui cartel electoral cu partidele național-țărănesc și național-liberal.

Întrebare.

Ce propuneri i-ați făcut și care era punctul său de vedere în legătură cu aceasta?

Răspuns.

Ca urmare a unei discuțiuni prealabile avute cu dl Maniu tot la Sinaia constatasem că acesta ar fi fost de acord să încheie un cartel electoral cu dl C. Titel Petrescu, am insistat pe lângă acesta să facă un asemenea cartel.

Dl C. Titel Petrescu a refuzat pe motivul că, după ce se opusese la un cartel cu partidul comunist, nu putea face unul cu vreun alt partid, mai ales că dorea să aibă o indicație clară asupra forței partidului său.

Această întrevedere a avut loc în vila Radu [illegible] de la Sinaia.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, o susțin și o semnez.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

21 Aprilie 1951

DECLARATIE

Subsemnatul VICTOR RADULESCU-POGONEANU,născut la 21 Sept. 191o,în Bucureşti,fiul lui Ioan şi D-nei Elena R.Pogoneanu, licenţiat în filozofie şi în drept,consilier de legaţie,cu ultimul domiciliu în Bucureşti,str.Arhitect Blanc Nr.19,la cele întrebate declar următoarele:

Intrebare:

Când l-aţi cunoscut pe PATRASCANU şi ce raporturi aţi avut cu acesta?

Răspuns:

Am cunoscut pe dl.PATRASCANU în noaptea de 23 August 1944 la Palatul Regal. In perioada imediat următoare actului dela 23 August l-am întâlnit în Consiliul de Miniştrii,la care luam parte în calitatea mea de conducător al Ministerului Propagandei, fără a avea cu dânsul raporturi speciale.

Intrebare:

Câte întâlniri aţi avut cu PATRASCANU şi unde au avut loc aceste întâlniri?

Răspuns:

Am avut cu dl.PATRASCANU două întrevederi,una la blodul unde domicilia d-na LENA CONSTANTE,a doua la domiciliul d-lui TOROSSIAN.

Intrebare:

Cine a mijlocit întrevederile dvs.cu PATRASCANU,care au avut loc la locuinţele lui LENA CONSTANTE şi TOROSSIAN?

Răspuns:

La sugestia ce am făcut-o d-nei LENA CONSTANTE,în cursul unei întâlniri întâmplătoare din August 1945,la un dejun la un prieten comun,dl.OCTAVIAN NEAMTU,în sensul că,după părerea mea, tensiunea politică din acel moment ar fi putut fi eventual atenuată dacă s'ar fi reluat contactele personale între reprezentanţii diferitelor curente aşa cum ele existaseră în perioada de pregătire a actului dela 23 August 1944,d-na LENA CONSTANTE - despre care ştiam că are legături amicale cu soţii PATRASCANU - mi-a comunicat ulterior că dl.PATRASCANU e dispus să mă vadă.

./.

Comunicarea aceasta mi-a făcut-o în cursul unei noi între-vederi ce a avut loc tot la dl.NEAMTU,dar nu în prezenţa acestuia care nu era la curent cu toată această chestiune.

A doua întrevedere cu dl.PATRASCANU (dela domiciliul d-lui TOROSSIAN) a fost aranjată tot prin d-na LENA CONSTANTE şi în aceleaşi condiţiuni.

Intrebare:

De unde aţi cunoscut-o pe LENA CONSTANTE şi ce raporturi aţi avut cu aceasta?

Răspuns:

Am cunoscut-o pe d-na L.CONSTANTE în epoca în care îmi făceam studiile universitare şi am avut cu d-sa raporturi de amiciţie fără însă a o vedea decât foarte rar.

Intrebare:

Cine a participat la întâlnirile dvs.cu PATRASCANU?

Răspuns:

La prima mea întrevedere cu dl.PATRASCANU dela domiciliul d-nei CONSTANTE,a luat parte,la rugămintea mea şi dl. GR.NICULESCU BUZESTI.

La a doua întrevedere dela domiciliul d-lui TOROSSIAN, n'a mai participat nimeni.

Locurile de întâlnire au fost indicate de dl.PATRASCANU.

Intrebare:

In ce scop aţi căutat să vă întâlniţi cu PATRASCANU, cu ce misiuni şi din iniţiativa cui?

Răspuns:

Aflându-mă la acea epocă (August 1945 şi lunile următoare) în centrul evenimentelor care au condus la criza constituţională,mi-a venit în mod firesc şi spontan,în cursul conversaţiei cu d-na L.CONSTANTE,dela dejunul amintit,ideea căutării unei soluţii politice pe calea unor contacte personale în vederea unei colaborări. N'am avut nici un scop premeditat şi nici o misiune,iar iniţiativa a fost în întregime a mea în sensul şi în limitele precizate mai sus.

Intrebare:

Ce s'a discutat la întrevederile avute cu PATRASCANU?

Răspuns:

La prima întrevedere (sfârşitul August 1945) dela domiciliul d-nei L.CONSTANTE,între dl.PATRASCANU şi mine şi în prezenţa d-lui GR.NICULESCU BUZESTI (care acceptase să mă

însoţească la rugămintea mea,ca unul care pe de o parte era prieten intim cu mine,iar pe de altă parte avea,ca membru în partidul naţional ţărănesc şi fost ministru de Externe,o situaţiune politică mai importantă),conversaţia a fost începută de dl.PATRASCANU. D-sa mi-a spus mai întâi că,faţă de criza constituţională ce se deschisese,socotea că sugestia mea în legătură cu reluarea unor contacte personale putea fi utilă spre a se căuta o ieşire din dificultăţile ce se iviseră,dar pe care nu le considera insurmontabile (de netrecut) pentru guvern şi pentru Partidul Comunist. D-sa a afirmat în continuare că socotea că regele făcuse o eroare atunci când luase atitudinea ce declanşase criza constituţională. Referindu-se apoi la precedentul colaborării din epoca August 1944,dl.PATRASCANU m'a întrebat dacă cred că partidele de opoziţie ar fi gata să reia această colaborare printr'o participare la guvern în baza unui program comun elaborat de toate cele patru partide. Am răspuns că în adevăr socoteam posibilă o asemenea soluţie dacă s'ar fi căzut în prealabil de acord asupra raportului de forţe în sânul guvernului şi dacă s'ar fi stabilit precis programul de guvernare. Dl.PATRASCANU mi-a spus atunci că chestiunea raportului de forţe în guvern nici nu se pune,deoarece după părerea d-sale,e o chestiune de existenţă pentru partidele de opoziţie,- dacă ele mai vor să joace un rol în viaţa politică a ţării - să accepte orice condiţiuni. Din discuţiunea ce a urmat am rămas cu impresia netă că,în ideea d-lui PATRASCANU, aceste condiţiuni ar fi putut fi chiar mai rele decât cele oferite de dl.GROZA în Martie 1945,adică maximum două portofolii pentru partidele naţional ţărănesc şi naţional liberal (nu s'a discutat de partidul social democrat independent prezidat de dl.C.TITEL PETRESCU). Am răspuns că socoteam exclusă o colaborare pe asemenea baze şi că,în ce mă priveşte,nici nu puteam să-mi iau răspunderea de a o recomanda. Dl.GR.NICULESCU BUZESTI,a întărit în totul acest răspuns al meu. Am adăugat, susţinut fiind deasemenea de dl.GR.NICULESCU BUZESTI,că vedeam posibilă o colaborare între partide numai pe baza unui raport de forţe de egalitate în sânul guvernului,după precedentul din epoca August 1944.

La depărţire dl.PATRASCANU a insistat din nou că facem o eroare şi ne-a sfătuit să ne mai gândim. Răspunsul meu a fost că nu vedeam nici o altă soluţie în afara celei pe care i-o arătasem.

./.

A doua întrevedere,dela domiciliul d-lui TOROSSIAN, a avut loc la propunerea d-lui PATRASCANU,transmisă tot prin d-na L.CONSTANTE.

Această a doua întrevedere nu a adus în esenţă nimic nou. Dl.PATRASCANU a început prin a mă întreba dacă aveam să-i comunic vre-un rezultat în legătură cu discuţiunea relativă la o eventuală colaborare pe bazele sugerate de d-sa în vederea participării la guvern a partidelor de opoziţie.

I-am răspuns că nu,deoarece,aşa cum îi spusesem dela prima întrevedere,nici nu înţelegeam să-mi iau răspunderea de a recomanda sau de a discuta o soluţie pe asemenea baze. Am adăugat însă că,în cazul în care s'ar cădea de acord asupra unei colaborări şi de guvernare pe baza unei participări egale a tuturor partidelor,socoteam personal că s'ar putea accepta chiar prezidenţa unui comunist,care ar putea fi însuşi d-sa. La aceasta dl.PATRASCANU mi-a răspuns imediat şi oarecum iritat că nu interesează chestiunile de persoane şi că nu are asemenea ambiţii. D-sa a insistat încă odată asupra eroarei ce făceam,după părerea sa,respingând sugestiile ce făcuse şi a afirmat că în acest caz soluţia se va da peste capul partidelor de opoziţie. Cu aceasta întrevederea s'a terminat. Precizez că la această a doua întâlnire n'am mai fost însoţit de nimeni şi nici n'a mai asistat vre-o altă persoană. Despre conversaţia avută cu acest prilej am pus însă în curent,după cum era şi firesc,pe dl.GR.NICULESCU BUZESTI.

N'am mai vorbit cu nimeni altcineva despre aceste două convorbiri cu dl.PATRASCANU.

Intrebare:

Ce propuneri i-au fost făcute d-lui PATRASCANU în prezenţa dvs.de către NICULESCU BUZESTI?

Răspuns:

Dl.GR.N.BUZESTI a luat parte la conversaţia în cursul întrevederii la care a asistat,întărind în totul spusele mele, fără a face el alte propuneri.

Intrebare:

Care era punctul de vedere al lui PATRASCANU faţă de criza constituţională din 1945 şi cum vedea el rezolvarea acestei crize?

./.

Răspuns:

Dl.PATRASCANU socotea preferabilă o soluţie de colaborare pe baza unei înţelegeri directe între cele patru partide politice şi anume pe baza unui raport de forţe în guvern ce nu ar fi depăşit propunerile d-lui GROZA din Martie 1945. Era deci vorba de o soluţie ce ar fi fost dată "din interior" cu aprobarea dar fără intervenţia celor trei mari puteri care ar fi devenit inutilă.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau şi o semnez.

ss.Victor Rădulescu-Pogoneanu

22 Aprilie 1951.

Declarație

Subsemnatul Victor Rădulescu-Pogoneanu, născut la 21 Sept. 1910 în București, fiul Dlui Ioan și Dnei Elena R.-Pogoneanu, licențiat în filosofie și în drept, consilier de legație, cu ultimul domiciliu în București, str. arhitect Blanc, 19, la cele întrebate declar următoarele:

Întrebare.

Când l-ați cunoscut pe Pătrășcanu și ce raporturi ați avut cu acesta?

Răspuns.

Am cunoscut pe dl Pătrășcanu în noaptea de 23 August 1944 la Palatul Regal. În perioada imediat următoare actului de la 23 August l-am întâlnit în Consiliile de Miniștri la care luam parte în calitatea mea de conducător al Ministerului Propagandei, fără a avea cu dânsul raporturi speciale.

Întrebare

Câte întâlniri ați avut cu Pătrășcanu și unde au avut loc aceste întâlniri?

Răspuns.

Am avut cu dl Pătrășcanu două întrevederi, una la blocul unde domicilia Dna Lena Constante, a doua la domiciliul Dnei Torosian

Întrebare.

Cine a mijlocit întrevederile d-voastră cu Pătrășcanu care au avut loc la locuințele lui Lena Constante și Torosian?

Răspuns.

La sugestia ce am făcut Dnei L. Constante, în

V. Pogoneanu

cursul unei întâlniri întâmplătoare din August 1945 la un dejun la un prieten comun, dl Octavian Neamțu, în sensul că, după părerea mea, tensiunea politică din acel moment ar fi putut fi eventual atenuată dacă s'ar fi reluat contactele personale între reprezentanții diferitelor curente așa cum ele existaseră în perioada de pregătire a actului de la 23 August 1944, Dra Constante - despre care știam că are legături amicale cu soții Pătrășcanu - mi-a comunicat ulterior că dl Pătrășcanu e dispus să mă vadă. Comunicarea aceasta mi-a făcut-o în cursul unei noi întrevederi ce a avut loc tot la dl Neamțu dar nu în prezența acestuia care nu era la curent cu toate aceste chestiuni.

A doua întrevedere cu dl Pătrășcanu (de la domiciliul dlui Torosian) a fost aranjată tot prin dra Constante și în aceleași condițiuni.

Intrebare.

De unde ați cunoscut-o d-v. pe Lena Constante și ce raporturi ați avut cu aceasta?

Răspuns.

Am cunoscut-o pe dra L. Constante în epoca în care îmi făceam studiile universitare și am avut cu dra raporturi de amiciție fără însă a o vedea decât foarte rar.

Intrebare

Cine a participat la întâlnirile d-v. cu Pătrășcanu?

Răspuns.

La prima mea întrevedere cu dl Pătrășcanu, de la domiciliul Drei Constante, a mai fost, la cunoștința mea, și dl Gr. N. Buzești.

La a doua întrevedere, de la domiciliul dlui Torosian, n'a mai participat nimeni.

Locurile de întâlnire au fost indicate de dl Pătrășcanu.

V. Pogoneanu

Întrebare.

În ce scop ați căutat să vă întâlniți cu Pătrășcanu, cu ce misiune și din inițiativa cui?

Răspuns.

Aflându-mă la acea epocă (August 1945 și lunile următoare) în centrul evenimentelor care au condus la criza constituțională, mi-a venit în mod firesc și spontan, în cursul conversației cu dra L. Constante de la departament amintită, ideea căutării unei soluții politice pe calea unor contacte personale în vederea unei colaborări. N'am avut nici un scop premeditat și nici o misiune, iar inițiativa a fost în întregime a mea în sensul și în limitele precizate mai sus.

Întrebare.

Ce s'a discutat la întrevederile avute cu Pătrășcanu?

Răspuns.

La prima întrevedere (sfârșitul August 1945), de la domiciliul drei L. Constante, între dl Pătrășcanu și mine și în prezența dlui Gr. N. Buzești (care acceptase să ne însoțească, la rugămintea mea, ca unul care pe de-o parte era prieten intim cu mine, iar pe de altă parte avea, ca membru în partidul național-țărănesc și fost ministru de Externe, o situațiune politică mai importantă), conversația a fost începută de dl Pătrășcanu. Dsa mi-a spus mai întâi că, față de criza constituțională ce se deschisese, socotea că sugestia mea în legătură cu reluarea unor contacte personale putea fi utilă spre a se căuta o ieșire din dificultățile ce se iviseră, dar pe care nu le considera insurmontabile (de netrecut) pentru guvern și pentru partidul comunist. Dsa a afirmat în continuare că socotea că Regele făcuse o eroare atunci când luase atitudinea ce declanșase criza constituțională. Referindu-se apoi la precedentul colaborării din epoca August 1944,

V. Pogoneanu

Dl Pătrășcanu m'a întrebat dacă cred că partidele de opoziție ar fi gata să ia această colaborare printr'o participare la guvern în baza unui program comun elaborat de toate cele patru partide. Am răspuns că în adevăr socoteam posibilă o asemenea soluție dacă s'ar fi căzut în prealabil de acord asupra raportului de forțe în sânul guvernului și dacă s'ar fi stabilit precis programul de guvernare. Dl Pătrășcanu mi-a spus atunci că chestiunea raportului de forțe în guvern nici nu se pune, de oarece, după părerea dsale, e o chestiune de existență pentru partidele de opoziție – dacă ele mai vor să joace un rol în viața politică a Țării – să accepte orice condițiuni. Din discuțiunea ce a urmat am rămas cu impresia netă că, în ideea dlui Pătrășcanu, aceste condițiuni ar fi putut fi chiar mai rele decât cele oferite de dl Groza în Martie 1945, adică maximum două portofolii pentru partidele național-țărănesc și național-liberal (nu s'a discutat de partidul social-democrat independent prezidat de dl C. Titel Petrescu). Am răspuns că socoteam exclusă o colaborare pe asemenea baze și că, în ce mă privește, nici nu puteam să-mi iau răspunderea de a o recomanda. Dl Gr. N. Bujești a întărit în total acest răspuns al meu. Am adăogat, susținut fiind de asemenea de dl Gr. N. Bujești, că vedeam posibilă o colaborare între partide numai pe baza unui raport de forțe de egalitate în sânul guvernului, după precedentul din epoca August 1944.

La despărțire, dl Pătrășcanu a insistat din nou că facem o eroare și ne-a sfătuit să ne mai gândim. Răspunsul meu a fost că nu vedeam nici o altă soluție în afara celei pe care i-o arătasem.

A doua întrevedere, de la domiciliul dlui Tororian, a avut loc la propunerea dlui Pătrășcanu, transmisă tot prin dra L. Gurbată.

V. Pogon…

Această a doua întrevedere nu a adus în esență nimic nou. Dl Pătrășcanu a început prin a mă întreba dacă aveam să-i comunic vre-un rezultat în legătură cu discuțiunea relativă la o eventuală colaborare pe bazele sugerate de d-sa în vederea participării la guvern a partidelor de opoziție.

I-am răspuns că nu, de oarece, așa cum îi spusesem de la prima întrevedere, nici nu înțelegeam să-mi iau răspunderea de a recomanda sau de a discuta o soluție pe asemenea baze. Am adăogat însă că, în cazul în care s'ar cădea de acord asupra unei colaborări și de guvernare pe baza unei participări egale a tuturor partidelor, socoteam personal că s'ar putea accepta chiar președinția unui comunist, care ar putea fi numit d-sa.

La aceasta dl Pătrășcanu mi-a răspuns imediat și oare cum iritat că nu interesează chestiunile de persoane și că nu are asemenea ambiții. D-sa a insistat încă odată asupra erorii ce făceam, după părerea sa, respingând sugestiile ce făcuse și a afirmat că în acest caz soluția se va da peste capul partidelor de opoziție. Cu aceasta întrevederea s'a terminat. Precizez că la această a doua întâlnire n'am mai fost însoțit de nimeni și nici n'a mai asistat vre-o altă persoană. Despre convorbirea avută cu acest prilej am pus însă în curent, după cum era și firesc, pe dl Gr. N. Buzești.

N'am mai vorbit cu nimeni altcineva despre aceste două convorbiri cu dl Pătrășcanu.

Întrebare.

Ce propuneri i-au fost făcute lui Pătrășcanu în prezența d-voastră de către Niculescu-Buzești?

Răspuns.

Dl Gr. N. Buzești a luat parte la conversație

V. Pogoneanu

în cursul întrevederii la care a asistat, întărind în total spusele mele, fără a face d-sa alte propuneri.

Întrebare.

Care era punctul de vedere al lui Pătrășcanu față de criza constituțională din 1945 și cum vedea el rezolvarea acestei crize?

Răspuns.

Dl Pătrășcanu socotea preferabilă o soluție de colaborare pe baza unei înțelegeri directe între cele patru partide politice și anume pe baza unui raport de forțe în guvern ce nu ar fi depășit propunerile d-lui Groza din Martie 1945. Era deci vorba de o soluție ce ar fi fost dată „din interior" cu aprobarea dar fără intervenția celor trei mari Puteri care ar fi devenit inutilă.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și o semnez.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

22 Aprilie 1951.

Declaraţie

Subsemnatul Victor Rădulescu-Pogoreanu născut în Bucureşti la 21 Septembrie 1910, de profesiune Consilier de Legaţie, cu ultimul domiciliu în Bucureşti, str. Arhitect Blanc, 19 — asupra celor întrebate declar următoarele:

Intrebare. Când ai organizat Dta o întâlnire secretă în casa lui Octavian Neamţu?

Răspuns. La începutul lunei Octombrie 1946, am dat întâlnire în casa Dlui O. Neamţu prietenilor mei I. Mocioni, Ilbrea şi Radu Niculescu-Buzeşti.

Intrebare. Cu cine ai venit Dta la această întâlnire?

Răspuns. Cu maşina mea condusă de şofer, fiind primit la sosire de Dl O. Neamţu.

Intrebare. Cu cine a venit la această întâlnire Camil Demetrescu?

Răspuns. Cred că dânsul a însoţit (spre a-l conduce la casa Dlui Neamţu pe care nu o cunoştea) pe Dl Radu N. Buzeşti.

Intrebare. Pe cine ai găsit Dta în casă în momentul când ai sosit acolo?

Răspuns. Deşi nu-mi amintesc, e posibil ca să fi găsit deja acolo pe Dnii Radu N. Buzeşti şi Camil Demetrescu.

Intrebare. Arată Dta la ce interval de timp a avut loc a doua întâlnire?

Răspuns. In cursul aceleiaşi luni Octombrie 1946, a avut

loc a doua întâlnire cu dnii Mocioni, Zilber și Radu N. Buzești.

Întrebare. În cursul anului 1947 ai avut vre-o întâlnire cu Stârcea-Mocioni în casa lui dl. [illegible]?

Răspuns. Categoric nu.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

24 Martie 1953, București. –

258

259

Proces-Verbal de interogator

Arestat ul Victor Rădulescu Pogoneanu, născut la 21 Sept. 1910, în București, fiul lui Ioan și Elena, de profesiune fost Consilier de legație, condamnat în 1947 la 25 ani, cu ultimul domiciliu în Buc. Str. Arhitect Louis Blank No 19.-
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

3 Aprilie 1953

Orașul București.-

Interogatoriul a început la ora ... și ... min.
" s'a terminat la " ... și ... "

Intrebare: Când și cu cine te-ai întâlnit D-ta. în casa lui Octavian Neamțu?

Răspuns: Prin Septembrie 1945 m'am întâlnit în două rânduri cu Lena Constante care mi-a comunicat locul și ora unde aveam să întâlnesc pe Lucrețiu Pătrășcanu.-

Intrebare: Arată D-ta. cine a organizat aceste întâlniri cu Lena Constante?

Răspuns: Ne-am înțeles prin telefon cu cu Lena Constante pentru a ne întâlni la Octavian Neamțu.-

Intrebare: Arată D-ta. concret ce ai discutat cu Lena Constante la aceste întâlniri?

Răspuns: Lena Constante mi-a comunicat că dacă doresc, Pătrășcanu este dispus să mă vadă indicându-mi locul întâlnirii și ora (Str. Dimisie Lupu).-

A doua oară lucrurile s'au petrecut la fel

Semnătura,
Victor Rădulescu-Pogoneanu

Mod. 185

Urmare: cu deosebirea că mi-a indicat ca loc de întâlnire cu Pătrăşcanu în casa lui Torosian din Str. Armenească. –

Intrebare: Ce anume ai discutat cu Pătrăşcanu la prima întâlnire şi cine a mai participat?

Răspuns: L'am luat pe Grigore Buzeşti (de la Palatul Stirbey) pe care îl rugasem să mă însoţească la această întrevedere şi ne-am dus cu maşina condusă de el în Str. Dimitrie Sturza într'un bloc unde am fost primiţi de Lena Constante care ne-a introdus în odaia unde aştepta Pătrăşcanu, după care Lena Constante s'a retras din acel apartament. –

Pătrăşcanu a început prin a ne spune că deşi guvernul şi Partidul Comunist erau hotărâţi şi aveau mijloace de a rezolva criza dintre rege şi guvern totuşi dânsul socotea că ar fi preferabil ca această criză să fie rezolvată printr'un acord al tuturor factorilor din interior acord care să fie prezentat celor trei mari puteri a căror asistenţă fusese cerută de rege. –

In continuare dânsul ne-a întrebat cum vedem situaţia din acest punct de vedere. –

Am răspuns eu arătând că deşi nu aveam nici un mandat din partea nimănui de a discuta această chestiune, credeam că pot afirma că toţi factorii politici interesaţi ar fi doritori să se realizeze o soluţie pe baza unui acord din interior. – In acest scop, era necesar să se precizeze formula de guvern adică raportul de forţe din sânul acestuia şi un program

Semnătura,
Victor Rădulescu-Pogoneanu

Urmare : minimul de guvernare pe care să-l respecte toți participanții;-

Grigore Bujești a întărit în totul acest mod al meu de a vedea.-

Pătrășcanu a răspuns că în ce privește programul de guvernare erau în orice caz două puncte esențiale și anume: politica externă alături de Uniunea Sovietică iar în interior politică de socializare.-

Am replicat îndată că dacă în ce privește primul punct nu vedeam vreo dificultate, în ce privește punctul al doilea nu credeam că partidele de opoziție l-ar accepta fără rezerve.-

Am adăugat însă că mi se părea că mai întâi trebuia rezolvată chestiunea raportului de forțe în sânul guvernului;-

Am precizat că socoteam ca cea mai bună formulă posibilă și de altfel ca un maximum acceptabil pentru partidele din opoziție, revenirea la formula dinainte de 6 Martie 1945 adică participarea egală a celor 4 partide care constituiseră în trecut Blocul Național Democratic.- Și de astă dată, Grigore Bujești a întărit în totul cele spuse de mine.-

Pătrășcanu a răspuns că nici vorbă nu putea fi de o soluție de felul celei sugerate de mine și ne-a întrebat pe ce contăm ca sprijin extern spre a pretinde o astfel de soluție.-

I-am arătat că aveam asigurări formale că puterile occidentale nu vor ceda cu nimic

Mod. 185

Semnătura,
Victor Rădulescu Pogoneanu

Urmare: dela punctul de vedere exprimat în demersul care deslănţuise criza.-

Pătrăşcanu a răspuns că ne înşelăm dacă contam pe o cedare din partea Uniunii Sovietice, că dânsul era sigur că puterile occidentale vor trebui să cedeze, că regele şi partidele făcusă o gravă greşeală adoptând atitudinea ce luaseră şi că pentru partidele opoziţiei era pur şi simplu o chestiune de existenţă, să accepte orice formulă ar fi dispus guvernul să le ofere adică în fapt o simplă reprezentare a lor în guvern.-

Am răspuns imediat că o asemenea formulă care apărea chiar mai rea decât oferta dela 6 Martie 1945 a Dlui. Petru Groza, îmi apărea ca absolut inacceptabilă şi că ea făcea chiar inutilă orice prelungire a discuţiei:-

Atât Grigore Bujoiu cât şi eu am ţinut să precizăm că în aceste condiţiuni nici nu ne puteam lua răspunderea de a mai transmite cuiva propunerile lui Pătrăşcanu.-

Pătrăşcanu a insistat să mai reflectăm, după care întrevederea a luat sfârşit.-

Intrebare: Precizează Dta. timpul când a avut loc această întâlnire?

Răspuns: Această întâlnire a avut loc la sfârşitul lunei August sau începutul lunei Septembrie 1945.-

Intrebare: La ce interval de timp a avut loc a doua întâlnire cu Pătrăşcanu?

Răspuns: La un interval de aproximativ

Semnătura,
Victor Rădulescu-Pogoneanu

Urmare: o săptămână.-

Intrebare: Arată D-ta împrejurările în care a avut loc a doua întâlnire?

Răspuns: Lena Constante mi-a telefonat că vrea să mă vadă după care ne-am întâlnit la Octavian Neamțu acasă unde mi-a comunicat că Pătrășcanu dorea să mă vadă din nou și mi-a indicat locul întâlnirii (la casa lui Traian) și ora (seara).-

M'am dus în Str. Armenească singur unde am fost primit de Pătrășcanu.-

Intrebare: Unde te-ai mai întâlnit D-ta cu Lucrețiu Pătrășcanu în afară de locurile arătate mai sus?

Răspuns: Dela aceste întâlniri, nu l-am mai întâlnit niciodată pe Lucrețiu Pătrășcanu.

Intrebare: D-ta ai cunoscut vreodată Strada unde locuia părinții lui Lena Constante?

Răspuns: Am fost înainte de 23 August 1944 în diferite rânduri invitat la diferite serate ale surorilor Constante în Str. Victor Sicleanu.-

Intrebare: După 23 August 1944 ai mai fost vreodată la această adresă?

Răspuns: În ziua primei întrevederi cu Pătrășcanu înțelegând greșit indicația dată de Lena Constante care îmi vorbise de domiciliul ei, m'am dus întâi în Str. Victor Sihleanu unde am aflat dela sora ei Elisabeta că Lena nu mai locuia acolo ci în Str. Dimitrie Lupu unde m'am dus așa cum am arătat mai

Semnătura,
Victor Rădulescu Pogoneanu

Urmare: sus.-

Intrebare: In cursul anului 1946 nu l-ai întâlnit deloc pe Lucrețiu Pătrășcanu?

Răspuns: Categoric nu.-

Intrebare: Dar pe Ing. Zilber când și în ce împrejurări l-ai întâlnit în 1946?

Răspuns: L'am întâlnit în casa lui Octavian Neamțu de 2-3 ori după începutul anului 1946, la unele mese obișnuite ce au avut loc.-

Intrebare: Încearcă D-ta și adu-ți aminte dacă nu cumva l-ai întâlnit pe Zilber la Neamțu chiar în cursul lunei Octombrie 1946?

Răspuns: Nu îmi amintesc și nici nu cred că mai și fi întâlnit în acest timp cu Zilber.-

Intrebare: Ce explicații ai D-ta la întrebarea pusă de anchetă că nu l-ai fi întâlnit pe Zilber în Octombrie 1946 la Neamțu?

Răspuns: Este posibil să fie o eroare eventual o lacună a memoriei mele.-

Intrebare: Ancheta se referă la o întâlnire cu caracter secret cu Zilber.- In acest caz care este răspunsul D-tale?

Răspuns: Categoric negativ adică nu am avut nici odată nici o întâlnire secretă cu Zilber.-

Intrebare: Ai arătat D-ta într-o declarație anterioară despre unele întâlniri secrete în casa lui Octavian Neamțu.- Arată D-ta când a avut loc prima întâlnire și cu ce scop?

Răspuns: La începutul lunei Octombrie 1946 m'am întâlnit cu Styrcea și Radu Bujesti pentru

Semnătura,
Victor Rădulescu-Pogoneanu

Urmare: a ne fixa atitudinea publică față de plecarea în străinătate a lui Grigore Buzești.-

Întrebare: Arată D-ta. ordinea în care au venit la întâlnire cei care au participat?

Răspuns: Cred că Styrcea a venit după mine.- Eu am venit singur și m-a primit Octavian Neamțu.-

Întrebare: Ancheta știe cum D-tale să fii sincer și dai răspunsuri concrete și adevărate.-

Răspuns: Sunt absolut sincer neavând dealtfel ce ascunde iar răspunsurile mele sunt în perfectă concordanță cu cele ce știu și îmi amintesc, adică cu adevărul.-

Întrebare: De unde ai venit D-ta. la această întâlnire?

Răspuns: Cred că am venit dela Palatul Styrcei unde locuiam, cu mașina condusă de șoferul Ștefan Stamate.-

Întrebare: În afară de șofer a mai fost cineva cu D-ta. în mașină?

Răspuns: nu.-

Întrebare: Când și în ce împrejurări a avut loc a doua întâlnire din casa lui Octavian Neamțu?

Răspuns: În cursul lunei Octombrie 1946 cam la 10 zile mai târziu ~~în timp~~ m-am întâlnit în împrejurări asemănătoare la Octavian Neamțu acasă cu Styrcea și Iacob Buzești.-

Întrebare: Ce anume s-a discutat la această întâlnire?

Răspuns: Am arătat rugămintea pe care

Semnătura,
Victor Rădulescu-Pogoneanu

Mod. 185

Urmare: înainte de plecarea sa mi-o făcuse Grigore Buzești și cele convenite în consecință între mine și dânsul în sensul ca să nu ne angajăm întru nimic în direcția propunerilor lui Hall și Hamilton până când Grigore Buzești nu mă va fi informat din străinătate despre concluziunile sale cu privire la seriozitatea acestor propuneri.-

S'a mai discutat despre dorința lui Hall și Hamilton de a mă scoate din țară și despre dorința mea de a fi scos din țară Vișoianu.-

Intrebare: Arată D-ta. soluția în care s'a venit la această întâlnire?

Răspuns: Cred că am fost primit de Neamțu, altceva nu-mi amintesc.-

Intrebare: Pentru ce era nevoe să vă întâlniți în secret dacă la aceste întâlniri s'a discutat numai cele relatate de D-ta.?

Răspuns: Toate chestiunile discutate prezentau pentru noi riscuri deoarece erau acțiuni considerate de către autorități ca subversive.-

Intrebare: La D-ta. în casă te vedeai în mod obișnuit cu Styrcea și Radu Buzești?

Răspuns: Da.-

Intrebare: Dece nu ai discutat D-ta. cu prilejul întâlnirilor pe care le aveai cu aceștia în casa D-tale. și a trebuit să organizezi întâlniri secrete în casa lui

Semnătura,
Victor Rădulescu-Pogoneanu

Urmare: Octavian Neamțu?

Răspuns: Din cauză că la Palatul Științei ne temeam că am putea fi spionați și că însuși faptul întâlnirii noastre în acel moment ar fi putut da loc la bănueli din partea autorităților.-

Intrebare: Problemele care le-ai relatat D-ta. ca discutate la Neamțu necesita maximum o jumătate de oră.- De astă dată ancheta îți cere să fii sincer și să arăți de ce a fost nevoe să aveți două întâlniri secrete și să discutați ore întregi?

Răspuns: Mențin în totul răspunsurile anterioare și nu mai am nimic de adăogat cu privire la întâlnirile dela Neamțu.-

Intrebare: Ai avut D-ta. o întâlnire secretă cu Pătrășcanu în Str. Armenească la Toroian.- Ce s'a discutat cu acel prilej?

Răspuns: Pătrășcanu m'a întrebat dacă și ce rezultat aveam să-i dau în urma primei întrevederi.- I-am răspuns-arătându-mi chiar mirarea față de această întrebare deoarece încă dela prima întrevedere atât eu cât și Grigore Buzești îi spusesem că nu înțelegeam să dăm nici o urmare conversației avute la prima întrevedere - că nu am nici un rezultat.-

~~Intrebare:~~

Intrebare: In cursul anului 1947 ai mai avut D-ta. vre'o întâlnire secretă la Octavian

Semnătura,

Mod. 185

Victor Rădulescu-Pogoneanu

Urmare: Neamțu cu Leana Constante?

Răspuns: Categoric nu.—

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces verbal de interogatoriu și am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.—

Arestat

Victor Rădulescu-Pogoneanu

Semnătura,

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I.MIHALACHE,declar următoarele:

Am cunoscut pe dl.LUCREȚIU PATRASCANU,personal,pe când era Ministru de Justiție,în două întâlniri cerute de d-sa și anume:

a/. Prima,în toamna 1944 sau poate începutul iernii 1944/45,fiind prezent și dl.MIHAIL RALEA - prin care ceruse întâlnirea; și

b/. A doua,avâbd loc la 2-3 luni după prima,fiind numai amândoi. Nu-mi amintesc prin cine mi-a fost cerută a doua; îmi amintesc însă,că atunci am reflectat că a recurs tot la o persoană care știa de prima întâlnire,adică: RALEA sau I.POPESCU-MEHEDINTI.-

La început,dl.RALEA mi-a propus să ne întâlnim la o casă particulară care să nu fie nici locuința d-lui PATRASCANU,nici a mea și s'a oferit d-sa să se ocupe de acest lucru. Eu am insistat să fie la locuința mea,dar am acceptat să aștept ce casă îmi propunea d-sa.Comunicându-mi o adresă,am însărcinat pe dl.POPESCU MEHEDINTI să o vadă; și neconvenindu-mi,am propus eu casa d-lui medic G.BUSUIOCESCU str.Maior Ginescu - care e nepot al soției mele - și care era fără soție în București (dânsa fiind la părinți) și având slujbă,lipsea de acasă în anumite ore.-

S'a acceptat și la această locuință au avut loc ambele întâlniri,doctorul B.încredințându-mi mie cheia în acele zile și neavând pe nimeni altcineva acasă (nu i-am spus dece). La prima întâlnire,dl.L.PATRASCANU - (care era Ministru de Justiție) mi-a făcut o propunere în felul următor:

Ar fi timpul să se pășească la constituirea unui guvern definitiv după modelul celui din U.R.S.S.,adică un guvern al muncitorilor și al țăranilor.- Un astfel de guvern l-ar putea realiza o unire între Partidul Comunist Român și fracțiunea țărănistă a Partidului Național Țărănesc "fără MANIU și ardelenii",care sunt reacționari".Ca urmare,mi se adresează mie,ca împreună cu țărăniștii,să ne despărțim de MANIU și ramura

./.

ardeleană şi să păşim la constituirea noii formule politice.-

Aceata este miezul propunerii ce mi-a făcut, pe cât am înţeles (fără să-mi precizeze): în numele Partidului Comunist

Am răspuns în rezumat, că, recunoscând utilitatea pentru ţară a unei colaborări cât mai strânse între cele două partide politice (comunist şi naţional-ţărănesc) pe bază de program comun de guvernare şi de alegeri libere - nu pot accepta propunerea de a rupe Partidul Naţional Tărănesc.-

- Pentrucă el reprezintă un program şi o metodă în care am crezut şi cred.

- Pentrucă, atât cu prilejul elaborării programului P.N.T. în comisiile speciale în şedinţele Com. Central şi Congresului ce a avut loc în 1934 şi 1935 când eram preşedintele P.N.T.; cât şi cu prilejul elaborării proectului de reformă agrară în comisia ce tocmai prezidam şi pe care o instituise dl. MANIU, la Partid, înainte de plecarea d-sale la Sanatoriul din Sibiu (de unde se interesa telefonic cum merg lucrările).

N'am întâmpinat nici un fel de **dificultăţi** din partea d-lui MANIU şi a ardelenilor ci o deplină comunitate de vederi. Astfel fiind, sentimentul de onoare, de consecvenţă şi lealitate - mă împiedică a primi propunerea ce mi se face; dar

Dacă ea se adresează P.N.T. ca atare o pot aduce la cunoştinţa d-lui MANIU ca Preşedinte al Partidului.-

Domnia sa mi-a precizat însă, că propunerea mi-a fost făcută mie personal, în numele ţărăniştilor ce reprezint, iar nu P.N.T. ca atare.-

Cu aceasta, prima întâlnire s'a terminat fără urmări - mai schimbând cuvinte de curtoazie.-

Dl. RALEA a asistat, intervenind prea puţin **când** şi când în susţinerea celor spuse de dl. PATRASCANU.-

La a doua întâlnire d-sa mi-a spus că de astă dată propunerea ce face se adresează Partidului N.T.; şi cum dl. MANIU nu e în Bucureşti, o face prin mine, ca eu să i-o comunic pe calea ce o am.-

Conţinutul propunerii era:

Partidul Naţional Tărănesc să rupă acordul în fiinţă cu Partidul Liberal, pentru a realiza în schimb, un acord de guvernare cu Partidul Comunist. "Partidul N.T. are de ales (spunea d-sa) între o guvernare alături de comunişti şi o opoziţie alături de liberali".

./.

Am răspuns că voiu aduce acest lucru la cunoştinţă d-lui MANIU, dar nu m'am putut reţine de a nu-i comunica cum că eu, cu o oră înainte fusesem chemat la locuinţa d-lui DINU BRATIANU care mi-a cerut să comunic d-lui MANIU, că, cu o zi înainte, i s'a făcut - printr'o persoană pe care nu mi-a numit-o - ca venind din partea Partidului Comunist - o propunere adresată Partidului Liberal, exact în acelaş fel în care d-sa, dl. PATRASCANU o făcea prin subsemnatul către P.N.T.

Se spunea şi Partidului Liberal: "Aveţi de ales între opoziţie alături de P.N.T. şi o guvernare alături de comunişti, ca burghezia să mai salveze ceeace se mai poate salva".

Si, cerând scuze, mi-am permis a întreba: cum se pot împăca una cu alta?

La care, d-sa, mi-a răspuns: "Tactica politică cere să cauţi a desuni pe adversari, iar nu a-i uni". (ambii am avut ton de glumă la aceste cuvinte de încheere).-

Evident, întâlnirea - care s'a terminat cu cuvintele de mai sus - nu a avut urmări.-

A fost foarte scurtă, fiind numai amândoi.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau, o susţin şi o semnez.-

ss. I. Mihalache

26 Sept. 1951.

~~273~~

Declaraţie.

Subsemnatul I. Mihalache declar următoarele:

Am cunoscut pe domnul Lucreţiu Patrascanu, personal, pe când era ministru de justiţie, în două întâlniri cerute de d-sa şi anume:

a/ Prima, în toamna 1944 sau poate în capătul iernii 1944/45, fiind prezent şi d-l Mihail Ralea - prin care cerute întâlnirea; şi

b/ A doua, având loc la 2-3 luni după prima, şi fiind numai amândoi. Nu-mi amintesc prin cine mi-a fost cerută a doua; îmi amintesc însă, că atunci am reflectat că a recurs tot la o persoană care ştia de prima întâlnire adică: Ralea sau I. Popescu-Mehedinţi.

La început, d. Ralea mi-a propus să ne întâlnim la o casă particulară care să nu fie nici locuinţa d-lui Patrascanu, nici a mea şi s'a oferit d-sa să se ocupe de acest lucru. Eu am insistat să fie la locuinţa mea, dar am acceptat să aştept ce casă îmi propune d-sa. Comunicându-mi adresa, am însărcinat pe d-l Popescu Mehedinţi să o vadă; şi neconvenindu-mi, am propus eu casa d-lui medic G. Busuioceanu str. Macor Gâurescu - care e nepot soţiei mele - şi care era fără soţie în Bucureşti, (dama fiind la părinţi) şi având slujbă, lipsia de acasă în anumite ore.

S'a acceptat; și la această locuință au avut loc ambele întâlniri, doctorul B. încredințându-mi mie cheia în acele zile, și neavând pe nimeni alt cineva acasă (nu i-am spus de ce).

La prima întâlnire, D[l] L. Pătrășcanu – (care era ministrul de Justiție), mi-a făcut o propunere în felul următor:

Ar fi timpul să se pășească la constituirea unui Guvern definitiv după modelul celui din U.R.S.S, adică un Guvern al Muncitorilor și al țăranilor. Un astfel de Guvern l-ar putea realiza o unire între Partidul comunist român și fracțiunea țărănistă a Partidului Național țărănesc „fără Maniu și ardelenii", care sunt reacționari. Ca urmare, mi se adresează mie, ca împreună cu țărăniștii, să ne despărțim de Maniu și ramura ardeleană, și să pășim la constituirea noii formule politice.

Acesta este miezul propunerii ce mi-a făcut, pe cât am înțeles (fără să-mi precizeze): în numele Partidului comunist.

Am răspuns în refuzat, că, recunoscând utilitatea pentru Țară a unei colaborări cât mai strânse între cele două Partide politice (Comunist și Național-țărănesc) pe baza de program comun de guvernare și de alegeri libere – nu pot accepta propunerea de a rupe Partidul național-țărănesc:

- pentrucă el reprezintă un program și o metodă în care am crezut și cred.
- pentru că, atât cu prilejul elaborării Programului P.N.T în comisiile speciale, în ședințele Com. Central și Congresului ce au avut loc în 1934 și 1935 când eram Președintele P.N.T; cât și cu prilejul elaborării proectului de Reformă agrară în comisia ce tocmai prezidam și pe care o motivei-se d-l Maniu, la Partid, mainte de plecarea d-sale la Sanatoriul din Sibiu (de unde se interesa telefonic cum merg lucrările) - n'am întâmpinat nici un fel de dificultate din partea d-lui Maniu și a ardelenilor; ci o deplină comunitate de vederi.

Astfel fiind, sentimentul de onoare, de consecvență și lealitate - mă împiedică a primi propunerea ce mi se face. Dar dacă ea se adresează P.N.T. ca atare, o pot aduce la cunoștința d-lui Maniu ca Președinte al Partidului.

Domnia sa mi-a precizat însă, că propunerea mi-a fost făcută mie personal, în numele țărăniștilor ce reprezint, iar nu P.N.T. ca atare.

Cu aceasta, prima întâlnire s'a terminat fără urmări - mai schimbând cuvinte de curtoazie.

D-l Ralea a asistat, intervenind prea puțin, când și când, în susținerea celor spuse de d. Pătraș

La a doua întâlnire, d-sa mi-a spus că de astădată propunerea ce face se adresează Partidului N.T.; și cum d-l Maniu nu e în București, o face prin mine, ca eu să i-o comunic pe calea ce o am.

Conținutul propunerii era:

Partidul național-țărănesc, să rupă acordul în ființă cu Partidul liberal, pentru a realiza în schimb un acord de guvernare cu Partidul comunist. „Partidul N.T. are de ales (spunea d-sa) între o guvernare alături de comuniști, și o ~~[illegible]~~ opoziție alături de liberali".

Am răspuns că voiu aduce acest lucru la cunoștința d-lui Maniu; dar nu m'am putut reține de a nu-i comunica acum că eu, cu o oră înainte, fusesem chemat la locuința d-lui Dinu Brătianu care mi-a cerut să comunic d-lui Maniu, că, cu o oră înainte, i s'a făcut – printr'o persoană pe care nu mi-a numit-o – ca venind din partea Part. comunist – o propunere adresată Part. liberal, exact în acelaș fel în care d-sa, d-l Pătrășcanu o făcea prin subsemnatul către P.N.T.

Se spunea și Partidului liberal: „aveți de ales între o opoziție alături de P.N.T. și o guvernare alături de comuniști, ca burghezia să mai salveze ceeace se mai poate salva".

Și cerând scuze, mi-am permis a întreba: cum se pot împăca una cu alta?

La care, d-sa, - mi-a răspuns: „Tactica politică cere să cauți a desuni pe adversari, iar nu a-i uni". (Ambii am avut ton de glumă la aceste cuvinte de încheere.)

Evident, întâlnirea - care s'a terminat cu cuvintele de mai sus - nu a avut urmări.

A fost foarte scurtă, fiind numai amândoi. —

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, o susțin și o semnez.

I. Mihalache

26 Sept 1951.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I.MIHALACHE, născut în anul 1882 luna Februarie 18 în Topoloveni-Muscel, fiu al lui IANCU MIHALACHE şi al ANEI, de profesiune agricultor şi pensionar, la întrebările de mai jos declar următoarele :

Intrebare :

In discuţia din ziua de 22 Mai 1952, d-ta ai arătat că fostul mareşal ANTONESCU, aproximativ în iarna 1943 sau primăvara 1944, te-a trimis la EUGEN CRISTESCU întrucât socotea că este sub demnitatea lui să coboare la darea unor amănunte în legătură cu relaţiile dintre o femeie şi un ministru străin, organele de Stat îţi cer să precizezi despre ce femeie şi despre ce ministru este vorba ?

Răspuns :

La întrebarea de mai sus răspund următoarele : Precizez că atunci când am fost chemat de ION ANTONESCU nu am fost trimis la EUGEN CRISTESCU pentru a-mi vorbi de "legăturile dintre o femeie şi un ministru străin", ci pentru a-mi arăta "documente" cu privire la alte chestiuni.-

Intrebare :

Ce documente ţi-a arătat ION ANTONESCU de care ai arătat mai sus ?

Răspuns :

ION ANTONESCU nu mi-a arătat nici un document, ci m'a trimis la EUGEN CRISTESCU să mi le arate el.-

Intrebare :

Dece minţi că ION ANTONESCU nu ţi-a arătat nici un document atunci când d-ta singur spui că te-a chemat ION ANTONESCU să-ţi arate nişte documente ? Unde e logica lucrurilor când spui că te-a chemat ION ANTONESCU să-ţi arate documentele şi apoi spui că nu ţi le-a arătat.- ?

.//.

Răspuns :

Nu mint.- Este o confuzie.- In răspunsul de mai sus se înţelege că e vorba de EUGEN CRISTESCU-nu de ION ANTONESCU-care să-mi arate aceste "documente".-

Intrebare :

Ce documente ţi-a arătat EUGEN CRISTESCU ?

Răspuns :

Nu mi-a arătat nici un document.-

Intrebare :

Arată concret despre ce femei şi despre ce ministru străin e vorba ?

Răspuns :

Femeia nu mi-a fost numită, ci mi-a spus că este vorba de soţia unui prieten politic.- Ministru mi-a fost precizat,dar nu pot să-i spun numele întrucât este vorba de un diplomat străin.-

Intrebare :

Arată cine este prietenul politic de care ţi-a vorbit ION ANTONESCU ?

Răspuns :

Numele nu mi-a fost indicat decât sub acest titlu şi sub formă de aluzie.- Eu nu pot să pun în circulaţie nume care nu mi-au fost precizate - ci numai prin anume aluzii.-

Intrebare :

Ancheta îţi cere să arăţi care au fost termenii proprii în care ţi s'a adresat ION ANTONESCU în legătură cu amănuntele ce trebuiau să dea EUGEN CRISTESCU privitor la relaţiile dintre acea femeie şi acel ministru străin precum şi despre celelalte chestiuni ?

Răspuns :

Este imposibil ca după 9 ani să dau termenii proprii în care mi-a vorbit ION ANTONESCU.- Repet că n'am fost trimis la EUGEN CRISTESCU în scopul arătat mai sus.-

Intrebare :

Care este aluzia ce ţi-a fost făcută de către ION ANTONESCU "în legătură cu relaţiile dintre acea femeie şi ministrul străin" ?

./.

Răspuns :

Aluzia a fost aceasta : că un străin are conversații telefonice de natură particulară care durează ceasuri și că acestea ar avea un caracter intim.-

Intrebare :

Ancheta cere să arăți întrucât este interesat un conducător ca ION ANTONESCU despre relațiile dintre o femee oarecare și un ministru oarecare, atrăgând în această chestiune și pe ION MIHALACHE din conducerea P.N.T. și dacă aceasta intra în competența lui ION ANTONESCU și a d-tale personal ?

Răspuns :

Cred că ION ANTONESCU nu era interesat în chestiunea de mai sus,iàr întrucât mă privește n'am discutat cu EUGEN CRISTESCU despre această chestiune.-

Intrebare :

Dece nu ai discutat cu EUGEN CRISTESCU cele spuse de ION ANTONESCU, îți erau cunoscute legăturile dintre femee și acel ministru ?

Răspuns :

N'am crezut că e potrivit demnității mele să discut astfel de chestiuni,iar dacă femeia la care a făcut aluzie este aceia pe care am priceput-o eu în acele momente - am avut și am stimă pentru dânsa.-

Intrebare :

Ce fel de om l-ai considerat pe EUGEN CRISTESCU ?

Răspuns :

Din puținul timp cât am colaborat cu el, am rămas cu impresia că este un funcționar priceput.-

Prezenta declarație o subscriu și-mi asum toată răspunderea de exactitatea ei.-

ss/. ION MIHALACHE

23 Mai 1952

ES/6 ex.

274
~~28~~

Declarație,

Subsemnatul I. Mihalache născut în anul 1882 luna Februar 18 în Topoloveni Muscel, fiu al lui Iancu Mihalache și al Anei, de profesiune agricultor și pensionar, la întrebările de mai jos, declar următoarele:

Întrebare. În discuția din ziua de 22 Mai 1952, d-ta ai arătat că fostul Mareșal Antonescu aproximativ în iarna 943 sau primăvara 1944, te-a trimis la Eugen Cristescu întrucât se cotia că este sub demnitatea lui să coboare la darea unor amănunte în legătură cu relațiile dintre o femee și un Ministru străin. Organele de Stat îți cer să precizezi despre ce femee și despre ce Ministru este vorba?

Răspuns. ~~Lucrurui~~ La întrebarea de mai sus răspund următoarele: Precizez că atunci când am fost chemat de Ion Antonescu nu am fost trimis la Eugen Cristescu

pentru a-mi vorbi de „legăturile dintre o femee şi un ministru străin", ci pentru a-mi arăta „documente" cu privire la alte chestiuni.

Intrebare. Ce documente ţi-a arătat Ion Antonescu, de care ai arătat mai sus?

Răspuns. Ion Antonescu nu mi-a arătat nici un document, ci m'a trimis la Eugen Cristescu să mi le arate el.

Intrebare. De ce minţi că Ion Antonescu nu ţi-a arătat nici un document atunci când ota singur spui că te-a chemat Ion Antonescu să-ţi arate niste documente? Unde e logica lucrurilor când spui că te-a chemat Ion Antonescu să-ţi arate documentele şi apoi spui că nu ţi le-a arătat.

Răspuns. Nu mint. Este o confuzie. In răspunsul de mai sus se vede, reese că e vorba de Eugen Cristescu - nu de Ion Antonescu - care are să-mi arate acele „documente".

__Întrebare.__ Ce documente ți-a arătat Cristescu?

__Răspuns.__ Nu mi-a arătat nici un document.

__Întrebare.__ Arată concret despre ce femee și despre ce ministru străin e vorba?

__Răspuns:__ Femeea nu mi-a fost numită ci mi-a spus că este vorba de soția unui fruntaș politic. Ministrul mi-a fost precizat, dar nu pot să-i spun numele întrucât este vorba de un diplomat străin.

__Întrebare.__ Arată care este fruntașul politic de care ți-a vorbit Antonescu?

__Răspuns.__ Numele nu mi-a fost indicat, [illegible] titlu și sub [illegible]. Eu nu pot să formulez [illegible] circulație nume care nu mi-au fost precizate – ci numai prin anume aluzii.

__Întrebare.__ Ancheta știe care să arate [illegible] care au fost [illegible] Antonescu și la adresa [illegible] trebuia să [illegible] legătură cu evenimentele

lea Eugen Cristescu privitor la re-
laţiile dintre acea femee şi acel
ministru străin precum şi despre cele-
lalte chestiuni?

Răspuns.
Este imposibil ca după nouă ani să
redau termenii proprii în care mi-a
vorbit Ion Antonescu. Ştiu că n'am fost
chemat la Eugen Cristescu în scopul arătat
mai sus.

Intrebare. Care este aluzia ce ţi-a fost făcută
de către Ion Antonescu, în legătură
cu relaţiile dintre acea femee şi
ministrul străin?

~~Răspuns. Că un ministru străin~~
~~are con~~

Răspuns. Aluzia a fost aceasta:
că un ministru străin are convorba-
ţii telefonice de natură particula-
re care durează ceasuri şi că acestea
ar avea un caracter intim.

Intrebare. Ancheta care vă arată
atunci că este interesat un condu-
cător ca Ion Antonescu despre
relaţiile dintre o femee oarecare
şi un ministru oarecare, atrageţi
în această chestiune şi pe Ion Miha

lache din conducerea P.N.T. și dacă aceasta intra în competența lui Ion Antonescu s'a ocupat-o personal?

Răspuns. Cred că ~~nu era~~ Ion Antonescu nu era interesat. ~~și~~ iar în chestiunea de mai sus n'am discutat întrucât mă temeam cu Eugen Cristescu despre această chestiune.

Întrebare. De ce nu ai discutat cu Eugen Cristescu cele spuse de Ion Antonescu, îți erau cunoscute legăturile dintre femeea și acel ministru?

Răspuns. N'am crezut că e potrivit demnității mele să discut astfel de chestiuni, iar dacă femeea la care a făcut aluzie este aceea pe care am presupus-o eu am avut și am în acele momente stimă pentru dânsa.

Întrebare. Ce fel de om l-ai cunoscut pe Eugen Cristescu?

Răspuns. Din puținul timp cât am colaborat cu el, am rămas cu

6

~~285~~ 279

nefretia că este un funcționar ~~???~~ cin-
stit.
Prezenta declarație o subscriu de
la mine toată răspunderea de
exactitatea ei. —

I. Mihalache

23 V 952.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

86

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul MIHALACHE IOAN, născut la 18 Februarie 1882 în com.Topoloveni Regiunea Argeş, fiul lui IANCU şi ANA, cu ultimul domiciliu legal în com.Dobreşti, Regiunea Argeş, în prezent condamnat la muncă silnică pe viaţă din anul 1947.

8 Martie 1953, Sighet

Interog.a început la ora 8,2o
" s'a terminat " 14,15

Întrebare

Cu ce oameni politici români şi străini ai avut Dta legături şi contacte în cursul anului 1945?

Răspuns

Dintre reprezentanţii politici şi militari străini am avut întrevederi în cursul anului 1945 cu următorii:

-L-am întâlnit pe senatorul american POPER în prezenţa generalului SCHUYLER şeful Misiunii Militare Americane.

-M'am întâlnit de vreo trei ori cu BURTON BERY reprezentantul guvernului american în România, la Misiunea Americană.

-Cu MELBOURNE m'am văzut tot la Misiunea Americană când m'am dus la BURTON BERY, schimbând cu MELBOURNE câteva cuvinte de curtuazie.

-Cu Maiorul HAAL (american) m'am întâlnit de două ori la mine acasă, înainte şi după conferinţa P.S.D. şi a treia oară m'am văzut cu acesta cu prilejul unei mese la Dr. JOVIN, unde l-am văzut şi pe HOLMAN ministrul Angliei la Bucureşti.

M'am întâlnit deasemenea la începutul anului 1946 cu AVERREL HARIMAN şi ACHIBAL KERY.

M'am întâlnit odată cu ETHERIDGE la Misiunea Americană.

Deasemenea am avut întrevederi cu diferiţi gazetari americani, englezi şi francezi al căror nume nu mi le mai amintesc, aceştia venind doar ocazional în România.

./. ss/I.MIHALACHE

Dintre oamenii politici români, am avut legături şi contacte în cursul anului 1945 cu următorii: IULIU MANIU, DINU BRATIANU, TITEL PETRESCU, MIHAI POPOVICI şi PENESCU NICOLAE.

Deasemeni, am fost în audienţă la rege de două ori în cursul anului 1945.

Intrebare

Ce discuţii ai avut Dta cu persoanele arătate mai sus, referitor la criza dintre fostul rege MIHAI şi guvernul Dr. PETRU GROZA?

Răspuns

Cu nici unu dintre persoanele arătate mai sus nu am avut vreo discuţie referitoare la criza dintre fostul rege MIHAI şi guvernul Dr. PETRU GROZA.

Intrebare

Care au fost factorii care au provocat criza dintre guvernul Dr. GROZA PETRU şi fostul rege şi care au acţionat în timpul acestei crize pentru răsturnarea guvernului?

Răspuns

Cunosc numai faptul pe care mi l-a comunicat IULIU MANIU că într'o audienţă la fostul rege l-a sfătuit pe acesta din urmă să uzeze de prerogativele constituţionale în vederea demiterii Dr. PETRU GROZA.

Alte fapte şi factori precişi care au dus la provocarea crizei dintre rege şi guvern şi care ar fi acţionat în vederea răsturnării regimului, nu cunosc.

Intrebare

Ancheta îţi pune în vedere că posedă dovezi categorice care răstoarnă fundamental răspunsul Dtale anterior şi deci trebue să arăţi sincer care au fost planurile şi acţiunile criminale ce au fost puse la cale pentru răsturnarea guvernului. în timpul crizei din 1945?

Răspuns

Nu am cunoştinţă de planuri şi acţiuni criminale care să fi fost puse la cale pentru răsturnarea guvernului Dr. PETRU GROZA.

Intrebare

Ce ai discutat Dta cu MANIU despre PATRASCANU în 1945?

Răspuns

Nu am discutat absolut nimic cu MANIU despre PATRASCANU în cursul anului 1945.

Intrebare

Cu ce persoane străine ai discutat despre PATRASCA-

./. ss/I. MIHALACHE

NU în 1945?

Răspuns

Nu am discutat niciodată cu vreo persoană străină despre PATRASCANU.

Intrebare

Arată tot ce cunoşti Dta despre legăturile lui PATRASCANU cu fruntaşii PNT?

Răspuns

In afară de legăturile lui PATRASCANU cu unii fruntaşi ai PNT, dinainte de 23 Aug.1944, altceva nu cunosc.

Nu cunosc ca PATRASCANU să se fi văzut sau să fi avut legături cu fruntaşi ai PNT, după 23 August 1944 şi nici un fruntaş al PNT nu mi-a vorbit despre astfel de legături.

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces verbal de interogatoriu şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susţin şi semnez propriu nesilit de nimeni.

Deţinut,
ss/I. MIHALACHE

Anchetator:
Lt.Maj.V. Vânătoru

Proces-Verbal de interogator

Arestat ul Mihalache Ioan, născut la 18 Februarie 1882, în Com. Topoloveni Regiunea Argeș, fiul lui Iancu și Ana, cu
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
ultimul domiciliu legal în Com. Dobrești, Regiunea Argeș, în prezent condamnat la muncă silnică pe viață din anul 1947.-

8 Martie 1953

Orașul Sighet

Interogatoriul a început la ora 8 și 20 min.
" s'a terminat la " 14 și 15 "

Intrebare: Cu ce oameni politici români și străini ai avut D-ta legături și contacte în cursul anului 1945?

Răspuns: Dintre reprezentanții politici și militari străini, am avut întrevederi în cursul anului 1945 cu următorii:

- L-am întâlnit pe senatorul american Paper în prezența Generalului Schyler șeful misiunii militare americane.-
- M-am întâlnit de vre-o trei ori cu Burton Bery reprezentantul guvernului american în România, la misiunea americană.-
- Cu Melbourne m-am văzut tot la misiunea americană când m-am dus la Burton Bery, schimbând cu Melbourne câteva cuvinte de curtoazie.-
- Cu Maiorul Haal (american) m-am întâlnit de două ori la mine acasă, înainte și după înființarea P.S.D. și a treia oară m-am văzut cu acesta cu prilejul unei mese la Dr. Iorin, unde l-am văzut și pe Holman ministrul Angliei la București.-

M-am întâlnit deasemenea la începutul anului

Semnătura,

I. Mihalache

Mod. 185

Urmare: 1946 cu Averell Hariman și Achibal Kery.-

M-am întâlnit odată cu Ethridge la misiunea americană.-

Deasemenea am avut întrevederi cu ofițeri gazetari americani, englezi și francezi ale căror nume nu mi le mai amintesc, aceștia venind doar ocazional în România.-

Dintre oamenii politici români, am avut legături și contacte în cursul anului 1945 cu următorii: Iuliu Maniu, Dinu Brătianu, Titel Petrescu, ~~Lucrețiu Pătrășcanu~~, Mihai Popovici și Penescu Nicolae.- Șters de mine.- I. Mihalach

Deasemeni, am fost în audiență la rege de două ori în cursul anului 1945.-

Întrebare: Ce discuții ai avut D-ta cu persoanele arătate mai sus, referitor la criza dintre fostul rege Mihai și guvernul Dr. Petru Groza?

Răspuns: Cu nici una dintre persoanele arătate mai sus nu am avut vre-o discuție referitoare la criza dintre fostul rege Mihai și Guvernul Dr. Petru Groza.-

Întrebare: Care au fost factorii care au provocat criza dintre guvernul Dr. Petru Groza și fostul rege și care au acționat în timpul acestei crize pentru răsturnarea guvernului?

Răspuns: Cunosc numai faptul pe care mi l-a comunicat ~~ne~~ Iuliu Maniu că într-o audiență la fostul rege l-a sfătuit pe acesta din urmă să uzeze de prerogativele constituționale în vederea demiterii D-lui Petru Groza.-

Alte fapte și factori precisi care au dus la provocarea crizei dintre rege și guvern, și care

Semnătura,
I. Mihalach

Urmare: ar fi acționat în vederea răsturnării regimului, nu cunosc.-

Intrebare: Ancheta îți pune în vedere că posedă dovezi categorice care răstoarnă fundamental răspunsul D-tale anterior și deci trebue să arăți sincer care au fost planurile și acțiunile criminale ce au fost puse la cale pentru răsturnarea guvernului în timpul crizei din 1945?

Răspuns: Nu am cunoștință de planuri și acțiuni criminale care să fi fost puse la cale pentru răsturnarea guvernului Dr. Petru Groza.-

Intrebare: Ce ai discutat D-ta cu Maniu despre Pătrășcanu în 1945?

Răspuns: Nu am discutat absolut nimic cu Maniu despre Pătrășcanu în cursul anului 1945 ?.-

Intrebare: Cu ce persoane străine ai discutat despre Pătrășcanu în 1945?

Răspuns: Nu am discutat niciodată cu nici o persoană străină despre Pătrășcanu.

Intrebare: Arată tot ce cunoști D-ta despre legăturile lui Pătrășcanu cu fruntașii P.N.T?

Răspuns: In afară de legăturile lui Pătrășcanu cu unii fruntași ai P.N.T, dinainte de 23 Aug. 1944, altceva nu cunosc.-

Nu cunosc ca Pătrășcanu să se fi văzut sau să fi avut legături cu fruntași ai P.N.T. după 23 August 1944 și nici un fruntaș al P.N.T. nu mi-a vorbit despre astfel de legături.-

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul

Semnătura,
I. Mihalache

Urmare: proces verbal de interogatoriu și am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez propriu nesilit de nimeni:-

Anchetator,
Lt. Maj. [illegible]

Deținut,
I. Mihalache

Semnătura,

28 Aug.1953
Dată în fața noastră
Lt.maj.de Securitate
V. Vânătoru

DECLARATIE

Subsemnatul ION MIHALACHE,născut la 1882 Febr.18,condamnat la "muncă silnică pe viață",fost cu ultimul domiciliu în comuna Dobrești Muscel,de profesiune învățător,fost membru în Biroul PNT,declar următoarele:

In Septembrie 1952 fiind întrebat de dl.inspector care m'a cercetat atunci ce știu de campania începută de ziarul "Dreptatea" împotriva dlui L.PATRASCANU pe chestia discursului ținut în Ardeal și apoi întreruptă,eu am răspuns că fiind la țară am citit discursul PATRASCANU,că mie mi-a plăcut,că am citit un articol (mi se pare) de atac împotriva dlui PATRASCANU,că apoi n'am mai urmărit. Văzând dl.Inspector că nu sunt la curent,mi-a spus că asupra acestei chestii va întreba pe CARANDINO. Când în Decembrie 1952 am fost pus în cameră cu dnii MANIU,CARANDINO și BERCOVICI,am întrebat pe dl.CARANDINO,cum stau lucrurile și dânsul mi-a spus că în adevăr ducea o campanie prin "Dreptatea" împotriva dlui PATRASCANU,dar după discursul din Ardeal,dl.MANIU i-a spus ca să sisteze campania până la noi dispoziții.

Si campania n'a mai continuat.

Dl.MANIU n'a contestat.

Aceasta mi-este declarația pe care o dau,susțin și semnez.

28 Aug.1953. ss/I.MIHALACHE

DECLARAŢIE

Subsemnatul I.MIHALACHE,cu ultimul domiciliu în Dobreşti Muscel,declar următoarele:

I. In ziua de 22 Aug.1944,aflându-mă la Dobreşti,am primit un telefon dela dl.IULIU MANIU să vin cu automobilul ce mi se trimite şi să mă prezint dsale.Ajungând pela ora 7 seara i-am telefonat c'am sosit şi mi-a spus să mă duc imediat la Preşedenţia Cons.de Miniştri unde mă aşteaptă MIHAIU ANTONESCU şi după ce termin cu acesta să mă duc la dsa.

Mergând la Preşedenţie,M.ANTONESCU mi-a spus că aşteaptă pe mareşalul ANTONESCU "să vie de pe front",că va sosi pela 8 seara,că va aranja să mă primească imediat,ca eu să-i spun deschis punctul nostru de vedere cu privire la ceeace credem că trebue să facă el în interesul ţării.(Am văzut din acestea că el e la curent cu punctul nostru de vedere şi nu am discutat cu el nimic mai mult în acel moment).Mi-a spus să aştept telefon acasă când să vin,ca să nu aştept la Preşedenţie.Am primit telefon către ora 9 să mă duc imediat,ceeace am şi făcut,fiind îndată primit de gen.ANTONESCU.

A început prin a-mi spune că se întoarce dezolat de debandada ce a văzut în rândurile soldaţilor care se retrag în totală dezordine,în aşa măsură că se gândise în primul moment să înfiereze ca laşitate o astfel de dezordine;dar când a văzut că şi armata germană face la fel,s'a oprit.Mi-a spus că frontul este complect rupt şi că e convins că armatele sovietice vor sosi pe curând la Bucureşti,regretând că n'a avut la îndemână 1.000 (o mie) de tunuri anti-tanc,de cele noi (mi se pare că le-a şi numit "tunuri anti-tanc mareşal ANTONESCU") ca cu ele,de poziţiile bune pe care le-a văzut pe dealurile Iaşilor,să distrugă cele zece mii de tancuri sovietice!... La aceasta,am intrat eu în vorbă remarcând că în el vorbeşte numai militarul şi nici decum omul politic;deşi şi militarul ştie mai bine ca oricine,că cele zece mii de tancuri n'ar sta la rând şi nemişcate ca să le distrugă cele o mie de antitancuri şi am făcut apel la dânsul - dată fiind gravitatea situaţiei după

./. ss/I.MIHALACHE

însăşi spusele sale şi să se gândească în primul rând la responsabilităţile sale politice şi la consecinţele pentru ţară, la care el - vădit nemulţumit dar stăpânindu-se - m'a întrebat că ce credem noi de făcut. Eu i-am cerut voie să-l mai întreb câte ceva şi el mi-a îngăduit. Imi amintesc că i-am pus patru întrebări, dar nu-mi vin în minte decât acestea:

a) Mai crede în biruinţa lui HITLER? la care mi-a răspuns că totdeauna a crezut în victoria aliaţilor ca ultima; ceeace nu era adevărat, deoarece chiar pe mine încercase să mă convingă (cu un an sau doi înainte) cu harta în mână că HITLER va câştiga războiul (dar nu i-am mai amintit, fireşte).

b) Are suficiente forţe în Bucureşti ca să apere capitala de nemţi până vin trupele sovietice? La care mi-a răspuns: "acum da - dar când ai mai vorbit cu mine (cam cu o lună înainte) nu aveam; atunci aveau nemţii mai multe.

De celelalte două întrebări, nu-mi amintesc acuma:

Stiu că imediat: rezumând răspunsurile lui, l-am întrebat Atunci de mai aşteptaţi domnule Mareşal"? Războiul l-aţi pierdut, sovieticii vin peste noi, aveţi armată să apăraţi Bucureşti, armată ştiţi bine că simpatizează cu aliaţii caşi întreg poporul? nu este decât un singur gest care vi se impune ca răspunzător politic pentru ţară: să ascultaţi glasul ţării şi sentimentul armatei şi să treceţi de partea aliaţilor întorcând armele contra Germanilor, măcar acum în ceasul al 12-lea, nu este - am adăogat - punctul meu personal, de vedere - pe care îl împărtăşesc de mai mult timp, ci şi al Partidului N.T. reprezentat de dl. MANIU; şi pe cât ştiu dela dânsul, al întregului "Comitet Naţional" cu dnii BRATIANU C. în numele P.L., TITEL PETRESCU în numele P.Soc.Democ. şi L.PATRASCANU în numele Part.Comunist, şi acesta cred a fi şi punctul de vedere al ţării spre a se cruţa inutile sacrificii mai departe: să faceţi dv. îngivă, mai prompt şi mai sigur, ceeace se va impune să facă alţii". La acestea el mi-a răspuns: "Generalul ANTONESCU nu poate să trădeze pe acela lângă care a luptat" ....La care eu am obiectat: "nu generalul ANTONESCU şi nu România trădează pe HITLER, ci acesta poate fi socotit că a trădat România garantându-i hotarul pe Prut - şi acum ne pretinde să apărăm noi hotarele Germaniei cu armata română"....

A stat mult la gânduri, s'a plimbat în tăcere în lungul camerei - şi apoi a spus că în tot cazul el se simte obligat să previe pe HITLER că desface alianţa.

I-am atras atenţia că asta înseamnă să ne dea de-agata în mâna lui HITLER provenit de ce am pus de gând. Si că eu îmi permit a-l concilia să facă gestul imediat creind "faptul impli-

./. ss/I. MIHALACHE

nit". N'a răspuns - decât ceva din care am înţeles că va vorbi cu Regele a doua zi.

Se făcuse ora 11,1/2 noaptea şi a venit dna să-l ia ca să meargă la Snagov.

Scoborând jos, am trecut pela MIHAI ANTONESCU care-mi spusese să-i comunic şi lui convorbirea; dar n'a mai fost timp, deoarece a fost chemat de gl. ANTONESCU. Am putut să-i spun atât: că l-am sfătuit să facă el lovitura şi imediat; adăogind: (fără să reflectez, ci ca să-l impresionez): "băgaţi de seamă că însăşi existenţa fizică vă e în primejdie.

Am telefonat dlui MANIU dacă îl pot vedea imediat şi mi-a spus că fiind târziu, preferă să-l văd a doua zi la 7 dimineata, ceeace am şi făcut în dimineaţa de Miercuri 23 August, când i-am referat conversaţia şi impresia mea; că s'a decis cel puţin pe trei sferturi şi că urmează să ţină strâns contactul cu el şi ceilalţi în cursul zilei spre a-l decide complect. Mai târziu am aflat că dl. MANIU, s'a dus imediat la DINU BRATIANU şi acesta a trimis la Snagov, după general, pe dl. G. BRATIANU.

Adaug că eu când am vorbit cu generalul în felul de mai sus, nu ştiam că am un mandat din partea Comitetului Naţional. Acest lucru l-am aflat pe urmă dintr'un articol al dlui TITEL PETRESCU, dar ştiam dela dl. MANIU că întreg Comitetul împărtăşeşte acest punct de vedere.

Aceasta mi-este declaraţia pe care o semnez.

28 Aug. 1953. ss/I. MIHALACHE

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Martorul SANDRU OVIDIU, născut la 6 Martie 1905 în com. Copandul de Mureș, Raionul Luduș, Reg. Cluj, fiul lui TRAIAN și MARIA, de profesiune ajustor mecanic, domiciliat în București str. Aviator Traian Vasile Nr. 65

28 Aprilie 1953, București
Interog. a început la ora 17,00
" s'a terminat " 20,10

Intrebare

Când l-ai cunoscut dta pe LUCRETIU PATRASCANU?

Răspuns

Pe PATRASCANU l-am cunoscut în anul 1932 cu ocazia organizării mișcărilor dela CFR.

In primii ani după ce l-am cunoscut pe PATRASCANU, mi-am dat seama că era un element suspect iar mai târziu că era un agent provocator al Siguranței.

Astfel, îmi amintesc că după reprimarea grevelor din 16 Februarie 1933 am fost întemnițați peste 1500 de muncitori la închisoarea Jilava.

Pe toți muncitorii ne-au închis în celulele din forturi unde era închisoarea propriu zisă.

După circa zece zile a fost adus și PATRASCANU la Jilava însă el nu a fost întemnițat cu muncitorii în fort ci a fost ținut într'o cameră spațioasă alături de clădirea Comandamentului închisorii.

De aci, după scurt timp a fost pus în libertate; el nic nu a fost implicat în procesul dela Grivița CFR.

L'am mai întâlnit pe PATRASCANU prin anii 1935-36 când s'a numit o delegație din partea PCR din care a făcut și el parte, urmând să acționăm în vederea organizării "Frontului Popular" la noi în țară.

Delegația avea sarcina de a sta de vorbă cu diferiți conducători ai partidelor așa zis democratice.

La nici unul dintre reprezentanții partidelor politice cu care vorbeam, el nu punea problemele așa cum era trasată linia de către conducerea Partidului, ci căuta întotdeauna să

./. ss/SANDRU

introducă în discuţii o altă linie în sensul că nu punea problema închegării imediate a Frontului Popular ci într'un timp mai îndelungat.

El obiecta în discuţiile ce le-am avut cu el, spunând că în România nu se poate forma un front popular fiindcă nu se găsesc elemente şi alte pretexte de felul acesta.

PATRASCANU, mereu mă întreba dacă directivele pentru încheerea Frontului Popular la noi în România, vin din partea Cominternului sau din partea conducerii PCR spunând că dacă nu vin dela Comintern el nu le poate aplica.

I-am arătat că un membru de partid disciplinat nu poate să pună astfel problemele atunci când primeşte o sarcină din partea Biroului Politic al Partidului şi l-am întrebat dece insistă atât de mult să ştie de unde vine această sarcină.

El mi-a răspuns că nu este "un membru de partid de rând să înghită ce-i dă fiecare".

Atunci mi-am dat seama mai bine că intenţiile lui sunt să afle linia Cominternului şi să cunoască sarcinile pe care le trasează partidelor comuniste din toate ţările capitaliste, pentru ca la rândul lui să poată informa pe cei care îi interesau aceasta.

După convingerea mea că el face greutăţi în realizarea Frontului Popular cât şi în urma insistenţelor lui de a cunoaşte hotărârile venite dela Comintern, lucru pe care eu l-am adus la cunoştinţa conducerii Partidului, el a fost scos din muncă şi izolat.

In anul 1940 fiind şi el internat în lagărul dela Miercurea Ciuc, încă din prima zi a sosirii lui în lagăr el s'a interesat dacă s'a constituit organizaţie de Partid şi cine este în conducerea ei. Această informaţie el vroia să o afle prin EMILIAN ANGHELIU care neştiind ceva în acest sens, a venit cu PATRASCANU la mine care m'a întrebat de organizaţia de Partid.

Intrebându-l dece vrea să afle el acest lucru, motivându-i că un membru de partid aşteaptă să-i vină legătura dacă este organizaţie de partid, el mi-a răspuns după ce a plecat ANGHELIU, că vrea să organizeze o evadare a conducătorilor comunişti din acel lagăr.

I-am explicat întâi că este imposibil să se sape un tunel de 50-60 de metri aşa cum propunea el şi apoi i-am spus categoric că nu sunt de acord şi să nu încerce aşa ceva că îl demasca ca agent provocator.

După această discuţie, PATRASCANU a plecat şi a stat

./. ss/SANDRU

în lagăr mai mult în tovărăşia lui ANGHELIU şi BOGATOIU.

In urma discuţiilor avute cu PATRASCANU, m'am convins şi mai mult că a fost internat în lagăr cu un scop bine definit. El vroia să facă o provocare prin organizarea evadării conducătorilor comunişti din lagăr şi să demaşte comandamentului lagărului la momentul potrivit evadarea pentru ca astfel aceştia să poată fi prinşi şi împuşcaţi. Acest mod de provocare nu i-a reuşit însă.

După ce a văzut că nu reuşeşte să afle cine sunt conducătorii organizaţiei de Partid din lagăr şi nici provocarea cu evadarea, văzându-se izolat, s'a prefăcut că este bolnav şi sub pretext că îl transportă la spital în Bucureşti a fost pus în libertate.

După eliberarea lui, am aflat că fusese eliberat din lagăr în urma unor/memorii făcute de el şi familia sa, lui GHICA care era pe acea vreme director general al Siguranţei legionare.

După ce PATRASCANU a fost reinternat în lagărul Tg.Jiu în 1943, l-am întrebat cum a procedat de a fost pus în libertate şi el mi-a confirmat că a fost chemat de GHICA care l-a pus în libertate fixându-i-se domiciliu obligatoriu la Poiana Tapului unde el avea o vilă.

L-am întrebat atunci dece l-a mai internat în lagăr dacă i se fixase domiciliu obligatoriu.

PATRASCANU mi-a răspuns că s'a luat această hotărâre întrucât veneau o serie de tovarăşi pe la el şi era suspectat.

Tot cu această ocazie mi-a mai spus că fiind la GHICA, acesta i-a arătat un tabel pe care erau trecuţi o serie de comunişti din lagăr şi închisori în frunte cu tov. GHEORGHIU-DEJ, cari urmau să fie împuşcaţi de legionari.

Această situaţie se referea la perioada când noi internaţii politici fuseserăm mutaţi dela Miercurea Ciuc în lagărul dela Caracal.

Cele spuse de el, mi-a amintit că într'adevăr veniseră o bandă de legionari înarmaţi la poarta lagărului cerând Comandamentului lagărului să-i lase să intre în lagăr pentru a se "răfui" cu noi comuniştii întrucât spuneau ei că nu admit ca în zona lor la Caracal să mai fie vreun comunist în viaţă.

Prin cele spuse de PATRASCANU cu privire la lista ce i-o arătase GHICA, vroia să demoralizeze internaţii comunişti cum că orice acţiune ce o vor întreprinde pentru apărarea intereselor internaţilor, riscă să determine represiuni sângeroase din partea Siguranţei antonesciene care ar avea aceleaşi intenţii

./. ss/SANDRU

ca şi fosta siguranţă legionară.

Aceasta mi-a întărit mai mult convingerea despre el că trebue să fie foarte periculos.Si într'adevăr după câteva zile, a început să ia legătura cu o serie de tovarăşi pe care îi cunoştea că sunt membrii de Partid căutând să-i convingă că trebue să se treacă la alegerea unui nou organ de conducere al organizaţiei de partid din lagăr.

PATRASCANU a fost pus în curent de către unele elemente slabe,despre situaţia organizaţiei de Partid şi a aflat cine sunt comuniştii din lagăr şi cine este în biroul organizaţiei de Partid.

In urma unor manevre pe care le-a întreprins,PATRASCANU a reuşit să se strecoare în biroul organizaţiei de Partid.

După aceasta,a început să unelteacă cu ajutorul Comandamentului lagărului,la îndepărtarea din biroul organizaţiei a celorlalţi membrii pentru ca să rămână el unicul conducător al organizaţiei de Partid.Astfel,a intervenit la Comandament ca un membru al biroului să fie scos din lagăr sub pretext că are neapărată nevoe de tratament medical şi să-l trimită la spital.

Văzând că întâmpină din partea mea şi a altor tovarăşi greutăţi în acţiunea lui de spargere a unităţii internaţilor, PATRASCANU a intervenit iarăşi la Comandamentul lagărului reuşind să ne îndepărteze pe mai mulţi tovarăşi printre care m'am aflat şi eu,fiind izolaţi şi trimişi în afara lagărului într'o pădure la circa 100 km.depărtare de lagăr la tăiat lemne.

Intorcându-ne după câtva timp în lagăr şi constatând uneltirile pe care le-a făcut PATRASCANU,am hotărât un grup de tovarăşi printre care tov.MAXIM GHEORGHE şi alţii,ca să-l demascăm pe PATRASCANU într'o scrisoare adresată membrilor de Partid,ca un agent provocator al Siguranţei şi guvernului antonescian,ca un duşman şi trădător al Partidului şi clasei muncitoare.

Despre acţiunea provocatoare a lui PATRASCANU în lagărul Tg.Jiu,am făcut cunoscut atunci printr'o scrisoare şi Comitetului Central al Partidului,însă nu am primit nici un răspuns.Aceasta se explică destul de clar prin faptul că pe vremea aceea se găseau în fruntea Partidului alţi agenţi provocatori, FORIS şi KOFLER.

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces-verbal de interogatoriu şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine,îl susţin şi semnez propriu nesilit de nimeni.

Anchetator
Lt.Maj.de Sec.V.Vânătoru

Martor:SANDRU

Procuror,
Col.Ardeleanu.

Referință

Subsemnatul Sandru Ovidiu cunosc pe Pătrășcanu Lucrețiu din anul 1932, cu ocazia organizării mișcărilor de la C.F.R.

După reprimarea grevelor în anul 1933 Februarie 16, am fost internați peste 1500 muncitori la închisoarea Jilava, pe toți ne-au închis în celulele din fortul unde era închisoarea propriu zisă. După circa 10 zile a fost adus și Pătrășcanu L. însă el nu a fost internat cu muncitorii în fort, ci ținut într-o cameră spațioasă alături de clădirea Comandamentului, de unde a fost pus în libertate după un timp scurt, el nici nu a fost implicat în procesul de la Grivița C.F.R. în Iulie 1933.

Cu organizarea Frontului Popular la noi în România s-a numit o delegație de P.C.R. în care a fost și el numit, aceasta prin anul 1935-1936.

Delegația avea sarcina de a sta de vorbă cu diferite elemente considerate democrate, la nici unul cu care vorbeam nu punea problemele așa cum era linia, căuta întotdeauna să introducă în discuții linia lui oportunistă, adică nu punea închegarea unui Front Popular imediat ci într-un timp mai îndelungat, ridicând obiecțiuni că în România nu se poate forma un Front Popular, fiind că nu se găsesc elemente etc.

După o serie de discuții pe cari le aveam cu el asupra atitudinei lui, în fața acestor elemente, mă întreba în continuu dacă directivele pentru închegarea unui Front Popular la noi în România vin din partea Cominternului

dacă nu vin din partea Comintermului el
nu le poate aplica, i-am arătat că un membru
de partid disciplinat nu poate să pună astfel
problemele, când vine o sarcină din partea
biroului politic, l-am mai întrebat de ce
insistă el atât de mult asupra sarcinilor
de unde vin, i-mi răspundea că el nu este
„un m. de p. de rând să înghită ce-i dă
fie care," Atunci mi-am dat seama mai
bine care sunt intențiile lui, să afle linia
Comintermului, să știe sarcinile cari le
trasează P.C. din țările Capitaliste, ca la
rândul lui să poată informa dușmanii
P. și a clasei muncitoare.

După convingerea mea că el face
greutăți în realizarea frontului Popular,
cât și insistența lui asupra Hotărârilor
venite de la Comintern pe care el insista
să le cunoască, și pe care le-am adus la
cunoștința C.C. a fost scos din muncă
și izolat.

In anul 1940 a fost internat și el
în lagărul ~~Mer~~curea Ciuc, în primul rând
s'a interesat dacă s'a constituit organi-
zație de partid și cine este în conduce-
rea ei, aceasta a făcut-o în prima zi
a sosirii lui în lagăr. Informație voia
să afle prin Angheluș Emilian, el nu
știa avenit cu Pătrășcanu la unire
întrebându-mă de organizația de partid,
l-am întrebat de ce îl interesează, și de ce
vrea el să afle acest lucru, fiindcă
un m. de p. așteaptă să-i vină legătura
dacă este organizație de partid. Mi-a răspuns
-după ce a plecat Angheluș- că el vrea să
organizeze o evadare a conducătorilor
Comuniști din acel lagăr. L-am explicat
că este foarte greu să fugi un timp așa

./.

cum propunea el de 50-60 metri, i-am opus categoric că nu sunt de acord și îmi interese că-l demasc ca pe un agent provocator. După această discuție s-a retras în tovărășia mai mult a lui Anghelus și Bogătoiu Pamait.

În urma discuțiilor avute cu el m-am convins și mai mult că el a ~~fost~~ internat în lagăr cu un scop bine definit. El voia să facă o provocare prin organizarea unei evadări a conducătorilor comuniști din lagăr să denunțe comandamentului lagărului ca să fie prinși și împușcați. Acest mod de provocare nu i-a reușit. După ce a văzut că nu reușește să afle cine sunt comuniștii din conducerea org. de P. din lagăr, și nici provocarea cu evadarea și văzându-se izolat, s-a prefăcut că este bolnav și sub pretext că-l transporta la spital în București a fost pus în libertate.

După eliberarea lui nu-mi reamintesc precis cine mi-a spus, din cei cari au fost internați în urma lui în lagăr sau mi-a comunicat de afară din partea partidului, că el a fost eliberat din lagăr în urma unui memoriu făcut de mătușa lui Ghica fost pe acea vreme ministru de Interne legionar.

Întradevăr după reinternarea lui în lagărul Tg. Jiu în anul 1943 l-am întrebat cum a procedat de la pus în libertate? mi-a confirmat că a fost chemat de către, Ghica Min. de Int. Legi-

onor, punându-mi în vedere că i-a dat domiciliu obligatoriu la Poiana Ța-pului unde are el o vilă. L-am întrebat atunci, dacă i-a fixat domiciliu obli-gatoriu de ce l-a mai internat în lagăr? mi-a răspuns că veneau o serie de tovarăși pe la el și era sus-pectat. Aceasta mi-a întărit mai mult convingerea despre el că trebue să fie foarte periculos. Și într-adevăr după câteva zile a început să ia legătură cu o serie de tovarăși pe cari îi cunoștea că sunt m. de p. arătându-le că trebue să se treacă la alegerea unui nou organ de con-ducere a organizației de Partid din lagăr. A fost pus în curent de unele elemente slabe cine este în Biroul org. de P. și cine sunt comuniștii. După ce a avut aceste date a trecut direct la spargerea unității internaților din lagăr, pe un membru al birou-lui de P. a intervenit personal la Coman-damentul lagărului să fie internat în spital ceia ce Comandamentul a și făcut. Totuș văzând că întâm-pină greutăți din partea mea, pro-cedând la demascarea lui ca agent provocator și omul siguranței, a in-tervenit iarăș la Comandamentul lagărului să fiu izolat de internați, ceia ce comandamentul lagăru-lui a și făcut, a luat măsuri la ordi-nile lui ca pe o serie de tovarăși

./.

să mă trimită la tăiat de lemne la o pădure în depărtare de lagăr la cca 100 km.
După întoarcerea mea de la pădure el reușise să pună mâna atât pe organizația de P. cât și cea de masă, abea acum liberă eșirea din grupă la comandament.
După aceasta provocare mârșavă tocmai când teroarea era mai mare și Guvernul [illegible] se [illegible] turba de mânie sub loviturile puternice pe care le primea din partea armatei Roșii, el era satisfăcut că a reușit să fărâmițeze unitatea de luptă a internaților, să izoleze elementele cinstite și devotate Partidului și clasei muncitoare, el a reușit să dea un sprijin fiarei fasciste.
Am scos imediat o scrisoare adresându-o m. de p. cinstiți arătându-l ceia ce era, un agent provocator mârșav al Siguranței și Guvernului lui Antonescu, dușman de moarte al clasei muncitoare și al partidului, un trădător ordinar.
La fel am scris despre situația din lagăr și C.C. al P.C.R. însă nu am primit nici un răspuns. Aceasta se explică destul de clar că în fruntea partidului se afla alt agent provocator și dușman al clasei muncitoare.
După continuarea acțiunilor lui dușmănoase și provocatoare în rân-

durile partidului[6], și după demascarea-
lui de către partid ca agent al imperia-
lismului la noi în țară, introdus
în rândurile partidului nostru, m-am
convins și mai mult de justețea ori-
entării mele, atât când am lucrat
cu el prin anii 1936-937 cât și acți-
unile lui din lagăr, că acest porc
veninos nu iubește partidul și munci-
torimea, el a intrat în partid cu
scopul bine definit de imperialiști
de a da pe mâna lor organizațiile
de partid, de a da pe mâna Sigu-
ranței elementele cele mai cin-
stite și devotate clasei muncitoare
și partidului ș.

Numai așa s-a putut întâmpla
că în 1933 când muncitori erau în-
chiși în fortul provocați zilnic de
comandamentul închisorii ca mo-
tiv pt. a trece la bătăi contra lor, a
lui să i se pună la dispoziție camere
somptuoase și fără santinelă.

Numai pe un astfel de ele-
ment îl cheamă reacțiunea la
ea pentru al elibera din lagăr
dându-i fel de fel de misiuni,
să cheme la el elemente muncitorești
să le afle părerea.

Numai un astfel de element
se poate interesa de unde vin instruc-
țiunile de Partid ș.a.m. Numai un
element ca el dușman de moarte
al Regimului de Democrație Populară și
al Uniunii Sovietice.

[signature] 9/II 953

Referință

Subsemnatul Sandu Ovidiu cunosc pe Pătrășcanu Laurențiu din anul 1932 cu ocazia organizării mișcării de la C.F.R. În anul 1933 februarie 16 după reprimarea grevei a fost adus și el la închisoarea Jilava, unde nu a fost băgat la un loc cu muncitorii și ținut într-o cameră spațioasă în clădirea Comandamentului închisorii, a fost eliberat înaintea tuturora și nu a fost implicat în proces.

L-am întâlnit pe urmă în 1935-936 când a fost însărcinat și el să facă parte dintr-o delegație care ne prezentam la diferiți conducători ai partidelor așa zis democratice pentru închegarea Frontului Popular la noi în țară.

De câte ori discutam cu el cum trebuie să punem problema în fața acestor elemente, mă întreba dacă aceste directive vin de la Comintern, dacă nu el nu le poate aplica directivele venite de la C.C. al P.C.R.

După atitudinea pe care o manifesta mereu a fost scos din această

./.

munca. În anul 1940 când s-au înființat lagărul Miercurea Ciuc a fost adus și el în lagăr, de prima dată s-a interesat dacă este organizație de partid și cine este în conducerea ei, l-am întrebat de ce-l interesează, mi-a răspuns că vrea să organizeze o evadare a conducătorilor lor cunoscuți și cari sunt internați în acel lagăr. În lagăr era mai mult în tovărășia lui Bogătoiu și Anghelin.

S-a pus odată problema de către Trandafirescu în comitetul de P. să fie cooptat și el în comitet m-am opus categoric arătând atitudinea lui care a avuto în munca din afară.

Când s-au făcut primele triări el s-a făcut că este bolnav și sub pretext că-l transportă la spital a fost pus în libertate.

Nu-mi reamintesc precis cine mi-a spus în lagăr sau mi-a comunicat de afar. din partea P. că el a fost eliberat în urma unui memoriu făcut de mama lui lui Carol fost rege, (aceasta trebue verificat prin mai-căsa). În 1942 sau 943 dacă-mi amintesc a fost internat în lagăr, după sosirea lui a început să atragă o serie de tov. în discuții asupra situației organizației din lagăr printre aceștea a fost T. Rudenco, Neagu Andrei, Szekely Jani, Elvira, Beti Luster etc. Aflând cine erau în biroul organizației, (eram eu Didenco și Maxim Alex) a căutat să se apro-

./.

fie de tov. Sidenco. La un moment tov. cari aveau legături cu el a început ajitația prin nuclee, că trebue trecut la noi alegeri și schimbat comitetul de P., el împingea din umbră în deosebi pe Sudenco și Elvira cari au trecut de la om la om cerând noi alegeri aceasta să întâmpla când teroarea era mai mare 1943.

Tov. Sidenco vine în biroul org. de P. și propune ca în locul lui Maxim Ișl. să fie coptat Pătrășcanu m'am opus la aceasta propunere și la început nu am fost de acord, atunci când tov. Sidenco a ridicat problema că el pleacă din birou după multe discuții am fost de acord, aceasta în mod provizoriu până vine confirmarea deo for.

După intrarea lui în birou a cerut să ise predea legătura cu toate nucleele m'am opus și cam cedat nu mai acelea pe cari le detinea Maxim. La un moment dat tov. Fania trebuia să-și facă operație [redacted] el personal a intervenit pe la grupa a I-a și comandamentul ca Sidenco să fie internat la spital în oraș, ceia ce a și reușit.

Am rămas amândoi în birou l-am întrebat de ce insistă cu alegerile, mi-a răspuns că masa cere
./.

la un ordin al comandamentului
ca internați să iese afară în frig să
ungă câteva vagoane de combusti-
bile, m-am opus el a luat legătură
cu comandamentul lagărului
și a acceptat. Am fost izolați
în grupa a 6a atunci câți-va tov.
După această izolare m-a luat
pe o serie de tov. cari nu eram
de acord cu acțiunile lui și m-a
trimis la o pădure p. tăiat lemne.
După întoarcerea mea el pusese
mâna pe întreaga organizație,
am cerut să predea organizația
de P. și masă a refuzat atunci
în legătură cu tov. Moraru Alex și
Doria Iorman dacă mi amintesc
bine încă am consfătuit ce să fac
am ajuns la concluzia ca să scriu
o scrisoare deschisă către m. de p.
în acea scrisoare am arătat numele
lui calificându-l ca agent provo-
cator și spărgător al unității de
P. A format el un nou birou
izolându-mă complect atât de org. de
P. cât și cea de masă.
Am încercat să stau de vorbă
cu el în fața tov. Maurer Ghe. Vidanco
nu aveam putut înțelege cu el
spunea că el ~~des~~ desprinde pe noi în
fața cominternului, l-am demascat
în continuu ca agent de siguranță
./.

și dușmănos al partidului în fața
atât a m.-de.p. cât și în scrisorile pe
cari am scris-o C.C.

De când l-am cunoscut și până
a plecat din lagăr convingerea
mea a fost că nu este cinstit și
nu iubește clasa muncitoare, în
deosebi munca distructivă și fără-
mițarea organizațiilor de P. nu a fost
decât una cu care a muncit el.

După ce a fost demascat de P.
ca agent al Imperialiștilor mi-am
dat mai bine seama cu ce scop
l-a introdus siguranța în lagăr
ca să facă spargerea unității în
lagăr. El sub o formă mârșavă
punea problema că el nu luptă
să-mi ia locul el nici nu vrea
să intre în comitetul de Partid
ci vrea să rămână mai mult ca
îndrumător spiritual. S-a mai
folosit de tov Gumină V. care
era printre elementele lui cele
mai fidele. Am fost slab nu am
luptat cu toată tăria bolșevică
contra acestui șarpe veninos, ajutam
de atunci P. să-l demaște ca agent de
siguranță așa cum l-am caracteri-
zat după faptele lui mârșave din
lagăr.

Cu salutări tov
[signature] 16 XII 952

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Martorul STOICAN VASILE, născut la 22 ianuarie 1913 în Bacău, fiul lui Ioan şi Elena, de profesiune avocat, cu ultimul domiciliu în Buc. Bd. Gral Magheru Nr. 22

27 februarie 1954, Bucureşti
Interog. a început la ora 8,30
" s-a terminat " " 13,30

Intrebare

Din timpul cît aţi fost acuzator public şef la Tribunalul Poporului Bucureşti, ce fapte ale lui PATRASCANU cunoaşteţi care nu erau conforme cu legile şi cu activitatea normală a acestui Tribunal?

Răspuns

Am îndeplinit funcţia de acuzator public şef la Tribunalul Poporului Bucureşti, dela data de 15 decembrie 1945 pînă la 15 octombrie 1946.

In această calitate, lucrînd sub conducerea ministrului de justiţie, cunosc următoarele din activitatea lui PATRASCANU, pe atunci ministru al justiţiei.

PATRASCANU a condus activitatea Tribunalului Poporului astfel ca acesta să se ocupe, în cea mai mare parte a activităţii sale, de cazuri mărunte, împiedicînd judecarea multor cazuri importante şi apărînd astfel de pedeapsă pe unii mari criminali, vinovaţi de crime de război, vinovaţi de dezastrul ţării, în urma tîrîrii ei în criminalul război antisovietic.

Ca exemple pot da următoarele cazuri:

Cînd PATRASCANU a aprobat să facem trimiterea în judecată a primului lot de miniştrii antonescieni, el ne-a dat dispoziţii să întocmim un act de acuzare pentru un lot format din 18 foşti miniştri arestaţi şi 6 dispăruţi, spunînd că restul vor fi trimişi în judecată ulterior.

Mulţi dintre cei din primul lot nu erau dintre principalii acuzaţi, ca de exemplu: CORNELIU GEORGESCU fost subsecretar de stat la Ministerul Economiei Naţionale, IOAN PROTOPOPESCU fost ministru

./. ss/V. STOICAN

al Lucrărilor Publice, NICOLAE MAREȘ fost ministru al Agriculturii, PETRE TOMESCU fost ministru al muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale și alții.

In schimb, pe foștii miniștri ca: I.PETROVICI, Generalul STOENESCU N., M.CANCICOV, OVIDIU VLADESCU, General IACOBICI IOSIF, Comandor JIENESCU GH, general SOVA NICOLAE, general SICHITIU I. și alții, am primit dispoziție dela PATRASCANU să nu-i înglobăm în primul lot de acuzați, spunînd că vor fi trecuți în loturile următoare.

La toate stăruințele conducerii Tribunalului Poporului de a forma aceste loturi și cu toate că aveau întocmite dosarele respective, cu material acuzator suficient, PATRAȘCANU n-a mai aprobat trimiterea în judecată a restului de foști miniștri din guvernul ANTONESCU, pînă la încetarea activității Tribunalului Poporului.

In refuzul său, PATRASCANU se punea la adăpostul unor pretexte ca acelea că n-are aprobarea guvernului pentru trimiterea în judecată, sau că această trimitere nu este oportună, din cauza unor considerațiuni politice de ordin superior, care nu ne erau niciodată explicate.

In tot acest timp, PATRASCANU a dispus în schimb eliberarea unora din aceşti foşti miniştri, care erau arestați și anchetați de Tribunalul Poporului, dintre care îmi amintesc că erau: I.PETROVICI, general IOSIF IACOBICI, M.CANCICOV, OVIDIU VLADESCU, general SOVA NICOLAE, comandor JIENESCU GH. și alții.

Este suficient să amintesc că, Comandorul JIENESCU GH. a fost în tot timpul războiului antisovietic, Comandantul aviației romîne cu funcția de Subsecretar de Stat al Aerului.

Ceeace a făcut aviația romînă sub comanda lui JIENESCU pe teritoriul Uniunii Sovietice asupra populației, este pe deplin cunoscut așa că nu mai este nevoe să arăt eu despre aceasta. Am amintit însă de rolul pe care l-a avut JIENESCU în timpul războiului, pentru a se vedea pe cine vroia PATRASCANU să sustragă dela judecare și condamnare prin dispoziția sa de a fi puși în libertate astfel de criminali de război.

O altă acțiune de sabotare a activității Tribunalului Poporului de către PATRASCANU, a fost împiedicarea judecării uneia din cele mai sălbatice crime a regimului lui ANTONESCU, masacrele dela Iași.

Procesul masacrelor dela Iași a fost pregătit pînă în cele mai mici amănunte de către noi. Au fost audiați sute de martori, cei mai mulți la locul masacrelor, au fost încheiate cercetările, au fost întocmit actul de acuzare, au fost pregătite rechizitoriile, a fost amenajată chiar și sala unde urma să aibe loc desbaterile.

In mod sistematic PATRASCANU a tergiversat judecarea acestui proces, sub diferite pretexte, ca de exemplu că opinia publică
./. ss/V. STOICAN

nu este favorabilă judecării acestui proces,bá chiar că acest proces ar fi "inpopular" ,etc.

Imi amintesc că am vrut să dau ziarelor o notă prin care anunţam apropiata judecată a acestui proces,însoţită de o fotografie luată în timpul masacrelor,reprezentînd un copil trîntit pe un trotuar al Iaşilor,din capul căruia curgea sîngele,ca cerneala dintr-o sticlă oarecare răsturnată.

PATRASCANU m-a oprit să dau publicităţii acest material, care anticipa judecarea procesului.

In urma insistenţelor mele şi ale tov.SARACU D.,a abandondat argumentele cu care PATRASCANU tergiversa judecarea procesului şi a simulat că aprobă judecarea,pentruca în ultimul moment, cînd totul era gata în vederea începerii procesului,să ne spună că generalul STANESCU,principalul vinovat în cauză,nu poate apărea pe barca acuzaţilor,deoarece membrii partidului social-democrat din guvern se opun la aceasta.

Stiind că fără STANESCU procesul nu se poate judeca,întrucît nu poate apărea în boxă o bandă fără şeful ei,PATRASCANU ne-a dat aprobarea să judecăm restul lotului fără STANESCU,ceeace noi n-am putut face.

La scurt timp după aceasta,Tribunalul Poporului şi-a încetat activitatea,iar procesul masacrelor dela Iaşi s-a judecat de către Curtea Criminală din Bucureşti,abia după ce PATRASCANU a fost scos dela Ministerul Justiţiei în Februarie 1948.

Printre acţiunile prin care PATRASCANU a sabotat activitatea Tribunalului Poporului,citez şi pe aceia care a constat în împiedicarea judecării lotului de magistraţi militari,în frunte cu generalul BALSEANU,şeful justiţiei militare în timpul regimului antonescian,magistraţi care au contribuit activ la aplicarea terorii instituite de regimul antonescian,prin nenumăratele condamnări la moarte şi la ani grei de temniţă,a luptătorilor pentru libertate

PATRASCANU a respins nenumăratele cereri ale conducerii Tribunalului Poporului ca aceşti zbiri să fie deferiţi judecăţii, motivînd că "nu magistraţii militari erau vinovaţi,ci legile lui ANTONESCU erau draconice şi că ei nu făceau decît să le aplice aşa cum erau".Zadarnic i-am demonstrat contribuţia activă a acestor magistraţi,constînd din aplicarea excesivă a acestor legi,prin condamnări la moarte sau închisoare pe zeci de ani fără nici un fel de probe în dosare ci numai pe baza faptului că se stabilesc că ei în cauză sunt comunişti.

PATRASCANU n-a aprobat deferirea magistraţilor militari antonescieni,judecăţii.

./.   ss/V.STOICAN

Intrebare

Din timpul cît aţi fost secretar general la Ministerul Justiţiei, ce fapte ale lui PATRASCANU cunoaşteţi?

Răspuns

Preocuparea de căpetenie a lui PATRASCANU în perioada cît a fost ministru al justiţiei, trebuia să fie aceea de a democratiza aparatul acestui minister, care la acea dată era plin de elemente provenind din marea burghezie şi moşierime, de elemente duşmănoase, reacţionare, legionari, etc.

PATRASCANU menţinea această situaţie şi am fost surprins la venirea mea în minister să constat că nu era cît de puţin preocupat şi deloc îngrijorat de această situaţie, care făcea în special din magistratură, o citadelă a reacţiunii. Insuşi directorul cadrelor Ministerului de Justiţie, MITULESCU, era un fost fruntaş legionar, pe care PATRASCANU l-a găsit şi l-a menţinut în acest post important din care decidea de soarta tuturor cadrelor Ministerului de justiţie. Cu foarte mare greutate am reuşit să obţin scoaterea lui MITULESCU din minister, sub pretextul incapacităţii sale profesionale, a birocratismului şi anchilozării sale de vechi funcţionar, cînd în realitate acest MITULESCU era un sabotor al oricărei măsuri de primenire a aparatului.

Cînd am venit în minister, nu am găsit nici un fel de material din care să rezulte care era atitudinea politică a cadrelor. Existau numai nişte dosare cazier, din care rezultau doar cîteva date asupra studiilor şi altele de acest fel, fără ca aceste dosare să fie o oglindă a activităţii profesionale, a modului cum cadrele respective rezolvă problemele ce intră în competenţa lor, ţinînd seama de interesele statului, ale poporului nostru.

Nu rezulta, de exemplu, dacă un magistrat soluţionează procesele ce-i sunt date spre judecare, în spiritul legilor noastre în vigoare atunci, sau sabotează, prin soluţiile care le dă, aceste legi.

PATRASCANU nefiind preocupat de curăţirea aparatului de stat de elementele anti-democratice, nu a avut interesul să-şi întocmească o evidenţă din care să rezulte atitudinea politică a cadrelor.

Cele 2 aşa zise Comisii de epurare pe care PATRASCANU le constituise în anii 1945-1946, erau alcătuite din elemente reacţionare, prieteni personali ai săi. Una era prezidată chiar de el şi avea ca secretari pe JEAN NICOLAU şi DOICIU, iar a doua era compusă din PROCOP DUMITRESCU, ST. TEODORESCU şi T. BROSTEANU.

Aceste comisii au dat cîteva decizii de epurare, fără ca epurarea să cuprindă în primul rînd cazurile cele mai grave, apoi să pătrundă în adîncime.

./. ss/V. STOICAN

Venind în minister,am cerut şi primit dela Direcţia Cadrelor din CC al PCR material pentru toţi magistraţii din Bucureşti şi din restul ţării.

Pe baza acestui material am întocmit împreună cu Direcţia Cadrelor din Ministerul Justiţiei,propuneri pentru scoaterea elementelor necorespunzătoare şi pentru numirea sau avansarea celor care corespundeau din punct de vedere profesional şi politic.

PATRASCANU,în foarte multe cazuri nu ţinea seama de aceste propuneri,care erau înlăturate şi înlocuite cu cele făcute de el sau de o serie de elemente duşmănoase pe care le promovase,ca:JEAN NICOLAU,fost procuror general la Curtea de Apel Bucureşti,DOICIN, fost prim preşedinte al Tribunalului Ilfov,R.MICSA şi GRIGORESCU magistraţi şi consilieri personali ai lui PATRASCANU,RUPENIAN,fostul său director de cabinet şi alţii.

Magistraţi cinstiţi,capabili,devotaţi intereselor poporului, cu justă orientare politică,fiind propuşi pentru promovare,erau în mod sistematic respinşi de PATRASCANU.

Tendinţa lui PATRASCANU era de a îndepărta din funcţiile de răspundere oamenii devotaţi partidului şi clasei muncitoare şi de a se înconjura de elemente duşmănoase,cu ajutorul cărora să-şi pună în aplicare propria să linie antipartinică şi antistatală.

Cred că de această preocupare a fost determinat cînd,la sfîrşitul anului 1947,a convocat pe toţi magistraţii membri de partid din Bucureşti şi le-a pus în vedere că este necesar să ceară să fie mutaţi în provincie,în vederea punerii în aplicare a legii de reorganizare a justiţiei.In acelaşi timp i-a avertizat că dacă nu vor merge de bună voe,vor fi trimişi de dînsul.

Practicînd acest sistem de sabotare a unei juste politici de cadre,PATRASCANU a avansat sau menţinut în posturile cele mai importante din magistratură,elemente bine cunoscute ca reacţionare, duşmănoase,sabotoare.

In special în cadrul celei mai înalte instanţe judecătoreşt Curtea de Casaţie,a menţinut pînă la scoaterea sa din Ministerul de Justiţie,aproape pe toţi foştii consilieri din timpul lui ANTONESCU,colaboratori ai regimului antonescian ,ca:GH.DOCAN,fost ministru al Justiţiei în guvernul antonescian,COMAN NEGOESCU,AL.PROCO. DUMITRESCU,TULIUS DAUTHE,HENRY ZAMFIRESCU,FLORIN FOISOREANU,EM. VANTU,D.POULOPOL,I.STANCULESCU,GH.BARGAOANU,TH.TANASESCU şi alţii.

Unii dintre aceştia au fost avansaţi chiar de PATRASCANU, ca de exemplu D.POULOPOL care în 1945 a fost secretar general la Ministerul Justiţiei,în 1946 prim preşedinte al Curţii de Apel Bucureşti,iar în 1947 a fost trecut consilier la Curtea de Casaţie şi EMIL VANTU care în 1946 era preşedinte de secţie la Curtea de Apel Bucureşti,a fost avansat în 1948 consilier la Curtea de Casa-
./. ss/V.STOICAN

JEAN NICOLAU ,cel mai ascultat sfătuitor al lui PATRAS-CANU ,cel după sugestiile căruia PATRASCANU promova sau nu pe magistrați,cel cu ajutorul căruia PATRASCANU impunea soluțiile dorite în diverse procese,element venal,dușman al clasei muncitoare, a fost făcut de PATRASCANU procuror general al Curții de Apel București;funcție importantă din care putea domina și dicta întregii magistraturi, în special celei din București.

Repetatelor și insistentelor propuneri pe care le-am făcut pentru scoaterea lui JEAN NICOLAU din cadrul magistraturii,PATRASCANU le-a răspuns cu decretul de avansare a lui JEAN NICOLAU la Curtea de Casație,pe care l-a semnat în ultimele zile ale lunei Februarie 1948 și l-a înaintat Prezidiului Marii Adunări Naționale în ultima zi în care a mai funcționat ca ministru al justiției.

Fiind împănată cu astfel de elemente,justiția condusă de PATRASCANU, în foarte multe cazuri achita elemente contra-revoluționare,sabotoare,afaceriste,etc.

Imi amintesc că,în timp ce partidul și guvernul duceau în cursul anilor 1946-1947,o luptă aprigă contra sabotajului economic,PATRASCANU a protestat la CC al partidului contra manifestațiilor de dezaprobare pe care massele populare le făceau contra avocaților care luau apărarea marilor sabotori și speculanți și care speculau și ei aceste situații,încasînd considerabile sume de bani. O astfel de manifestație avusese loc și în orașul Roman,după care PATRASCANU a dat dispoziții tuturor barourilor de abocați din țară, să asigure apărarea fără nici o rezervă a tuturor sabotorilor și speculanților.

PATRASCANU a urmat în politica sa de cadre și o linie naționalist-șovină.Nu admitea să se facă numiri sau avansări de magistrați aparținînd minorităților naționale.

In anumite părți ale țării populate cu populație compactă aparținînd minorităților naționale,ca de exemplu actuala Regiune Autonomă Maghiară,PATRASCANU refuza să numească magistrați și funcționari maghiari,menținînd sau numind acolo numai romîni,chiar dacă aceștia nu voiau să meargă în acea regiune,avînd familia în altă parte.

Imi amintesc de cazul unui judecător JUVARA,care cerea să fie mutat din regiunea maghiară în altă parte unde avea interese familiare.

PATRASCANU a respins nenumăratele sale cereri de mutare, precum și cererile acelor maghiari care voiau să fie transferați în locul lui JUVARA,motivînd,fără alte explicații,că nu trebuesc menți-

./. ss/V.STOICAN

nuţi sau numiţi acolo maghiari.

După ce am citit cuvînt cu cuvînt prezentul proces-verbal de interogatoriu şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susţin şi semnez.

Martor,
ss/V. STOICAN

Ajutor şef de Serviciu,
CAPITAN DE SECURITATE

V. Vînătoru

Proces-Verbal de interogator

[redacted] Martorul Stoican Vasile, născut la 22 Ianuarie 1913 în Bacău, fiul lui Ioan și Elena, de profesiune avocat, cu ultimul domiciliu în Buc. Bd. Gral Magheru No 22.-
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

27 Februarie 1954

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 8 și 00 min.
" s'a terminat la " 13 și 30 "

Intrebare: Din timpul cât ați fost acuzator public șef la Tribunalul Poporului București, ce fapte ale lui Pătrășcanu cunoașteți care nu erau conforme cu legile și cu activitatea normală a acestui Tribunal?

Răspuns: Am îndeplinit funcția de acuzator public șef la Tribunalul Poporului București, dela data de 15 Decembrie 1945 până la 15 Octombrie 1946.-

In această calitate, lucrând sub conducerea ministrului de justiție, cunosc următoarele din activitatea lui Pătrășcanu, pe atunci ministru al justiției.-

Pătrășcanu a condus activitatea Tribunalului Poporului astfel ca acesta să se ocupe, în cea mai mare parte a activității sale, de cazuri mărunte, împiedicând judecarea multor cazuri importante și apărând astfel de pedeapsă pe unii mari criminali,

Semnătura,

Mod. 185

Urmare: vinovaţi de crime de război, vinovaţi de dezastrul ţării, în urma târârii ei în criminalul război antisovietic.-

Ca exemple pot da următoarele cazuri:

Când Pătrăşcanu a aprobat să facem trimiterea în judecată a primului lot de miniştrii antonescieni, el ne-a dat dispoziţii să întocmim un act de acuzare pentru un lot format din 18 foşti miniştri arestaţi şi 6 dispăruţi, spunând că restul vor fi trimişi în judecată ulterior.-

Mulţi dintre cei din primul lot nu erau dintre principalii acuzaţi, ca de exemplu: Corneliu Georgescu fost subsecretar de stat la Ministerul Economiei Naţionale, Ioan Protopopescu fost ministru al Lucrărilor Publice, Nicolae Marş fost ministru al Agriculturii, Petre Tomescu fost ministru al Muncii, Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale şi alţii.-

In schimb, pe foştii miniştri ca: I. Petrovici, Generalul Stoenescu N., M. Cancicov, Ovidiu Vlădescu, General Iacobici Iosif, Comandor Jienescu Ghe, general Şova Nicolae, general Sichitiu I. şi alţii, am primit dispoziţie dela Pătrăşcanu să nu-i înglobăm în primul lot de acuzaţi, spunând că vor fi trecuţi în loturile următoare.-

La toate stăruinţele conducerii Tribunalului Poporului de a forma aceste loturi

Semnătura,

Urmare: și cu toate că aveam întocmite dosarele respective, cu material acuzator suficient, Pătrășcanu n-a mai aprobat trimiterea în judecată a restului de foști miniștri din guvernul Antonescu, până la încetarea activității Tribunalului Poporului.-

In refuzul său, Pătrășcanu se punea la adăpostul unor pretexte ca acelea că n-are aprobarea guvernului pentru trimiterea în judecată, sau că această trimitere nu este oportună, din cauza unor considerațiuni politice de ordin superior, care nu ne erau niciodată explicate.-

In tot acest timp, Pătrășcanu a dispus în schimb eliberarea unora din acești foști miniștrii, care erau arestați și anchetați de Tribunalul Poporului, dintre care îmi amintesc că erau: I. Petrovici, General Ioniț Iacobici, M. Concicov, Ovidiu Vlădescu, general Șova Nicolae, Comandor Jienescu Ghe. și alții.-

Este suficient să amintesc că, Comandorul Jienescu Ghe. a fost în tot timpul războiului antisovietic, Comandantul aviației române cu funcția de Subsecretar de Stat al Aerului.-

Ceeace a făcut aviația română sub comanda lui Jienescu pe teritoriul Uniunii Sovietice asupra populației, este pe deplin cunoscut așa că nu mai este nevoe să arăt eu despre aceasta.- Am amintit însă de rolul pe care l-a avut Jienescu în timpul războiului, pentru a se vedea pe cine voia Pătrășcanu să sustragă dela judecare și condamnare prin

Semnătura:

Urmare: dispoziţia sa de a fi puşi în libertate astfel de criminali de război.-

O altă acţiune de sabotare a activităţii Tribunalului Poporului de către Pătrăşcanu, a fost împiedicarea judecării unuia din cele mai sălbatice crime a regimului lui Antonescu, masacrele dela Iaşi.-

Procesul masacrelor dela Iaşi a fost pregătit până în cele mai mici amănunte de către noi. Au fost audiaţi sute de martori, cei mai mulţi la locul masacrelor, au fost încheiate cercetările, a fost întocmit actul de acuzare, au fost pregătite rechizitoriile, a fost amenajată chiar şi sala unde urma să aibe loc desbaterile.-

In mod sistematic Pătrăşcanu a tergiversat judecarea acestui proces, sub diferite pretexte, ca de exemplu că opinia publică nu este favorabilă judecării acestui proces, ba chiar că acest proces ar fi „inpopular", etc.-

Imi amintesc că am vrut să dau ziarelor o notă prin care anunţam apropiata judecată a acestui proces, însoţită de o fotografie luată în timpul masacrelor, reprezentând un copil trântit pe un trotuar al Iaşilor, din capul căruia curgea sângele, ca cerneala dintr-o sticlă oarecare răsturnată.-

Pătrăşcanu m-a oprit să dau publicităţii acest material, care anticipa judecarea procesului.-

In urma insistenţelor mele şi ale Tov. Sănacu D., a abandonat argumentele cu care

Semnătura,

Urmare: Pătrăşcanu tergiversa judecarea procesului şi a simulat că aprobă judecarea, pentrucă în ultimul moment, când totul era gata în vederea începerii procesului, să ne spună că generalul Stanescu, principalul vinovat în cauză, nu poate apărea pe banca acuzaţilor, deoarece membrii partidului social-democrat din guvern se opun la aceasta.-

Ştiind că fără Stanescu procesul nu se poate judeca, întrucât nu poate apărea în boxă o bandă fără şeful ei, Pătrăşcanu ne-a dat aprobarea să judecăm restul lotului fără Stanescu, ceeace noi n-am putut face.-

La scurt timp după aceasta, Tribunalul Poporului şi-a încetat activitatea, iar procesul masacrelor dela Iaşi s'a judecat de către Curtea Criminală din Bucureşti, abia după ce Pătrăşcanu a fost scos dela Ministerul Justiţiei în Februarie 1948.-

Printre acţiunile prin care Pătrăşcanu a sabotat activitatea Tribunalului Poporului, citez şi pe aceia care a constat în împiedicarea judecării lotului de magistraţi militari, în frunte cu generalul Bălşeanu, şeful justiţiei militare în timpul regimului antonescian, magistraţi care au contribuit activ la aplicarea terorii instituite de regimul antonescian, prin nenumăratele condamnări la moarte şi la ani grei de temniţă, a luptătorilor pentru libertate.-

Pătrăşcanu a respins nenumăratele cereri ale conducerii Tribunalului Poporului ca aceşti zbiri să fie deferiţi justiţiei, motivând că

Semnătura,

Urmare: „nu magistrații militari erau vinovați, ci legile lui Antonescu erau draconice și că ei nu făceau decât să le aplice așa cum erau".- Zadarnic i-am demonstrat contribuția activă a acestor magistrați, constând din aplicarea excesivă a acestor legi, prin condamnări la moarte sau închisoare pe zeci de ani fără nici un fel de probe în dosare ci numai pe baza faptului că se stabilise că cei în cauză sunt comuniști.- Pătrășcanu n-a aprobat depunerea magistraților militari antonescieni, judecători.-

Intrebare: Din timpul cât ați fost Secretar General la Ministerul justiției, ce fapte ale lui Pătrășcanu cunoașteți?

Răspuns: Preocuparea de căpetenie a lui Pătrășcanu în perioada cât a fost ministrul al justiției, trebuia să fie aceea de a democratiza aparatul acestui minister, care la acea dată era plin de elemente provenind din marea burghezie și moșierime, de elemente dușmănoase, reacționare, legionari, etc.- Pătrășcanu menținea această situație și am fost surprins la venirea mea în minister să constat că nu era cât de puțin preocupat și deloc îngrijorat de această situație, care făcea în special din magistratură, o citadelă a reacțiunii.- Insuși directorul cadrelor Ministerului de justiție, Mitulescu, era un fost fruntaș legionar, pe care Pătrășcanu l-a găsit și l-a menținut în acest post important din care decidea de soarta tuturor cadrelor Ministerului de justiție.- Cu foarte mare greutate am reușit

Semnătura,

Urmare: să obțin scoaterea lui Litulescu din minister, sub pretextul incapacității sale profesionale, a birocratismului și anchilozării sale de vechi funcționar, când în realitate acest Litulescu era un sabotor al oricărei măsuri de primenire a aparatului.-

Când am venit în minister, nu am găsit nici un fel de material din care să rezulte care era atitudinea politică a cadrelor. Existau numai niște dosare cazier, din care rezultau doar câteva date asupra studiilor și altele de acest fel, fără ca aceste dosare să fie o oglindă a activității profesionale, a modului cum cadrele respective rezolvă problemele ce intră în competența lor, ținând seama de interesele statului, ale poporului nostru.-

Nu rezulta, de exemplu, dacă un magistrat soluționează procesele ce-i sunt date spre judecare, în spiritul legilor noastre în vigoare atunci, sau sabotează, prin soluțiile care le dă, aceste legi.-

Pătrășcanu nefiind preocupat de curățirea aparatului de stat de elementele anti-democratice, nu a avut interesul să-și întocmească o evidență din care să rezulte atitudinea politică a cadrelor.-

Cele 2 așa zise Comisii de epurare pe care Pătrășcanu le constituise în anii 1945-1946, erau alcătuite din elemente reacționare, prieteni personali ai săi.- Una era prezidată chiar de el și avea ca secretari pe Ioan Nicolau și Voicu,

Semnătura:

Urmare: iar a doua era compusă din Procop Dumitrescu, St. Teodorescu și T. Broșteanu.-

Aceste comisii au dat câteva decizii de epurare, fără ca epurarea să cuprindă în primul rând cazurile cele mai grave, apoi să pătrundă în adâncime.-

Venind în minister, am cerut și primit dela Direcția Cadrelor din C.C. al P.C.R. material pentru toți magistrații din București și din restul țării.-

Pe baza acestui material am întocmit împreună cu Direcția Cadrelor din Ministerul Justiției, propuneri pentru scoaterea elementelor necorespunzătoare și pentru numirea sau avansarea celor care corespundeau din punct de vedere profesional și politic.-

Pătrășcanu, în foarte multe cazuri nu ținea seamă de aceste propuneri, care erau înlăturate și înlocuite cu cele făcute de el sau de o serie de elemente dușmănoase pe care le promovase, ca: Ion Nicolau, fost procuror general la Curtea de Apel București, Doicin fost prim președinte al Tribunalului Ilfov, R. Micșa și Grigorescu magistrați și consilieri personali ai lui Pătrășcanu, Lupescu, fostul său director de cabinet și alții.-

Magistrați cinstiți, capabili, devotați intereselor poporului, cu justă orientare politică, fiind propuși pentru promovare, erau în mod sistematic respinși de Pătrășcanu.-

Tendința lui Pătrășcanu era de a îndepărta din funcțiile de răspundere oamenii devotați

Semnătura,
[signature]

Urmare: partidului și clasei muncitoare și de a se înconjura de elemente dușmănoase, cu ajutorul cărora să-și pună în aplicare propria sa linie antipartinică și antistatală.-

Cred că de această preocupare a fost determinat când, la sfârșitul anului 1947, a convocat pe toți magistrații membri de partid din București și le-a pus în vedere că este necesar să ceară să fie mutați în provincie, în vederea punerii în aplicare a legii de reorganizare a justiției.- În același timp i-a avertizat că dacă nu vor merge de bună voie, vor fi trimiși de dânsul.-

Practicând acest sistem de sabotare a unei juste politici de cadre, Pătrășcanu a avansat sau menținut în posturile cele mai importante din magistratură, elemente bine cunoscute ca reacționare, dușmănoase, sabotoare.-

În special în cadrul celei mai înalte instanțe judecătorești, Curtea de Casație, a menținut până la scoaterea sa din Ministerul de Justiție, aproape pe toți foștii consilieri din timpul lui Antonescu, colaboratori ai regimului antonescian, ca: Gh. Docan, fost ministru al justiției în guvernul antonescian, Coman Negoescu, Al. Procop Dumitrescu, Iulius Zauthe, Henry Zamfirescu, Florin Foișoreanu, Em. Fântu, D. Paulopol, I. Stănculescu, Gh. Băngăceanu, M. Tănăsescu și alții.-

Unii dintre aceștia au fost avansați chiar de Pătrășcanu, ca de exemplu D. Paulopol, care în 1945 a fost secretar general la Ministerul

Semnătura:

Urmare: justiției, în 1946 prim președinte al Curții de Apel București, iar în 1947 a fost trecut consilier la Curtea de Casație și Emil Ffortu, care în 1946 era președinte de secție la Curtea de Apel București, a fost avansat în 1947 consilier la Curtea de Casație.-

Jean Nicolau, cel mai ascultat sfătuitor al lui Pătrășcanu, cel după sugestiile căruia Pătrășcanu promova sau nu pe magistrați, cel cu ajutorul căruia Pătrășcanu impunea soluțiile dorite în diverse procese, element venal, dușman al clasei muncitoare, a fost făcut de Pătrășcanu procuror general al Curții de Apel București; funcție importantă din care putea domina și dicta întregii magistraturi, în special celei din București.-

Repetatele și insistentele propuneri pe care le-am făcut pentru scoaterea lui Jean Nicolau din cadrele magistraturii, Pătrășcanu le-a răspuns cu decretul de avansare a lui Jean Nicolau la Curtea de Casație, pe care l-a semnat în ultimele zile ale lunei februarie 1948 și l-a înaintat Prezidiului Marii Adunări Naționale în ultima zi în care a mai funcționat ca ministru al justiției.-

Fiind împânzită cu astfel de elemente, justiția condusă de Pătrășcanu, în foarte multe cazuri achita elemente contra-revoluționare, sabotoare, afaceriste, etc.-

Îmi amintesc că, în timp ce partidul și guvernul duceau în cursul anilor 1946-1947, o luptă aprigă contra sabotajului economic, Pătrășcanu

Semnătura,

Urmare: a protestat la C.C. al partidului contra manifestațiilor de dezaprobare pe care massele populare le făceau contra avocaților care luau apărarea marilor sabotori și speculanți și care speculau și ei aceste situații, încasând considerabile sume de bani.- O astfel de manifestație avusese loc și în Orașul Roman, după care Pătrășcanu a dat dispoziții tuturor barourilor de avocați din țară, să asigure apărarea fără nici o rezervă a tuturor sabotorilor și speculanților.-

Pătrășcanu a urmat în politica sa de cadre și o linie naționalist-șovină.- Nu admitea să se facă numiri sau avansări de magistrați aparținând minorităților naționale.-

In anumite părți ale țării populate cu populație compactă aparținând minorităților naționale, ca de exemplu actuala Regiune Autonomă Maghiară, Pătrășcanu refuza să numească magistrați și funcționari maghiari, menținând sau numind acolo numai români, chiar dacă aceștia nu voiau să meargă în acea regiune, având familia în altă parte.-

Imi amintesc de cazul unui judecător Jurcaru, care cerea să fie mutat din regiunea maghiară în altă parte unde avea interese familiare.-

Pătrășcanu a respins nenumăratele sale cereri de mutare, precum și cererile acelor maghiari care voiau să fie transferați în locul lui Jurcaru, motivând, fără alte explicații, că nu trebuesc menținuți sau numiți acolo maghiari.-

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul

Semnătura,

Urmare: proces verbal de interogatoriu și am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez.-

Ajutor Șef de Serviciu,
Cpt. de Sec. [signature]

Martor,
[signature]

Semnătura,

17 Februarie 1958
Dată în fața noastră
Lt. de Securitate
T. Drăghici 310

în Văcărescu

DECLARAȚIE

Subsemnatul DAVID N. IOAN, născut în orașul Bârlad la 3 Decembrie 1904, fiul lui NICOLAE și ANA DAVID, de profesiune fost magistrat și în prezent tehnician la Intreprinderea "SARCIC" din București str. Sft. Constantin Nr. 31 A., cu domicilul în București str. Bd. Al. I. Cuza Nr. 10, declar următoarele:

In ziua de 1 Februarie 1945, la recomandarea colegului meu TRAIAN BROSTEANU, am fost delegat secretar general la Ministerul Justiției. In acel timp era Ministru LUCREȚIU PATRASCANU, pe care nu-l cunoscusem până în acel moment. Mi s'a dat delegație de a redacta legile necesare pentru reglementarea noilor situațiuni ivite după 23 Aug. 1944. In cadrul acestei misiuni, fostul Ministru îmi dădea notă scrisă ori indicațiuni verbale, potrivit cărora redactam textul cerut. Acest text se înainta Consiliului de Miniștri, după aprobarea căruia textul devenea lege și era publicat în Monitorul Oficial. Desigur că textul suferea modificări în primul rând din partea Ministrului, apoi din partea Consiliului de Miniștri și nu devenea lege decât după ce textul era aprobat în forma definitivă.

In anul 1945 s'au redactat legi importante, printre cari amintesc legea pentru sancționarea crimelor de război și legea pentru restituirea bunurilor evreiești. Colaboratori principali la redactarea legilor au fost în acel timp I. RAICIU și A. SCHREIBER, avocați, cari colaborau cu Ministrul pe linie politică. Mai târziu, am făcut apel și la tehnicienii dela Consiliul legislativ și am constituit o Comisiune legislativă prezidată în principiu de Ministru, însă acesta lipsind mai totdeauna, Comisiunea era prezidată de secretarul general delegat de Ministru și anume, în 1945, eram delegat eu, iar în 1946 era delegat DTRU OLTEANU.

N'am fost informat niciodată asupra determinantelor unei legi care se cerea și nici asupra motivelor care
./.
ss/DAVID ION

duceau la modificări sau corecturi.

Pentru a fi ținut departe de aceste posibilități de informație, fostul Ministru m'a lăsat să înțeleg că nu este cazul să devin membru al P.M.R.

In anul 1945, Ministrul era vizitat de tov. A. BUMACIU, M. CONSTANTINESCU, A. SCREIBER și I. RAICIU, cu cari avea conversații secrete, despre cari nu am avut niciodată cunoștință.

In acel an, am avut impresia că Ministrul urma calea politică a Guvernului, însă pe linia trasată de P.M.R. Aceasta o deduc din împrejurarea că în problemele legislative despre cari aveam cunoștință mi se recomanda să cer în principal avizul Miniștrilor din Partid, ceiace o făceam ca regulă generală în afară de cazul când încredințam textul direct Ministrului. Au fost însă consultați și ceilalți Miniștri și îmi amintesc că la legea pentru restituirea bunurilor evreiești mi s'a recomandat să discut problema cu fostul ministru ALEXANDRINI.

In anul 1946, a fost numit secretar general DUMITRU OLTEANU, membru P.M.R., care a preluat conducerea politică interioară a Ministerului. Din momentul numirii sale, Ministrul nu mai discuta cu mine decât latura tehnică a problemelor, deaceia, în cazul când aveam unele nelămuriri, mă adresam colegului meu OLTEANU și prin acesta le obțineam dela Ministru. Desigur că, în afară de secretele propriu zise eram în curent cu cele ce se petreceau în Minister și aș putea confirma unele fapte concrete, cari mi s'ar indica, însă întrucât toată activitatea în Minister consta în amănunte diverse, nu știu cari dintre ele pot interesa. Mă opresc la unul dintre ele care mi se pare deosebit față de activitatea anterioară a Ministrului și anume: activitatea de după întoarcerea dela Paris în luna Octombrie 1946. Din momentul sosirii în țară, atât eu cât și D. OLTEANU am fost suspectați că în lipsa sa am fi luat atitudine contra sa. In adevăr, în lipsa sa au avut loc unele manifestațiuni contra sa (s'a scos portretul său din sala de intrare), însă întrucât aceasta avea cauze politice cunoscute de colegul meu OLTEANU, noi nu am făcut decât să lăsăm lucrurile să se desfășoare conf. dispozițiunilor.

Această cauză a adâncit conflictul deschis între Ministru și noi și în luna Decembrie 1946 a fost înlocuit OLTEANU iar la finele lunii Ianuarie 1947 am fost înlocuit și eu prin CIPRIAN RATIU, în locul lui OLTEANU fiind numit VASILE STOICAN.

Revenind la alte amănunte de linie mai pot aminti următoarele:

Unele grațieri de legionari condamnați,

Oarecare indulgență față de unele sabotaje comerciale,

./.

ss/DAVID ION

în general cele comise de ţărani;

Unele dispoziţiuni de favoare pentru elementele capitaliste,cari apăreau în indicativele legilor în pregătire;

Unele concesii făcute la propunerile partidelor istorice,în special în legea electorală şi în legea pentru sancţionarea crimelor de război;

Unele concesii făcute în legea chiriilor în favoarea anumitor elemente cari ocupau apartamente din cari fuseseră evacuaţi evreii;

Unele măsuri administrative cari ocroteau uneori elemente ce trebuiau îndepărtate din justiţie.

Bineînţeles că,după şase ani,îmi scapă amănuntul propriu zis şi reţin numai ideia generală.In acel timp,însă,nu m'am sesizat de aceste fapte pentru că nu intra în competenţa mea,nu eram informat politic şi le credeam sub acoperirea Consiliului de Miniştri.

In ce priveşte sancţionarea crimelor de războiu îmi amintesc că s'au făcut unele concesiuni partidelor istorice cari aveau reprezentanţi în Guvern.Aceasta am dedus-o din împrejurarea că textul redactat a fost modificat de foarte multe ori şi a durat mult timp până la redactarea definitivă.

Insă în aplicarea legii,în constituirea Tribunalelor speciale şi în supravegherea judecării criminalilor de război, Ministrul s'a ocupat direct şi personal ţinând contact permanent cu Acuzatorul Public şi cu Preşedintele Tribunalului,care era AL.VOITINOVICI.Aşa fiind,atât eu cât şi colegul meu OLTEANU am fost ţinuţi la o parte şi nu cunosc amănunte în această privinţă. Stiu totuşi un singur caz,anume cel al fostului Ministru GEORGE DOCAN,care a fost scos de sub urmărire atât de fostul Ministru L.PATRASCANU cât şi de fostul Ministru TEOHARI GEORGESCU,care era interimar la Ministerul Justiţiei în timpul când L.PATRASCANU se afla la Paris.

Aceasta îmi este declaraţia,pe care o dau şi susţin şi o semnez propriu.

ss/ION DAVID

17.II.1953

Restua

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este indetic cu originalul.
Lt. col. [signature]

348

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Martorul BUNACIU I. AVRAM, născut la 11 Noembrie 1909, comuna Gurba-Raionul Ineu-Regiunea Arad, fiul lui ION (+) și RAVECA (+), de profesiune profesor universitar, domiciliat în București str. Herăstrău Nr. 10

3 Aprilie 1953, Buc.
Interog. a început la ora 20,15
" s'a terminat "

Intrebare

Relatați Dvs. ce știți privitor la acțiunile antistatale contrarevoluționare săvârșite de LUCRETIU PATRASCANU după 23 August 1944?

Răspuns

Pe LUCRETIU PATRASCANU l-am cunoscut în vara anului 1944, prin luna Iulie în casa avocatului PANDREA PETRE, fără a-l mai fi întâlnit până după 23 August 1944.

După 23 August 1944 am lucrat în sectoare pe care le conducea LUCRETIU PATRASCANU:

-din Octombrie 1944 până în Februarie 1945 ca membru în Consiliul Baroului Ilfov,

-iar din Februarie 1945 până în Noembrie 1945 la Tribunalul Poporului.

Mai târziu, din Februarie 1948 am lucrat la Ministerul de Justiție ca Ministru, preluând Ministerul dela LUCRETIU PATRASCANU.

In timpul cât am lucrat în baroul Ilfov și la Tribunalul Poporului, am observat la LUCRETIU PATRASCANU o serie de atitudini, de fapte, care atunci păreau cel puțin foarte curioase din partea unui așa zis comunist.

Dintre acestea, cunosc atitudinile lui PATRASCANU cu privire la curățirea (epurarea) Justiției, judecarea criminalilor de război, precum și atitudini naționalist-șovine.

In legătură cu curățirea justiției de elementele necorespunzătoare, datorită activității lor fasciste sau por-

./. ss/A. BUNACIU

Nr. 176.

ticipării la actele de represiune ale fostului regim fascist, curățire cerută de masele largi populare și stabilită printr'o lege, LUCRETIU PATRASCANU a manifestat o atitudine de apărare a acestora de efectele legii epurării, continuând să-i mențină și aici în posturi de răspundere. De câte ori i-am arătat lui LUCRETIU PATRASCANU că ar trebui scoase din justiție aceste elemente, că oamenii sunt foarte nemulțumiți de faptul că asemenea elemente continuă să funcționeze în justiție, îmi răspundea fie că n'are cu cine să-i înlocuiască, fie că trebue procedat altfel cu magistrații decât cu alți funcționari din aparatul represiv, iar alte ori, că are el grijă de această problemă.

De câteva ori i-am prezentat liste nominale de judecători, de avocați publici cari ar trebui îndepărtați pentru activitatea lor antidemocratică fascistă, sau participare directă la acte de represiune ca judecători sau procurori. LUCRETIU PATRASCANU nu numai că n'a ținut seama de aceste propuneri despre care știa că sunt făcute din partea unui colectiv de tovarăși, dar în câteva zile toți cei vizați știau că au fost trecuți pe o astfel de listă și de cine anume. Deasemenea îmi amintesc că unii magistrați, care au avut atitudine corectă înainte de 23 August 1944 și după și care activau în unele organizații de mass deși doreau să fie primiți în partid, nu făceau acest lucru, deoarece se știa că aceștia nu sunt bine văzuți de ministru - respectiv de PATRASCANU - și pot avea chiar urmări neplăcute pentru ei. Bine înțeles că atitudinea de timorare a elementelor cinstite și de favorizare a elementelor dușmănoase, constituie un sprijin pentru reacțiune, pentru care justiția reprezenta o pârghie importantă pe linia împiedicării desvoltării democratice a României, contrară liniei Partidului. Dar atitudinea lui dușmănoasă liniei Partidului a ieșit la iveală în problema judecării criminalilor de război.

Judecarea criminalilor de război era cerută nu numai de întreg poporul nostru muncitor ci și de obligațiile internaționale. La LUCRETIU PATRASCANU s'a observat dela începutul activității Tribunalului Poporului o atitudine de frânare, de a feri criminalii de război de judecata dreaptă a poporului. Această atitudine s'a manifestat sub diferite forme, începînd cu ironiile la adresa celor ce stăruiau pentru arestarea unor criminali de război și în special a celor principali, mergând până la refuzul de a aproba arestarea unor criminali de război.

Consider că PATRASCANU poartă răspunderea pentru însuși felul cum a fost redactată legea pentru înființarea Tri-
./. ss/A.BUNACIU

bunalului Poporului şi judecarea criminalilor de război.

Legea avea în primul rând termene scurte înăuntru cărora urma să fie judecaţi criminalii de război,ceeace constituia o încurajare a acestora de a se sustrage judecării.La fel în ce priveşte stabilirea datei dela care anumite fapte se încadrau în crime de război cât şi în ce priveşte faptele care se califică drept crime de război,legea avea lacune serioase şi nu întâmplătoare,care mergeau pe linia favorizării a diferite categorii de criminali de război.

LUCRETIU PATRASCANU interzicea direct arestarea unor criminali de război.După începerea activităţii Tribunalului Poporului s'a constatat că principalii criminali de război,membri ai fostului guvern ANTONESCU nu erau arestaţi (gl.POPESCU fost ministru de interne,PETROVICI fost ministru al Instrucţiuni Publice şi o serie de alţi foşti miniştri în guvernul ANTONESCU) am cerut de nenumărate ori autorizaţia de a-i aresta,dar PATRASCANU răspundea de fiecare dată că nu-i momentul că trebuie să mai aşteptăm.Lucrurile au ajuns până acolo încât erau judecaţi criminali de război care au executat ordine criminale,iar autorii acestor ordine erau liberi.Deaceea,în cursul lunii Septembrie sau Octombrie 1945,am făcut un memoriu pe care l-am înaintat conducerii Partidului,arătând situaţia anormală cu privire la judecarea criminalilor de război,cerând să se ia măsuri.

Imi amintesc că PATRASCANU s'a opus şi a interzis arestarea criminalului de război generalul ARAMA fost şef al Justiţiei Militare.La fel s'a opus arestării colonelului ALMAJEANU ,a generalului BALSANU fost preşedinte al Curţii de Casaţie Militare,criminali de război notorii.

In general PATRASCANU se plasa pe o platformă comună cu partidele reacţionare în problema judecării criminalilor de război,aceea de a judeca nu număr restrâns şi nu pe cei principali,cu aceasta considerând rezolvată problema judecării criminalilor de război.

Aceeaş atitudine potrivnică liniei Partidului şi guvernului,s'a manifestat la PATRASCANU în problema judecării criminalilor vinovaţi de masacrul dela Iaşi.

Deşi s'au făcut cercetări şi s'a adunat material care stabilea pe cei vinovaţi de această odioasă crimă şi deşi am cerut în nenumărate rânduri autorizarea arestării principalului criminal,generalul STAVRESCU,PATRASCANU a refuzat net,atât arestarea cât şi judecarea acestor criminali de război.Impiedicarea judecării acestui proces constitue o vădită acţiune antistatală,acţiune de încurajare a elementelor fasciste reacţionare,

./.   ss/A.DUMACIU

de încercare de a micşora încrederea maselor populare şi a naţionalităţilor conlocuitoare în regimul nostru şi în Partid.

Atitudinea lui PATRASCANU faţă de judecarea criminalilor de război constitue o acţiune antinaţională,antidemocratică,o încercare de a frâna desvoltarea procesului revoluţionar în ţara noastră pe drumul democraţiei populare,cât şi o acţiune antisovietică prin nerespectarea obligaţiunilor asumate prin tratatele internaţionale faţă de eliberatoarea noastră,Uniunea Sovietică.

Atitudinea sa şovină,naţionalistă,care a devenit de notorietate publică după cuvântarea dela Cluj,s'a manifestat din plin şi în activitatea lui ca ministru al Justiţiei.Aceasta se vădea cu ocazia propunerilor de promovare a unor cadre din rândurile minorităţilor naţionale cunoscute pentru atitudinea lor progresistă şi capacitatea lor profesională,pe care refuza categoric să le promoveze.In regiunile cu populaţie compactă maghiară-secuiască,a numit magistraţi cari nu numai că nu erau din rândurile populaţiei respective,dar nici măcar nu cunoşteau limba maghiară.La fel s'a vădit această atitudine şovină a sa,cu ocazia înfiinţării Tribunalului Poporului dela Cluj (în Iunie 1945),când fiind chemat la dânsul şi însărcinat cu organizarea Tribunalului,mi-a spus,decum hotărât şi cu satisfacţie ca să judecăm pe toţi criminalii de război unguri. Atitudinea sa şovină s'a vădit în discriminarea faţă de criminalii de război din Ardealul de Nord şi criminalii antonescieni,pentru primii autorizaţia de arestare se dădea fără nici o verificare a faptelor.

Şi această activitate a sa şovină,naţionalistă se plasa pe aceeaş linie de a frâna procesul de democratizare a ţării.

Aş vrea să mai adog la cele spuse privitor la activitatea contrarevoluţionară a lui PATRASCANU,unele fapte constatate după ce am preluat Ministerul de Justiţie dela PATRASCANU în Februarie 1948.

Situaţia pe care am găsit-o în acest minister nu se deosebea cu nimic de situaţia unui minister condus de un ministru făcând parte din partidele burgheze reacţionare.In primul rând,se aflau în funcţiune imensa majoritate a judecătorilor care au servit burghezia şi regimul fascist al lui Antonescu.

Reforma justiţiei din Dec.1947 iniţiată şi înfăptuită de Partid peste capul şi împotriva voinţei lui PATRASCANU

./. ss/A.BUNACIU

a constituit o cătitură revoluționară a justiției noastre prin introducerea asesorilor populari, a fost sabotată prin menținerea în aparatul justiției a elementelor dușmănoase, care îngreunau activitatea asesorilor populari.

Deși a condus acest minister timp de 3,1/2 ani, PATRASCANU n'a fost nici un moment preocupat de problema creierii unor școli pentru formarea cadrelor de judecători din rândul muncitorilor, așa cum s'a procedat în celelalte țări de democrație populară. PATRASCANU, în tot timpul cât a condus ministerul de justiție, s'a înconjurat exclusiv de elemente dușmănoase regimului, clasei muncitoare și Partidului nostru ca POULOPOL, JEAN NICOLAU, DAVID și alții, prin cari a pus în aplicare acțiunile sale antistatale cu privire la păstrarea vechiului aparat judecătoresc reacționar împiedicând astfel transformarea justiției într'o pârghie importantă pentru apărarea cucerilor populare, a legalității populare și a drepturilor oamenilor muncii.

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde întru totul cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez.

Martor
ss/A.BUNACIU

Anchetator
LT.Maj.V.Vânătoru

Procuror,
Col.Ardeleanu

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

318

149

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR
============================

Arestatul GIGURTU IOAN, născut la 24 Iunie 1886 în orașul Turnu Severin, fiul lui PETRE și OLGA, fost demnitar, cu ultimul domiciliu legal în Buc.str.Latină Nr.1o.

29 August 1953, Sighet
Interog.a început la ora 16,3o
" s'a terminat " 2o,4o

Intrebare

Ce propuneri ți s'au făcut dtale în preajma lui 23 August 1944, privitor la formarea unui guvern?

Răspuns

Prin luna Iunie 1944 în timp ce mă aflam la Predeal, am fost invitat de dl.general MIHAIL la vila sa dela Sinaia pentru a discuta cu mine din partea regelui MIHAI.

Răspunzând imediat la invitație, m'am dus la vila dlui general MIHAIL dela Sinaia care mi-a comunicat dorința regelui ca eu să formez un guvern sub președenția mea, guvern care să înlocuiască pe cel al lui ANTONESCU.

Dl.general MIHAIL mi-a spus că îmi comunică numai dorința regelui dar că propunerea din partea acestuia mi-o va face efectiv, dl.general SANATESCU.

A doua sau a treia zi venind în București, am fost vizitat la biroul meu dela Soc."Mica" de către dl.general SANATESCU care mi-a transmis propunerea regelui de a forma un guvern sub președenția mea.

~~xxxxxxxxx~~

Generalii MIHAIL și SANATESCU nu mi-au spus precis dece regele găsea util și posibil un guvern sub președenția mea, dar am înțeles că eram vizat de rege ca persoana ce mă bucuram de încrederea nemților încă din 194o când am prezidat guvernul dinaintea celui al lui ANTONESCU cu care prilej avusesem întrevederi cu HITLER și MUSOLINI și că deci, puteam fi acceptat de nemți în locul lui ANTONESCU mai ușor decât alte persoane care puteau fi respinse.

Intrebare

Ce ai întreprins dta în vederea realizării acestei propuneri? ./. ss/GIGURTU IOAN

Răspuns

Imediat a doua sau a treia zi, l-am rugat pe MIHAIL PRIBOIANU (fost ministru armamentului în guvernul din 1940 de sub preşedenţia mea) să organizeze o masă la el acasă în cartierul Jianu cu care prilej să mă întâlnesc cu NEUBACHER şi CLODIUS (reprezentanţi oficiali politici germani) care se aflau în trecere prin Bucureşti spre Germania.

La această masă, am discutat cu NEUBACHER şi CLODIUS problema unui guvern sub preşedenţia mea. Aceştia mi-au promis că vor discuta aceasta cu guvernul Germaniei.

Cam pela sfârşitul lunei Iulie sau începutul lunei August 1944, am fost invitat de CLODIUS la vila ce-i fusese pusă la dispoziţie de ANTONESCU la Snagov.

CLODIUS se înapoiase recent din Germania.

Mi-a comunicat cu acel prilej că un guvern sub preşedenţia mea este acceptabil de Germania.

După această comunicare, m'am întâlnit cu generalul SANATESCU la Palatul Regal.

După ce i-am relatat convorbirea ce o avusesem cu CLODIUS, mi-a răspuns că nu se mai poate face nimic fiind târziu, deacum pentru un asemenea guvern.

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces-verbal de interogatoriu şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susţin şi semnez.

Arestat
ss/IOAN GIGURTU

Anchetatori:
Lt.Col. de Securitate
I. Soltuţiu
Lt.Maj. de Securitate
V. Vânătoru

Proces-Verbal de interogator

Arestat ul Gigurtu Ioan, născut la 24 Iunie 1886 în orașul Turnu Severin, fiul lui Petre și Olga, fost demnitar, cu ultimul domiciliu legal în Buc. Str. Latină No. 10.-
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

29 August 1953

Orașul Sighet

Interogatoriul a început la ora 16 și 30 min.
" s'a terminat la " 20 și 40 "

Intrebare: Ce propuneri ți s'au făcut d-ta. în preajma lui 23 August 1944 privitor la formarea unui guvern?

Răspuns: Prin luna Iunie 1944 în timp ce mă aflam la Predeal, am fost invitat de d-l. general Mihail la vila sa dela Sinaia pentru a discuta cu mine din partea regelui Mihai.-

Răspunzând imediat la invitație, m'am dus la vila d-lui. general Mihail dela Sinaia care mi-a comunicat dorința regelui ca eu să formez un guvern sub președinția mea, guvern care să înlocuiască pe cel al lui Antonescu.-

D-l. general Mihail mi-a spus că îmi comunică numai dorința regelui dar că propunerea din partea acestuia mi-o va face efectiv, d-l. general Sănătescu.-

A doua sau a treia zi venind în București, am fost vizitat la biroul meu dela Soc.

Semnătura,

Mod. 185

Urmare: „Mica" de către D-l. general Sănătescu care mi-a transmis propunerea regelui de a forma un guvern sub președinția mea.-

Întrebare: Generalii Mihail și Sănătescu nu mi-au spus precis de ce regele găsea util și posibil un guvern sub președinția mea, dar am înțeles că eram vizat de rege ca persoana ce mă bucuram de încrederea nemților încă din 1940 când am prezidat guvernul dinaintea celui al lui Antonescu cu care prilej avusesem întrevederi cu Hitler și Musolini și că deci, puteam fi acceptat de nemți în locul lui Antonescu mai ușor decât alte persoane care puteau fi propuse.-

Întrebare: Ce ai întreprins D-ta. în vederea realizării acestei propuneri?

Răspuns: Imediat a doua sau a treia zi, l-am rugat pe Mihail Priboianu (fost ministru armamentului în guvernul din 1940 de sub președinția mea) să organizeze o masă la el acasă în cartierul Jianu cu care prilej să mă întâlnesc cu Neubacher și Clodius (reprezentanți oficiali politici germani) care se aflau în trecere prin București spre Germania.-

La această masă, am discutat cu Neubacher și Clodius problema unui guvern sub președinția mea.- Aceștia mi-au promis că vor discuta aceasta cu guvernul Germaniei.-

Cam pela sfârșitul lunii Iulie sau începutul lunii August 1944, am fost invitat de Clodius la vila ce-i fusese pusă la dispoziție de Antonescu

Semnătura,

Urmare: la Snagov.-

Cladius se înapoiase recent din Germania.-

Mi-a comunicat cu acel prilej că un guvern sub președinția mea este acceptabil de Germania.-

După această comunicare, m'am întâlnit cu Generalul Sănătescu la Palatul Regal.-

După ce i-am relatat convorbirea ce o avusesem cu Cladius, mi-a răspuns că nu se mai poate face nimic fiind târziu deacum pentru un asemenea guvern.-

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces verbal de interogatoriu și am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez.-

Anchetatori:
Lt. Col. de Sec.
Lt. Inj. de Sec. Frunătescu

Anchetat

Semnătura.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

322

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul HUDITA IOAN, născut la 1 Aug.1896 în com. Bogdănești-Baia, fiul lui VASILE și MARIA, de profesiune profesor universitar, cu ultimul domiciliu în Buc. str.H Nr.11

29 August 1953, Sighet

Interog.a început la ora 12,3o

" s'a terminat " 14,.-

Intrebare

Ce funcții aveai dta în PNT în timpul războiului?

Răspuns

In timpul războiului dețineam funcția de secretar general adjunct al PNT, pe teritoriul vechiului regat.

Intrebare

Despre evenimentele dela 23 August 1944, cu cine le discutai în PNT?

Răspuns

Le discutam cu MANIU, cu LUPU și cu GHITA POP.

Intrebare

Ce discuții ai avut cu MANIU privitor la colaborarea lui cu PATRASCANU?

Răspuns

In ziua de 5 Mai 1944 am fost însărcinat de IULIU MANIU să iau legătură cu delegații dlui PATRASCANU și a celorlal două partide, pentrucă mai înainte dl. MANIU luase contact cu dl. PATRASCANU și ceilalți în vederea acțiunii dela 23 Aug.1944.

Intrebare

De când era în legătură PATRASCANU cu MANIU?

Răspuns

PATRASCANU era în legătură cu MANIU în tot timpul războiului eu văzându-l la MANIU de mai multe ori în 1942-43-44, intrând la el, eu neparticipând la discuțiile dintre ei.

După terminarea discuțiilor cu PATRASCANU, MANIU mă punea în curent adeseori despre discuțiile avute cu el subliniin utilitatea legăturilor cu el pentru orice eventualitate.

MANIU mi-a spus de faptul atragerii lui PATRASCANU de către el în acțiunea pentru 23 August.

./. ss/HUDITA

Intrebare

Dece a luat legătura MANIU tocmai cu PATRASCANU şi nu cu vreun alt conducător real al PCR?

Răspuns

Pentrucă în tot timpul războiului PATRASCANU se prezenta ca fiind singurul reprezentant oficial şi conducător al Partidului.

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces-verbal de interogatoriu şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susţin şi semnez.

Arestat
ss/I.HUDITA

Anchetatori:
Lt.col. de Securitate
I.Soltuţiu

Lt.maj.de Securitate
V.Vânătoru

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul MIHAIL GHEORGHE, născut la 26 Martie 1887, în oraşul Brăila, fiul lui DUMITRU şi ELENA, de profesiune fost general, cu ultimul domiciliu în Buc. str. Stirbei Vodă 81.

28 August 1952, Sighet.
Interog. a început la ora 9,15
" s'a terminat " 11,30

Intrebare

In ce împrejurări l-ai cunoscut pe PATRASCANU?

Răspuns

Prin Mai sau Iunie 1944 dl. STARCEA transmiţându-mi dorinţa dlui PATRASCANU de a mă cunoaşte, i-am dat un răspuns afirmativ fixându-i ca loc de întâlnire casa unde locuia fratele meu în str. Izvor.

Dl. PATRASCANU a venit la acea întâlnire cu care prilej ne-am cunoscut.

După aceea ne-am mai întâlnit încă odată în acelaşi loc, tot la cererea dlui PATRASCANU intermediată ca şi la prima întâlnire tot de dl. STARCEA.

Intrebare

Ce discuţii ai avut cu PATRASCANU la prima întâlnire

Răspuns

PATRASCANU mi-a spus că a dorit să mă cunoască întrucât ştia că eu voiu juca un rol principal în armată după lovitura ce se plănuia atunci.

Probabil că STARCEA fusese acela care-l informase despre rolul meu de viitor.

După aceasta eu i-am pus câteva întrebări asupra felului cum priveşte dânsul chestiunea monarhică, cea bisericească, situaţia averilor, etc.

Intrebare

Ce discuţii ai avut cu PATRASCANU la a doua întâlnire?

Răspuns

Cam aceleaşi lucruri ca şi la prima întâlnire.

./. ss/GH. MIHAIL

Intrebare

Ce rost avea a doua întâlnire cu el din moment ce la prima aţi discutat aceleaşi lucruri?

Răspuns

Am discutat mai pe larg în jurul întrebărilor ce i le pusesem la prima întâlnire dar fiind dorinţa lui de a mă vedea şi a doua oară, am înţeles că-şi avea rostul de a întreţine un contact cu mine dat fiind rolul ce urmam să-l am după lovitura de stat.

Intrebare

Ce întâlniri ai mai avut cu el?

Răspuns

Am avut o a treia întâlnire la Palatul Regal prin luna Iulie sau începutul lunei August 1944. Atunci a avut loc o şedinţă sub preşedenţia regelui Mihai la care au participat PATRASCANU, STARCEA, NICULESCU BUZESTI, generalul SANATESCU, IOANITIU, subsemnatul şi generalul DAMACEANU.

Eu i-am găsit atunci pe toţi acolo şi în prezenţa mea nu s'au discutat decât chestiuni militare în vederea loviturii de stat.

A patra întâlnire cu PATRASCANU, am avut-o în August 1944 într'o casă din Bucureşti necunoscută de mine, unde am fost dus cu maşina de STARCEA care m'a lăsat acolo şi a plecat.

La acea întâlnire a mai fost dl. BODNARAS când l-am cunoscut prima oară, sub numele de inginer CEAUSU. Deasemeni au mai fost generalii SANATESCU şi DAMACEANU.

Scopul acestei întâlniri a fost tot în legătură cu lovitura de stat ce se proecta.

Intrebare

In afară de aceste întâlniri te-ai mai văzut cu PATRASCANU undeva?

Răspuns

Nu l-am mai văzut decât după 23 August 1944 când era membru în guvern şi când eram chemat ca şi alţii pentru a da guvernului informaţii în legătură cu mersul războiului.

Intrebare

Te-a însărcinat cineva să duci discuţii cu PATRASCANU până la 23 Aug. 1944?

Răspuns

Nu m'a însărcinat nimeni.

Intrebare

Ce urmărea PATRASCANU, chemându-te pe d-ta la întâlniri cu el?

./. ss/GH. MIHAIL

Răspuns

Nu cunosc altceva decât că el a vrut atunci să stabilească un contact între el care reprezenta Partidul Comunist în vederea loviturii de stat și subsemnatul care eram destinat a fi șeful Marelui Stat Major al armatei.

Intrebare

Regele ți-a dat vreo însărcinare în legătură cu PATRASCANU?

Răspuns

Nu mi-a dat nici un fel de însărcinare în legătură cu PATRASCANU.

Intrebare

Ai discutat ceva cu RALEA despre PATRASCANU?

Răspuns

Nu am discutat nimic cu RALEA despre PATRASCANU. Este posibil să-i fi spus lui RALEA după ce m'am întâlnit și cunoscut pe PATRASCANU, că l-am cunoscut personal pe acesta întâlnindu-mă cu el.

Intrebare

Suntem informați că dta l-ai însărcinat pe RALEA a discuta cu PATRASCANU din partea regelui. Ce ai de arătat dta în legătură cu aceasta?

Răspuns

Nu este adevărat că eu i-aș fi dat lui RALEA vreo însărcinare în legătură cu PATRASCANU din partea regelui.

Intrebare

Unde te întâlneai cu RALEA și ce discuții politice ai avut cu el privind lovitura dela 23 August 1944?

Răspuns

Cu RALEA mă întâlneam în Sinaia prin parc și pe străzi plimbându-ne. Nu am avut încă vreo discuție politică cu el privind lovitura ce urma să fie dată, ci numai generalități ca între doi cunoscuți vechi.

Intrebare

Aceste întâlniri cu RALEA le-ai avut înainte sau după ce l-ai cunoscut pe PATRASCANU?

Răspuns

Inainte de a-l cunoaște pe PATRASCANU și este posibil ca și după aceea. Repet încă că nu am discutat nimic cu RALEA despre PATRASCANU privind lovitura de stat ce se plămuia în acel timp.

Intrebare

Cine l-a atras pe PATRASCANU la evenimentele dela

. /. ss/GH. MIHAIL

23 August 1944?

<u>Răspuns</u>

Nu ştiu şi nu am discutat cu nimeni niciodată despre această chestiune.

După ce am citit cuvînt cu cuvînt prezentul proces-verbal de interogatoriu şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susţin şi semnez.

Arestat
ss/GH.MIHAIL

Anchetatori
Lt.Maj.de Securitate
V.Vânătoru

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul}-

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul MIHAIL GHEORGHE, născut la 26 Martie 1887, în orașul Brăila, fiul lui DUMITRU și ELENA, de profesiune fost general, cu ultimul domiciliu în București str. Stirbei Vodă 81.

29 August 1953, Sighet

Interog. a început la ora 8,30

" s'a terminat " 12,00

Intrebare

Despre ce formule de guvern în locul lui ANTONESCU ai discutat dta cu regele în preajma lui 23 August 1944?

Răspuns

Am discutat cu regele MIHAI despre formula unui guvern sub președenția lui GIGURTU.

Intrebare

Ați discutat cu GIGURTU despre acest lucru?

Răspuns

Da, eu am discutat aceasta cu GIGURTU.

Intrebare

Unde ai avut convorbirea dtale cu GIGURTU?

Răspuns

La vila mea din Sinaia unde a fost invitat de mine.

Intrebare

Dece trebuia înlocuit ANTONESCU cu GIGURTU?

Răspuns

Așa înțelegeam noi răsturnarea regimului lui ANTONESCU înlocuindu-l cu GIGURTU.

Vedeam posibilă această schimbare pentrucă GIGURTU colaborase cu nemții în timpul cât a fost prim ministru și fiind simpatizat de nemți putea fi acceptat de aceștia.

Intrebare

Cu cine dintre comuniști ai discutat depsre această formulă de guvern?

Răspuns

La o ședință secretă la care au participat ing. CEAUSU, PATRASCANU, generalul SANATESCU și generalul DAMACEANU, la un moment dat am fost întrebat de ing. CEAUSU ce formulă de guvern

./. ss/GH. MIHAIL

propun în locul lui ANTONESCU. Eu am propus formula GIGURTU.

Intrebare

Dece era să te întrebe ing.CEAUSU despre această propunere?

Răspuns

Nu știu.

Intrebare

Sedința de care arăți mai sus avea drept scop găsirea unei formule de guvern?

Răspuns

Nu știu ce scop avea ședința?

Intrebare

Atunci cum ai participat la o ședință secretă fără să știi măcar la sfârșitul ședinței care era obiectul ei?

Răspuns

Nici astăzi nu știu care era obiectul ședinței și am fost dus în eroare de STARCEA că m'a dus la o ședință într'o casă particulară eu crezând că STARCEA mă duce la o ședință la Palatul Regal.

Intrebare

Ce te determină pe dta să nu arăți adevărul?

Răspuns

A spus numai adevărul.

Intrebare

Nu cumva ai discutat această formulă de guvern GIGURTU în altă parte și nu aici și nu cu ing.CEAUSU?

Răspuns

Nu.

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces-verbal de interogatoriu și am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez.

Arestat
ss/GH.MIHAIL

Anchetatori:
Lt.Maj.de Securitate
V.Vânătoru

13-II

DECLARATIE

Subsemnata BURCESCU MARIA, născută în anul 1893 luna August ziua 14, în Alexandria- Teleorman, fiica lui MARIN şi ELENA, având ultimul domiciliu în Bucureşti Str. Priboiului Nr.1, de profesiune ţesătoare, actualmente deţinută în Penitenciarul Mislea fiind condamnată 4 ani, asupra celor întrebate declar următoarele:

L'am cunoscut pe MATHONIS IVAN cu ocazia unei greve ce a avut loc la fabrica "Saturn" unde lucram. El venea la fabrică pentru ca să supravcheze pe muncitori pentru ca aceştia să nu deslănţue o nouă grevă. In acel timp eu fusesem suprimată din serviciu pentrucă în timpul grevei am fost la Ministerul Munci ca delegată a muncitorilor pentru a prezenta revendicările muncitorilor. Rămânând fără lucru, mergeam din când în când pe la fabrică pentru a încerca să reintru în serviciu. La una din aceste ocazii, MATHONIS IVAN a intrat în vorbă cu mine, [redacted] Intre timp, MATHONIS a aflat dela mine că sunt în legătură cu mişcarea muncitorească. Folosind faptul că eram fără lucru şi neavând posibilitatea de a mă întreţine, mi-a propus ca să-l informez de cele ce voiu afla despre mişcarea muncitorească. Eu am acceptat propunerea sa iar el în schimb mă ajuta materialiceşte. -

In acel timp aveam legătură cu mişcarea muncitorească prin LAZAROVICI, SONYA ABRAHAM, BERNAD ABRAHAM, ILIE DUMITRU şi alţii ale căror nume nu mi le mai amintesc. Tot ce aflam prin legăturile ce le aveam, ca de ex: şedinţe, întâlniri etc., le comunicam verbal lui MATHONIS IVAN. Niciodată nu am dat vre-o informaţie scrisă ci numai verbal.-

In legătură cu ziaristul străin despre care am fost întrebată, lucrurile s'au petrecut în felul următor: BERNAD ABRAHAM mi-a spus să aranjez un loc unde să se poată ţine o şedinţă cu un ziarist străin venit în ţară probabil din U.R.S.S. în vederea organizării muncitorilor din intreprinderi.

./.

Eu am aranjat o casă pe Şos. Berceni, unde au venit BERNAD ABRAHAM, PENESCU, ziaristul străin de care îmi vorbise BERNAD şi încă o persoană sau două despre care nu-mi mai amintesc cum îi chiamă. Cu acea ocazie s'a discutat despre unele probleme ale mişcării muncitoreşti şi s'a stabilit între BERNAD şi Ziaristul străin ca acesta din urmă să aibe o întâlnire a doua zi pe Şoseaua Kiseleff lângă podul Băneasa cu PATRASCANU, care era o persoană de răspundere în mişcare, în scopul ca ziaristul străin să discute unele probleme mai importante despre care nu a vorbit cu ocazia şedinţei la care am participat.-

In acceaşi seară, venind la mine acasă agentul de Siguranţă MATHONIS IVAN, i-am spus despre şedinţa respectivă, despre ce s'a discutat acolo şi în special despre întâlnirea fixată în şedinţă pentru a doua zi cu PATRASCANU.-

După câteva zile am citit în ziar că PATRASCANU şi ziaristul străin au fost arestaţi de Siguranţă. MATHONIS nu mi-a spus cum s'a produs această arestare însă el îmi spunea că ştie de PATRASCANU că activează şi cred că în urma informaţiei dată de mine s'a dus la locul întâlnirei şi cunoscându-l pe PATRASCANU a descoperit pe ziaristul străin cu care s'a întâlnit PATRASCANU şi i-au arestat pe amândoi.-

Despre PATRASCANU ştiam atunci dela cei cu care aveam legătură din mişcare, că activa intens şi era o persoană de răspundere în mişcare.-

Câte odată când mergeam pe stradă cu cineva din cei cu care eram în legătură din mişcare, se întâlneau cu PATRASCANU, însă fără să discute în faţa mea despre problemele mişcării. Cele cunoscute de mine în acel timp despre PATRASCANU aşa cum am arătat mai sus că ceva general, le spuneam lui MATHONIS însă ceva mai precis din activitatea lui PATRASCANU nu ştiam şi deci nu i-am putut spune lui MATHONIS ceva concret cu acţiuni ale lui PATRASCANU.- MATHONIS îmi spunea în acel timp că ştia de PATRASCANU că activează şi că este urmărit de Siguranţă. Câte odată când MATHONIS venea la mine acasă îmi spunea că în ziua respectivă a fost în post fix la casa lui PATRASCANU.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau, susţin şi semnez propriu fiind dicatătă de mine deoarece nu pot să scriu şi mi-a fost citită cuvânt cu cuvânt fiind conformă cu cele declarate verbal de subsemnata.-

ss/Burcescu Maria   13 Februarie 1952.

6 Exemp

13 Febr. 1952
Dată în fața noastră
Lt. Maj. de Sec.
Rănuțan

332

Declarație

Subsemnata Burcescu Maria, născută în anul 1893 luna August ziua 14 în Alexandria-Teleorman, fiica lui Marin și Elena, având ultimul domiciliu în București Str. Priloiului No 1, de profesiune țesătoare, actualmente deținută în Penitenciarul Mislea fiind condamnată 4 ani, asupra celor întrebați declar următoarele:

L'am cunoscut pe Mathoniş Ivan cu ocazia unei greve ce a avut loc la Fabrica „Saturn" unde lucram.- El venea la fabrică pentru a supraveghea pe muncitori pentru ca aceștia să nu deslănțue o nouă grevă.- In acel timp eu fusesem suprimată din serviciu pentru că în timpul grevei am fost la Ministerul Muncii ca delegată a muncitorilor pentru a prezenta revendicările muncitorilor.- Rămânând fără lucru, mergeam din când în când pe la fabrică pentru a încerca să reintru în serviciu.- La una din aceste ocazii, Mathoniş Ivan a intrat în vorbă cu mine [redacted] Intre timp, Mathonis a aflat dela mine că sunt în legătură cu mişcarea muncitorească.- Folosind faptul că eram fără lucru și neavând posibilitatea de a mă întreține, mi-a propus ca să-l informez

Burcescu Maria

de cele ce voiu afla despre mișcarea muncitorească.- Eu am acceptat propunerea sa iar el în schimb mă ajuta materialicește.-

In acel timp aveam legătură cu mișcarea muncitorească prin Lazarovici, Sonya Abraham, Bernad Abraham, Ilie Dumitru și alții ale căror nume nu mi le mai amintesc.- Tot ce aflam prin legăturile ce le aveam, ca de ex.: ședințe, întâlniri etc. le comunicam verbal lui Mathovis Ivan.- Niciodată nu am dat vre'o informație scrisă ci numai verbal.-

In legătură cu ziaristul străin despre care am fost întrebată, lucrurile s'au petrecut în felul următor: Bernad Abraham mi-a spus să aranjez un loc unde să se poată ține o ședință cu un ziarist străin venit în țară probabil din U.R.S.S. în vederea organizării muncitorilor din întreprinderi.- Eu am aranjat o casă pe Sos. Berceni unde au venit Bernad Abraham, Pencescu, ziaristul străin de care îmi vorbise Bernad și încă o persoană sau două despre cari nu-mi mai amintesc cum îi chiamă.- Cu acea ocazie s'a discutat despre unele probleme ale mișcării muncitorești și s'a stabilit între Bernad și ziaristul străin ca acesta din urmă să aibe o întâlnire a doua zi pe Soseaua Kiseleff lângă podul Băneasa cu Pătrășcanu care era o persoană de răspundere în mișcare, în scopul ca ziaristul străin să discute unele probleme mai importante despre care nu a vorbit cu ocazia ședinței la care am participat.-

/. Bruceser Maria

In aceeași seară, venind la mine acasă agentul de siguranță Mathonis Ioan, i-am spus despre ședința respectivă, despre ce s'a discutat acolo și în special despre întâlnirea fixată în ședință pentru a doua zi cu Pătrășcanu.-

După câteva zile am citit în ziar că Pătrășcanu și ziaristul străin au fost arestați de Siguranță.- Mathonis nu mi-a spus cum s'a produs această arestare însă el îmi spunea că știe de Pătrășcanu că activează și cred că în urma informației dată de mine s'a dus la locul întâlnirei și cunoscându-l pe Pătrășcanu a descoperit și pe ziaristul străin cu care s'a întâlnit Pătrășcanu și i-au arestat pe amândoi.-

Despre Pătrășcanu știam atunci dela cei cu care aveam legătură din mișcare, că activa intens și era o persoană de răspundere în mișcare.-

Câte odată când mergeam pe stradă cu cineva din cei cu care eram în legătură din mișcare, se întâlneau cu Pătrășcanu însă fără să discute în fața mea despre problemele mișcării.-

Cele cunoscute de mine în acel timp despre Pătrășcanu așa cum am arătat mai sus ca ceva general, le spuneam lui Mathonis însă ceva mai precis din activitatea lui Pătrășcanu nu știam și deci nu i-am putut spune și lui Mathonis ceva concret ca acțiuni ale lui Pătrășcanu.- Mathonis îmi spunea în acel timp că știa de Pătrășcanu că activează și că este urmărit de Siguranță.- Câte odată când Mathonis venea la mine

Bruerer Maria

acasă îmi spunea că în ziua respectivă a fost în post fix la casa lui Pătrășcanu.-

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, o susțin și semnez propriu fiind dictată de mine deoarece nu pot să scriu și mi-a fost citită cuvânt cu cuvânt fiind conformă cu cele declarate verbal de subsemnata.-

Burcea Ilana   13 Februarie 1952

S. PLIC. 34/38

C. 41 I

~~0001~~ 3804

334

443

PROCES VERBAL

Astăzi 1 luna Mai anul 1950

Noi Răduțiu Vasile Slt de securitate în Direcțiunea Generală a Securității Poporului;

Constatăm prin prezentul proces verbal că, percheziționând pe numitul Teodorescu Traian de ani 54 de profesie fost General originar din Teleorman cu domiciliul în Buc. Moșilor 115 trimis de D.R.S. Sibiu cu raportul Nr. ________

S'au găsit asupră sa următoarele:

Ochelari de vedere.

Drept pentru care am încheiat prezentul proces verbal, spre cele legale.

Slt Răduțiu de securitate.

Asistenti:

Reținut Teodorescu

DOVADA

Am primit banii și obiectele prevăzute în prezentul proces verbal.

Reținut ________

T/M.

335 ~~335~~ 341

A.

DECLARATIUNE

Subsemnatul TRAIAN TEODORESSCU, condamnat la muncă silnică pe viaţă, fost general în rezervă, născut în anul 1896 Ianuarie 28, în comuna Meri Goala Jud. Teleorman, fiu al CRISTU(+) şi al SITEI, declar următoarele :

1) După ruperea relaţiunilor diplomatice dintre Anglia şi România în anul 1941, am primit ordin dela Mareşalul ANTONESCU să păstrez contactele mai departe cu Ambasada Britanică din Ankara precum şi cu cea Americană.-

2) Aceste contacte le-am păstrat pe toată durata răsboiului - cu ştiinţa Mareşalului ANTONESCU şi a Marelui Stat Major român - până la încheierea Armistiţiului îm anul 1944.-

3) In Ianuarie 1944, pe când eram Ataşat Militar al României în Turcia, am fost convocat de Ataşatul Militar American, Maiorul SIEGER, care m'a întrebat care ar fi aportul şi atitudinea armatei române în cazul unei eventuale debarcări aliate în Balcani în scopul creierii unui front balcanic.-

Am răspuns Maiorului SIEGER că voiu întreba la Bucureşti dar că nu cred posibilă o colaborare a armatei noastre cu armatele aliate fără să avem garanţia aliată că ţara noastră nu va fi ocupată de trupele ruseşti.-Stiam că acesta este punctul de vedere al Mareşalului ANTONESCU, din discuţiuni anterioare pe care le avusesem cu dânsul care a considerat că inamicul de totdeauna al României a fost Rusia.-

Despărţindu-mă de Maiorul SIEGER, am telegrafiat imediat, cifrat, la Bucureşti, convorbirea cu Maiorul SIEGER şi am cerut răspuns.-

In acelaş timp, profitând de ocazie că ministrul nostru dela Ankara, Dl. ALEXANDRU CRETZEANU, se găsea la Bucureşti, i-am făcut un raport în care relatam convorbirea avută cu Maiorul SIEGER, atrăgându-i - după cât îmi amintesc - atenţiunea asupra faptului că ni se oferă o bună ocaziune de a ne desprinde de germani şi cerându-i în acest scop să vorbească personal cu Mareşalul ANTONESCU dela care să-i ceară un răspuns prompt şi precis.-

.//.

Peste câteva zile, Dl. ALEX. CRETZEANU întorcându-se la Ankara mi-a adus un memoriu din partea Mareşalului ANTONESCU în care acesta, după ce, într'o lungă introducere, făcea un istoric în care arăta condiţiunile în care România a fost obligată să încheie alianţa cu Germania, arăta :

- Să nu se ceară României să facă un act de trădare contra Aliaţilor ei - Germanii -o ţară mică neputându-şi permite o asemenea atitudine ;

- Cea mai bună misiune ce s'ar putea încredinţa Armatei Române ar fi ca împreună cu trupele germane, să menţină pe Ruşi, cât mai departe spre Răsărit, pentruca la adăpostul acestui front, trupele aliate să poată debarca în Balcani.-

- De îndată ce armatele aliate ar ajunge la Dunăre, nici un soldat român nu va trage un foc de armă contra trupelor aliate.-

De acord cu Dl. ALEXANDRU CRETZEANU, am tradus memoriul Mareşalului ANTONESCU, în limba franceză, pe care l-am înmânat apoi ataşaţilor militari englez şi american pentru a fi transmis la Cairo, Generalului WILSON Comandantul suprem al forţelor aliate de pe teatrul de operaţiuni Mediteranian.-

Se pare că memoriul Mareşalului ANTONESCU nu a mulţumit pe Generalul WILSON care, prin două sau trei telegrame, a cerut Mareşalului ANTONESCU să-şi definească mai precis atitudinea.-

Aceste telegrame s'au transmis prin Dl. ALEXANDRU CRETZEANU aşa că nu cunosc în detaliu conţinutul lor cât nici răspunsurile Mareşalului ANTONESCU.-

Mareşalul ANTONESCU urmărea, după cât ştiu eu, ca în momentul când Armistiţiul va fi încheiat sau operaţiuni de colaborare româno-aliate s'ar desfăşura în Balcani, România să fie ocupată, la sosirea Ruşilor, de către trupele aliate anglo-americane.-

Drept pentru care dau prezenta declaraţie pe care o semnez propriu şi nesilit de nimeni.-

17 Maiu 1950.-

ss/T.TEODORESCU

Declarațiune

Subsemnatul Traian Teodorescu, condamnat la muncă silnică pe viață, fost general în rezervă, născut în anul 1896 Ianuarie 28, în comuna Meri Goala jud. Teleorman, fiu al Cristu (+) și al Siței, declar următoarele:

1/ După ruperea relațiunilor diplomatice dintre Anglia și România în anul 1941, am primit ordin dela Mareșalul Antonescu să păstrez contactele mai departe cu Ambasada britanică din Ankara precum și cu cea americană.-

2/ Aceste contacte le-am păstrat pe toată durata războiului - cu știința Mareșalului Antonescu și a Marelui Stat Major român - până la încheerea Armistițiului în anul 1944.-

3/ In Ianuarie 1944, pe când eram atașat militar al României în Turcia, am fost convocat de Atașatul militar american, maiorul Sieger, care m'a întrebat care ar fi aportul și atitudinea armatei române în cazul unei eventuale debarcări aliate în Balcani în scopul creerei unui front balcanic.

Am răspuns Maiorului Sieger că voiu întreba la București dar că nu cred posibilă o colaborare a Armatei noastre cu Armatele aliate fără să avem garanția aliată că țara noastră nu va fi ocupată de trupele rusești.-

/ T. Teodorescu

Stiam că acesta este punctul de vedere al Mareșalului Antonescu, din discuțiuni anterioare pe care le avusesem cu dânsul care a considerat că inamicul de totdeauna al României a fost Rusia.

Despărțindu-mă de Maiorul Sieger, am telegrafiat imediat, cifrat, la București, convorbirea cu Maiorul Sieger și am cerut răspuns.

In acelaș timp, profitând de ocazie că ministrul nostru dela Ankara, Dl Alexandru Cretzeanu, se găsea la București, i-am făcut un raport în care relatam convorbirea avută cu Maiorul Sieger, atrăgându-i - după cât îmi amintesc - atențiunea asupra faptului că ni se oferă o bună ocaziune de a ne desprinde de Germani și cerându-i în acest scop să vorbească personal cu Mareșalul Antonescu dela care să-i ceară un răspuns prompt și precis.-

Peste câteva zile, Dl Alex. Cretzeanu întorcându-se la Ankara mi-a adus un memoriu din partea Mareșalului Antonescu în care acesta, după ce, într'o lungă introducere, făcea un istoric în care arăta condițiunile în care România a fost obligată să închee alianța cu Germania, arăta:

- Să nu se ceară României să facă un act de trădare contra aliaților ei - Germanii - o țară mică neputându-și permite o asemenea atitudine;

- Cea mai bună misiune ce s'ar putea încredința armatei Române ar fi ca, împreună

/ Theodorescu

cu trupele Germane, să mențină pe Ruși, cât mai departe spre Răsărit, pentruca la adăpostul acestui front, trupele aliate să poată debarca în Balcani;

- De îndată ce armatele aliate ar ajunge la Dunăre, nici un soldat român nu va trage un foc de armă contra trupelor aliate.

De acord cu Dl. Alexandru Cretzeanu, am tradus memoriul Mareșalului Antonescu, în limba franceză, pe care l-am înmânat apoi atașaților militari englez și american pentru a fi transmis la Cairo, Generalului Wilson Comandantul suprem al forțelor aliate de pe teatrul de operațiuni Mediteranean.

Se pare că memoriul Mareșalului Antonescu nu a mulțumit pe Generalul Wilson care, prin două sau trei telegrame, a cerut Mareșalului Antonescu să-și definească mai precis atitudinea.

Aceste telegrame s'au transmis prin Dl. Alexandru Cretzeanu așa că nu cunosc în detaliu conținutul lor cât nici răspunsurile Mareșalului Antonescu.

Mareșalul Antonescu urmărea, după cât știu eu, ca în momentul când armistițiul va fi încheiat sau operațiuni de colaborare româno-aliate s'ar desfășura în Balcani, România să fie ocupată, la sosirea Rușilor, de către trupele aliate anglo-americane.-

Drept pentru care dau prezenta declarație pe care o semnez propriu și nesilit de nimeni.-

17 Mai 1950.- Teodorescu

339 22

345

Declarațiuni

Subsemnatul Traian Teodorescu, general în rezervă, născut în anul 1896, Ianuarie 28, în comuna Meri-Goala jud. Teleorman, fiu al lui Cristu (+) și al Atei, cu ultimul domiciliu în București Calea Moșilor 115, declar:

In Ianuarie 1944, pe când eram atașat militar al României în Turcia, am fost convocat de atașatul militar american Maiorul Sieger care m'a întrebat care ar fi aportul și atitudinea armatei române în cazul unei eventuale debarcări aliate în Balcani în scopul creerii unui front balcanic.

Am răspuns Maiorului Sieger că voiu întreba la București dar că nu cred posibilă o colaborare a armatei noastre cu armatele aliate fără să avem garanția aliată că țara noastră nu va fi ocupată de trupele rusești.

Știam că acesta este punctul de vedere al Mareșalului Antonescu din discuțiuni anterioare pe care le avusesem cu dânsul care a considerat că inamicul de totdeauna al României a fost Rusia. —

Despărțindu-mă de maiorul Sieger am telegrafiat imediat, cifrat, la București convorbirea cu Maiorul Sieger și am cerut răspuns.

ss/ Gl. Teodorescu

In acelaș timp, profitând de ocazie că ministrul nostru dela Ankara, d-l Alex. Crețeanu, se găsea la București, i-am făcut un raport în care relatam convorbirea avută cu Mareșal Sieger, atrăgându-i -după cât îmi amintesc- atențiunea asupra faptului că ni se oferă o bună ocaziune de a ne desprinde de Germani și cerându-i în acest scop să vorbească personal cu Mareșalul Antonescu dela care să-i ceară un răspuns prompt și precis.-

Peste câteva zile, d-l Alex. Crețeanu, întorcându-se la Ankara mi-a adus un memoriu din partea Mareșalului Antonescu în care acesta, după ce, într'o lungă introducere, făcea un istoric în care arăta condițiunile în care România a fost obligată să închee alianța cu Germania, arăta:

- Să nu se ceară României să facă un act de trădare contra aliaților ei - germanii - o țară mică neputându-și permite o asemenea atitudine;
- Cea mai bună misiune ce s'ar putea încredința armatei române ar fi ca, împreună cu trupele germane, să mențină pe Ruși cât mai departe spre răsărit, pentruca la adăpostul acestui front, trupele aliate să poată debarca în Balcani;
- ca îndată ce armatele aliate ar ajunge la Dunăre, nici un soldat român nu va trage un foc de armă contra trupelor aliate.

ss/ Teodorescu

De acord cu Dl. Alex. Cretzeanu, am tradus memoriul Mareşalului Antonescu, în limba franceză, pe care l-am înmânat apoi ataşaţilor militari englez şi american pentru a fi transmis la Cairo, generalului Wilson comandantul suprem al forţelor aliate de pe teatrul de operaţiuni mediteranean.

Se pare că memoriul Mareşalului Antonescu nu a mulţumit pe generalul Wilson care, prin două sau trei telegrame, a cerut Mareşalului Antonescu să-şi definească mai precis atitudinea.

Aceste telegrame s'au transmis prin Dl. Alexandru Cretzeanu aşa că nu cunosc în detaliu conţinutul lor cât nici răspunsurile Mareşalului Antonescu.

—.—

In cursul discuţiunei avută cu maiorul Sieger, acesta - răspunzându-mi la aprehensiunile mele în ceea ce priveşte viitorul ţării noastre - mi-a spus că America a intrat în războiu pentru a asigura libertatea tuturor popoarelor aşa că nu trebue să ne temem de ocuparea ţării noastre de vre-o putere streină, de îndată ce războiul se va fi terminat.—

Acesta era, de altfel, leit-motivul de propagandă general pe care Anglo-Americanii îl răspândeau peste tot.—

Aceasta îmi este declaraţiunea pe care o dau redactat şi o semnez.

P. Teodorescu

11 fost în slujba siguranței
0 fost în armata germană —

347 24

341

Declaratie

Subsemnatul Traian Teodorescu, general în rezervă, născut în anul 1896, Ianuarie 28, în comuna Mei Goala, jud. Teleorman, fiu al lui Cristu (+) și al Sitei, declar următoarele:

1) După ruperea relațiunilor diplomatice între Anglia și România în anul 1941, am primit ordin dela Mareșalul Antonescu să păstrez contactele mai departe cu Ambasada britanică din Ankara precum și cu cea Americană.-

2/ Aceste contacte le-am păstrat pe toată durata războiului - cu știința Mareșalului Antonescu și a Marelui Stat Major român - până la încheierea armistițiului în anul 1944.-

3) În Ianuarie 1944, am fost convocat de atașatul militar American (maiorul Sieger) care m'a întrebat care ar fi atitudinea armatei române în cazul unei debarcări aliate anglo-americane în Balcani pentru ducerea războiului contra germanilor în peninsula balcanică.-

Am răspuns că voiu întreba la București.

Imediat am telegrafiat cifrat la București comunicând întrebarea atașatului militar american.-

In acel moment se găsea la București - în permisie - ministrul nostru la Ankara d-l Alexandru Cretzeanu, căruia i-am trimis și un raport mai

./. T. Teodorescu

detailat arătându-i importanța mesagiului American și rugându-l să obțină, cât mai repede, dela Mareșalul Antonescu, răspunsul.

Spre sfârșitul lunei Ianuarie 1944, Dl Cretzeanu mi-a adus răspunsul Mareșalului Antonescu, sub forma unui memoriu scris de mână și corectat personal de Mareșal.

Memoriul începea prin a justifica atitudinea României și alianța cu Germania, după care preciza că în situația de atunci, Ianuarie 1944:

– România nu-și poate lua răspunderea, în fața istoriei, de a executa un act de trădare contra aliatei sale Germania;

– Cea mai bună misiune ce se poate da armatei române ar fi ca, alături de Armata Germană, să mențină pe Ruși pe o linie (front) cât mai departe spre Răsărit, front la adăpostul cărui, trupele aliate anglo-americane să poată debarca și desvolta cu ușurință operațiunile lor în Balcani;

– de îndată ce trupele anglo-americane ar sosi la Dunăre, anglo Americanii pot să fie siguri că nici un soldat român nu va trage un foc de armă contra lor.

După ce am primit memoriul de mai sus, l'am tradus în franțuzește, împreună cu dl Alex. Cretzeanu, și l'am dat atașaților militari englez și american, pentru a fi

./. Pr. Teodorescu

comunicat Generalului Wilson (la Cairo), comandantul suprem al forțelor aliate de pe teatrul de operațiuni mediteranean.-

4/ Răspunsul Mareșalului Antonescu se pare că nu a mulțumit pe Generalul Wilson care prin două-trei telegrame comunicate dlui ministru plenipotențiar Crețeanu la Ankara, cerea Mareșalului Antonescu să precizeze dacă înțelege sau nu să colaboreze direct cu Aliații la operațiuni militare contra Germanilor.-

Nu cunosc cuprinsul răspunsurilor date de Mareșalul Antonescu la întrebările precise ale Generalului Wilson fiindcă aceste răspunsuri au fost comunicate prin intermediul dlui Alexandru Crețeanu care le comunica direct la Cairo dlor Știrbey și Vișoianu.-

5/ In luna Iulie 1944 am fost chemat la București de Mareșalul Antonescu.

Ajuns la București mi s'a comunicat că Mareșalul Antonescu mă așteaptă la Olănești unde m'am dus imediat cu un avion ce mi-a fost pus la dispoziție.-

Ajuns la Olănești am fost primit mai întâi de dl Mihai Antonescu care, după ce mi-a făcut o expunere a situației politico-militare generale, a tras concluzia că:

./. [signature] Teodorescu

- Germania a pierdut războiul
- Este necesar ca România, printr'o acțiune politică să caute să salveze ceea ce se mai poate salva în această situație. -

In aceste condițiuni este necesară încheierea cât mai grabnică a unui armistițiu cu Aliații.
Pentru aceasta, Mareșalul Antonescu îmi va da mandat pentru a seconda - la Cairo - din punct de vedere militar, pe Dnii Știrbey și Vișoianu în vederea încheierii armistițiului cu blocul aliat anglo-americano-rus. -

D-l Mihai Antonescu a adăugat că, dacă Mareșalul Antonescu va mai marca vre-o ezitare în ceea ce privește încheierea armistițiului, el - Mihai Antonescu - este hotărît să încheie armistițiul peste capul Mareșalului.

b/ dela Mihai Antonescu am fost introdus la Mareșalul Antonescu care:

- Mi-a spus că mă va trimite, ca expert militar la Cairo pentru a începe tratativele de armistițiu, alături de Știrbey și Vișoianu

- Mi-a spus care sunt condițiunile în care înțelege să se încheie armistițiu, insistând în special asupra a două puncte:

a/ In convenția de armistițiu să nu se tranșeze chestiunea Basarabiei, chestiune care urma să fie lichidată odată cu încheierea tratatului de pace

./. D. Teodorescu

b/ Trupele ruse să nu ocupe teritoriul României decât în partea de nord a țării (cea deja ocupată - cele nord de Bahlui - și o parte din nordul Ardealului.

În urma unor obiecțiuni ale subsemnatului în care atrăgeam atențiunea că

- s'ar putea ca Rușii să țină neapărat ca chestiunea Basarabiei să figureze în convențiune

- dată fiind nevoia imperioasă pentru noi de a încheia armistițiul, n'ar fi bine să se întrerupă conversațiunile pe această chestiune, cu atât mai mult cu cât, prin discursul său, dl Molotov ne asigurase Ardealul de nord,

Mareșalul Antonescu a acceptat - la rigoare - să fie inclusă în convențiunea de armistițiu, chestiunea Basarabiei. -

7/ La cererea mea de a-mi da imediat mandat scris pentru a merge la Cairo, Mareșalul Antonescu mi-a răspuns că:

- se va duce întâiu la Berlin unde a fost convocat de Hitler

- mandatul mi-l va da peste 10-12 zile, după întoarcerea dela Berlin.

La toate insistențele mele de a-mi da imediat mandatul, Mareșalul a rămas intransigent la hotărârea de a merge mai întâi la Berlin. —

ss/ A. Teodorescu

8/ In primele zile ale lunei August 1944, prezentându-mă din nou Mareşalului Antonescu, după întoarcerea sa dela Berlin, pentru a primi mandatul de a merge la Cairo, Mareşalul mi-a spus:

– Armistiţiul nu se mai poate încheia

– Eu, Mareşalul Antonescu, nu-mi pot lua răspunderea să distrug ţara de două ori: mai întâi prin acţiunea celor 800.000 (optsute mii) de Germani ce se găsesc în ţară şi apoi prin acţiunea Ruşilor ce vor ocupa toată ţara.

Am primit ordin să mă întorc la Ankara.– Înainte de a pleca la Ankara, am fost convocat la Palatul Regal de generalul Sănătescu care mi-a spus că sunt chemat de Regele Mihai.– Apus la Palat, generalul Sănătescu mi-a spus că Palatul, de acord cu Opoziţia (Dnii Maniu şi Brătianu) este hotărît să încheie armistiţiu peste capul Mareşalului Antonescu. Regele ar dori să ştie însă dacă invitaţiunea ce ne-a transmis-o Dl Churchill prin radio – cu ocazia unui discurs – de „a da drumul Ruşilor la vale", este reală sau este numai o figură oratorică.

Pentru aceasta, mi-a rugat să-i comunic dlui Cretzeanu să întrebe, în acest sens, la Cairo şi să comunice la Bucureşti

ss/ D. Teodorescu

prin legătura telegrafică cifrată specială pe care o aveau prin intermediul lui Niculescu-Buzești dela Ministerul de Externe care lucra cu Palatul fără știința lui Mihai Antonescu.—

Am raportat Regelui că-i voiu comunica d-lui Cretzeanu, acest mesagiu, ceea ce am și făcut peste câteva zile, de îndată ce am ajuns în Turcia.—

Peste alte câteva zile, am luat cunoștință prin Radio de proclamarea armistițiului. Eram împreună cu d-l Cretzeanu, la Istanbul unde a doua zi (cred la 24 sau 25 August) a sosit dela București, cu avionul, colonelul Niculescu Ștefan Buzești, cu proclamația de armistițiu a Guvernului și cu o cerere de ajutor în aviație contra trupelor germane din țară.—

Din ordinul d-lui Cretzeanu am comunicat personal Ambasadelor engleză și americană (prin intermediul atașaților militari) atât proclamația Guvernului cât și cererea de ajutor în aviație.—

—

(corectat de mine) În legătură cu încheierea armistițiului, știam prin'tr'o declarațiune anterioară a Mareșalului Antonescu făcută mie, în prezența lui Mihai Antonescu, că Mareșalul Antonescu a considerat întotdeauna că „inamicul de totdeauna al țării Românești a fost și este Rusia” și-ca atare - orice convențiune de colaborare cu aliații trebuia făcută cu condițiunea

/. Teodorescu -

ca Rușii să nu ocupe țara Românească!"

În acest sens am comunicat Atașatului Militar American - Maiorul Sieger - cu ocazia întrevederii avută cu dânsul în cursul lunii Ianuarie 1944. -

Mareșalul Antonescu urmărea, după cât știu eu, ca în momentul când Armistițiul va fi încheiat sau operațiuni de colaborare româno - aliate s'ar desfășura în Balcani, România să fie ocupată, la sosirea Rușilor, de către trupele aliate anglo - americane. -

Drept pentru care dau prezenta declarație pe care o semnez propriu și nesilit de nimeni. -

D. Teodorescu

11 Maiu 1950. -

355
349
026

BANCA REPUBLICII POPULARE ROMÂNE
BANCĂ DE STAT

Capital Social 2.000.000.000 lei

Adresa Telegrafică BANCASTAT

Sect.Urm.Circ.Aur.şi Devize
Nr. 814391

Bucureşti, 28 Aprilie 1950

STRICT CONFIDENTIAL

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
Direcţiunea Securităţii Poporului

L o c o

Vă facem cunoscut următoarele:

Generalul Teodorescu Traian, cu domiciliul în Bucureşti Calea Moşilor nr.115, a declarat la Banca de Stat, conform dispoziţiunilor legii nr.284 din 15 August 1947, un disponibil în America, în valoare de 5oo (cincisute) dolari.-

Având în vedere că susnumitul are obligaţiunea legală de a ceda Băncii de Stat devizele declarate, a fost invitat să se prezinte în faţa organelor noastre pentru îndeplinirea formalităţilor necesare.

Ca răspuns, soţia sa ne-a informat că generalul Teodorescu Traian se află reţinut de autorităţi pentru cercetări.

Faţă de cele arătate mai sus, vă înaintăm prin tov. Insp.Sef Coleş Florin din Banca de Stat, o scrisoare de cesiune către banca "The Chase National Bank" din New York, ce urmează a fi semnată de cel în cauză.

După semnare, vă rugăm să ne înapoiaţi scrisoarea, spre a îngriji de expedierea ei în America.

BANCA REPUBLICII POPULARE ROMANE
- BANCA DE STAT -

Carantino Gheorghe   Zaharescu

11 Mai 1950.
Generalul Teodorescu Traian, nu se află reţinut de organele D.S.O.
Ing. [illegible]

Comunicare cifrată primită în ziua de 22 Ianuarie 1944 / în plic sigilat transmis prin curier special de Atașatul militar la Ankara.

20/IV 1950 Bulgaria

346

Atașatul militar american a cerut să mă vadă azi 17 Ianuarie. Conform instrucțiunilor ce mi le-ați dat am acceptat. Am fost rugat a întreba la București dacă, în ipoteza unei debarcări aliate în Balcani și a unei înaintări anglo-americane către Sofia, România ar fi dispusă să coopereze și în ce condițiuni.

În caz afirmativ, Generalul

ar dori să stie dacă Statul Major Român ar fi dispus a trimite o 353 delegațiune de ofițeri sau să 347 dea mie împuternicire pentru a se trata de pe acum la Cairo condițiunile unei asemenea cooperări.

Am răspuns că voi întreba, dar că sunt convins că o eventuală cooperare cu Aliații n'ar putea avea loc fără condițiunea prealabilă a neviolărei teritoriului României de către Rusia.

Este de reținut că propunerea vine de la Americani ceeace

înseamnă că ei au nevoie de noi.

21

~~34359~~

348

Rog răspuns

semnat Teodorescu

Pentru copie conformă

Al. Cretzianu

22 Ianuarie 1944

C. 50.278.— M. O., — Md. 3.

350 32

356

THE CHASE NATIONAL BANK OF NEW-YORK

New - York

Messieurs,

Je vous prie de vouloir bien virer au compte de la Banque de la République Populaire Roumaine - Banque d'Etat - de Bucarest et en ma faveur, tout le montant de mon compte chez vous ainsi que toute somme qui vous parviendrait ultérieurement à mon nom.

En même temps veuillez avoir l'obligeance de faire les démerches nécessairea auprès des autorités afin d'obtenir l'autorisation d'effectuer ce transfert ainsi que de me payer par la Banque de la République Populaire Roumaine - Banque d'Etat - 2oo $ par mois pour mon entretien et celui de ma famille.

Je vous prie en outre de prendre note que la présente disposition est irrévocable.

Je reste dans l'attente de vos bonnes nouvelles et tout en vous remerciant de ce que vous voudrez bien faire en faveur de ma requête, je vous prie d'agréer Messieurs, l'expression de mes sentimente très distingués.

G-ral Traian Teodorescu
Calea Moşilor nr.115
Bucarest

Jn traistă albă

C-22I

~~7~~ ~~352~~ 350

~~357~~

(351)

gr 3

PROCES VERBAL

Astăzi 3 luna Mai anul 1950

Noi Slt. Moise Gheorghe de securitate

în Direcţiunea Generală a Securităţii Poporului;

Constatăm prin prezentul proces verbal că, percheziţionând pe numit Radulescu Savel de ani 55 de profesie fost diplomat originar din Focşani cu domicilul în Buc. Aleia Eroilor No 4 trimis de Jilava cu raportul Nr. ________

S'au găsit asupra sa următoarele:

curea, bretele, ochelari soare, ochelari vedere cu port, pungă de cauciuc, şiretuni, prosop. o per. genunchi de lână, două per. ciorapi, pieptine, una flanelă, port ţigaret lemn, un baston lemn, brâu alb.

~~[illegible]~~

Drept pentru care am încheiat prezentul proces verbal, spre cele legale.

Slt. Gh. Moise de securitate.

Asistenti:

Deţinut S. Radulescu

DOVADA

Am primit banii şi obiectele prevăzute în prezentul proces verbal.

Reţinut ________

T/M.

Nr. ....

358 ~~72~~ ~~913~~ 48

352

FIŞA PERSONALA

Intocmită de Direcţia, Serv. Judeţean: D.G.S.P.
Numele şi pronumele: RADULESCU -I. SAVEL.
Cu porecla: —
Nume fals: —
Semnătura infractorului: Savel Rădulescu

Felul infracţiunii:
Ocupaţiunea: fost diplomat
Origina socială:
Apartenenţa politică:
Avere:
Vârsta: 55- Ani
Anul naşterii, comuna, judeţul, ţara,: 19-X-1895. Focşani - Jud. Putna.
Ultimul domiciliu: comuna, judeţul, ţara,: Buc. Aleia Zoe Nr 4. Porcul. Filipescu
Domicilii anterioare: Buc Str. Mosovic. Nr.1.
Naţionalitatea: Rom
Cetăţenia: Rom
Religiunea:

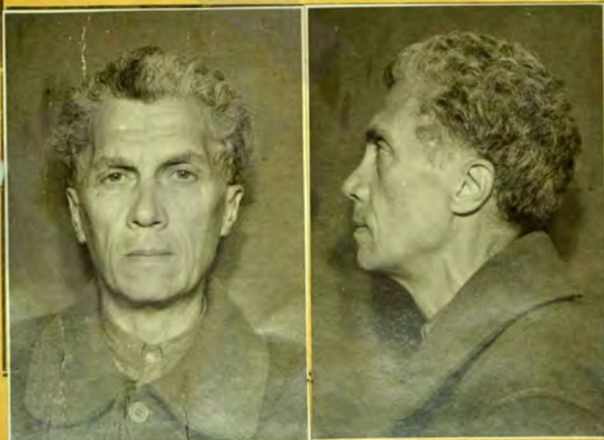
Starea civilă	
Tata	Ioan +
Mama	Ecaterina
Soţ-(ia)	+
Copii	
Rude	

EXPUNEREA REZUMATIVĂ A INFRACŢIUNII:

A fost Fotografiat de .... Clişeul Nr. 1060.
Dactiloscopiat de: [signature]

Studii: Dr. în drept.
Limba ce posedă: Franceza
Situaţia militară: Maior în rez
Specialitatea ca infractor:

Formula dactiloscopică:

A

SEMNALMENTELE

1. Talia: m. 1 cm. 77
f. mic, mic, mijlociu, înalt, f. înalt.

2. Corpolenţa svelt
~~slab~~, svelt, ~~potrivit, bine făcut, mare~~

3. Faţa { culoarea rz / forma ovală
culoarea: roz, ~~palidă, brună~~
forma: ~~rotundă~~, ovală, ~~pătrată, plină sau slabă~~

4. Fruntea mijlocie
~~mică~~, mijlocie, ~~mare, turtită, plină sau slabă~~

5. Părul { ondulat / culoarea sur.
ondulat, ~~neted, chelie~~
culoarea: ~~blond, roşu, castaniu, negru~~, sur, ~~alb~~

6. Ochii albastrii
albaştrii, ~~cenuşii, galbeni, portocalii, castanii deschis, castanii inchis, particularităţi~~

7. Sprâncene { forma drepte / culoarea —
forma: drepte, ~~arcuite, îmbinate~~
culoarea: ~~se notează când diferă de a părului capului~~

8. Nasul { profil / faţa rectil
pirectilin, ~~concav, convex~~
~~f. drept, ondulat, turtit, scobit, boltit~~

9. Gura mijlocie buze groase
~~mică~~, mijlocie, ~~mare~~, buze groase, ~~subţiri, resfrânte~~

10. Bărbia subţire
subţire, ~~lată, dublă, cu gropiţă~~

11. Urechile mijlocie depărtate
~~mici~~, mijlocii, ~~mari~~, depărtate, ~~lipite, găurite~~

12. Semne particulare (cicatrice, pigmentări ale pielei, tatuaj, fracturi, anchiloze, picioare în X sau O, ghebos, amputărti etc.) Nare.

LEGĂTURI POLITICE	CARACTERIZĂRI SPECIALE ASUPRA INDIVIDULUI

IMPRESIUNILE DIGITALE A MÂINEI STÂNGA

MARE	INDEX	MIJLOCIU	INELAR	MIC

~~73~~ ~~44~~ 359

Ziua Arestării și Comportarea la arestare	REZULTATUL PERCHEZIȚIEI		ANTECEDENTE	CONDAMNAT Prin sentință sau decizie
13 - V - 948.				363
				LOCUL UNDE EXECUTĂ PEDEAPSA

OBSERVAȚIUNI ȘI NOTE OFICIALE

SEMNĂTURA CELUI CE A FĂCUT FOAIA

Sigiliul

SEMNATURA OFIȚERULUI DE POLIȚIE UNDE S'A FOTOGRAFIAT ȘI DACTILOSCOPIAT

[signature]

Sigiliul

IMPRESIUNILE DIGITALE A MÂINEI DREPTE

MARE	INDEX	MIJLOCIU	INELAR	MIC

Ştiinţe rezultate din declaraţiile sale

Ştiinţe rezultate din declaraţiile altora

Confruntări

Reconstituiri

A.

DECLARATIE

Subsemnatul RADULESCU SAVEL cu ultimul domiciliu în Bucureşti Aleia Zoe Nr.4,născut în Focşani la 19 Octombrie 1895 fiul lui IOAN RADULESCU (decedat) şi al ECATERINEI RADULESCU declar următoarele :

Am cunoscut în calitate de administrator delegat la Societatea " Creditul Minier " Bucureşti, pe Inginerul D.GHEORGHIU ce a ocupat funcţiunea de Director General al acestei Societăţi.-

In această calitate Inginerul GHEORGHIU a fost însărcinat să trateze la Istambul cumpărarea acţiunilor Societăţii Petrolifere " Unirea " deţinute de fraţii MASTERSON.- Inginerul GHEORGHIU s'a întors dela Istambul fără a fi perfectat cumpărarea şi urmând ca după noi directive tratativele să continue.-

In ce priveşte relaţiunile Inginerului GHEORGHIU cu MANIU, l-am auzit că cunoaşte pe Dl.MANIU şi că îl vedea din când în când.-

Stiu deasemeni că Inginerul GHEORGHIU avea legături de prietenie cu Inginerul N.CARANFIL dela Societatea " U.C.B." şi cred că era şi în Consiliul de Administraţie al acestei Societăţi-

Aceasta este tot ce ştiu despre Inginerul GHEORGHIU.

Aceasta este declaraţia pe care o dau şi o semnez de bună voie.-

ss/. SAVEL RADULESCU

12 Mai 1950.-

a

Declarație

Subsemnatul Radulescu Savel cu ultimul domiciliu în București Alea Zoe Nr 4 născut în Focșani la 19 octombrie 1895 fiul lui Ioan Radulescu (decedat) și al Ecaterinei Radulescu declar următoarele:

Am cunoscut în calitate de Administrator delegat la Societatea „Creditul Minier" București, pe Inginerul D. Gheorghiu ce a ocupat funcțiunea de Director General al acestei Societăți.

In această calitate Inginerul Gheorghiu a fost însărcinat să trateze la Istambul cumpărarea acțiunilor Societatei petrolifere „Unirea" deținute de frații Mastersar. Inginerul Gheorghiu s'a întors de la Istambul fără a fi perfectat cumpărarea și urmând ca după noi directive tratativele să continue.

In ce privește relațiunile Inginerului Gheorghiu cu Maniu, l-am auzit că cunoaște pe d. Maniu și îl vedea din când în când.

Știu deasemeni că Inginerul Gheorghiu avea legături de prietenie cu Inginerul B. Caramfil

Savel Radulescu

de la Societatea „U.C.B." și cred ca era
și in Consiliul de Administrație al acestei
Societăți.
Aceasta este tot ce știu despre Inginerul
Gheorghiu.
Aceasta este declarația pe care o dau și
o semnez de bună voie
12 Mai 1950 Saul Radulescu

D E C L A R A T I E

Subsemnatul RADULESCU SAVEL cu ultimul domiciliu în Bucureşti Aleia Zoe Nr.4,născut în Focşani la 19 Octombrie 1895 fiul lui IOAN RADULESCU (decedat) şi al ECATERINEI RADULESCU,declar următoarele :

In toamna anului cred 1942,întâlnindu-mă cu MANIU la semnarea registrului la Palatul Regal am eşit împreună cu D-sa.- Având acelaş drum - D-sa se ducea la MIHAI POPOVICI ce locuia în acelaş cartier cu mine - şi vorbind cu D-sa,mi-a expus îngrijorarea ce o avea că situaţiunea ţărei nu este cunoscută în străinătate şi mi-a arătat necesitatea că câteva persoane să plece în străinătate pentru a lămuri cercurile străine.-

D-sa mi-a spus atunci că aş fi una din acele persoane la care s'a gândit că ar putea îndeplini această însărcinare din cauza relaţiunilor de colaborator cu NICOLAE TITULESCU.- I-am explicat că mama mea fiind bătrână şi suferindă mi-ar fi greu de a pleca în străinătate.- D-sa mi-a răspuns că aceasta nu este un argument şi că am datoria de a îndeplini această misiune.- Ne-am despărţit în poarta lui MIHAI POPOVICI.-

Peste câtva timp am fost chemat de DINU BRATIANU care mi-a vorbit în acelaş sens.-

Am înţeles după câtva timp că MANIU şi BRATIANU erau de acord asupra trimiterii câtorva persoane în străinătate pentru o acţiune de lămurire.-

Am văzut de mai multe ori atât pe MANIU şi BRATIANU în această chestiune.-

Urma ca cu ocazia reluării tratativelor Soc." CREDITUL MINIER " pentru cumpărarea acţiunilor Soc." UNIREA " să plece la Istambul şi de acolo să plec mai departe la Londra.-

Mi se dădea însărcinarea de a lămuri la Londra şi la Washington situaţiunea în care se găsea România,de a expune că Generalul ANTONESCU nu exprima voinţa poporului care nu dorea un război alături de Germania, că războiul cu Uniunea Sovietică nu era dorit,că niciodată nu am purtat război contra Rusiei, şi că MANIU şi BRATIANU exprimase prin diferite memorii punctul lor de vedere Generalului ANTONESCU.- Ar fi trebuit să stau la Londra şi eventual să mă duc şi la Washin-

./.

ton după cum aş fi apreciat la faţa locului şi să iau contact la Londra şi cu Ambasadorul Sovietic.-

Peste câtva timp am fost chemat de MIHAI ANTONESCU care am văzut că era în curent cu acest proect de acţiune în străinătate.-

MIHAI ANTONESCU mi-a arătat că socoteşte utilă această acţiune şi am înţeles mai mult că ar fi dorit să expun în străinătate că Guvernul de atunci nu a putut face altfel decât ceeace a făcut dat fiind împrejurările.- Mai mult, aş fi putut înţelege că nu întotdeauna MIHAI ANTONESCU era de acord cu generalul ANTONESCU.-

I-am replicat că nu aş putea face o asemenea expunere în străinătate.-

Conversaţiunea cu MIHAI ANTONESCU a luat sfârşit promiţându-mi că mi se va elibera cuvenitul paşaport pentru a putea pleca în străinătate.-

Cu aceasta s'a terminat acest proect de plecare în străinătate.- Nu ştiu din ce cauză nu mi s'a mai vorbit de plecarea mea.- Cred că din cauza că MIHAI ANTONESCU nu a mai fost de acord cu plecarea mea.-

Nu am mai văzut nultă vreme nici pe MANIU nici pe BRATIANU.-

Mai târziu am aflat că a plecat STIRBEY şi apoi VISOIANU.-

Aceasta este declaraţia pe care o dau şi semnez de bună voie.-

ss/. SAVEL RADULESCU

12 Mai 1950.-

B

~~364~~ 358 ~~11~~

Declaraţie

Subsemnatul Rădulescu Savel cu ultimul domiciliu în Bucureşti Aleea Zoe No 4, născut în Focşani la 19 Decembrie 1895 fiul lui Ioan Rădulescu (decedat) şi al Ecaterinei Rădulescu, declar următoarele:

În toamna anului 1942, întâlnindu-mă cu Maniu la semnarea registrului la Palatul Regal am ieşit împreună cu dsa. având acelaş drum - dsa se ducea la Mihai Popovici ce locuia în acelaş cartier cu mine - şi vorbind cu dsa, mi-a expus îngrijorarea ce o avea că situaţiunea ţării nu este cunoscută în străinătate şi mi-a arătat necesitatea ca câte-va persoane să plece în străinătate pentru a lămuri cercurile străine.

Dsa mi-a spus atunci că aş fi una din acele persoane la care s-a gândit că ar putea îndeplini această însărcinare din cauza relaţiunilor de colaborator cu Nicolae Titulescu.

I-am replicat că mama mea fiind bătrână şi suferindă mi-ar fi greu de a pleca în străinătate. Dsa mi-a răspuns că aceasta nu este un argument şi că am datoria de a îndeplini această misiune. Ne-am despărţit în ~~poarta~~ poarta

Savel Rădulescu

([illegible] Savel Rădulescu)

lui Mihai Popovici.

Peste cat-va timp am fost chemat de dinu Bratianu care mi-a vorbit in acelas sens.

Am inteles dupa cat-va timp ca Maniu si Bratianu erau de acord asupra trimeterei catorva persoane in străinatate pentru o actiune de lămurire.

Am văzut de mai multe ori atât pe Maniu si Bratianu in aceasta chestiune.

Urma ca cu ocazia rezolvarei tratativelor Soc. „Creditul Minier" pentru cumpararea actiunilor Soc. „Unirea" sa plec la Istambul si de acolo sa plec mai departe la Londra.

Mi se dadea insărcinarea de a lamuri la Londra si la Washington situatiunea in care se gasea România, de a expune ca Generalul Antonescu nu exprima vointa poporului care nu dorea un razboi alaturi de Germania, ca razboiul cu Uniunea Sovietelor nu era dorit, că nici odată nu am purtat razboi contra Rusiei, si ca Maniu si Bratianu exprimase prin diferite memorii punctul lor de vedere Generalului Antonescu. Ar fi trebuit să stau la Londra ~~[illegible]~~ și eventual sa ma duc si la Washington după cum aș fi apreciat la fața locului, si sa iau contact la Londra și cu Ambasadorul Sovietic.

Peste cat-va timp am fost chemat de

(sters si semn Ionel Radulescu)

Ionel Radulescu

Mihai Antonescu care am vazut că era în curent cu această proect de atunce în străinatate.

365 ~~13~~ 22 3

Mihai Antonescu mi-a aratat că ...
utila această acțiune și am inteles mai mult că ar fi dorit sa expun în străinatate ca Guvernul de atunci nu a putut face altfel decât ceia ce a facut dat fiind împrejurările. Mai mult, aș fi putut intelege ca nu intotdeauna Mihai Antonescu era de acord cu Generalul Antonescu.
I-am replicat ca nu aș putea face o asemenea expunere în străinatate
Conversațiunea cu Mihai Antonescu a luat sfârșit promițându-mi că mi se va libera curând pașaport pentru a putea pleca în străinătate.
Cu aceasta s-a terminat acest proect de plecare în străinatate. Nu știu din ce cauza nu mi sa mai vorbit de plecarea mea. Cred ca din cauza ca Mihai Antonescu nu a mai fost de acord cu plecarea mea.
Nu am mai vazut multa vreme nici pe Maniu nici pe Bratianu.
Mai târziu am aflat ca a plecat Stirbey și apoi Vișoianu.

Ionel Rabițeanu

aceasta este declarația pe care o dau și semnez-o de bună voie

12 Mai 1950

Savel Rădulescu

C.

366 28 45

360

D E C L A R A T I E

Subsemnatul RADULESCU SAVEL, cu ultimul domiciliu în Bucureşti Aleia Zoe Nr.4, născut în Focşani la 19 Octombrie 1895 fiul lui IOAN RADULESCU (decedat) şi al ECATERINEI RADULESCU, declar următoarele :

Din relaţiunile mele cu Inginerul GHEORGHIU precum şi cu MANIU şi BRATIANU, nu a rezultat niciodată vreo cerere din partea lor de a transmite sub orice formă vre-o ştire în străinătate.-

Deasemeni, niciodată nu mi s'a propus de a face oficiul de curier personal sau prin alte persoane în sensul de a trimite în străinătate scrisori sau documente.-

Aceasta este declaraţia mea pe care o semnez propriu şi nesilit de nimeni.-

ss/. SAVEL RADULESCU

12 Maiu 1950.-

C.

~~367~~

~~29~~

361

Declaraţie

Subsemnatul Rădulescu Savel, cu ultimul domiciliu în Bucureşti Aleea Zoe Nr. 7, născut în Focşani la 19 octombrie 1895, fiul lui Ioan Rădulescu (decedat) şi al Ecaterinei Rădulescu, declar următoarele:

Din relaţiunile mele cu Inginerul Gheorghiu precum şi cu Maniu şi Brătianu, nu a rezultat nici odată vreo cerere din partea lor de a transmite sub orice formă vreo ştire în străinătate.

Deasemenea nici odată nu mi s-a propus de a face oficiul de curier personal sau prin alte persoane în sensul de a trimete în străinătate ştiri sau documente.

Aceasta este declaraţia mea pe care o semnez propriu şi nesilit de nimeni

12 Mai 1950

Savel Rădulescu